

Κείμενο 1

[Ο δημοσιογραφικός λόγος στην ελληνική γλώσσα]

Το (διασκευασμένο) κείμενο είναι του εκλιπόντα καθηγητή Γλωσσολογίας Σωφρόνη Χατζησαββίδη («Ο δημοσιογραφικός λόγος σε ελληνική γλώσσα: ρητές γλωσσικές επιλογές και υπόρρητες αναφορές». Μέντορας, Ειδικό Τεύχος 4, 2001).

Ο δημοσιογραφικός λόγος, δημόσιος και εφήμερος, προσδιορίζεται από ιδιαίτερους επικοινωνιακούς παράγοντες και ιδιαίτερες κοινωνικές προϋποθέσεις. Όμως, θα πρέπει εξαρχής να τονιστεί ότι με τον όρο «δημοσιογραφικός λόγος» δηλώνεται όχι μόνο η γλωσσική μορφή που χρησιμοποιείται στη δημοσιογραφία, αλλά και τα νοήματα που παράγονται μέσω της κατανάλωσης του δημοσιογραφικού προϊόντος (ανάγνωση, ακρόαση), καθώς και τα κοινωνικά συμφραζόμενα που παράγουν αυτά τα νοήματα. Ειδικά, ο σύγχρονος ελληνικός δημοσιογραφικός λόγος κάνει έντονη την παρουσία του με πολλές και ποικίλες μορφές μέσω ποικίλων μέσων, με αποτέλεσμα να είναι σήμερα ποσοτικά ο κυρίαρχος δημόσιος λόγος, που επιτελεί έναν μεγάλο αριθμό λειτουργιών, διαμορφώνει συνειδήσεις αλλά και είδη και υποείδη λόγου. Αποτελεί στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα τον χώρο μέσα στον οποίο γεννιέται, μεγαλώνει, παράγει και «καταναλώνει» ελληνικό λόγο ένα πλήθος ανθρώπων. Θεωρείται το κομβικό σημείο στο οποίο συναντιούνται, διαστρεβλώνονται, αλλά και αποκαλύπτονται πολλές φορές το ψέμα και η αλήθεια, η οξύτητα και η μετριοπάθεια, η υπερβολή και η νηφαλιότητα, η ελαφρότητα και η σοβαρότητα, ο πυκνός και ο χαλαρός λόγος. Είναι σε τελευταία ανάλυση ένα απαραίτητο κομμάτι της ελληνικής γλώσσας.

Τα τελευταία χρόνια αποτέλεσε τον φορέα μέσω του οποίου πέρασαν στη νέα ελληνική γλώσσα επιστημονικοί, καλλιτεχνικοί, οικονομικοί και άλλοι όροι, άγνωστοι μέχρι τότε, και λεξιλόγιο με το οποίο επενδύθηκαν και εκφράστηκαν νέες ανθρώπινες δραστηριότητες. Εκφράσεις άγνωστες έγιναν κατανοητές σε πλατιές μάζες του λαού, δημιουργήθηκαν νέα μορφοσυντακτικά σχήματα, εμπλουτίστηκε ο νεοελληνικός λόγος με νέα υφολογικά σχήματα και με νέους τρόπους γραφής. [...]

Οπωσδήποτε, ο δημοσιογραφικός λόγος είναι δημόσιος λόγος με την έννοια ότι τον ενδιαφέρουν τα σημαντικά και είναι πληροφοριακός. Συχνά παρουσιάζεται ιδεολογικά φορτισμένος. Άλλοτε είναι πειθαναγκαστικός, σπάνια επιστημονικός και πιο σπάνια

15262

λογοτεχνικός. Επίσης, αποφεύγει την πολυσημία, είναι ακριβολόγος, σαφής, σύντομος, ενώ υπακούει στους κανόνες της κοινωνικά αποδεκτής μορφής της γλώσσας. Η δομή του δημοσιογραφικού κειμένου είναι προσανατολισμένη προς την αποτελεσματική πρόσληψή του από τον δέκτη. Τέλος, η πρόσφατη ιστορία της ελληνικής γλώσσας και η έντονη πολιτικοποίηση και κομματικοποίηση αρκετών μέσων μαζικής ενημέρωσης έχουν ως αποτέλεσμα την προσφορά πολλών γλωσσικών επιλογών, τις οποίες εκμεταλλεύεται ο δημοσιογραφικός λόγος σε ελληνική γλώσσα, για να προσδώσει ορισμένα υπόρρητα¹ νοήματα.

Κείμενο 2

«Ο παρείσακτος»

Το ποίημα ανήκει στην ποιητική συλλογή Λιμός (εκδ. Νεφέλη 2007) της Δήμητρας Χριστοδούλου.

Αράζει στην πνιγηρή καφετέρια
Ανάμεσα σε θορυβοποιούς εφήβους:
Ένας σχεδόν απ' αυτούς, αν εξαιρέσεις
Το πέτρινο χέρι του.

Λάμπουν εκείνοι από οργή και αυτάρκεια
Κι εκείνος με την άλλη του πλευρά, τη σάρκινη,
Απολαμβάνει τον καφέ του.

Περνάει ένα κύμα ολάνθιστης άνοιξης
Πάνω από του καπνού τις τουλούπες
Και πάνω από την εκκωφαντική μουσική

Μια ηπιότης Συμποσίου.
Περί έρωτος φιλοσοφούν τα καημένα

Μ' επιχειρήματα εκτυφλωτικών σωμάτων
Ή, το λιγότερο, περί του δικαιώματος
Να μην είναι ο χρόνος χρήμα.

Κι αυτός εκεί, με το πέτρινο χέρι του

Βαριά ακουμπισμένο στο τραπέζι,

Ολόκληρο το μαγαζί συγκρατεί

¹ έμμεσα διατυπωμένα, αυτά που δεν λέγονται, αλλά εννοούνται

Καρφωμένο στο χώμα.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τι πρέπει να εννοούμε με τον όρο «δημοσιογραφικός λόγος», σύμφωνα με τον συγγραφέα του Κειμένου 1, και σε ποιους χώρους κάνει αισθητή την παρουσία του; Να απαντήσεις σε 50-60 λέξεις.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Βρες στο Κείμενο 1 μία διαρθρωτική λέξη ή φράση που εκφράζει καθεμία από τις παρακάτω νοηματικές σχέσεις: Προσθήκη νοήματος, βεβαιότητα, αντίθεση, επεξήγηση και συμπέρασμα.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

«Θεωρείται το κομβικό σημείο στο οποίο συναντιούνται, διαστρεβλώνονται, αλλά και αποκαλύπτονται πολλές φορές το ψέμα και η αλήθεια, η οξύτητα και η μετριοπάθεια, η υπερβολή και η νηφαλιότητα, η ελαφρότητα και η σοβαρότητα, ο πυκνός και ο χαλαρός λόγος.»: στο παραπάνω χωρίο της 1^{ης} παραγράφου του Κειμένου 1 να αντικαταστήσεις κάθε υπογραμμισμένη λέξη με μια συνώνυμη λέξη ή φράση προσέχοντας ώστε να μην αλλάξει το νόημα.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ποιο κοινωνικό φαινόμενο αναδεικνύει η αντίθεση ανάμεσα στον «παρείσακτο» ήρωα και στους νέους θαμώνες του καφενείου; (μονάδες 10) Πώς θα φερόσουν, αν ήσουν παρών; (μονάδες 5) Ανάπτυξε σε 100-150 περίπου λέξεις την απάντησή σου.

Μονάδες 15

15262-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τι πρέπει να εννοούμε με τον όρο «δημοσιογραφικός λόγος»:

- όχι μόνο η γλωσσική μορφή που χρησιμοποιείται στη δημοσιογραφία,
- νοήματα που παράγονται μέσω της κατανάλωσης του δημοσιογραφικού προϊόντος (ανάγνωση, ακρόαση),
- κοινωνικά συμφραζόμενα που παράγονται από τα νοήματα που παράγει ο δημοσιογραφικός λόγος,

Χώροι όπου κάνει αισθητή την παρουσία του ο «δημοσιογραφικός λόγος»:

- πολλά και ποικίλα μέσα παρουσίας → κυρίαρχος δημόσιος λόγος

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Προσθήκη νοήματος: Επίσης (3^η παράγραφος)

Βεβαιότητα: Οπωσδήποτε (3^η παράγραφος)

Αντίθεση: Όμως (1^η παράγραφος)

Επεξήγηση: Ειδικά (1^η παράγραφος)

Συμπέρασμα: σε τελευταία ανάλυση (1^η παράγραφος)

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

«Θεωρείται το κεντρικό/κύριο σημείο στο οποίο συναντιούνται, παραποιούνται/ διαστρέφονται/ αλλιώνονται, αλλά και φανερώνονται/ δηλώνονται/ εκφράζονται πολλές φορές το ψέμα και η αλήθεια, η ένταση/εμπάθεια/απολυτότητα και η μετριοπάθεια, η υπερβολή και η ψυχραιμία/ ηρεμία, η ελαφρότητα και η σοβαρότητα, ο πυκνός και ο χαλαρός λόγος.»

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

15262-Λύση

Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Θετικά αξιολογείται ως προς το α' σκέλος/ερώτημα του θέματος η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να προσδιορίσει με σαφήνεια και συντομία:

- την ανάδειξη του διαχρονικού φαινομένου του χάσματος γενεών
- τις αντιθέσεις / διαφορές ανάμεσα στον ηλικιωμένο ήρωα και τους εφήβους
- τη μοναξιά και περιθωριοποίηση της τρίτης ηλικίας, που οφείλεται στον σύγχρονο τρόπο ζωής (πνιγηρή καφετέρια)
- την έλλειψη αναγνώρισης της συνεισφοράς των ηλικιωμένων, που αγγίζει τα όρια του κοινωνικού ρατσισμού (τίτλος «Ο παρείσακτος» - δύο τελευταίοι στίχοι, με ανάδειξη της σημασίας του τελευταίου στίχου ως ξεχωριστής στροφικής ενότητας: Ολόκληρο το μαγαζί συγκρατεί /Καρφωμένο στο χώμα.).

Στο β' σκέλος του θέματος ο/η μαθητής/-τρια καλείται να τοποθετηθεί προσωπικά στο σκηνικό που στήνεται στο ποίημα ανάλογα με την ιδιοσυγκρασία, αντιλήψεις που έχει, αλλά και τον βαθμό συναισθηματικής ανταπόκρισης που δημιουργήσε η ανάγνωση.

αξιολόγησης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

[Αυτοφωτογράφιση: εθισμός, ναρκισσισμός, ανοησία ή κοινωνικό φαινόμενο;]

Το (διασκευασμένο) κείμενο του Στέλιου Παπαθανασόπουλου, καθηγητή στο Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ του ΕΚΠΑ, δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ στις 22.06.2014 (ανάκτηση 02.01.2022).

Στις ημέρες μας όλοι πλέον «αυτοφωτογραφίζονται» και αναρτούν τις φωτογραφίες τους στις ιστοσελίδες τους είτε είναι πλανητάρχες, πρόεδροι ή πρωθυπουργοί, πολιτευτές ή διασημότητες, απλοί άνθρωποι, ακόμη και τα κατοικίδια τους. Ο όρος «selfie» ανακηρύχθηκε η λέξη της χρονιάς το 2013 από το αγγλικό λεξικό της Οξφόρδης και ορίζεται ως «μια φωτογραφία που κάποιος έχει τραβήξει για τον εαυτό του, συνήθως με ένα έξυπνο κινητό, υπολογιστή-τάμπλετ ή κάμερα, και την έχει ανεβάσει σε μια ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης». Ως «δραστηριότητα» τη συναντά κανείς έως και στις κηδείες! Πρόκειται τελικά περί εθισμού, ναρκισσισμού, ανοησίας ή αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου κοινωνικού φαινομένου;

Οι selfies μπορούν να θεωρηθούν ως ματαιοδοξία ή ναρκισσισμός, αλλά ως δραστηριότητα δεν είναι κάτι το νέο. Αντίθετα, ως συμπεριφορά καταγράφεται με μια διαφορετική μορφή εδώ και εκατοντάδες χρόνια, ξεκινώντας από τα πορτρέτα και τις αυτοπροσωπογραφίες. Η διαφορά είναι ότι παίρνει τις διαστάσεις μόδας και συνδέεται με τις σύγχρονες εμμονές των ανθρώπων να προβάλλουν με έναν ευπαρουσίαστο τρόπο τους εαυτούς τους στους άλλους.

Μπορεί να μοιάζει αστείο, αλλά μπορεί να είναι και επικίνδυνο. Αστεία, ας πούμε, μπορεί να μοιάζει η αφέλεια του προέδρου Ομπάμα να χαριεντιστεί με την πρωθυπουργό της Δανίας στην κηδεία του Μαντέλα. Αστείο, έως βλακώδες, μπορεί να χαρακτηριστεί αυτό που έκανε ένας θεατής του Ποδηλατικού Γύρου του Δουβλίνου που, αντί να βοηθήσει τον πεσμένο και εξαντλημένο νικητή του αγώνα Μαρσέλ Κίτελ να σηκωθεί από το έδαφος, τράβηξε μια φωτογραφία μαζί του χαμογελώντας με τον καταπονημένο ποδηλάτη. Αλλά είναι κι επικίνδυνο. Ένας έφηβος στη Βρετανία αποπειράθηκε να αυτοκτονήσει, επειδή είχε αποτύχει να τραβήξει την τέλεια selfie του ή όπως αυτός νόμιζε. Ο εθισμός και κατ' επέκταση ο ναρκισσισμός που συνδέεται με αυτή τη συμπεριφορά έχουν να κάνουν με την προσήλωση των νεαρών ατόμων με τα κοινωνικά δίκτυα, την αυτοπαρουσίαση και την απήχυσή τους στις εν λόγω ιστοσελίδες.

15263

Το μεγάλο πρόβλημα με τη διάδοση του ψηφιακού ναρκισσισμού είναι ότι ασκεί τεράστια πίεση στους ανθρώπους να επιτύχουν ανέφικτους στόχους, χωρίς να το αντιλαμβάνονται. Ο ένας παρουσιάζει τον εαυτό του ως ποδοσφαιριστή, η άλλη ως τραγουδίστρια, αναμένοντας όσο το δυνατόν περισσότερα «likes»¹ και τα καλά σχόλια από τους φίλους στο διαδίκτυο. Σε μια δημοσκόπηση που πραγματοποιήθηκε πέρυσι για λογαριασμό κάποιου κατασκευαστή έξυπνων κινητών διαπιστώθηκε ότι οι αυτοφωτογραφίες αποτελούν το 30% των φωτογραφιών που λαμβάνονται από άτομα ηλικίας 18 έως 24 ετών.

Τέλος, οι αυτοφωτογραφίες σε ατομικό επίπεδο αποτελούν ένα ακόμη παράδειγμα της κατάρρευσης των ορίων μεταξύ της δημόσιας και της ιδιωτικής ζωής. Σε κοινωνικό επίπεδο ίσως να συνδέονται με την εμμονή των ανθρώπων να συσσωρεύουν αρχεία των εμπειριών τους μέσω εικόνων, που χρησιμοποιούν για να προβάλλουν μια εικόνα του εαυτού τους προς τον έξω κόσμο. Μια εικόνα που μπορούμε να την επεξεργαστούμε ή να τη διυλίσουμε, αλλά έχουμε και την αίσθηση ότι μπορούμε και να τη διαγράψουμε. Σε τελική ανάλυση, συνδέεται με την έλευση μιας νέας μορφής ορατότητας που συσχετίζεται άμεσα με την ψηφιακή εποχή. Έχει, κυρίως, να κάνει με την ανάγκη των απλών πολιτών στην εποχή της εικόνας να αποδράσουν από την ανωνυμία, να γίνουν έστω «ολίγον γνωστοί», να αποκτήσουν το μερίδιο της δημοσιότητας που τους αναλογεί στη ζωή.

Κείμενο 2

Το καλοκαίρι πριν από το σκοτάδι (απόσπασμα)

Το απόσπασμα αντλήθηκε από το βιβλίο της βραβευμένης με Νόμπελ Βρετανίδας συγγραφέα Ντόρις Λέσινγκ «Το καλοκαίρι πριν από το σκοτάδι» (εκδ. Καστανιώτη, 1990).

Καμιά φορά, αν είσαι τυχερός, περνάς μια φάση, ένα στάδιο έντονο. Κι εκείνο το καλοκαίρι η Κέιτ επρόκειτο να περάσει ένα τέτοιο σύντομο, έντονο και πυρετικό διάστημα.

Τι εμπειρίες θα δοκίμαζε; Τίποτα το ιδιαίτερο πέρα από το ότι απλώς γερνούσε: η διαδοχή και η επανάληψη της διαδικασίας της ωρίμασης. Είναι κάτι που συμβαίνει σε όλους, φυσικά – *Αχ, ο δύστυχος εγώ, πώς πέρασαν τα χρόνια! Η ζωή σε προσπερνά πριν το καταλάβεις... Η ωριμότητα είναι το παν.* Και τα λοιπά. Αλλά στην περίπτωση της Κέιτ δε θα ήταν μια διαδικασία που κρατά κάνα δυο δεκαετίες και περνά απαρατήρητη, μ' εξαίρεση τις απεγνωσμένες προσπάθειες να συγκρατήσει το ρεύμα – βάψιμο μαλλιών, προσοχή να μην πάρει βάρος, προσαρμογή στη μόδα με σύνεση, ώστε να είναι κομψή, αλλά να μην

¹Η δήλωση επιδοκμασίας, θαυμασμού, αποδοχής για μια φωτογραφία, δημοσίευση, σχόλιο κ.λπ., στο Διαδίκτυο (συνήθως στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως το Facebook).

15263

μπεμπεκίζει. Τα γηρατειά για όλους σχεδόν, εκτός από κείνους που τους χτυπά κάποια τραγωδία, που χάνουν το έδαφος κάτω από τα πόδια τους, που πλημμυρίζει η πόλη τους, που σκοτώνονται τα παιδιά τους σε βομβαρδισμό και ραγίζει η καρδιά τους και χάνουν κάθε ενδιαφέρον για τη ζωή – τα γηρατειά λοιπόν είναι θέμα χρόνου. Είσαι νέος κι ύστερα γίνεσαι μεσόκοπος, αλλά είναι δύσκολο να εντοπίσεις τη στιγμή της μετάβασης από το ένα στάδιο στο επόμενο. Μετά γερνάς, αλλά ούτε που καταλαβαίνεις πώς έγινε. Έχουν συντελεστεί αλλαγές -ω, ναι, ζωτικές αλλαγές- στη συμπεριφορά σου απέναντι στους γύρω σου, χωρίς όμως να τις συνειδητοποιήσεις, γιατί οι πάγοι σκέπασαν βαθμιαία την κοιλάδα. Για τον περισσότερο κόσμο είναι κάπως έτσι: *Δυστυχώς δεν κρατάν πια τα κότσια μου όπως παλιά*. Η Κέιτ όμως θα ξεμπέρδευε με όλα αυτά μέσα σε λίγους μήνες.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1° υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποιοι είναι οι λόγοι που δημιουργούν σήμερα, σύμφωνα με το Κείμενο 1, το φαινόμενο της αυτοφωτογράφισης και ποια είναι η θέση του συγγραφέα γι' αυτό; (50-60 λέξεις)

Μονάδες 10

2° υποερώτημα (μονάδες 10)

Στη δεύτερη και στην τέταρτη παράγραφο του Κειμένου 1 ο συγγραφέας προσπαθεί να αποδείξει τις θέσεις του με διαφορετικό τρόπο. Ποιον τρόπο επιλέγει σε κάθε περίπτωση για την οργάνωση του λόγου του;

Μονάδες 10

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 1: α) να βρεις τρία (3) σχόλια του συγγραφέα: ένα (1) που διατυπώνεται με σημείο στίξης και δύο (2) λεκτικά (μονάδες 9) και β) να καταγράψεις τη νοηματική σχέση που εκφράζουν σε κάθε περίπτωση (μονάδες 6).

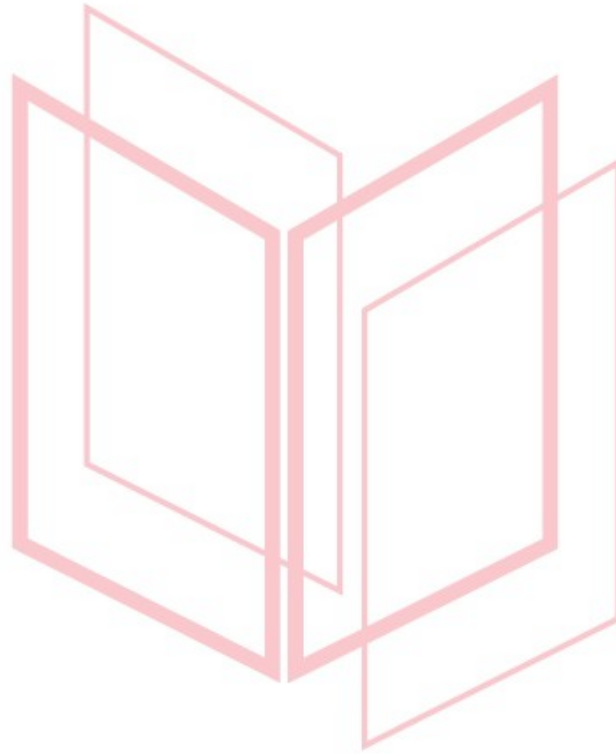
Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

15263

Να ερμηνεύσεις με αναφορές στο Κείμενο 2 τη στάση που τηρεί απέναντι στα γηρατειά το κύριο πρόσωπο της αφήγησης σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

αξιμολόγησης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15263-Λύση

Ελληνική Γλώσσα (Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία)

Β' Τάξη Ημερήσιου και Εσπερινού Γενικού Λυκείου

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Λόγοι δημιουργίας του φαινομένου της αυτοφωτογράφισης:

- ματαιοδοξία, ναρκισσισμός, μόδα,
- εθισμός: εμμονή ευπαρουσίαστης αυτοπροβολής,
- πίεση από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για υλοποίηση ανέφικτων στόχων: ψηφιακός ναρκισσισμός,
- εμμονή συσσώρευσης εμπειριών μέσω εικόνων,
- αίσθηση εξουσίας πάνω στην εικόνα: δυνατότητα επεξεργασίας, διαγραφής,
- απόδραση από την ανωνυμία.

Θέση του συγγραφέα:

- επικίνδυνο φαινόμενο,
- δείγμα κατάρρευσης των ορίων μεταξύ δημόσιας και ιδιωτικής ζωής.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

2η παράγραφος: σύγκριση – αντίθεση ανάμεσα στο παρελθόν και στο παρόν αναφορικά με την τάση αυτοπροβολής ως ανθρώπινης συμπεριφοράς:

- ως συμπεριφορά καταγράφεται με μια διαφορετική μορφή εδώ και εκατοντάδες χρόνια ξεκινώντας από τα πορτρέτα και τις αυτοπροσωπογραφίες

vs

- παίρνει τις διαστάσεις μόδας και συνδέεται με τις σύγχρονες εμμονές των ανθρώπων να προβάλλουν με έναν ευπαρουσίαστο τρόπο τους εαυτούς τους στους άλλους.

Τον τρόπο οργάνωσης του λόγου φανερώνει και η διαρθρωτική λέξη «Αντίθετα» και υποδηλώνουν οι λέξεις/ φράσεις «διαφορετική», «σύγχρονες», «εδώ και εκατοντάδες χρόνια».

15263-Λύση

4η παράγραφος: παραδείγματα που αφορούν στην αυτοφωτογράφιση και τεκμηριώνουν τη συνεχή προσπάθεια των ανθρώπων, κυρίως των νέων, να επιτύχουν ανέφικτους στόχους χωρίς να το αντιλαμβάνονται: «Ο ένας παρουσιάζει τον εαυτό του ως ποδοσφαιριστή, η άλλη ως τραγουδίστρια ... διαδικτυο», «οι αυτοφωτογραφίες αποτελούν ... 24 ετών».

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

Σχόλιο που διατυπώνεται με σημείο στίξης: Ως «δραστηριότητα» τη συναντά κανείς έως και στις κηδείες! → θαυμαστικό: δηλώνει κατάπληξη για την υπερβολική και ανάρμοστη για την κατάσταση συμπεριφορά

Λεκτικά σχόλια:

- είτε είναι πλανητάρχες, πρόεδροι ή πρωθυπουργοί, πολιτευτές ή διασημότητες, απλοί άνθρωποι, ακόμη και τα κατοικίδια τους → η παράθεση των ιδιοτήτων των ανθρώπων που αναρτούν αυτοφωτογραφίες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποδίδει την έκταση του φαινομένου σε όλα τα κοινωνικά στρώματα και η αναφορά στα κατοικίδια (ακόμη) εμπεριέχει ειρωνεία

- Μπορεί να μοιάζει αστειό, αλλά μπορεί να είναι και επικίνδυνο → διευκρινίζει τη διαφορά ανάμεσα στον φαινομενικά ευτράπελο χαρακτήρα (ασειότητα) της συγκεκριμένης συνήθειας και στις πραγματικές της διαστάσεις (επικινδυνότητα).

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

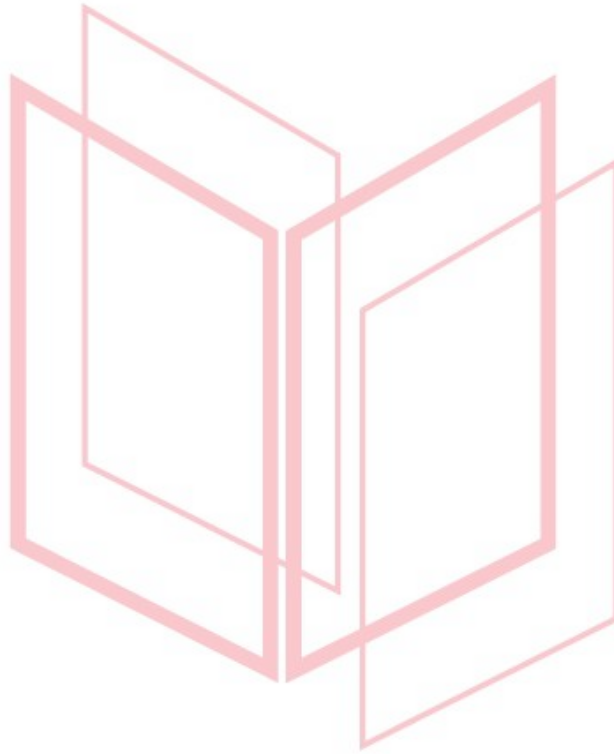
Θετικά αξιολογείται η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να προσδιορίσει με σαφήνεια και συντομία τα εξής ως προς τη συμπεριφορά της κεντρικής ηρωίδας:

- συνειδητοποιημένη ως προς την ηλικιακή της φάση: την αντιμετωπίζει ως φυσική διαδικασία ωρίμασης
- προσπάθεια να διατηρήσει αξιοπρεπή για την ηλικία της εμφάνιση: να συγκρατήσει το ρεύμα -βάψιμο μαλλιών, προσοχή να μην πάρει βάρος, προσαρμογή στη μόδα με σύνεση, ώστε να είναι κομψή, αλλά να μην μπεμπεκίζει.
- τάση να φιλοσοφεί σχετικά με τα γηρατεία: είναι δύσκολο να εντοπίσεις τη στιγμή της μετάβασης από το ένα στάδιο στο επόμενο. Μετά γερνάς, αλλά ούτε που καταλαβαίνεις πώς έγινε - Έχουν συντελεστεί αλλαγές -ω, ναι, ζωτικές αλλαγές- στη

15263-Λύση

συμπεριφορά σου απέναντι στους γύρω σου, χωρίς όμως να τις συνειδητοποιήσεις, γιατί οι πάγοι σκέπασαν βαθμιαία την κοιλάδα.

- Αποφασισμένη ως προς τις επόμενες κινήσεις της, παρότι δεν το δηλώνει ξεκάθαρα: θα ξεμπερδεύει με όλα αυτά μέσα σε λίγους μήνες.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Η δεοντολογία υπάρχει, την έχω συναντήσει...

Το κείμενο είναι (διασκευασμένο) απόσπασμα από άρθρο του Ριχάρδου Σωμερίτη, που αναρτήθηκε στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας «Το Βήμα» στις 24.11.2008. Ανακτήθηκε στις 10.12.2021 .

Υπάρχουν πολλές απόψεις για τη δημοσιογραφία. Οι μεν την αποκαλούν «λειτούργημα», εφόσον χωρίς ενημερωμένους πολίτες δεν υπάρχει σωστή δημοκρατία. Άλλοι ακούν τη λέξη και γελάνε. Πάντως ο όρος περιλαμβάνει μια υπερβολή: ο Τύπος είναι και επιχείρηση και ο δημοσιογράφος είναι και εργαζόμενος, όπως όλοι οι άλλοι. Ορισμένοι δημοσιογράφοι, εκδότες ή ιδιοκτήτες ηλεκτρονικών ΜΜΕ, ότι κι αν λένε επισήμως, ενδιαφέρονται για τη δημοσιογραφία όπως θα ενδιαφέρονταν για την παραγωγή παπουτσιών. Το ζητούμενο είναι γι' αυτούς μόνον το άμεσο κέρδος που αποδίδει μια καλή επιχείρηση ή το έμμεσο που απορρέει από την επιρροή που ορισμένοι παράγοντες αποκτούν. Το αποστομωτικό επιχείρημα ενός ιδιαίτερα ειδικού¹ ραδιοτηλεοπτικού «αστέρα», πρωταγωνιστή αθλοπαιδιών, ήταν ότι κέρδιζε (προ δεκαετίας) 1 δισ. τον χρόνο. Βεβαίως, δεν έχουν χαθεί το πάθος, το μεράκι, η θέληση συμμετοχής στα κοινά. Υπάρχουν. Το γνωρίζω. Τα συναντώ. [...]

Δεν είναι διαφορετικοί οι προβληματισμοί σε μια χώρα όπου η δημοσιογραφία είναι παραδοσιακά πιο «λογοτεχνική» και πιο «προσωπική», δηλαδή στη Γαλλία, όπου συνυπάρχει η κυρίαρχη «Le Monde», και όχι μόνο, με κάθε λογής «σκουπίδια». Παντού ο Τύπος και τα ΜΜΕ προσφέρουν και την εφημερίδα-χώρο-διαφήμισης (ή το ραδιόφωνο και την τηλεόραση) αλλά και το λείτουργημα. Όπως και στις ΗΠΑ, όμως, και όπως στις περισσότερες χώρες, όπου οι τεχνολογικές εξελίξεις έγιναν πιο νωρίς, αλλά με βραδύτερους από εδώ ρυθμούς, ορισμένοι κανόνες επιζούν και ενίοτε, σε δύσκολες στιγμές, επικρατούν. Μερικές φορές και με τη σύμπραξη της ποινικής δικαιοσύνης.

Ποιοι είναι αυτοί οι απλοί κανόνες; Η διασταύρωση των ειδήσεων. Η συνείδηση της ευθύνης απέναντι στο κοινό και την κοινωνία. Η περίσκεψη. Η μη δημοσίευση ακόμη και διασταυρωμένων πληροφοριών για πρόσωπα χωρίς και τη δική τους άποψη. Η αποφυγή κάθε υπερβολής. Η πεποίθηση ότι η συκοφαντία είναι θανάσιμο δημοσιογραφικό αμάρτημα. Η αντίληψη ότι ο δημοσιογράφος δεν πρέπει να συγχέει τον ρόλο του με εκείνον του αστυνομικού και του δικαστή. Η δημόσια αναγνώριση του λάθους και η

1 Απεχθούς, αποτρόπαιου, απαίσιου, σιχαμερού

αποκατάσταση κάθε αδικημένου. Η άρνηση δημοσίευσης δοτών πληροφοριών, καθώς και η άρνηση υπακοής σε εξωδημοσιογραφικά κέντρα και προσταγές. Το ασυμβίβαστο του δημοσιογραφικού επαγγέλματος με τα επαγγέλματα του διαφημιστή, του δημοσιοσχεσίτη και του υπαλλήλου Γραφείων Τύπου. Πολλά από αυτά περιλαμβάνονται και στα δικά μας κείμενα δεοντολογίας. Προβλέπονται και κυρώσεις. Όμως, οι παρεκτροπές είναι πολλές, καθημερινές, προκλητικές και επικίνδυνες. Παλαιότερα, μπορεί οι εφημερίδες να ήταν πιο «κομματικές», όμως οι δημοσιογράφοι, χωρίς τα σημερινά «λούσα» των ολίγων, είχαν μεγαλύτερη αξιοπρέπεια. Μεσολάβησε όμως με τη χιονοστιβάδα των ηλεκτρονικών μέσων μια γενικευμένη απορρύθμιση.

Κείμενο 2

Τέρμα (απόσπασμα)

Το απόσπασμα προέρχεται από το τελευταίο, ημιτελές, έργο του Κοσμά Πολίτη (1888-1974) «Τέρμα», που εκδόθηκε μετά τον θάνατό του από τον Γ. Ν. Πεντζίκη το 1975 (εκδ. Πελεκάνος, 2012).

[...] Αυτός ο θείος, ο μπαρμπα-Κωστής, τώρα και δεκαπέντε τόσα χρόνια –δυό χρόνια πάνω-κάτω αφού βάφτισε τη Σόφη στην πρωτεύουσα και ξαναγύρισε στη δουλειά του— από άνθρωπος με υπόληψη στη μπόρσα —το εμπορικό χρηματιστήριο— που έκλινε κοντράτα² για ζάχαρη και για καφέδες, όχι δική του σπέκουλα³, για λογαριασμό άλλων, σίγουρη δουλειά και τα ποσοστά του ποσοστά, ρεμπέλεψε⁴ ξαφνικά, παράτησε τη δουλειά του κι έκανε παρέα με κάτι μπόσικα κορμιά της πιάτσας και του λιμανιού, κι έτρωγε από τα μετρητά που είχε οικονομήσει. Μαζί με την υπόληψή του είχε χάσει και το παρουσιαστικό του —δεν ήταν ποτέ πολύ ψηλός, μα τώρα λες κι έγινε κοντόχοντρος αυτός ο λεβεντάνθρωπος, δίχως κοιλιά ωστόσο, αλλά με στομάχι φουσκωτό, ξεπεταγμένο, με το ασπράδι των ματιών του κόκκινο, γεμάτο μαβιές φλεβίτσες, με σακούλες κάτω από τα μάτια. Κάποιος είπε: γυναικοδουλειά στη μέση.

Ωστόσο, αυτός ο αποδιοπομπαίος τράγος⁵ ήταν η αδυναμία της αδελφής του, της κυρίας Ελένης. Σα να τον καμάρωνε κιόλας από μέσα της για τη ρέμπελη ζωή του, δίχως να τ' ομολογεί στον ίδιο τον εαυτό της. Μπορεί να 'τανε κι από αντίδραση, τόσο μεγάλη ήταν

2 συμβόλαια

3 προσπάθεια για εκμετάλλευση, κερδοσκοπία

4 τεμπέλιασε

5 αυτός στον οποίο ρίχνουμε την ευθύνη, εξιλαστήριο θύμα

15264

η αντίθεση με τον άντρα της, τον τυποδεμένο⁶. Λες και οι ράτσες τους ήταν διαφορετικές. Κάποιες φορές, τα δειλινά, όπως καθότανε στην πολυθρόνα της πλάι στο παράθυρο — συχνά μ' ένα βιβλίο παρατημένο πάνω στα γόνατά της, ένα πρόσωπο ρομαντικό και ονειροπαρμένο— κι αγνάντευε τη μουσμουλιά ρεμβάζοντας, δίχως μια περίσπαση στοχασμού, όσο γύριζε ο ουρανός στο παγωνί και είχε αποκοιμηθεί το καναρίνι, ξαφνικά χαμογελούσε καθώς ο νους της πήγαινε στο ρέμπελο αδελφό, που ωστόσο είχε αρχίσει πια κάπως να συμμαζεύεται.[...]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να εκθέσεις συνοπτικά σε 50-60 λέξεις τους κανόνες που πρέπει να διέπουν τη δημοσιογραφία, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 ο συγγραφέας οργανώνει τα νοήματα με τη μέθοδο της διαίρεσης. Ποια είναι τα μέλη της διαίρεσης και σε ποια σχέση βρίσκονται μεταξύ τους;

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Το αποστομωτικό επιχείρημα ενός ιδιαίτερα ειδεχθούς ραδιοτηλεοπτικού «αστέρα», πρωταγωνιστή αθλοτήτων (1^η παράγραφος)

... όπου συνυπάρχει η κυρίαρχη «Le Monde», και όχι μόνο, με κάθε λογής «σκουπίδια» (2^η παράγραφος)

Η πεποίθηση ότι η συκοφαντία είναι θανάσιμο δημοσιογραφικό αμάρτημα (3^η παράγραφος)

Να εντοπίσεις στα παραπάνω χωρία του Κειμένου 1 αν επικρατεί η κυριολεκτική ή μεταφορική λειτουργία της γλώσσας (μονάδες 6) και να τη μετασηματίσεις στην αντίθετή της κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές (μονάδες 9).

Μονάδες 15

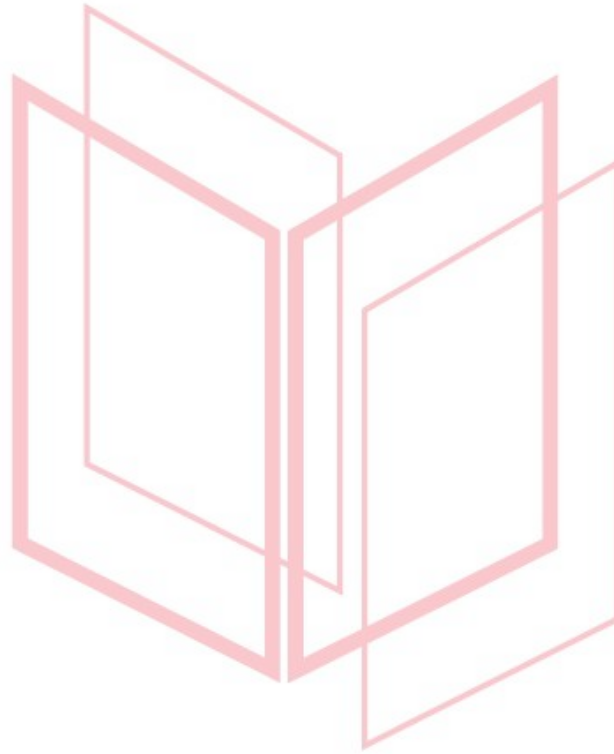
ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

⁶ καθώς πρέπει, τύπος και υπογραμμός

15264

Να ερμηνεύσεις με αναφορές στο Κείμενο 2 τη στάση της κυρίας Ελένης απέναντι στον μπάρμπα Κωστή (μονάδες 10) και να εκφράσεις την προσωπική σου τοποθέτηση στη συμπεριφορά του δεύτερου, όπως αυτή αποτυπώνεται στην αφήγηση (μονάδες 5). Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15264-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Κανόνες επαγγελματικής δεοντολογίας και αξιοπρέπειας για τον δημοσιογράφο:

- περίσκεψη - διασταύρωση ειδήσεων
- συνείδηση ευθύνης
- μη δημοσίευση πληροφοριών για πρόσωπα χωρίς την άποψή του
- αποφυγή υπερβολής και συκοφαντίας
- να μην λειτουργεί ως αστυνομικός ή δικαστής
- δημόσια αναγνώριση λάθους - αποκατάσταση αδικημένων
- άρνηση δημοσίευσης δοτών πληροφοριών
- μη υπακοή σε εξωδημοσιογραφικά κέντρα και προσταγές
- ασυμβίβαστο δημοσιογραφικού επαγγέλματος με επαγγέλματα διαφημιστή, δημοσιοσχεσίτη, υπαλλήλου κομματικών Γραφείων Τύπου.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Μέλη της διαίρεσης:

οι απόψεις για τη δημοσιογραφία διακρίνονται σε:

- αυτές που τη θεωρούν «λειτουργήμα», γιατί υπηρετεί το δημοκρατικό πολίτευμα και συμβαδίζει με το πάθος, το μεράκι και τη θέληση συμμετοχής στα κοινά,
- αυτές που θεωρούν ότι είναι επάγγελμα καθαρά κερδοσκοπικό, αφού οι δημοσιογράφοι ενδιαφέρονται μόνο για το «άμεσο» ή «έμμεσο» κέρδος.

Σχέση μελών της διαίρεσης: αντιθετική (σε δεοντολογικό, ιδεολογικό και ηθικό επίπεδο).

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

- Το αποστομωτικό επιχείρημα ενός ιδιαίτερα ειδηχθούς ραδιοτηλεοπτικού «αστέρα», πρωταγωνιστή αθλοιστίων (1^η παράγραφος): επικρατεί η μεταφορική λειτουργία της

15264-Λύση

γλώσσας → Το κυνικό επιχείρημα ενός ιδιαίτερα αντιπαθητικού ραδιοτηλεοπτικού παρουσιαστή, πρωταγωνιστή εκπομπών χαμηλού επιπέδου,

- ... όπου συνυπάρχει η κυρίαρχη «Le Monde», και όχι μόνο, με κάθε λογής «σκουπίδια» (2^η παράγραφος): επικρατεί η μεταφορική λειτουργία της γλώσσας →... όπου η «Le Monde», που έχει τη μεγαλύτερη κυκλοφορία, διατίθεται παράλληλα με κάθε λογής δημοσιογραφικά έντυπα χαμηλής ποιότητας,

- Η πεποίθηση ότι η συκοφαντία είναι θανάσιμο δημοσιογραφικό αμάρτημα (3^η παράγραφος): επικρατεί η μεταφορική λειτουργία της γλώσσας → Η άποψη ότι η συκοφαντία είναι σοβαρότατο δημοσιογραφικό παράπτωμα/ελάττωμα/λάθος.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Θετικά αξιολογείται ως προς το α' ερώτημα η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να προσδιορίσει με σαφήνεια και συντομία ότι:

- η κυρία Ελένη έχει αδυναμία στον αδελφό της, κρυφό καμάρι και ρομαντική διάθεση απέναντι στις επιλογές του να ζήσει, έστω και σε μεγάλη ηλικία, τη dolce vita: «Σα να τον καμάρωνε κιόλας από μέσα της για τη ρέμπελη ζωή του, δίχως να τ' ομολογεί στον ίδιο τον εαυτό της»
- η πρωταγωνίστρια της αφήγησης είναι πρόσωπο ρομαντικό και ονειροπαρμένο: «χαμογελούσε καθώς ο νους της πήγαινε στο ρέμπελο αδελφό»,
- η κυρία Ελένη προφανώς είχε κάποια απωθημένα, που ο αδελφός της τόλμησε να υλοποιήσει, χωρίς να νοιάζεται για την υπόληψή του· ίσως πραγματοποιούσε κάποιες δικές της κρυφές επιθυμίες καλοπέρασης, που ο τυπολάτρης σύζυγός της δεν θα επέτρεπε, για να μην εκτεθούν κοινωνικά: Μπορεί να 'τανε κι από αντίδραση, τόσο μεγάλη ήταν η αντίθεση με τον άντρα της, ο οποίος είναι πολύ τυπικός. Λες και οι ράτσες τους ήταν διαφορετικές.

Στο β' ερώτημα ο/η μαθητής/-τρια καλείται να τοποθετηθεί με κριτήρια τις προσωπικές θέσεις/προτιμήσεις/αντιλήψεις/στάσεις και τον βαθμό συναισθηματικής ανταπόκρισης και κατανόησης των νοημάτων του κειμένου.

Κείμενο 1

[Οι αναπαραστάσεις της φιλίας στο Facebook]

Το κείμενο είναι διασκευασμένο απόσπασμα από μεταπτυχιακή εργασία της Μαρίας Σαβράμη με τίτλο «Αναπαραστάσεις της φιλίας στην πραγματική και στη διαδικτυακή ζωή: Η περίπτωση του FaceBook» (ΕΚΠΑ, Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ).

Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουν ερευνητικές μελέτες για τις αναπαραστάσεις της φιλίας στην πραγματική και τη διαδικτυακή ζωή είναι ότι δεν μπορούμε να μιλάμε για φιλία, όταν αναφερόμαστε στα κοινωνικά δίκτυα και συγκεκριμένα στο Facebook. Οι αναπαραστάσεις της φιλίας στην καθημερινή μας πραγματικότητα διαφέρουν ουσιωδώς από τις αναπαραστάσεις της «φιλίας» στο Facebook. Οι λόγοι που οδηγούν σ' αυτό το συμπέρασμα αναλύονται παρακάτω.

Συγκεκριμένα, από τις σχέσεις που αναπτύσσονται στο Facebook απουσιάζουν τα βασικά στοιχεία που ορίζουν τις φιλικές σχέσεις στην εκτός δικτύου πραγματικότητα. Το πρώτο βασικό στοιχείο είναι η απουσία ουσιαστικής επικοινωνίας. Η επικοινωνία που αναπτύσσεται στο περιβάλλον του Facebook χαρακτηρίζεται ως «σχολιασμός» και «συμπλήρωμα της εκτός δικτύου επικοινωνίας». Επίσης, οι σχέσεις αυτές χαρακτηρίζονται από την έλλειψη οικειότητας, εμπιστοσύνης, συναισθήματος, ψυχολογικής υποστήριξης και αμοιβαιότητας, στοιχείων τα οποία είναι απαραίτητα για τις φιλικές σχέσεις εκτός δικτύου. Το Facebook αποτελεί ένα απρόσωπο περιβάλλον, όπου η έκφραση βαθύτερων συναισθημάτων καθίσταται αδύνατη, καθώς οτιδήποτε διατυπώνεται βρίσκεται δημόσια εκτεθειμένο. Επιπλέον, η αμφιβολία μεταξύ προσώπου ή προσωπίου, δηλαδή η αμφιβολία για την πραγματική ταυτότητα των χρηστών, δεν αφήνει περιθώρια, για να έρθουν δύο άνθρωποι πιο κοντά και να μπορέσουν να αναπτύξουν μια ουσιαστική, φιλική σχέση.[...]

Μπορούμε, επομένως, να ισχυριστούμε ότι το Facebook δεν είναι ένα περιβάλλον που προσφέρεται για την ανάπτυξη φιλικών σχέσεων, με την έννοια που έως τώρα τους αποδίδαμε στην εκτός διαδικτύου ζωή. Είναι ένα περιβάλλον το οποίο μέσω της κοινωνικής ανταλλαγής μπορεί απλώς να αναπληρώσει την αίσθηση της κοινότητας, αίσθηση που τείνει να εξαφανιστεί μέσα στην ανωνυμία των σύγχρονων μεγαλουπόλεων.

Κείμενο 2

15265

Η απόφαση

Το ποίημα του Μανόλη Αναγνωστάκη (1925-2005) ανήκει στη σειρά «Η Συνέχεια 3» (1962) και αντλήθηκε από τη συλλογική έκδοση «Τα ποιήματα (1941-1971)» (εκδ. Νεφέλη, 2000).

Είστε υπέρ ή κατά;

Έστω απαντήστε μ' ένα ναι ή μ' ένα όχι.

Το έχετε το πρόβλημα σκεφτεί

Πιστεύω ασφαλώς πως σας βασάνισε

Τα πάντα βασανίζουν στη ζωή

Παιδιά γυναίκες έντομα

Βλαβερά φυτά χαμένες ώρες

Δύσκολα πάθη χαλασμένα δόντια

Μέτρια φιλμ. Κι αυτό σάς βασάνισε ασφαλώς.

Μιλάτε υπεύθυνα λοιπόν. Έστω με ναι ή όχι.

Σ' εσάς ανήκει η απόφαση.

Δε σας ζητούμε φυσικά να πάψετε

Τις ασχολίες σας να διακόψτε τη ζωή σας

Τις προσφιλείς εφημερίδες σας τις συζητήσεις

Στο κουρείο τις Κυριακές σας στα γήπεδα.

Μια λέξη μόνο. Εμπρός λοιπόν:

Είστε υπέρ ή κατά;

Σκεφθείτε το καλά. Θα περιμένω

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να εκθέσεις σε 50-60 λέξεις τα ειδικά συμπεράσματα ερευνών, που διατυπώνονται στο Κείμενο 1, σχετικά με τις σχέσεις που αναπτύσσονται στο διαδίκτυο.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να σε απασχολήσει ο βαθμός λογικής συνεπαγωγής του συμπεράσματος που η συγγραφέας διατυπώνει στην 3^η παράγραφο του Κειμένου 1.

Μονάδες 10

15265

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

Να αντικαταστήσεις στην 3^η παράγραφο του Κειμένου 1 καθεμιά από τις υπογραμμισμένες λέξεις με μια νοηματικά ισοδύναμη λέξη ή φράση, προκειμένου το ύφος λόγου να γίνει πιο απλό.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Πώς ερμηνεύεις τη συμβουλή που το ποιητικό υποκείμενο απευθύνει στους αναγνώστες του Κειμένου 2; (μονάδες 10) Πώς εσύ συμπεριφέρεσαι σε ανάλογες περιπτώσεις; (μονάδες 5) Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 120-150 λέξεις.

Μονάδες 15

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15265-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- Πραγματική φιλία αδύνατη στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης,
- ουσιαστική διαφοροποίηση μεταξύ φιλίας εντός και εκτός δικτύου,
- στο Facebook είναι εμφανής η απουσία στοιχείων της πραγματικότητας: μη ουσιαστική επικοινωνία ως «σχολιασμός» και «συμπλήρωμα» - σχέσεις χωρίς οικειότητα, εμπιστοσύνη, συναίσθημα, ψυχολογική υποστήριξη, αμοιβαιότητα - απρόσωπο περιβάλλον - όλα δημόσια εκτεθειμένα - αμφιβολία για την ταυτότητα των χρηστών → αδύνατη η έκφραση βαθύτερων συναισθημάτων.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η λογική συνεπαγωγή του συμπεράσματος προκύπτει ολοκληρωμένα από το σχήμα «άρση-θέση», δηλαδή «το Facebook δεν είναι ένα περιβάλλον που προσφέρεται... - Είναι ένα περιβάλλον το οποίο...», με το οποίο αποσαφηνίζεται για τι δεν είναι κατάλληλο το περιβάλλον του Facebook και για το τι είναι.

Η 3^η παράγραφος, όπως διαφαίνεται και από τη χρήση της διαρθρωτικής λέξης «επομένως» που βρίσκεται στην πρώτη περίοδο και δηλώνει συμπέρασμα, περιλαμβάνει τις σκέψεις που προκύπτουν αβίαστα ως συμπέρασμα από την αιτιολόγηση/τεκμηρίωση της προηγούμενης (2^{ης}) παραγράφου και ανακεφαλαιώνουν την ουσία των αποτελεσμάτων της έρευνας αναφορικά με τη χρήση του Facebook.

Παράλληλα, το συμπέρασμα στην 3^η παράγραφο του κειμένου επιβεβαιώνει την αρχική θέση που διατυπώνεται στην 1^η παράγραφο: «Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουν ερευνητικές μελέτες για τις αναπαραστάσεις της φιλίας στην πραγματική και τη διαδικτυακή ζωή είναι ότι δεν μπορούμε να μιλάμε για φιλία, όταν αναφερόμαστε στα κοινωνικά δίκτυα και συγκεκριμένα στο Facebook.»

15265-Λύση

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Μπορούμε, επομένως, να υποστηρίξουμε/ πούμε ότι το Facebook δεν είναι ένα περιβάλλον (που είναι) πρόσφορο/ κατάλληλο για την ανάπτυξη φιλικών σχέσεων, με την έννοια που έως τώρα τους αποδίδαμε στην εκτός διαδικτύου ζωή. Είναι ένα περιβάλλον το οποίο μέσω της κοινωνικής ανταλλαγής μπορεί απλώς να καλύψει/ συμπληρώσει την αίσθηση της ομαδικότητας/ συλλογικότητας, αίσθηση που έχει την τάση/οδηγείται στο σημείο να εξαφανιστεί μέσα στην ανωνυμία των σύγχρονων μεγαλουπόλεων.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

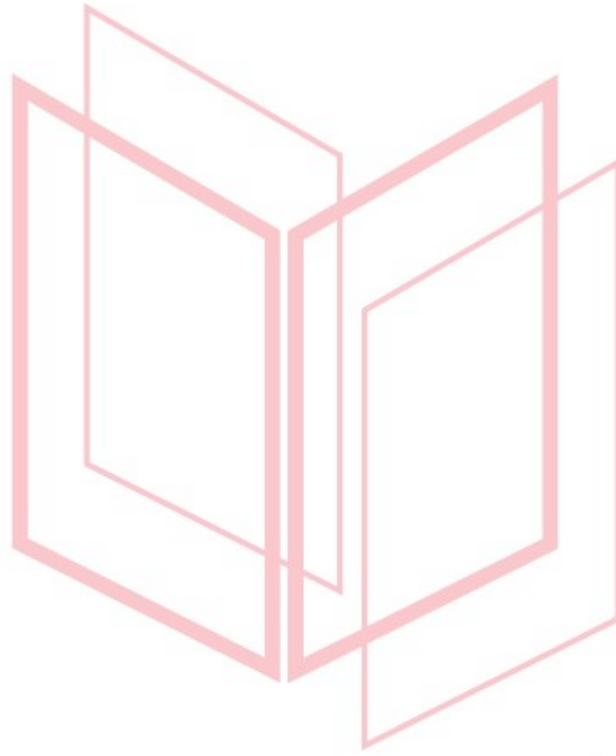
Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Θετικά αξιολογείται ως προς το α' ερώτημα η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να προσδιορίσει με σαφήνεια και συντομία:

- έμφαση στη συμβουλή να είναι αποφασιστικοί και να παίρνουν ξεκάθαρα θέση: τίτλος, 1ος στ. σε ερωτηματική μορφή (→ αμεσότητα) και επανάληψή του στον προτελευταίο στίχο,
- επιμονή να φανούν στοιχειωδώς αντάξιοι της σοβαρής περίπτωσης ως ενεργοί πολίτες, αναλαμβάνοντας τουλάχιστον την ευθύνη της απόφασης/ θέσης τους: «Έστω απαντήστε μ' ένα ναι ή μ' ένα όχι», «Μιλάτε υπεύθυνα λοιπόν. Έστω με ναι ή όχι.», «Μια λέξη μόνο. Εμπρός λοιπόν:», τελευταίος στ. «Θα περιμένω.»,
- σαρκασμός γιατί δεν είναι έτοιμοι ούτε καν να σκεφτούν σοβαρά την πιθανότητα της σαφούς τοποθέτησης, πόσο μάλλον της δράσης· δεν πιστεύει ότι είναι διατεθειμένοι να προβληματιστούν περαιτέρω, αφού έχουν αποδώσει μέγιστη αξία σε απλούς, ασήμαντους προβληματισμούς («Τα πάντα βασανίζουν στη ζωή. Παιδιά γυναικες έντομα βλαβερά φυτά χαμένες ώρες Δύσκολα πάθη χαλασμένα δόντια Μέτρια φιλμ.») ή να διακόψουν τις καθημερινές, ανούσιες δραστηριότητές τους («Δε σας ζητούμε φυσικά να...»).

Στο β' ερώτημα οι μαθητές/τριες καλούνται να εκφράσουν την προσωπική τους τοποθέτηση ανάλογα με τις εμπειρίες, τα χαρακτηριστικά τους στοιχεία και τις θέσεις/απόψεις τους για τη ζωή και την κοινωνία.

15265-Λύση

αλημπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

Κείμενο 1

Σεξισμός και Τεχνολογία: Γιατί η Siri, η Alexa και η Cortana Έχουν Γυναικεία Ονόματα και Φωνές;

Με αφορμή την έκθεση «Her Data» επανέρχεται στο προσκήνιο η συζήτηση σχετικά με τα στερεότυπα, τις προκαταλήψεις και τα ταμπού στην ψηφιακή σφαίρα. Το άρθρο της Μελομένης Μαραγκίδου αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα www.vice.com στις 6/10/2021.

Έχετε αναρωτηθεί γιατί η Siri, η Alexa και η Cortana έχουν γυναικεία ονόματα και φωνές; Πώς οι μηχανές βλέπουν τις γυναίκες; Κι άραγε μπορούν οι μηχανές να αντιληφθούν τη διαφορετικότητα; Η έκθεση «Her Data», που παρουσιάζεται αυτές τις ημέρες, διερευνά τη σημασία των δεδομένων και των αλγορίθμων στη σημερινή εποχή της τεχνητής νοημοσύνης μέσα από τη θέση της γυναίκας. Στερεότυπα, προκαταλήψεις και ταμπού φαίνεται πως επανέρχονται ισχυρότερα στην ψηφιακή σφαίρα. Τέσσερις γυναίκες εικαστικοί παρουσιάζουν διαφορετικές ιστορίες για το πώς οι κυρίαρχες τεχνολογικές αφηγήσεις επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο βιώνουμε τις ταυτότητές μας και τον κόσμο μέσα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τις μηχανές αναζήτησης και τις εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης.

Φωτεινή Βεργίδου: «Ο τρόπος με τον οποίο οι μηχανές βλέπουν τις γυναίκες εξαρτάται άμεσα με το ποιοι είναι αυτοί που σχεδιάζουν τις μηχανές αυτές και για ποιους. Η ανδροκρατούμενη βιομηχανία της τεχνολογίας αφήνει λίγα περιθώρια στη διαφορετικότητα. Αυτό οδηγεί συχνά στην αναμόχλευση¹ στερεοτυπικών αντιλήψεων γύρω από θέματα φύλου, τόσο στον τρόπο που εκπροσωπούνται και παρουσιάζονται οι γυναίκες, όσο και στον τρόπο που σχεδιάζονται οι νέες τεχνολογίες που χρησιμοποιούμε καθημερινά. Από τη μία πλευρά, οι γυναίκες που καταλαμβάνουν θέσεις εξουσίας υιοθετούν ένα πιο αρρενωπό προφίλ και από την άλλη οι τεχνολογίες υποστήριξης, φροντίδας και συντροφιάς σχεδιάζονται με γυναικεία χαρακτηριστικά, για να διατηρούν ένα πιο υποτακτικό ρόλο.»

Κατερίνα Γκουτζιούλη: «Έχει σημασία να στρέψουμε την προσοχή στους τρόπους που σχεδιάζονται οι νέες τεχνολογίες, έτσι ώστε να κατανοήσουμε το σημερινό τεχνολογικό πλαίσιο και κατά πόσο μπορεί να μας επηρεάζει. Δεν είναι τυχαίο ότι οι πιο γνωστοί «εικονικοί» προσωπικοί βοηθοί, όπως η Siri, η Cortana και η Alexa, έχουν γυναικείες φωνές και ονόματα προωθώντας μια

¹ αναμόχλευση: ανακίνηση, αναζωπύρωση

προκατάληψη για τη θέση της γυναίκας που την θέλει να έχει υποστηρικτικό ρόλο, έτοιμη να εκτελέσει εντολές. Δεν είναι τυχαίο ότι οι διαφημίσεις που βλέπουμε στα προφίλ μας στα socialmedia αφορούν σε ρούχα, κοσμήματα, συμβουλές για μια καλή εγκυμοσύνη ή πώς να χάσεις βάρος. Όλα αυτά προκύπτουν από το πώς σχεδιάζονται οι σημερινές τεχνολογίες, οι οποίες εμπεριέχουν και προβάλλουν τις αντιλήψεις των δημιουργών τους που στην πλειοψηφία είναι λευκοί άνδρες.»

Μαρία Μαυροπούλου: «Πώς βλέπουν οι αλγόριθμοι τις γυναίκες; Τι ακριβώς βλέπουν; Γεγονός είναι ότι οι αλγόριθμοι βλέπουν μια εικόνα μας, που αποτελείται από νούμερα, προτιμήσεις, δημογραφικά στοιχεία τα οποία αξιολογούνται με βάση τα στατιστικά στοιχεία που έχει συσσωρεύσει ο αλγόριθμος από το σύνολο των χρηστών του, αλλά και το πώς έχει «εκπαιδευτεί» (training) δημιουργώντας τελικά ένα πορτρέτο μας στο οποίο δεν έχουμε πρόσβαση, ούτε στα στοιχεία που κατέχει για εμάς, αλλά ούτε και στον τρόπο με το οποίο αυτό σχηματίζεται.»

Πάολα Παλβίδη: «Από τη λάσπη και τη ζύμωση της υπερπληθώρας των data που βαλτώνουν σε αχανείς ψηφιακούς κόσμους, έχουμε αναθέσει στις μηχανές να πλάσουν γρήγορα γρήγορα μια νέα εικόνα του ανθρώπου, απλή, δυαδική και εμπορικά διαχειρίσιμη, που να αναλύεται κατανοητά σε μια σειρά εφαρμογών. Ίσως ώστε μια σειρά εφαρμογών πιθανώς να μπορεί να έχει την ίδια υπόσταση με έναν άνθρωπο. Είναι όλοι στο μυαλό μου. Ξέρουν καλύτερα το πρόγραμμα της εβδομάδας μου, πότε είχα περίοδο, θέλουν να τρώω καλύτερα και να περπατάω περισσότερο ιδιαίτερα μέχρι τα μαγαζιά φωνώντας το ewatch μου, με ακολουθούν με το αυτί στη καρδιά.»

Κείμενο 2

[Το Περίσσιο]

Το απόσπασμα είναι από το βιβλίο της Λιλής Ζωγράφου: « Η γυναίκα που χάθηκε καθάλα στ' άλογο», εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

Η ζωή της ήταν όλη χτισμένη με το φόβο του μπαμπά. Από τα μάτια του πατέρα της εκπεμπόταν όλη η μαγεία και ο πανικός της ζωής της. Ο μπαμπάς βέβαια δεν τους συγχωρούσε ότι ήταν κορίτσια. Κι αυτό έπρεπε να το θεωρούν φυσικό. Γι' αυτό, όταν της χαμογελούσε, έπλεε στο γαλάζιο. Μόνο που χαμογελούσε πολύ σπάνια. Φύλαε τα χαμόγελά του σαν χάντρες μες στις μικρές χούφτες της. Ήξερε να μετράει ως το δέκα. Μα δεν μάζεψε ποτέ τόσο πολλές. Από πολύ μικρή πληροφορήθηκε ότι ο μπαμπάς είχε ιδιαίτερους λόγους να 'ναι δυσαρεστημένος μαζί της.

Γιατί, όταν ήταν να γεννηθεί, ύστερα από τρεις ζωντανές θυγατέρες, περίμενε, σίγουρος πια, πως θα γεννιόταν το αγόρι. Όταν το 'παν πως απόκτησε μια ακόμη κόρη θύμωσε πάρα πολύ κι έφυγε όχι μόνο από το σπίτι, αλλά και από την πόλη. Η μαμά δεν είχε κανένα λόγο να την αγαπά ύστερα

από αυτό. Αφού εξαιτίας της έχασε τον μπαμπά για οκτώ μήνες. Αυτά τα μάθαιναν με πολλή χαρά οι μεγάλες αδερφές της κι έτσι συμφώνησαν όλοι, σπάνια περίπτωση, πως τούτο το παιδάκι ήταν περίσσιο. Έφτασε δέκα χρονών με τ' όνομα το Περίσσιο.

Το Περίσσιο έφταιγε πάντα για όλα, καταδικασμένο, ύστερα από την επίσημη απόρριψη του μπαμπά, από όλους.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να αντιστοιχήσετε καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις της πρώτης στήλης με το ονοματεπώνυμο της εικαστικού στη δεύτερη στήλη. (Μια από τις προτάσεις της πρώτης στήλης αντιστοιχεί στην τελευταία επιλογή της δεύτερης στήλης)

1. Η ψηφιακή τεχνολογία μπορεί να επεξεργαστεί συγκεκριμένα δεδομένα που αφορούν την προσωπικότητα μιας γυναίκας, στα οποία αυτή δεν μπορεί να παρέμβει.	α. Φωτεινή Βεργίδου
2. Τα προϊόντα των νέων τεχνολογιών δημιουργούνται μέσω της αναπαραγωγής των στερεοτύπων για την γυναίκα.	β. Κατερίνα Γκουτζιούλη
3. Τα ρομπότ νέας γενιάς προωθούν την διαφορετικότητα, συχνά εις βάρος των γυναικών.	γ. Μαρία Μαυροπούλου
4. Και οι ίδιες οι γυναίκες σε θέσεις υψηλής ιεραρχίας υιοθετούν μια εικόνα που βασίζεται σε στερεοτυπικές αντιλήψεις εις βάρος τους.	δ. Πάολα Παλβίδη
5. Η ταχύτητα στην επεξεργασία της πληροφορίας επιτρέπει μια σειρά από εφαρμογές που επεξεργάζονται πληθώρα προσωπικών δεδομένων.	ε. Καμία από τις παραπάνω

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να περιγράψεις με συντομία τον τρόπο με τον οποίο τα ερωτήματα στην αρχή του Κειμένου 1 συμβάλλουν στην οργάνωση των νοημάτων του και στην εισαγωγή στο θέμα.

Μονάδες 10**3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)**

Να εντοπίσεις τρία (3) παραδείγματα μεταφορικής/συνυποδηλωτικής χρήσης της γλώσσας στις απαντήσεις που δίνουν οι εικαστικοί (μονάδες 9) και να εξηγήσεις τη λειτουργία τους στο κείμενο (μονάδες 6).

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

Να ερμηνεύσεις με αναφορές σε χωρία του Κειμένου 2 και με βάση τα κοινωνικά στερεότυπα του παρελθόντος τη στάση που φαίνεται να έχουν τα μέλη της οικογένειας απέναντι στην ηρωίδα (μονάδες 10). Πώς πιστεύεις ότι μπορεί να νιώθει ένας άνθρωπος τον οποίο η οικογένεια του αποκαλεί και θεωρεί «Περίσσιο» (μονάδες 5); Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 150-200 λέξεις.

Μονάδες 15

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15277-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

1. γ.
2. β.
3. ε.
4. α
5. δ.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τα ερωτήματα λειτουργούν ως στοιχείο συνοχής, καθώς εισάγουν στο βασικό θέμα του κειμένου. Θέτουν εν ολίγοις όλους εκείνους τους προβληματισμούς, οι οποίοι θα σχολιαστούν στη συνέχεια από τις τέσσερις εικαστικούς. Επίσης, η εισαγωγή στο θέμα γίνεται με τρόπο που δημιουργεί προβληματισμό από την πλευρά της δημοσιογράφου και κεντρίζει την περιέργεια του αποδέκτη του μηνύματος, ώστε να διαβάσει με ενδιαφέρον τις απόψεις των εικαστικών που διατυπώνονται στη συνέχεια του κειμένου.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Ενδεικτικά αναφέρονται οι εξής περιπτώσεις:

- επανέρχονται ισχυρότερα στην ψηφιακή σφαίρα
- αναμόχλευση στερεοτυπικών αντιλήψεων
- υιοθετούν ένα πιο αρρενωπό προφίλ
- οι πιο γνωστοί «εικονικοί» προσωπικοί βοηθοί
- το πώς έχει «εκπαιδευτεί» (training) δημιουργώντας τελικά ένα πορτρέτο μας

15277-Λύση

- «Από τη λάσπη και τη ζύμωση της υπερπληθώρας των data που βαλτώνουν σε αχανείς ψηφιακούς κόσμους, έχουμε αναθέσει στις μηχανές να πλάσουν γρήγορα γρήγορα...»

Αξιοποιείται η συνυποδηλωτική/μεταφορική λειτουργία της γλώσσας που απευθύνεται στο συναίσθημα του δέκτη και όχι στη λογική του. Ενεργοποιείται η φαντασία του και τα μηνύματα του κειμένου μεταδίδονται με πιο παραστατικό τρόπο. Τέλος, με τη συγκεκριμένη λειτουργία της γλώσσας οι ιδέες προβάλλονται έτσι ώστε να δημιουργείται ερέθισμα για προβληματισμό στον/στην αναγνώστη/αναγνώστρια, καθώς ο τρόπος με τον οποίο δηλώνονται είναι έμμεσος και όχι άμεσα δηλωτικός και πληροφοριακός.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Για το πρώτο ερώτημα οι μαθητές/-τριες καλούνται να εκφράσουν ελεύθερα τις προσωπικές τους απόψεις, βασισμένες σε συγκεκριμένα χωρία του κειμένου. Ενδεικτικά αναμένεται να αναφερθούν τα εξής:

Η ηρωίδα ζει μέσα σε ένα περιβάλλον απόλυτης απόρριψης, το οποίο καλλιεργείται από όλα τα μέλη της οικογένειάς της. Στην κοινωνία του περασμένου αιώνα, που θεωρούσε τον άντρα κυρίαρχο και ένα ον ανώτερο σε σχέση με τη γυναίκα, το νεαρό κορίτσι δέχεται μία ανίερη κακοποίηση από το οικογενειακό της περιβάλλον, το οποίο είναι απόλυτα εναρμονισμένο με τις κοινωνικές αντιλήψεις περί φύλων.

Αρχικά είναι ο **πατέρας** της, από τον οποίο εκπορεύεται όλο το κακό που κατατρώει τη ζωή της («*Η ζωή της ήταν όλη χτισμένη... και ο πανικός της ζωής της*»). Αποτελεί την απόλυτη αρχή και ασκεί πάνω σε όλη την οικογένεια τον απόλυτο έλεγχο. Η ηρωίδα ζει μέσα στον φόβο της πατριαρχίας και των ενοχών που η στάση του πατέρα δημιουργεί στην ψυχή της μόνο και μόνο επειδή γεννήθηκε κορίτσι. («*Ο μπαμπάς βέβαια δεν τους συγχωρούσε ότι ήταν κορίτσια... έπρεπε να το θεωρούν φυσικό*» και «*Από πολύ μικρή πληροφορήθηκε... δυσαρεστημένος μαζί της*»). Μέσα του κυριαρχεί ο θυμός γι αυτήν που δεν γεννήθηκε αγόρι, ένας θυμός αρρωστημένος που τον οδηγεί ακόμη και στην προσωρινή εγκατάλειψη της οικογένειάς του. («*Όταν το 'παν πως απόκτησε μια ακόμη κόρη θύμωσε... αλλά και από την πόλη*»). Αποφεύγει ακόμη και την παραμικρή ένδειξη τρυφερότητας, ακόμη και ένα χαμόγελο που θα γλύκαινε την ψυχή της. («*Φύλαε τα χαμόγελά του σαν χάντρες... μα δεν μάζεψε ποτέ τόσο πολλές*»).

15277-Λύση

Η **μητέρα** της συμμερίζεται τον θυμό του συζύγου της και αποποιείται την αγάπη της για την μικρότερή της κόρη («Η μαμά δεν είχε κανένα λόγο... εξαιτίας της έχασε τον μπαμπά για οκτώ μήνες»). Τηρεί την ίδια ακριβώς παγερή στάση και τη θεωρεί ένοχη για τη διατάραξη της οικογενειακής της γαλήνης.

Ακόμη και οι **αδελφές** της συσπειρώνονται γύρω από τον πατέρα και την μητέρα και συναινούν στο ότι το κοριτσάκι αυτό ήταν κάτι περιττό στην οικογένειά τους. Αντί να προστατέψουν ενστικτωδώς το πιο αδύναμο μέλος της οικογένειάς τους, νιώθουν μια αρρωστημένη χαρά βλέποντας την ψυχική του καταρράκωση και συνεχίζουν και αυτές την κακοποίηση («Αυτά τα μάθαιναν με πολλή χαρά... πως τούτο το παιδάκι ήταν περίσσιο»).

Όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα οι μαθητές / τριες μπορούν να απαντήσουν, όπως επιθυμούν, βασισμένοι/ες στα προσωπικά τους βιώματα, διαβάσματα ή και πεποιθήσεις. Κάθε απάντηση θεωρείται αποδεκτή και σωστή, αρκεί να δίνεται με σαφήνεια, ακρίβεια και τεκμηρίωση.

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

Κείμενο 1

Τα socialmedia και η νέα ψηφιακή βαρβαρότητα

Το κείμενο αποτελεί διασκευασμένο άρθρο από την ιστοσελίδα www.protagon.gr και δημοσιεύτηκε στις 23 Ιουνίου 2021.

Με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στήθηκε, κατά τον γάλλο διανοητή Μπερνάρ Ανρί- Λεβί, «ένα παγκόσμιο κουβεντολόι στο πλαίσιο του οποίου κανένας δεν έχει τη δικαιοδοσία να ιεραρχεί ή να διακρίνει ανάμεσα στην ευφυΐα και στο ντελίριο, στην πληροφόρηση και στις ψευδείς ειδήσεις, στην αναζήτηση της αλήθειας και το πάθος για άγνοια». Ο επιφανής γάλλος στοχαστής θεωρεί πως το εν λόγω άκρως ανησυχητικό φαινόμενο οφείλεται σε συγκεκριμένους λόγους.

Ο πρώτος σχετίζεται με «το στιγμιαίο των σκέψεων που εκφράζονται» στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, δηλαδή με το γεγονός πως πλέον δεν υπάρχει «καμία απόσταση, κανένα φίλτρο, καμία μεσολάβηση. Κατά συνέπεια οι απόψεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μοιάζουν πολύ με εκείνη την ακατέργαστη γλώσσα, ιδιαίτερα αυτοαναφορική, ιδιαίτερα έντονη, που ο Χέγκελ περιλάμβανε μεταξύ των αιτιών της βίας και της αγριότητας μεταξύ των ανθρώπων», σημειώνει ο Ανρί – Λεβί.

Ο δεύτερος είναι η εξαπάτηση των χρηστών από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης τα οποία, αντί να ευνοούν την κοινωνικοποίηση, όπως υποδηλώνει, άλλωστε, το όνομά τους, εντείνουν «την αποκοινωνικοποίηση, με την συνεπακόλουθη ψευδαίσθηση των υποτιθέμενων φίλων που μας αγαπούν με ένα κλικ και σταματούν να μας αγαπούν με ένα κλικ και η αύξηση των οποίων είναι σημάδι του ότι στην πραγματικότητα δεν έχουμε πια φίλους». Ο Ανρί – Λεβί κάνει λόγο για «βασιλεία του ναρκισσισμού που με την πρόφαση της διασύνδεσης, αναδεικνύει την αποξένωση από όλα όσα κάποτε διαμόρφωναν τις κοινότητες, την αλληλεγγύη, την αδελφοσύνη».

Όσον αφορά τον τρίτο λόγο, ο 72χρονος φιλόσοφος επικαλείται τον Άγιο Διονύσιο, τον διάσημο πρώτο επίσκοπο του Παρισιού, τον οποίο αποκεφάλισαν οι βάρβαροι, αλλά εκείνος διέσχισε πεζός τον λόφο του Σεν-Ντενί, κρατώντας παραμάσχαλα το κομμένο του κεφάλι. «Με τους μηχανισμούς του Διαδικτύου παρατηρούμε ένα παρόμοιο φαινόμενο, αλλά σε παγκόσμια κλίμακα που αφορά όλους τους ανθρώπους. Σήμερα δεν πρόκειται πια για το κεφάλι μας, αλλά για τη μνήμη μας. Δεν την παίρνουμε παραμάσχαλα, αλλά στην παλάμη των χεριών μας, ή μέσα σε μία τσέπη», γράφει ο Ανρί – Λεβί, υπενθυμίζοντας ότι μέσω των έξυπνων κινητών «απαλασσόμαστε από εκείνη την προσοχή που μας επιτρέπει να εντοπίζουμε συνειδητά πληροφορίες, καταστάσεις και θραύσματα

αναμνήσεων που ξεχνάμε, τόσο όσο η τεχνολογία μάς επιτρέπει να τα επαναφέρουμε στη μνήμη μας κατά βούληση».

Καθιστώντας τις μηχανές υπεύθυνες για τη διαχείριση των αναμνήσεών μας, συμβάλλουμε στην αναπόφευκτη ατροφία της μνήμης, «η οποία γνωρίζουμε, από τον καιρό του Πλάτωνα, ότι είναι ένας από τους πιο ισχυρούς δεσμούς μεταξύ των ανθρώπων και ένας από τους καταλληλότερους για την αποφυγή των χειρότερων».

Όσον αφορά τη σχέση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης με την αλήθεια, τα socialmedia αποτελούν τη «βάση μιας σταδιακής ολίσθησης» από την αλήθεια. «Αρχίζουμε με το «όλοι έχουν εξίσου το δικαίωμα να εκφράζουν ό,τι πιστεύουν». Μετά περνάμε στο «Όλα όσα εκφράζονται πρέπει να γίνονται σεβαστά με τον ίδιο τρόπο». Και στη συνέχεια λέμε «Εάν είναι όλα σεβαστά με τον ίδιο τρόπο, αυτό σημαίνει ότι όλα είναι έγκυρα, σημαντικά και αξιόλογα με τον ίδιο τρόπο». Χάρη στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης γινόμαστε μάρτυρες «μίας επιστροφής εκείνων των διάσημων σοφιστών που υποστήριζαν πως εκείνη που κάποτε αποκαλούνταν «Η “Αλήθεια” είναι μία αδιάκριτη σκιά σε μία νύχτα στην οποία όλες οι ψευδαισθήσεις είναι γκρίζες». Πλέον στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης η όποια αλήθεια του καθενός αξίζει όσο και η όποια αλήθεια του άλλου και όλοι έχουν το δικαίωμα να χρησιμοποιήσουν όλα τα μέσα «απολύτως όλα, ακόμη και εάν είναι βίαια ή θηριώδη», ούτως ώστε να την επιβάλουν.

Κείμενο 2

[ΦΥΓΗ]

Το ομότιτλο πεζό του Κώστα Καρυωτάκη δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Νέα Εστία», Γ', 62, στις 15 Ιουλίου 1929. Αντλήθηκε από το βιβλίο «Άπαντα, Κ. Καρυωτάκη», εκδόσεις Ζαχαρόπουλος Ζ, Ι. 2012.

III.

Στο χυδαίο αυτό καρναβάλι, εφόρεσα αληθινή πορφύρα, στέμμα από καθαρό, ατόφιο χρυσάφι, ύψωσα ένα σκήπτρο πάνω από τα πλήθη, κ' επήγαινα ακολουθώντας την εσωτερική μου φωνή. Έχανα τη συνείδηση του περιβάλλοντος, αλλά επήγαινα σαν υπνοβάτης, ακολουθώντας την εσωτερική μου φωνή. Οι παλιάτσοι έτρεχαν μπροστά μου ή εχόρευαν γύρω δαιμονισμένα. Εφώναζαν, εχτυπούσαν. Αλλά εγώ επήγαινα βλέποντας τα σύννεφα και ακολουθώντας την εσωτερική μου φωνή. Δυσκολότατα επροχωρούσα. Με τους αγκώνες άνοιγα τόπο, αφήνοντας πίσω μου ράκη. Αποσταμένος, ματωμένος, στάθηκα κάπου. Στον ήλιο έσπαζαν οι καγχασμοί των άλλων. Κ' ήμουν γυμνός. Γέρνοντας βαθιά, σαν τσακισμένο δέντρο, άκουσα για τελευταία φορά την εσωτερική μου φωνή.

IV.

Και τώρα έχασα την ήρεμο ενατένιση. Πού ν' αφήσω το βάρος του εαυτού μου; Δεν μπορώ να συμφιλιωθώ με του κήπους. Τα βουνά με ταπεινώνουν. Για να δώσω τροφή στους λογισμούς μου, παίρνω το μεγάλο, δημόσιο δρόμο. Δύο φορές δε θα ιδώ το ίδιο πράγμα. Οι χωρικοί που στέκονται απορημένοι, έχουν την άγνοια και την υγεία. Τα σπίτια τους είναι παλάτια παραμυθιού. Οι κατσίκες τους δε μηρυκάζουν σκέψεις. Χτυπώ το πόδι και φεύγω. Περπατώ ολόκληρες μέρες. Πού πηγαίνω; Όταν γυρίσω το κεφάλι, ξέρω πως θ' αντικρίσω το φάσμα του εαυτού μου.

ΘΕΜΑΤΑ**ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)****1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Σε 50-60 λέξεις να παραθέσεις τους τρεις λόγους για τους οποίους η επικράτηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στη ζωή μας αποτελεί ένα άκρως ανησυχητικό φαινόμενο, σύμφωνα με τον Ανρί – Λεβί.

Μονάδες 10**2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Να περιγράψεις με συντομία τον τρόπο με τον οποίο επιτυγχάνεται η νοηματική σύνδεση και αλληλουχία ανάμεσα στις τέσσερις πρώτες παραγράφους του Κειμένου 1.

Μονάδες 10**3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)**

Να εντοπίσεις στο Κείμενο 1 πέντε (5) φράσεις στις οποίες η λειτουργία της γλώσσας είναι μεταφορική (μονάδες 10) και να δικαιολογήσεις τη συγκεκριμένη γλωσσική επιλογή στο κείμενο (μονάδες 5).

Μονάδες 15**ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ****ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

Να ερμηνεύσεις με στοιχεία του Κειμένου 2 την εσωτερική διάθεση του αφηγητή και να εκφράσεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου με τη στάση του αυτή. Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)**1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Η κυριαρχία των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ανησυχεί ιδιαίτερω γιατί: Πρώτον, οι απόψεις που εκφράζονται είναι απλοϊκές, ακατέργαστες, άρα και εν δυνάμει επικίνδυνες. Δεύτερον, οι χρήστες νομίζουν ότι αναπτύσσουν κοινωνικές δεξιότητες, στην πραγματικότητα όμως, απομακρύνονται οριστικά ο ένας από τον άλλον, με ολέθρια αποτελέσματα σε κοινωνικό επίπεδο. Τρίτον, αποδυναμώνονται τελείως οι νοητικές δεξιότητες του ανθρώπου που σχετίζονται με τη διαχείριση της πληροφορίας και την λειτουργία της μνήμης.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η νοηματική σύνδεση ανάμεσα στις τέσσερις πρώτες παραγράφους του Κειμένου 1 επιτυγχάνεται με την απαρίθμηση των λόγων (2^η, 3^η και 4^η παράγραφος) στους οποίους οφείλεται το εν λόγω άκρως ανησυχητικό φαινόμενο, σύμφωνα με τον επιφανή γάλλο στοχαστή (1^η παράγραφος). Η σύνδεση γίνεται με τη χρήση των διαρθρωτικών λέξεων – φράσεων «ο πρώτος», «ο δεύτερος» και «όσον αφορά τον τρίτο λόγο» οι οποίες πραγματώνουν λεξικά τη νοηματική σχέση της απαρίθμησης. Ο αρθρογράφος απαριθμεί τους λόγους για τους οποίους ο Γάλλος διανοητής Ανρί – Λεβί θεωρεί τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης επικίνδυνα.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Ενδεικτικά αναφέρονται οι εξής περιπτώσεις:

- με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στήθηκε...ένα παγκόσμιο κουβεντολόι»

- δεν υπάρχει «καμία απόσταση, κανένα φίλτρο...
- ψευδαίσθηση των υποτιθέμενων φίλων που μας αγαπούν με ένα κλικ
- Δεν την παίρνουμε παραμάσχαλα, αλλά στην παλάμη των χεριών μας, ή μέσα σε μία τσέπη»
- μέσω την έξυπνων κινητών «απαλλασσόμαστε από εκείνη την προσοχή που μας επιτρέπει να εντοπίζουμε...θραύσματα αναμνήσεων που ξεχνάμε,
- ατροφία της μνήμης
- αποτελούν τη «βάση μιας σταδιακής ολίσθησης» από την αλήθεια
- «Η «Αλήθεια είναι μία αδιάκριτη σκιά σε μία νύχτα στην οποία όλες οι ψευδαισθήσεις είναι γκρίζες».
- «απολύτως όλα, ακόμη και εάν είναι βίαια ή θηριώδη»

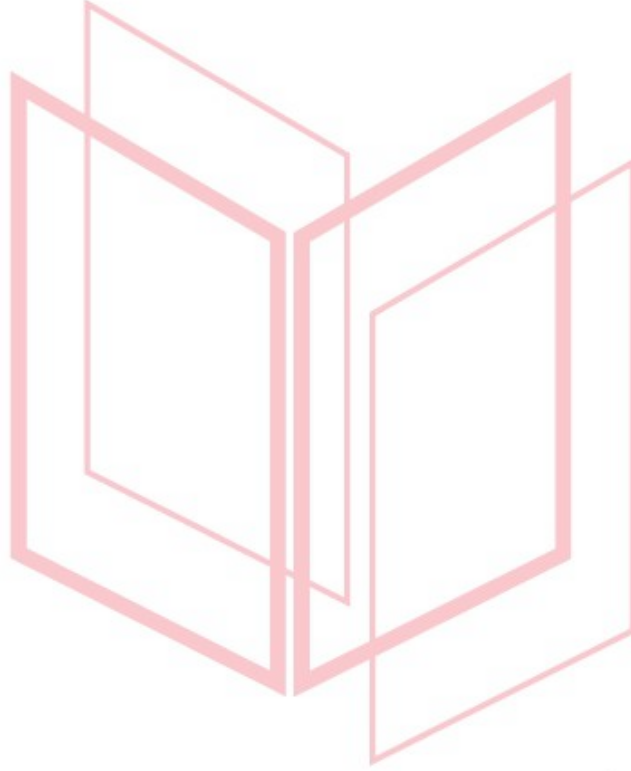
Αξιοποιείται η ποιητική λειτουργία της γλώσσας που απευθύνεται στο συναίσθημα του δέκτη και όχι στη λογική του. Ενεργοποιείται η φαντασία του και το κείμενο αποκτά ζωντάνια και μεγαλύτερη παραστατικότητα. Τέλος, με τη συγκεκριμένη λειτουργία της γλώσσας το μήνυμα δίνεται με έμμεσο τρόπο, ώστε να κινητοποιηθεί ο προβληματισμός του/της αναγνώστη/αναγνώστριας.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στο συγκεκριμένο ερώτημα κάθε απάντηση θεωρείται σωστή, αρκεί να τεκμηριώνεται σε στοιχεία του κειμένου.

Ο μαθητής / η μαθήτρια θα μπορούσε να αναφερθεί σε μια διάθεση αντίστασης του αφηγητή σε ό,τι χυδαίο και μικροπρεπές κατακλύζει τη ζωή του («Στο χυδαίο αυτό καρναβάλι, εφόρεσα...την εσωτερική μου φωνή»). Καταφέρνει να διαφοροποιηθεί από τη μάζα που τον καλεί να προδώσει τις αρχές, τις αξίες και τη φωνή της συνείδησής του («Οι παλιάτσοι έτρεχαν μπροστά μου ή εχόρευαν γύρω δαιμονισμένα... ακολουθώντας την εσωτερική μου φωνή»). Η επιλογή του αυτή βέβαια να αποστασιοποιηθεί και να πορευτεί με γνώμονα το προσωπικό αξιακό του σύστημα έχει κόστος, καθώς απαιτεί επίπονη προσπάθεια, θυσίες και αυταπάρνηση. («Δυσκολότατα επροχωρούσα. Με τους αγκώνες άνοιγα τόπο... Κ' ήμουν γυμνός. Γέρνοντας βαθιά, σαν τσακισμένο δέντρο...»). Αποτέλεσμα αυτής της στάσης ζωής είναι η βίωση μιας αδιάκοπης κατάστασης στοχασμού και αυτοκριτικής («Και τώρα έχασα την ήρεμο ενατένιση. Πού ν' αφήσω το βάρος του εαυτού μου; Δεν μπορώ να συμφιλιωθώ...»), «Για να δώσω τροφή στους λογισμούς μου, παίρνω το μεγάλο δημόσιο δρόμο» και «Περπατώ ολόκληρες μέρες. Πού πηγαίνω; Όταν γυρίσω το κεφάλι, ξέρω πως θ' αντικρίσω το φάσμα του εαυτού μου»).

Όσον αφορά την διατύπωση της συμφωνίας ή της διαφωνίας του με τη στάση του αφηγητή, κάθε απάντηση θεωρείται αποδεκτή, αρκεί να είναι σαφής και τεκμηριωμένη.

αλημπινίσια

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

Κείμενο 1

[Επανάσταση στην επικοινωνία]

Άρθρο του Στέλιου Παπαθανασόπουλου που δημοσιεύθηκε στις 15.8.2014 στην εφημερίδα τα Νέα (διασκευή).

Η ιστορία των επικοινωνιών καταγράφει διάφορες τάσεις, κυρίως τις αλλαγές που συντελούνται στη διάρκεια του χρόνου, όσον αφορά την κατεύθυνση για περισσότερη ταχύτητα, καλύτερη διανομή, ευρύτερη εμβέλεια και μεγαλύτερη ευελιξία. Μπορεί οι μελετητές των ΜΜΕ να μην πιστεύουν στα άμεσα μηχανιστικά αποτελέσματα των νέων τεχνολογιών, δεν μπορούν όμως να παραβλέψουν ότι στις μέρες μας η ταχύτητα ανάπτυξης των καινούριων μέσων είναι θεαματική.

Για το ραδιόφωνο χρειάστηκαν 38 χρόνια, για να καταφέρει να διεισδύσει σε 50 εκατομμύρια νοικοκυριά. Παρομοίως η τηλεόραση, ένα από τα τεχνολογικά θαύματα του εικοστού αιώνα, χρειάστηκε 13 χρόνια για να διεισδύσει σε 50 εκατομμύρια νοικοκυριά. Το Διαδίκτυο αναπτύχθηκε με τριπλάσια ταχύτητα, σε σύγκριση με εκείνη της τηλεόρασης. Μετά δυσκολίας ήταν αποδεκτό ως νέο μέσο πριν από λιγότερο από δέκα χρόνια, **ενώ** τώρα έχει δισεκατομμύρια χρήστες σε ολόκληρο τον κόσμο, προσφέροντάς τους αστείρευτο όγκο πληροφοριών και ακατάπαυστη ροή ενημέρωσης, ανταλλαγής μηνυμάτων, ψυχαγωγίας, ταινιών και βίντεο (υλικό που παράγεται συχνά από τους ίδιους τους χρήστες του, οι οποίοι και το διοχετεύουν στο Διαδίκτυο). Και μάλιστα για το Facebook ήταν αρκετά τριάνμισι χρόνια, για να κυριαρχήσει στο Διαδίκτυο, **ενώ** υπολογίζεται ότι σήμερα κυκλοφορούν στον πλανήτη περισσότερα κινητά από ό,τι ο ανθρώπινος πληθυσμός.

Ακόμη πιο εξωφρενικό είναι το γεγονός ότι οι διάφορες εφαρμογές για τους υπολογιστές, τα «τάμπλετ» και τα κινητά χρειάζονται μόλις 50 μέρες, για να εξαπλωθούν σε 50 εκατομμύρια χρήστες. Όλες αυτές οι αλλαγές σηματοδοτούν ευρύτερες μεταβολές στο επικοινωνιακό πεδίο, καθώς παλαιά επιχειρηματικά μοντέλα είναι ξεπερασμένα, νέα δεν έχουν ακόμη αναδυθεί και παλαιές κραταιές επιχειρήσεις στο πεδίο της επικοινωνίας αντικαθίστανται χωρίς καν να το αντιληφθούν από νεότερες, που βασίζονται σε καινοφανή λογική και κουλτούρα.

Οι νέες συνθήκες που συνδέονται με τις τεχνολογικές εξελίξεις αποτελούν ένα πρώτο βήμα σε μια μακρά, επίπονη και σύνθετη διαδρομή προς μια νέα πραγματικότητα. Από το να προβαίνουμε σε χλιοειπωμένες διαπιστώσεις και αφορισμούς, καλύτερο είναι να εξετάσουμε τα καινούρια δεδομένα

που συνδέονται με το νέο τεχνολογικό και επικοινωνιακό τοπίο, το οποίο σταδιακά αναδύεται και στη χώρα μας, και να αναζητήσουμε τρόπους αξιοποίησής του προς όφελος του κοινωνικού συνόλου και του μέλλοντος της πατρίδας μας.

Κείμενο 2

«Ντε γίνεται»

Το κείμενο είναι του Δημήτρη Φωτιάδη από το βιβλίο «Ενθυμήματα», τόμος 1^{ος}, εκδόσεις Κέδρος, 1981.

Ο πατέρας μου είχε πολύμορφα ενδιαφέροντα. Εκτός από την ποίηση τον συνάρπαζαν και οι εφευρέσεις. Πρώτος έφερε στη Σμύρνη μοτοσυκλέτα, καθώς και συσκευή ακτίνων Ράιντγκεν. Κάλεσε τους καλύτερους γιατρούς της Σμύρνης και τους έδειξε τις δυνατότητες που αποκτούσαν να διερευνήσουν το εσωτερικό του ζωντανού ανθρώπινου σώματος. Κι όπως η Σμύρνη ως την καταστροφή δεν είχε ηλεκτρικό, έβαλε στο σπίτι μας ένα μικρό ντιναμό παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος για δύο-τρεις λαμπτήρες. Το κινούσε με το νερό, που με μεγάλη πίεση ερχόταν από το Χαλκά Μπουνάρ.

Στο χτήμα, μερικά μονάχα λεπτά από το Κονάκι, πάνω σε μια αλέα με πανύψηλα καβάκια¹ που αστραφτοκόπαγαν ασημί στον ήλιο, έφτιασε ένα κιόσκι που σ' αυτό αποτραβιόταν να διαβάσει ή να γράψει. Σκέφτηκε τότε να το συνδέσει τηλεφωνικά με το σπίτι. Έφερε δύο πρωτόγονες συσκευές τηλεφώνου και υγρές μπαταρίες που θα τις τροφοδοτούσαν με το ανάλογο ηλεκτρικό ρεύμα.

Όταν ο κεχαγιάς² Αλή Αγάς είδε να στήνει ξύλινους στύλους, τον ρώτησε τι λογάριαζε να κάνει. Ο πατέρας προσπάθησε να του εξηγήσει.

- Θα βάλεις δηλαδή τούπια³ από τη μια άκρη να μιλάς εσύ κι από την άλλη ν' ακούνε;
- Όχι, θα βάλω τέλια⁴, του αποκρίνεται.
- Θάχουνε τρύπα;
- Όχι.
- Αμ τότες πώς θα ρχεται η φωνή;
- Από τα τέλια.
- Αυτό ντε γίνεται! Τσορματζή,⁵ άδικα πασκίζεις και ξοδεύεσαι.

¹ λεύκες

² επιστάτης

³ σωλήνες

⁴ σύρματα

⁵ Αφέντη, άρχοντα

Έπειτα από λίγες μέρες το τηλέφωνο είχε εγκατασταθεί. Φωνάζει τον Αλή Αγά και τον βάζει να μιλήσει. Όταν πια πείστηκε πως η φωνή περνούσε από το σύρμα που δεν είχε τρύπα, είπε:

- Μεγάλος είναι ο Αλλάχ και ο προφήτης του Μωάμεθ. Μ' αυτό. Τζάνουμ, το κοράνιο δεν το λέει.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να διατυπώσεις συνοπτικά το θέμα και τη θέση του αρθρογράφου σε μια παράγραφο 60 περίπου λέξεων.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

«Μετά δυσκολίας ήταν αποδεκτό ως νέο μέσο πριν από λιγότερο από δέκα χρόνια, **ενώ** τώρα έχει δισεκατομμύρια χρήστες σε ολόκληρο τον κόσμο»

«Και μάλιστα για το Facebook ήταν αρκετά τριάμισι χρόνια, για να κυριαρχήσει στο Διαδίκτυο, **ενώ** υπολογίζεται ότι σήμερα κυκλοφορούν στον πλανήτη περισσότερα κινητά από ό,τι ο ανθρώπινος πληθυσμός.»

Στα παραπάνω χωρία της δεύτερης παραγράφου του Κειμένου 1 το «ενώ» χρησιμοποιείται, για να εκφράσει μια διαφορετικού είδους νοηματική σύνδεση. Ποια είναι αυτή σε κάθε περίπτωση και πώς λειτουργεί μέσα στο κείμενο;

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

α. « Η ιστορία των επικοινωνιών καταγράφει διάφορες τάσεις»

β. «καλύτερο είναι να εξετάσουμε τα καινούρια δεδομένα»

γ. «και να αναζητήσουμε τρόπους αξιοποίησής του»

Να μετατρέψεις την ενεργητική σύνταξη σε παθητική στα παραπάνω αποσπάσματα (μονάδες 9). Ποια αλλαγή παρατηρείς ως προς το ύφος λόγου μετά τη μετατροπή (μονάδες 6);

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Οι προσωπικότητες των δύο ηρώων στο Κείμενο 2 παρουσιάζουν διαμετρικά αντίθετα χαρακτηριστικά, έτσι όπως σκιαγραφούνται από τον συγγραφέα. Να επιβεβαιώσεις τη θέση αυτή (μονάδες 10) και να διατυπώσεις την προτίμησή σου απέναντι στη μια ή την άλλη (μονάδες 5) σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων περίπου.

Μονάδες 15

αλημπινία

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Το κείμενο αναφέρεται στην εκπληκτική ταχύτητα ανάπτυξης των νέων τεχνολογιών, όπως το διαδίκτυο, τα κινητά και τα τάμπλετ σε αντιδιαστολή με τις παλαιότερες, όπως το ραδιόφωνο και η τηλεόραση. Σύμφωνα με τον αρθρογράφο, η πραγματικότητα που διαμορφώνεται εξαιτίας των ραγδαίων τεχνολογικών εξελίξεων, ιδιαίτερα στον τομέα της επικοινωνίας, χρήζει έρευνας και όχι αφορισμού με σκοπό την αξιοποίησή της με κοινωνικό και εθνικό όφελος.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- Στην πρώτη περίπτωση πρόκειται για σχέση αντίθεσης ανάμεσα στην αντιμετώπιση που είχε το διαδίκτυο τα πρώτα χρόνια που εμφανίστηκε και στην αντιμετώπιση που έχει σήμερα.
- Στη δεύτερη περίπτωση πρόκειται για σχέση προσθήκης ανάμεσα στον πρώτο ισχυρισμό ότι το facebook χρειάστηκε 3,5 χρόνια για να κυριαρχήσει και στον δεύτερο ότι ο αριθμός των κινητών σήμερα υπερτερεί του ανθρώπινου πληθυσμού.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

α. διάφορες τάσεις καταγράφονται από την Ιστορία των επικοινωνιών

β. καλύτερο είναι να εξεταστούν τα καινούρια δεδομένα

γ. και να αναζητηθούν τρόποι αξιοποίησής τους

Το ύφος λόγου μετά τη μετατροπή καθίσταται τυπικό – επίσημο και προσιδιάζει στο ύφος του επιστημονικού λόγου. Δημιουργείται μια απόσταση ανάμεσα στον πομπό και στον δέκτη ως προς την απόδοση του μηνύματος. Ο λόγος χάνει σε αμεσότητα, ειδικά στη 2^η και στην 3^η περίπτωση στις οποίες ως υποκείμενο στην ενεργητική σύνταξη εννοείται το «εμείς». Επίσης, δεν προβάλλεται το υποκείμενο, όπως ειδικά στην 1^η περίπτωση –πρόταση, στην οποία με την ενεργητική σύνταξη προβάλλεται η «Ιστορία των Επικοινωνιών», καθώς στην 1^η και στη 2^η παράγραφο ο λόγος οργανώνεται με παράθεση ιστορικών πληροφοριών και εξελίξεων στον τομέα των επικοινωνιών.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Οι δύο ήρωες, ο πατέρας του αφηγητή και ο κεχαγιάς, είναι διαμετρικά αντίθετοι χαρακτήρες όσον αφορά σε κάθε τι καινούργιο. Ενώ δηλαδή ο πρώτος μελετά και αναζητά οποιαδήποτε καινοτομία, προκειμένου να βελτιώσει τις συνθήκες διαβίωσής του και να ανανεωθεί – όπως φαίνεται στις δύο πρώτες παραγράφους, ο δεύτερος δείχνει μια στάση απορίας και άρνησης, όπως φαίνεται από τον διάλογο μεταξύ τους. Ακόμη και τη στιγμή που η προσπάθεια του πρώτου ευοδώνεται, ο δεύτερος επικαλείται το Κοράνι, προκειμένου να την ακυρώσει έστω και με αυτόν τον τρόπο. Ο πρώτος είναι προοδευτικός και καινοτόμος, ενώ ο δεύτερος δυσκολεύεται να κατανοήσει τις εξελίξεις και τεχνολογικές καινοτομίες της εποχής.

Όσον αφορά στο δεύτερο ζητούμενο, κάθε απάντηση θεωρείται σωστή, εφόσον είναι επαρκώς τεκμηριωμένη ανάλογα με τις εμπειρίες, τα διαβάσματα και τις πεποιθήσεις του μαθητή / της μαθήτριας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

Κείμενο 1

Η ψυχοπαθολογία της «εκκόλαψης του αυγού του φιδιού»

Το κείμενο είναι διασκευασμένο άρθρο του Εμμανουήλ Πολυζόπουλου, Ψυχίατρου – Ψυχοθεραπευτή, psychomed.gr και αντλήθηκε από το antikleidi.com

Η ανάπτυξη θεωριών ρατσισμού, ολοκληρωτισμού και πολιτικών διαχωρισμού των ανθρώπων με βάση κάποια χαρακτηριστικά τους επιτυγχάνεται μέσω της χειραγώγησης του ατόμου, μέσα από την αδρανοποίησή του ως λογικά σκεπτόμενου όντος και ακολούθως μέσα από την ένταξή του σε ομάδες, οι οποίες πλέον αναλαμβάνουν ολοκληρωτικά να καθοδηγούν και να εξουσιάζουν όλες τις πτυχές της ζωής του.

Το άτομο χάνει την δυνατότητα να σκέφτεται και να δρα βάσει της προηγούμενης λογικής του, των παλιών αξιακών συστημάτων, και υιοθετεί νέες αξίες εκχωρώντας ταυτόχρονα τα βασικά ατομικά του χαρακτηριστικά (βούληση, σκέψη, πράξη, προσωπικές αξίες και ηθική) στον αρχηγό και στην ομάδα. Έτσι, καθίσταται τυφλό όργανο υπακοής, ενώ πλέον αναπαράγει άκριτα την νέα γι' αυτόν ιδεολογία, καθοδηγούμενο μόνο από φανατικό και βίαιο συναίσθημα. Χωρίς αυτά τα παραπάνω χαρακτηριστικά δεν μπορεί να επιβιώσει μια ολοκληρωτική ιδεολογία, όπως αυτή του φασισμού.

Πώς όμως επιτυγχάνεται αυτό; Ο ρατσισμός, ο φασισμός και οι λοιπές εθνικιστικές θεωρήσεις στηρίζονται στη δαιμονοποίηση του Διαφορετικού, στη λογική του άσπρου-μαύρου, στον φανατισμό, στην «βιολογική θεώρηση περί Ανωτερότητας» δημιουργώντας έτσι επικίνδυνα στερεότυπα. Αυτή η πόλωση δημιουργεί «Εχθρούς».

Οι «εχθροί» είναι χρήσιμοι στις ολοκληρωτικές θεωρίες, διότι συσπειρώνουν ιδεολογικά. Η ένταση της δαιμονοποίησης των «εχθρών» φτάνει έως και σε παραληρητικά επίπεδα με την επιδίωξη του αφανισμού τους. Οι όποιες συνειδησιακές αναστολές και ενοχές έχουν ήδη προηγουμένως αμβλυνθεί σε επίπεδο που σχεδόν δεν ανιχνεύονται. Ως «εχθροί» δεν θεωρούνται μόνο οι «διαφορετικοί», αλλά και εκείνοι που ενώ είναι «όμοιοι» αντιτάσσονται σθεναρά σε αυτήν την ιδεολογία.

Η συσπείρωση συντηρείται από τον Κοινό Εχθρό, αλλά και από «τελετές» που συσπειρώνουν, ενώνουν, ομαδοποιούν και «εξαγνίζουν» τους οπαδούς. Τα σύμβολα θεοποιούνται, αποκτούν σχεδόν μεταφυσικές δυνάμεις και αποτελούν τα αναγνωριστικά χαρακτηριστικά των οπαδών.

Πάνω όμως και από την Θεωρία, πάνω και από την Ομάδα ή τα Σύμβολα, στέκει ο Αρχηγός, στον οποίον αποδίδονται σχεδόν θεϊκές ιδιότητες. Η αμφισβήτησή του είναι έγκλημα καθοσιώσεως¹, ο λόγος του Νόμος, η ύπαρξη του ισοδύναμη με την φυσική, πνευματική και ψυχολογική απαρτίωση των μελών.

Η απάντηση σε όλα αυτά είναι η Παιδεία.

Κείμενο 2

[Ήσυχία]

Το απόσπασμα προέρχεται από το βιβλίο του Ίμρε Κέρτες «Το μυθιστόρημα ενός ανθρώπου δίχως πεπρωμένο» (Εκδόσεις Καστανιώτη), στο οποίο ο αφηγητής, ένας νεαρός Εβραίος, διηγείται τον εκτοπισμό του στο Άουσβιτς και άλλα στρατόπεδα συγκέντρωσης.

Το συρματοπλεγμα με τέσσερις πύργους σκοπιάς στις γωνίες, εκτεινόταν ακριβώς δίπλα στον επαρχιακό δρόμο. Το στρατόπεδο ήταν κατά τ' άλλα τετράγωνο, στην πραγματικότητα δεν ήταν μεγαλύτερο από μια μεγάλη, σκονισμένη πλατεία – προς την πλευρά της πύλης και του δρόμου άδεια, στις άλλες τρεις πλευρές περιστοιχισμένη από τεράστιες σκηνές σε μέγεθος υπόστεγου συντήρησης αεροπλάνων ή όπως αυτές του τσίρκου. Το μέτρημα και η κατάταξη που κράτησαν για ώρα, η βιασύνη και τα σπρωξίματα μοναδικό σκοπό είχαν, όπως αποδείχτηκε, αν καθορίσουν τους μελλοντικούς κατοίκους κάθε σκηνής, του «μπλοκ», όπως είπαν, και να τους οδηγήσουν εκεί μπροστά, σε σειρές των δέκα ατόμων. Η δίνη παρέσυρε ύστερα κι εμένα σε μία από τις σκηνές και για να είμαι απολύτως σαφής: στην έξω δεξιά της πίσω σειράς έτσι όπως στεκόμουν τώρα κι εγώ – και μάλιστα για πολλή ώρα, μέχρι που κοκκάλωσα, κάτω από τον ήλιο που γινόταν όλο και πιο δυσάρεστα πιεστικός. Μάταια αναζητούσα με το βλέμμα τα άλλα αγόρια: ολόγυρά μου υπήρχαν μονάχα άγνωστοι. Ένας άντρας με κοίταξε φευγαλέα στην αρχή, ύστερα άλλη μια φορά, ερευνητικά πλέον, με κάτι μάτια παράξενα που είχαν μια ζωηρή λάμψη και θύμιζαν κουμπότρυπες. Κάτω από τα μάτια αυτά είδα μια μικροσκοπική μύτη, σχεδόν χωρίς κόκκαλα, που φαινόταν αστεία – ο δε σκούφος στεκόταν στο κεφάλι του λοξά κι εύθυμα. «Λοιπόν», με ρώτησε και πρόσεξα ότι του έλειπαν όλα τα μπροσινά δόντια, «από πού είσαι;» Όταν του είπα ότι είμαι «από τη Βουδαπέστη», ζωντάνεψε αμέσως: Υπάρχει ακόμη ο μεγάλος δακτύλιος και το τραμ νούμερο έξι έτσι όπως τα είχε «αφήσει για τελευταία φορά» ρώτησε. Του είπα πως βέβαια, όλα ήταν στη θέση τους. Φάνηκε ικανοποιημένος. Θέλησε να μάθει και πώς είχα «καταλήξει εδώ» κι εγώ του είπα «Πολύ απλά. Μ' έβγαλαν από το λεωφορείο». «Και;» συνέχισε να με

¹ έγκλημα καθοσιώσεως: πολύ σοβαρό λάθος, σχεδόν εγκληματικό

ρωτάει κι εγώ του είπα: «Τίποτα παραπάνω, μετά με μετέφεραν εδώ». Φάνηκε να απορεί λιγάκι, σαν να μην καταλάβαινε ίσως πολύ καλά τη ζωή στην πατρίδα, και θέλησα να τον ρωτήσω... δεν πρόλαβα όμως, γιατί εκείνη τη στιγμή μου ήρθε από την άλλη μεριά ένα χαστούκι.

Στην πραγματικότητα βρισκόμουν ήδη πεσμένος κάτω, προτού καλά καλά ακούσω τον χτύπο και προτού αρχίσει το αριστερό μου μάγουλο να πονάει. Μπροστά μου στεκόταν ένας άντρας, ντυμένος από πάνω έως κάτω με μαύρη στολή ιπασίας, μ' ένα μαύρο σκούφο, με μαλλιά, ακόμα και μ' ένα λεπτό μουστάκι στο σκούρο του πρόσωπο. Από τα μπερδεμένα ουρλιαχτά του μπόρεσα να καταλάβω μόνο ότι επαναλάμβανε ξανά και ξανά τη λέξη «ησυχία».

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να περιγράψεις συνοπτικά σε 50-60 λέξεις πώς επιδρά πάνω στο άτομο η υιοθέτηση ρατσιστικών και φασιστικών ιδεολογιών, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η 2^η παράγραφος του Κειμένου 1 οργανώνεται με τη μέθοδο του αιτίου – αποτελέσματος. Ποιο είναι το αίτιο και ποιο το αποτέλεσμα (μονάδες 6); Πώς αυτή η μέθοδος υπηρετεί την πρόθεση του συγγραφέα στο κείμενο (μονάδες 4);

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να ξαναγράψεις την 4^η παράγραφο του Κειμένου 1 αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με άλλες, κατάλληλα επιλεγμένες, χωρίς να αλλάξει το νόημα.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να περιγράψεις τα συναισθήματα που βιώνει ο νεαρός Εβραίος έτσι όπως σκιαγραφούνται στο Κείμενο 2 (μονάδες 10). Ποιες σκέψεις κάνεις διαβάζοντας το απόσπασμα (μονάδες 5); Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)**1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Κάθε άτομο το οποίο υιοθετεί μια ρατσιστική – φασιστική ιδεολογία έχει υποστεί ακραία χειραγώγηση, η οποία αποδυναμώνει την ικανότητα λογικής σκέψης και αυτοδιάθεσης και το καθιστά έρμαιο των ομάδων στις οποίες εντάσσεται και υποτάσσεται ολοκληρωτικά. Αντικαθιστά τις αξίες του με νέες και παραιτείται από όλα τα βασικά ατομικά του χαρακτηριστικά, τα οποία πλέον ορίζει ο αρχηγός και η ομάδα, την οποία άκριτα υπακούει καθοδηγούμενο από βίαια ένστικτα.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ως αίτιο παρουσιάζεται: η αδυναμία λογικής σκέψης του ατόμου που υιοθετεί ρατσιστικές αντιλήψεις και η εκχώρηση των βασικών ατομικών του χαρακτηριστικών στον αρχηγό και την ομάδα. Ως αποτέλεσμα, με τη χρήση και της διαρθρωτικής λέξης «έτσι», παρουσιάζεται: η μετατροπή του σε ένα τυφλό όργανο υποταγής, το οποίο αναπαράγει άκριτα την νέα ιδεολογία, καθοδηγούμενο από φανατικά και βίαια συναισθήματα.

Με τον τρόπο αυτό ο συγγραφέας καταφέρνει να παρουσιάσει με εύληπτο και λογικά οργανωμένο τρόπο τις ολέθριες συνέπειες που έχει στον τρόπο σκέψης και συμπεριφοράς του ατόμου η υιοθέτηση ρατσιστικών αντιλήψεων. Αυτή είναι και η κύρια πρόθεσή του με τη δημοσίευση του κειμένου, να αναδείξει δηλαδή την επικινδυνότητα που έχει η υιοθέτηση ακραίων ιδεολογιών από το άτομο και τις συνέπειες που επιφέρει στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς του.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Οι «εχθροί» είναι αναγκαίοι/απαραίτητοι στις ολοκληρωτικές θεωρίες, διότι ενώνουν/ενοποιούν ιδεολογικά. Η ένταση της δαιμονοποίησης των «εχθρών» φτάνει έως και σε παραληρητικά επίπεδα με

την στόχευση/προσπάθεια του αφανισμού τους. Οι όποιες συνειδησιακές αναστολές και ενοχές έχουν ήδη προηγουμένως αμβλυνηθεί σε επίπεδο που σχεδόν δεν βρίσκονται/εντοπίζονται. Ως «εχθροί» δεν θεωρούνται μόνο οι «διαφορετικοί», αλλά και εκείνοι που ενώ είναι «όμοιοι» εναντιώνονται/αντιδρούν σθεναρά σε αυτήν την ιδεολογία.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Για το πρώτο ερώτημα οι μαθητές/τριες καλούνται να εκφράσουν ελεύθερα τις προσωπικές τους απόψεις, βασισμένες όμως πάντα σε συγκεκριμένα χωρία του κειμένου. Ενδεικτικά αναμένεται να αναφερθούν τα εξής:

- Ο ήρωας προφανώς νιώθει φόβο και αγωνία για το άγνωστο, αφού η περιγραφή που δεσπόζει στην πρώτη παράγραφο καταδεικνύει την σύγχυση την οποία βιώνει την πρώτη στιγμή που αντικρίζει το στρατόπεδο συγκέντρωσης.
- Νιώθει άβουλος και τρωτός (*«Η δίνη παρέσυρε ύστερα κι εμένα...»*), ενώ αισθάνεται κόπωση από την πολύωρη στάση κάτω από τον ήλιο.
- Νιώθει μοναξιά και αναζητά εναγωνίως γύρω του την παρουσία των γνωστών του (*«Μάταια αναζητούσα με το βλέμμα τα άλλα αγόρια: ολόγυρά μου υπήρχαν μονάχα άγνωστοι»*).
- Η παρουσία του άντρα με τη φιλική απέναντί του συμπεριφορά τον βοηθά να αναθαρρήσει σε ένα βαθμό, καθώς νιώθει να επικοινωνεί επιτέλους με κάποιον, αλλά το χαστούκι το οποίο δέχεται από το πουθενά από τον φύλακα Ναζί μετά την πρώτη έκπληξη τον επαναφέρει στη φρικτή πραγματικότητα (*«...και θέλησα να τον ρωτήσω...δεν πρόλαβα όμως γιατί εκείνη τη στιγμή μου ήρθε από την άλλη μεριά ένα χαστούκι»*).
- Πονάει και αντιλαμβάνεται πως δεν έχει δικαίωμα στην επικοινωνία, δεν έχει κανένα δικαίωμα στη ζωή (*«...προτού αρχίσει το αριστερό μου μάγουλο να πονάει...Από τα μπερδεμένα ουρλιαχτά του μπόρεσα να καταλάβω μόνο ότι επαναλάμβανε ξανά και ξανά τη λέξη «ησυχία»*)

Όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα οι μαθητές /-τριες μπορούν να απαντήσουν όπως επιθυμούν βασισμένοι/ες στα προσωπικά τους βιώματα, διαβάσματα ή και πεποιθήσεις. Κάθε απάντηση θεωρείται αποδεκτή, αρκεί να δίνεται με σαφήνεια, ακρίβεια και τεκμηρίωση.

Κείμενο 1

Μόνιμη εργασία τέλος!

Το κείμενο είναι απόσπασμα άρθρου του Δημήτρη Κρουστάλλη που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Το Βήμα στις 6.2.2000.

«Μόνιμη δουλειά; Ξεχάστε το. Δεν υπάρχει πλέον τέτοιος όρος. Θα έλεγα καλύτερα, σταθερή εργασία». Ο πρόεδρος του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού είναι κατηγορηματικός: οι αλλαγές που θα γίνουν στο εργασιακό τοπίο τα επόμενα χρόνια θα είναι τέτοιες, που, για να διατηρεί κάποιος την εργασία του, θα πρέπει να παρακολουθεί διαρκώς τις εξελίξεις στον τομέα του. Αλλά και η εργασία δε θα είναι αυτή που ξέραμε ως τώρα. Όσπου να βγουν στη σύνταξη, οι εργαζόμενοι του μέλλοντος θα αναγκασθούν να αλλάξουν αρκετά επαγγέλματα. Πόσα; Εξαρτάται. Όσοι δεν έχουν σοβαρό υπόβαθρο γνώσεων θα αλλάξουν πολλά και διαφορετικά μεταξύ τους επαγγέλματα. Αντιθέτως, όσοι διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις αναμένεται να μετακινούνται σε διάφορες ειδικότητες του ίδιου κλάδου απασχόλησης.

Τα τελευταία χρόνια, σε χώρες, όπως οι ΗΠΑ, στις οποίες έχουν γίνει μελέτες για τις επιπτώσεις της συχνής αλλαγής εργασίας, έχουν προκύψει αρκετά παράδοξα. Παραδείγματος χάριν, οι εργοδότες προτιμούν να προσλαμβάνουν άτομα νεαρής ηλικίας, τα οποία είναι περισσότερο εξοικειωμένα με τις νέες τεχνολογίες, εκπαιδεύονται πιο εύκολα και αποτελούν ένα είδος «μελλοντικής επένδυσης», αφού αργότερα θα «βγάλουν» τα λεφτά που ξόδεψε γι' αυτά ο εργοδότης τους. Αυτοί, όμως, έχουν τις μικρότερες πιθανότητες να μείνουν πολλά χρόνια στην ίδια δουλειά. Οι εργαζόμενοι που προσλαμβάνονται στην ηλικία των 25 ετών μπορεί να προσαρμόζονται γρηγορότερα στις απαιτήσεις μιας επιχείρησης, αλλά εγκαταλείπουν τη δουλειά ευκολότερα απ' ό,τι οι εργαζόμενοι των 50 ετών. Οι τελευταίοι δεν είναι ιδιαίτερα δεκτικοί στη συνεχή εκπαίδευση και στην απόκτηση νέων προσόντων, αλλά είναι πιο έμπειροι και αφοσιωμένοι στην επιχείρηση.

Κείμενο 2

15281

Το Κατινάκι (απόσπασμα)

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το διήγημα του Άγγελου Τερζάκη «Το Κατινάκι», δημοσιευμένο στο περιοδικό *Ελεύθερα Γράμματα* το 1951

Το βασιλείό της, φυσικά, ήταν η σκάλα της υπηρεσίας. Ένα κλουβί ψηλό-ψηλό, τετράγωνο, αρματωμένο γύρω-γύρω με σίδερα. Όταν σήκωνες ανάσκελα το κεφάλι, μα τόσο πολύ που να σου πονέσει ο σβέρκος, έβλεπες, εκεί, ψηλά, πολύ ψηλά, ένα κομμάτι γαλάζιον ουρανό, κομμένο στις τέσσερες πλευρές σα με το μαχαίρι. Γυάλιζε η τετράγωνη πλάκα τ' ουρανού ολοκάθαρη, σμαλτωμένη, – ψυχή μου! – λες και την είχανε σφουγγαρίσει με μανία αποβραδís οι άγγελοι. Αχ, τι ωραία που ήταν! Όμως κι όταν η πλάκα θάμπωνε από συννεφιά, κι όταν μελάνιαζε κακιωμένη από το μπουρίνι, κι όταν η βροντή κυλιότανε μουγκά, φοβερίζοντας – μάννα μου! – πάλι το Κατινάκι τραγουδούσε.

– Μπιτ ξεμυαλισμένο είναι, π' ανάθεμά το, αυτό το δουλάκι¹ του δεύτερου!

Ήτανε ξεμυαλισμένο, ούτε λόγος. Χαιρότανε και τη λιακάδα και τη μπόρα. Μέσα στα νερά της βροχής, που κρουνελιάζανε² σαν καταρράχτες από τα λούκια και τα σιδερένια πλατύσκαλα, εκείνο πλατσούριζε ξεμυαλισμένο, μπήγοντας ψιλές-ψιλές φωνούλες σα γαρδέλι³ που το μπουχίσανε⁴ και ξαφνιάστηκε. Και πάλι το τραγούδι, τ' άσωστο τραγούδι.

Αθήνα και πάλι Αθήνα

Αθήνα μ' αρέσεις πολύ! ...

Της άρεσε η Αθήνα, αυτό ν' ακούγεται. Ήξερε απ' έξω κι ανακατωτά το μπακάλη, το μανάβη, το φούρναρη. Ήξερε και τα τρία παιδιά της κυρίας Παρασκευής του μοίραρχου, αντίκρου.

Ήξερε και τον συνοικιακό κινηματογράφο, τρία τετράγωνα πιο πέρα. Εκεί έτρεχε, με την ψυχή στο στόμα, κάθε δεκαπέντε, που είχε την έξοδο. Αχ, και πού να ήταν από πουθενά η μάννα της να τη βλέπει πόσο μορφωμένη είχε γίνει τώρα, εδώ στην Αθήνα!

¹ χαρακτηρισμός για τις υπηρέτριες στο παρελθόν

² κρουνελιάζω < κρουνός: τρέχω σαν από μεγάλη βρύση, άφθονα.

³ το πουλί καρδερίνα.

⁴ μπουχίζω: καταβρέχω με νερό.

15281

Στην είσοδο, όταν συναντιότανε με τον καθηγητή της Γαλλικής που καθότανε στο ισόγειο, θα 'βρισκε πάντα την ευκαιρία να του πει «μερσί». – Πες-πες, συλλογιζόταν, να ιδείς που μια μέρα θα τα καταφέρνω και στα Γαλλικά. Αμ τι νόμισες!

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 50 περίπου λέξεις να αποδώσεις τις νέες συνθήκες οι οποίες, σύμφωνα με το Κείμενο 1, διαμορφώνονται στο πεδίο της εργασίας και ποιους κυρίως επιβαρύνουν.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να γράψεις δύο λόγους για τους οποίους ο συγγραφέας του Κειμένου 1 επιλέγει να ξεκινήσει το άρθρο του με την άποψη του προέδρου του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

έχουν προκύψει, παράδοξα, ξόδεψε, απαιτήσεις, δεκτικοί: Να γράψεις από μια συνώνυμη για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις που βρίσκονται στη 2^η παράγραφο του Κειμένου 1, προσέχοντας ώστε να μην αλλάξει το νόημα στο γλωσσικό περιβάλλον στο οποίο βρίσκονται.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις σε 100-150 λέξεις τη συναισθηματική κατάσταση της πρωταγωνίστριας της αφήγησης αξιοποιώντας στοιχεία που δίνονται στο Κείμενο 2.

Μονάδες 15

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σύμφωνα με το Κείμενο 1, για να μη χάσει κάποιος την εργασία του στο άμεσο μέλλον, θα είναι υποχρεωμένος να παρακολουθεί τις εξελίξεις στον τομέα του ανά πάσα στιγμή, ενώ οι περισσότεροι εργαζόμενοι στο μέλλον θα αλλάζουν διαρκώς επαγγέλματα μέχρι τη συνταξιοδότησή τους. Κυρίως θα πληγούν όσοι δεν έχουν ένα ισχυρό γνωστικό υπόβαθρο, καθώς και εργαζόμενοι μεγάλης ηλικίας παρά την αφοσίωσή τους στις επιχειρήσεις.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- Πρόκειται για έναν πρωτότυπο τρόπο έναρξης άρθρου, που εισάγει τον αναγνώστη στο θέμα, αλλά την ίδια στιγμή κινητοποιεί και το ενδιαφέρον του να συνεχίσει την ανάγνωση.
- Ο πρόεδρος του ΟΑΕΔ είναι το κατεξοχήν αρμόδιο άτομο, για να εκφράσει τις απόψεις του πάνω στο θέμα, άρα το άρθρο αποκτά εγκυρότητα και αξιοπιστία.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

έχουν προκύψει: έχουν αναδειχθεί, έχουν επισημανθεί, έχουν σημειωθεί κτλ

παράδοξα: περίεργα, ευτράπελα, αντιφάσεις κτλ

ξόδεψε: έδωσε, πλήρωσε, επένδυσε κτλ

απαιτήσεις: ανάγκες, ιδιαιτερότητες, προϋποθέσεις, ιδιαιτερότητες κτλ

δεκτικοί: ανοικτοί, ευέλικτοι, προσιτοί, ανεκτικοί κτλ

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η ηρωίδα, ένα νεαρό κορίτσι από την επαρχία, εργάζεται εσώκλειστη ως υπηρέτρια σε ένα σπίτι της Αθήνας. Αν και αντιμετωπίζει συνθήκες εγκλεισμού και καταπίεσης (*«Ένα κλουβί ψηλό – ψηλό, τετράγωνο, αρματωμένο γύρω – γύρω με σίδερα. Όταν σήκωνες ανάσκελα το κεφάλι, μα τόσο πολύ που να σου πονέσει ο σβέρκος, έβλεπες, εκεί, ψηλά, πολύ ψηλά, ένα κομμάτι γαλάζιον ουρανό, κομμένο στις τέσσερες πλευρές σα με το μαχαίρι»*), η ίδια είτε λόγω αφέλειας, είτε λόγω αυτοάμυνας, προκειμένου να επιβιώσει, δημιουργεί στο μυαλό της έναν δικό της κόσμο, όμορφο και χαρούμενο (*«Γυάλιζε η τετράγωνη πλάκα τ' ουρανού ολοκάθαρη... λες και την είχανε σφουγγαρίσει με μανία αποβραδís οι άγγελοι. Αχ, τι ωραία που ήταν!»* και *«Χαιρότανε και τη λιακάδα και τη μπόρα»*). Ακόμη κι όταν αντικρίζει μπροστά της κάθε ασχήμια, νιώθει την ανάγκη να ξορκίζει το κακό με το τραγούδι (*«κι όταν η βροντή κυλιότανε μουγκά, φοβερίζοντας – μάννα μου! – πάλι το Κατινάκι τραγουδούσε»*).

Δείχνει ένα πλάσμα αθώο, ανέμελο και χαρωπό, τόσο που στα μάτια του κόσμου φαντάζει «ξεμυαλισμένο», ενώ η αφέλεια κι η εξωστρέφειά της είναι αυτή που της δίνει δύναμη να συνεχίσει (*«Μέσα στα νερά της βροχής, που κρουνελιάζανε... εκείνο πλατσούριζε ξεμυαλισμένο, μπήγοντας ψιλές – ψιλές φωνούλες σα γαρδέλι... Και πάλι το τραγούδι, τ' άσωστο τραγούδι»*).

Αν και στην Αθήνα οι συνθήκες είναι γι αυτήν δύσκολες, βρίσκει πάντα έναν λόγο να είναι χαρούμενη. Απορροφά αδιάκοπα πληροφορίες από τη γειτονιά, αλλά και από τις ταινίες που βλέπει στον κινηματογράφο. Έτσι νιώθει πως αναπληρώνει το κενό της εκπαίδευσης που ποτέ δεν έλαβε και κάνει την μητέρα της υπερήφανη για την μόρφωση που θεωρεί ότι κατέχει (*«Της άρεσε η Αθήνα, αυτό ν' ακούγεται. Ήξερε απ' έξω κι ανακατωτά το μπακάλη... Ήξερε και τον συνοικιακό κινηματογράφο... Αχ, και πού να ήταν από πουθενά η μάνα της να τη βλέπει πόσο μορφωμένη είχε γίνει τώρα, εδώ στην Αθήνα»*).

Η αθωότητα, η αισιοδοξία και η αφέλειά της είναι τέτοια που πιστεύει ότι θα καταφέρει να μάθει ακόμη και μία ξένη γλώσσα, όπως τα γαλλικά, μόνο και μόνο επειδή καθημερινά χαιρετά τον καθηγητή γαλλικών που συναντά στην είσοδο της πολυκατοικίας με ένα «μερσί» (*«Στην είσοδο, όταν συναντιότανε με τον καθηγητή της Γαλλικής... να ιδείς που μια μέρα θα τα καταφέρνω και στα Γαλλικά, Αμ τι νόμισες!»*)

Κείμενο 1

Η επίδραση της τεχνολογίας στις θέσεις εργασίας

Το κείμενο (διασκευή) έχει αντληθεί από την εφημερίδα «Το Ποντίκι», τεύχ. 1834 (16/10/2014).

Οι νέες τεχνολογίες δημιουργούν παραγωγή και πλούτο χωρίς πολλούς ή και καθόλου εργαζομένους. Η τεχνολογική επανάσταση φέρνει βιβλικών διαστάσεων αλλαγές στην εργασία, τόσο στον δυτικό όσο και στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Όλες οι προηγούμενες «επαναστάσεις» (αγροτική, βιομηχανική κ.λπ.) είχαν βασικό άξονα το ότι υπήρχε ανάγκη χεριών, εργατικού δυναμικού δηλαδή. Ακόμα και στις περιπτώσεις κατάφωρης¹ εκμετάλλευσης του μόχθου του εργαζομένου, η συμμετοχή του ήταν απαραίτητη για την πλουτοπαραγωγική διαδικασία.

Όμως, η μοντέρνα ψηφιακή επανάσταση που ζούμε στις αρχές του 21ου αιώνα μάς έχει δώσει το διαδίκτυο και το κινητό τηλέφωνο, αλλά την ίδια στιγμή διαταράσσει και «διαιρεί» τον κόσμο σε κλίμακα μεγαλύτερη από ό,τι έχουμε δει εδώ και πάνω από έναν αιώνα. Η μηχανική νοημοσύνη και η προηγμένη ρομποτική άρχισαν ήδη να παράγουν πρωτοφανείς καινοτομίες. Κατασκευάζονται πια οχήματα χωρίς οδηγό, αεροσκάφη χωρίς πιλότους, φορτηγά πλοία δίχως πλήρωμα, μηχανές που μεταφράζουν στο λεπτό εκατοντάδες γλώσσες και τεχνικά μέσα που μηδενίζουν την απόσταση μεταξύ γιατρού και ασθενούς, καθηγητή και μαθητή. Για παράδειγμα, μέχρι πριν από λίγα χρόνια η οδήγηση αυτοκινήτου θεωρούνταν από τα πολύπλοκα πράγματα που μόνο ο άνθρωπος μπορούσε να κάνει κι όχι ένα κομπιούτερ. Ακόμη, το 2011 μεγάλη διαδικτυακή επιχείρηση ανακοίνωσε ότι δημιουργεί παντελώς αυτόνομα οχήματα, χωρίς ανάγκη ανθρώπινης πλοήγησης. Το να οδηγεί κάποιος ταξί ή φορτηγό ήταν ως τώρα επάγγελμα, μέσω του οποίου ο εργαζόμενος μπορούσε να εξασφαλίσει μια αξιοπρεπή διαβίωση. Η οδήγηση χωρίς... οδηγό, όμως, έρχεται να βάλει ένα τέλος σε αυτό. Ήδη η αντίστροφη μέτρηση έχει αρχίσει, καθώς μεγάλες αυτοκινητοβιομηχανίες δημιουργούν το αυτοκίνητο που... πηγαίνει μόνο του.

Στο άμεσο μέλλον, φυσικά, είναι δεδομένο ότι οι «βαριές» συνέπειες θα γίνουν αισθητές απ' όλους σχεδόν τους εργαζομένους παγκοσμίως. Η άνοδος της «μηχανικής νοημοσύνης» σημαίνει ότι όλο και περισσότεροι εργαζόμενοι πρόκειται να δουν τις θέσεις τους να απειλούνται. Κι αυτό δε θα ισχύσει μόνο για ανειδίκευτους εργάτες, αλλά και για δουλειές που βρίσκονται πολύ πιο ψηλά στην κλίμακα δεξιοτήτων, όπως καθηγητές και γιατροί. Ήδη η τηλεϊατρική θεωρείται ότι θα ρίξει το

¹ κραυγαλέας, αποκάλυπτης

15308

κόστος της υγειονομικής περίθαλψης, ενώ στην ανώτατη εκπαίδευση τα διαδικτυακά μαθήματα θα επιτρέπουν σε έναν μόνο καθηγητή να κάνει τη δουλειά που πριν απαιτούσε δεκάδες καθηγητές (και μαθητές) με φυσική παρουσία σε κάθε αίθουσα, κάτι που σημαίνει και φτηνότερο κόστος διδασκαλίας, με αντίστοιχες ελαφρύνσεις για τα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Επιπλέον, η δημιουργία πλούτου στην ψηφιακή εποχή αποδεικνύεται προς το παρόν πως γεννά ελάχιστες θέσεις απασχόλησης, συγκριτικά με το μέγεθος των εταιρειών και τα κέρδη τους. Δύο επιχειρήσεις, παγκόσμιοι γίγαντες της μοντέρνας οικονομίας, απασχολούν λιγότερους από 50.000 ανθρώπους η καθεμιά. Σήμερα μάλιστα που το κόστος εργασίας κρίνεται ασύμφορο και το κόστος της αυτοματοποιημένης παραγωγής πέφτει, οι εταιρείες αλλάζουν τους εργαζόμενους με ρομπότ. Πρόσφατα, μάλιστα, το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης πραγματοποίησε έρευνα όπου μελέτησε πάνω από 700 διαφορετικά επαγγέλματα, για να διαπιστώσει το αν και πόσο εύκολα θα μπορούσαν να αυτοματοποιηθούν, ώστε να μη γίνονται από ανθρώπους. Δυστυχώς, τα αποτελέσματα ήταν εφιαλτικά! Το 47% των εργασιακών θέσεων στον δυτικό κόσμο κινδυνεύει σοβαρά να «αυτοματοποιηθεί» στα επόμενα 10-20 χρόνια. Η τεχνολογία, συνεπώς, εξαπλώνοντας διαρκώς το εύρος των εργασιών που μπορούν να αυτοματοποιηθούν καταβροχθίζει θέσεις εργασίας γεμίζοντας τη δεξαμενή ανέργων. Έτσι, ο εργαζόμενος εξαναγκάζεται πλέον σε έναν ανταγωνισμό τόσο με τους υπόλοιπους εργαζόμενους όσο και με τις μηχανές.

Κείμενο 2

Κώστας Μόντης (1914 – 2004)

Νύχτες

Το ποίημα είναι του Κώστα Μόντη από τη συλλογή «Τα τραγούδια της ταπεινής ζωής» (Λευκωσία 1954).

Καλά, θ' απορροφήσουν κάτι από την έγνοια σου
η μέρα, η κίνηση, η δουλειά σου, οι φίλοι,

και θα μπορέσεις ύστερα να πας

σε κάνα θέατρο ή κέντρον ή όπου αλλού.

Όμως όταν τελειώσουν όλα

τα θέατρα και τα κέντρα κλείσουν,

και πουν οι φίλοι καληνύχτα,

και πρέπει να γυρίσεις πια στο σπίτι, τι θα γίνει;

Το ξέρεις πως σκληρή, αδυσώπητη

σε περιμένει στο κρεβάτι σου η έγνοια.

Θα 'σαι μονάχος.

Και τότες θα λογαριαστείτε.

Θες ή δε θες θα μπουκ κάτω όλα, να λογαριαστείτε.

Θα 'σαι μονάχος

κι ανυπεράσπιστος απ' τα θέατρα και τα κέντρα,

κι απ' τη δουλειά σου και τους φίλους.

Σε περιμένει στο κρεβάτι σου η έγνοια.

Θά 'ρθεις, δεν γίνεται. Είν' τόσο σίγουρη γι' αυτό, και περιμένει.

Είναι στο σπίτι και σε περιμένει.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 40 – 50 λέξεις να αποδώσεις τη διαφορά που, σύμφωνα με το Κείμενο 1, υπάρχει ανάμεσα στην ψηφιακή επανάσταση και τις προηγούμενες.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται/οργανώνεται κυρίως η τρίτη παράγραφος του Κειμένου 1 και ποια θέση αποδεικνύεται με αυτήν την επιλογή του πομπού;

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να επιλέξεις τη σωστή απάντηση σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1 (μια μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι σε κάθε περίπτωση ορθή):

1. Όλες οι προηγούμενες «επαναστάσεις» (1^η παράγραφος): Τα εισαγωγικά στη λέξη «επαναστάσεις» χρησιμοποιούνται, για να δηλώσουν:

α. απορία

β. αμφισβήτηση

γ. μεταφορά

δ. ειρωνεία

2. την ίδια στιγμή διαταράσσει και «διαιρεί» τον κόσμο (2^η παράγραφος): Η φράση, αν λάβουμε υπόψη και το ευρύτερο γλωσσικό περιβάλλον, στο οποίο ανήκει, δηλώνει:

α. διαπίστωση

β. προβληματισμό

γ. πεσιμισμό

δ. απόρριψη

15308

3. δημιουργούν το αυτοκίνητο που... πηγαίνει μόνο του (2^η παράγραφος): Τα αποσιωπητικά στη φράση, αν λάβουμε υπόψη και το ευρύτερο γλωσσικό περιβάλλον στο οποίο ανήκει, δηλώνουν από την πλευρά του πομπού:

- α. έκπληξη
- β. θαυμασμό
- γ. αγανάκτηση
- δ. αποδοκιμασία

4. «μηχανικής νοημοσύνης» (3^η παράγραφος): Η φράση τίθεται σε εισαγωγικά, διότι είναι:

- α. μεταφορά
- β. παρομοίωση
- γ. συνεκδοχή
- δ. ειδικός όρος

5. καταβροχθίζει θέσεις εργασίας γεμίζοντας τη δεξαμενή ανέργων (4^η παράγραφος): Με τη φράση αυτή, αν λάβουμε υπόψη και το νόημα του συγκειμένου, ο συντάκτης του Κειμένου 1 επιχειρεί:

- α. να αναδείξει με τρόπο ειρωνικό τον κίνδυνο που προκύπτει από την εξάπλωση του αυτοματισμού.
- β. να αναδείξει με τρόπο που δημιουργεί προβληματισμό τον κίνδυνο που προκύπτει από την εξάπλωση του αυτοματισμού.
- γ. να προκαλέσει φόβο, προκειμένου να υπάρξει αγώνας για την ανατροπή της κατάστασης.
- δ. να εκφράσει την απελπισία του για τους κινδύνους που προκύπτουν από την εξάπλωση του αυτοματισμού.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η ποιητική φωνή προειδοποιεί τον αναγνώστη για μια αναμέτρηση που τον περιμένει. Τι είδους αναμέτρηση είναι αυτή, σύμφωνα με το περιεχόμενο του Κειμένου 2, και πόσο εύκολη φαίνεται να είναι; Να οργανώσεις σε 120 – 150 λέξεις την απάντησή σου.

Μονάδες 15

15308-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στις προηγούμενες «επαναστάσεις» (αγροτική, βιομηχανική κ.λπ.) βασικός άξονας ήταν το γεγονός ότι υπήρχε ανάγκη εργατικού δυναμικού, με την έννοια της συμμετοχής του εργαζόμενου στην παραγωγική διαδικασία. Αντιθέτως, στην ψηφιακή επανάσταση και τις τεχνολογικές καινοτομίες, που αυτή προωθεί, η συμμετοχή του ανθρώπινου παράγοντα ελαχιστοποιείται ή/και μηδενίζεται.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- Τρόπος ανάπτυξης παραγράφου: παραδείγματα
- Αποδεικτέα θέση: Η άνοδος της «μηχανικής νοημοσύνης» σημαίνει ότι όλο και περισσότεροι εργαζόμενοι πρόκειται να δουν τις θέσεις τους να απειλούνται. Κι αυτό δε θα ισχύσει μόνο για ανειδίκευτους εργάτες, αλλά και για δουλειές που βρίσκονται πολύ πιο ψηλά στην κλίμακα δεξιοτήτων.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

1 – γ

2 – β

3 – α

4 – δ

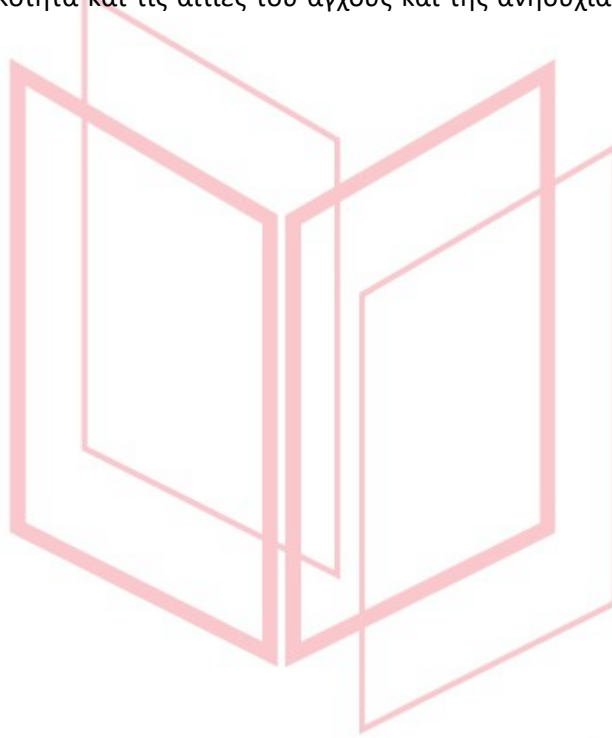
5 – β

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η ποιητική φωνή διατυπώνει σκέψεις με τη μορφή μονολόγου, τον οποίο θα μπορούσε να απευθύνει κάθε άνθρωπος στον ίδιο του τον εαυτό ή σε κάποιον άλλο. Στην πραγματικότητα, φαίνεται να προειδοποιεί τον/την αναγνώστη/-στρια για την «αναμέτρηση» που τον/την περιμένει με την «έγνοια», από την οποία δεν μπορεί να ξεφύγει, αν και κάνει φιλότιμες προσπάθειες, συμμετέχοντας σε κάθε είδους δραστηριότητες, για να μείνει μακριά από ό,τι τον βασανίζει. Η

15308-Λύση

«αναμέτρηση» αφορά τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζει κάθε άνθρωπος τα προβλήματά του («έγνοιες»), με ευρύτατες σημασιολογικές αποχρώσεις, ξεκινώντας από τον υπαρξιακό προβληματισμό μέχρι και πιο προσωπικά ή/και επαγγελματικά ζητήματα, ανάλογα με την ηλικία ή τις περιστάσεις που συντρέχουν κάθε φορά στη ζωή του/της αναγνώστη/-στριας. Πρόκειται για έναν δύσκολο αγώνα που δεν έχει νόημα να αναβάλλουμε, καθώς είναι μάταιο να μην αντιμετωπίζουμε κατάματα την πραγματικότητα και τις αιτίες του άγχους και της ανησυχίας μας καταφεύγοντας σε πρόσκαιρες λύσεις.

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1**Πώς παρουσιάζουν τα ΜΜΕ τα άτομα με αναπηρία**

Το κείμενο είναι απόσπασμα από την εισήγηση της Ιωάννας Δεσποτοπούλου «Άτομα με αναπηρία και τρόπος παρουσιάσής τους στα ΜΜΕ.», στο Άτομα με αναπηρία και ΜΜΕ (Διεθνής Διημερίδα, 19-20 Ιουνίου 2006, Αθήνα, σσ. 96-102).

Εδώ και δεκαετίες οργανώσεις και σωματεία δίνουν έναν συνεπή αγώνα για τα άτομα με αναπηρία. Ωστόσο, είναι διάχυτη η αίσθηση ότι υφίσταται ένας λιγότερο ή περισσότερο συνειδητός αποκλεισμός. Αποκλεισμός από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, που έχει συχνά τα ίδια χαρακτηριστικά με τους αποκλεισμούς που βιώνουν καθημερινά στη ζωή τους. Αν και φαίνεται ότι γνωστοποιούνται οι ανάγκες και τα προβλήματά τους τόσο από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης όσο και από την ευρύτερη κοινωνία, τελικά τα άτομα αυτά ποτέ δεν έρχονται στο επίκεντρο του δημόσιου προβληματισμού.

Αυτός ο ιδιότυπος περιορισμός ή αποκλεισμός από τη δημόσια προβολή έχει σίγουρα να κάνει και με τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Συνδέεται με το ευρύτερο πρόβλημα, τη μεγάλη αυτή συζήτηση που αφορά στον ρόλο και στην ευθύνη τους στις σύγχρονες κοινωνίες. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης δεν καλύπτουν την αναγκαιότητα ενημέρωσης της κοινωνίας. Μολονότι, λοιπόν, πολύ εύκολα θα μπορούσαμε να ρίξουμε το μεγαλύτερο μέρος της ευθύνης στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και στο κυνήγι των πωλήσεων, η αφετηρία του προβλήματος κατά τη γνώμη μου δεν είναι εκεί, είναι στην ουσία πρόβλημα ολόκληρης της κοινωνίας. Γιατί το τι προτιμά ο πελάτης – αποδέκτης προγραμμάτων και πληροφοριών έχει να κάνει με τον πολιτισμό και την παιδεία.

Και η αλήθεια είναι ότι η αναπηρία θεωρούνταν πάντοτε συνώνυμο της αδυναμίας και της πλήρους ανικανότητας. Στην πράξη αντιμετωπίζουμε κάποιον ανάπηρο σαν να είναι ολικά ανάπηρος, ασχέτως αν η ανεπάρκειά του σχετίζεται με συγκεκριμένες λειτουργίες που δεν μπορεί να πραγματοποιήσει. Δυστυχώς, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης δεν έχουν αλλάξει σε σημαντικό βαθμό τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία. Αν θυμηθούμε το πώς προβάλλονται τα θέματα των αναπήρων από τις ειδήσεις και τις εφημερίδες, θα αντιληφθούμε το πώς αναπαράγονται και τα φαινόμενα περιθωριοποίησης και στιγματισμού.

Κείμενο 2

15314

Μ. Καραγάτσης (1908 – 1960)

«Το 10» (απόσπασμα)

Το παρακάτω κείμενο είναι απόσπασμα από το λογοτεχνικό έργο του Μιχάλη Καραγάτση «Το 10» (Εστία, 1964).

[...]

Ο Χρίστος Χαριτάκης ξύπνησε κακόκεφος απ' τον μεσημεριάτικο ύπνο. Αυτόν τον είχε πειράξει η ζέστη περισσότερο από τον άλλο κόσμο, γιατί του 'φερνε κρίσεις άσθματος. Χρόνια τώρα υπόφερε απ' αυτή την κακή αρρώστια και γιατροιά δεν έβρισκε.

Ήταν ψηλός, εύσωμος, με μαλλιά κάτασπρα, που τα κούρευε με την ψιλή. Είχε μεγάλα, κρεμαστά μουστάκια που σχημάτιζαν τεράστια λευκή περισπωμένη στο κέντρο της στρογγυλής και ρόδινης μορφής του. Τα μικρά γαλανά του μάτια ήσαν σαν του παιδιού: άλλοτε γεμάτα αγαθοσύνη κι άλλοτε άκριτο θυμό. Θύμωνε με το παραμικρό, παραφερόταν. Σύντομα όμως ξεθύμανε και τότε ήταν πράος σαν πρόβατο.

Η αρρώστια – το άσθμα – τον βρήκε νέο ακόμα και τον μισέρωσε¹. Τον έπιαναν κρίσεις βαριές, συνεχείς, επίμονες, που τον έκαναν να υποφέρει πολύ. Ήταν, από χρόνια, σχεδόν κατάκοιτος. Όταν, αραιά και πού, ένιωθε καλύτερα, έπαιρνε την απόφαση κι έβγαινε απ' το σπίτι του, για να κατέβει ως το καφενείο ή την ταβέρνα του ισογείου. Πιο πέρα δεν πήγαινε ποτέ. Αφού περνούσε καναδυό ώρες πίνοντας το καφεδάκι ή το κρασάκι του, έπρεπε ν' ανέβει εκατό σκαλοπάτια, για να γυρίσει στο διαμέρισμά του, με συνέπεια να τον πιάσει κρίση. Η γυναίκα του – η κυρία Ειρηνούλα – πολλές φορές τού είπε να μετακομίσουν σε άλλο σπίτι, στο κέντρο του Πειραιά, που να είναι ισόγειο ή να 'χει ασανσέρ. Χρήματα δεν τους λείπονταν – δόξα σοι ο Θεός. Γιατί να μένουν στην άκρη του κόσμου, σ' αυτή τη φτωχογειτονιά, σε τούτο το θλιβερό κτήριο – χώρια τα εκατό σκαλοπάτια που, για τον ανάπηρο, μετάλλαζαν το σπίτι σε φυλακή;

Πολύ λογικά τα επιχειρήματα της Ειρηνούλας: μα ο άντρας της δεν έστεργε² την μετακόμιση. Μπορεί η συνοικία να ήταν απόμακρη και φτωχική, μπορεί στο «10» να συμπυκνώνονταν όλη η θλίψη του μίζερου ανθρωπολογιού. Μα το διαμέρισμά τους, στον Γ' όροφο, ήταν άνετο, καθαρό, καλοβαλμένο. Από τα παράθυρα έβλεπες όλο το λιμάνι και όλη τη θάλασσα ως τις Φλέβες, την Αίγινα και το Πέραμα. Έβλεπες τα βαπόρια να έρχονται, να σαλπάρουν, τα ρυμουλκά να τριγυρνούν, την εργατιά ν' ασχολείται στον ντόκο³ μ' ένα σωρό δουλειές και μερεμέτια. Όλ' αυτά διασκέδαζαν τον ανάπηρο. Ήταν σαν μια μεγάλη οθόνη σινεμασκόπ, που

¹ κάνω κάποιον μισερό, ανάπηρο

² αποδεχόταν

³ τμήμα λιμανιού που χρησιμοποιείται για φόρτωση και εκφόρτωση των πλοίων

15314

ξετυλιγόταν ταινία γεμάτη κίνηση, επεισόδια, ζωή. Τι θα 'βλεπε απ' το παράθυρο του ισόγειου διαμερίσματος, όπου ήθελε η Ειρηνούλα να μετακομίσουν; Και ποιο το όφελος αν μπορούσε να κυκλοφορεί πιο εύκολα, όταν θα είχε χάσει τις παρέες του;[...]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1(μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 50 – 60 λέξεις να εκθέσεις τον κύριο λόγο για τον οποίο, σύμφωνα με τον συγγραφέα του Κειμένου 1, δεν προβάλλονται από τα ΜΜΕ τα άτομα με αναπηρία με τρόπο που να ευαισθητοποιεί την κοινωνία.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Με συντομία να περιγράψεις τον τρόπο με τον οποίο συνδέονται νοηματικά οι δύο πρώτες παράγραφοι του Κειμένου 1.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να επιλέξεις και να μεταφέρεις στο απαντητικό σου φύλλο τη σωστή απάντηση για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1 (μια μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι σε κάθε περίπτωση ορθή):

1. «Εδώ και δεκαετίες οργανώσεις και σωματεία δίνουν έναν συνεπή αγώνα για τα άτομα με αναπηρία.» (1^η παράγραφος): Με το επίθετο «συνεπής» δηλώνεται:

- α. ειρωνεία
- β. ενθάρρυνση
- γ. αμφισβήτηση
- δ. επιδοκίμασία

2. «... είναι διάχυτη η αίσθηση ότι υφίσταται ένας λιγότερο ή περισσότερο συνειδητός αποκλεισμός.» (1^η παράγραφος): Η υπογραμμισμένη λέξη στο παραπάνω γλωσσικό περιβάλλον έχει ως συνώνυμή της τη λέξη:

- α. κατευθυνόμενος
- β. σκόπιμος
- γ. αθέλητος
- δ. συναισθηματικός

15314

3. «Αυτός ο ιδιότυπος περιορισμός ή αποκλεισμός από τη δημόσια προβολή έχει σίγουρα να κάνει και με τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.» (2^η παράγραφος): Στην παραπάνω περίοδο λόγου ο τρόπος με τον οποίο αποδίδεται από τον συγγραφέα το μήνυμα είναι με:

- α. αναγκαιότητα
- β. πιθανότητα
- γ. βεβαιότητα
- δ. υπόθεση

4. «Μολονότι, λοιπόν, πολύ εύκολα θα μπορούσαμε να ρίξουμε το μεγαλύτερο μέρος της ευθύνης στα μέσα μαζικής ενημέρωσης ...» (2^η παράγραφος): Στην πρόταση ο τρόπος με τον οποίο αποδίδεται από τον συγγραφέα το μήνυμα είναι με:

- α. βεβαιότητα
- β. δυνατότητα
- γ. αναγκαιότητα
- δ. αμφισβήτηση

5. «ασχέτως αν η ανεπάρκειά του σχετίζεται με συγκεκριμένες λειτουργίες που δεν μπορεί να πραγματοποιήσει...» (3^η παράγραφος): Στην παραπάνω φράση η λέξη «ανεπάρκεια» έχει ως συνώνυμή της τη λέξη:

- α. αδυναμία
- β. μειονεξία
- γ. ανικανότητα
- δ. ιδιομορφία

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Σε 100 – 150 λέξεις να σχολιάσεις την επιλογή του ήρωα της αφήγησης να παραμείνει στο «10», σύμφωνα με το περιεχόμενο του Κειμένου 2. Εσύ τι θα έκανες στη θέση του;

Μονάδες 15

15314-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τα ΜΜΕ γνωστοποιούν τα προβλήματα των ατόμων με αναπηρία, αλλά δεν επιτυγχάνουν την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας απέναντί τους. Το γεγονός αυτό συνδέεται με το κυρίαρχο ζήτημα της ευθύνης και του ρόλου τους στις σύγχρονες κοινωνίες, καθώς δεν αποτελούν μονάχα πηγή ενημέρωσης, αλλά δείκτη παιδείας και πολιτισμού της κοινωνίας, καθώς προβάλλονται ειδήσεις που ανταποκρίνονται στις προτιμήσεις των πελατών.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1, ο συγγραφέας κάνει μια διαπίστωση αναφορικά με τη στάση των ΜΜΕ απέναντι στα άτομα με αναπηρία. Διατυπώνει την άποψη ότι, ενώ δίνεται ειλικρινής αγώνας από σωματεία και οργανώσεις, τα ΜΜΕ δεν ανταποκρίνονται στον θεμελιώδη σκοπό της ευαισθητοποίησης της κοινωνίας απέναντι σε αυτά τα άτομα. Στη δεύτερη παράγραφο επιχειρείται μια ερμηνεία της συγκεκριμένης στάσης των ΜΜΕ, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι η αφετηρία του προβλήματος είναι κάτι που αφορά το σύνολο της κοινωνίας και συνδέεται με την παιδεία και τον πολιτισμό των ατόμων που απαρτίζουν τους αποδέκτες των μηνυμάτων των ΜΜΕ. Χαρακτηριστική φράση με την οποία ενισχύεται η συνοχή του λόγου και η νοηματική σύνδεση των παραγράφων: «Αυτός ο ιδιότυπος περιορισμός ή αποκλεισμός από τη δημόσια προβολή».

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

- 1 – δ
- 2 – β
- 3 – γ
- 4 – β
- 5 – α

15314-Λύση

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η απόφαση του ήρωα της αφήγησης να μείνει μέχρι το τέλος της ζωής του στο «10» στηρίζεται στους εξής λόγους: το διαμέρισμα ήταν άνετο, καθαρό, καλοβαλμένο και με μοναδική θέα. Μπορούσε να κάθεται στο παράθυρο και να βλέπει το λιμάνι και τη θάλασσα ως τις Φλέβες, την Αίγινα και το Πέραμα, τα βαπόρια που έρχονταν κι έφευγαν και τους εργάτες που έκαναν ένα σωρό δουλειές. Στην πραγματικότητα, το παράθυρο αυτό του έδινε την εικόνα μιας ζωής όλο κίνηση και ζωντάνια, γεγονός που τον γέμιζε χαρά. Επίσης, εκεί είχε τις παρέες του και περνούσε την ώρα του στο καφενείο και την ταβέρνα του ισογείου μαζί με τους φίλους του, πράγμα πολύ σημαντικό για κάθε άνθρωπο που έχει ανάγκη να αισθάνεται την ασφάλεια ενός οικείου περιβάλλοντος. Είναι πιθανό να αποφάσιζα το ίδιο στη θέση του και να επέλεγα να παραμείνω σε ένα σπίτι γεμάτο αναμνήσεις και σε ένα περιβάλλον με ανθρώπους που γνωρίζω και αγαπώ.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Bodyshaming: Τι σε κάνει να ντρέπεται για το σώμα σου;

Το παρακάτω απόσπασμα αποτελεί κείμενο (διασκευή) από την ιστοσελίδα της Στέγης Ιδρύματος Ωνάση, για τη «γνωριμία» του κοινού με την ψηφιακή σειρά συζητήσεων *Society Uncensored*¹.

Η βιομηχανία της ομορφιάς προβάλλει κατά κύριο λόγο γυναίκες, αλλά και άνδρες, «αποδεκτούς», που εντάσσονται στα στερεότυπα περί κάλλους, όπως ορίζονται σε εξώφυλλα περιοδικών και κοινωνικά δίκτυα. Τα ερωτήματα που προκύπτουν είναι πολλά: γιατί κάποιος έχει λόγο για το δικό σου σώμα; Πρέπει εσύ να θωρακίζεις τον εαυτό σου, για να μη γίνεσαι έρμαιο στην άποψη κάποιου; Πώς μπορούμε να αλλάξουμε τον ορισμό του τι είναι αποδεκτό ως σώμα; Τάπες, ψηλολέεκες, τόφαλοι, κοκκαλιάρηδες, με λεύκη, με ψωρίαση, με άπειρα τατουάζ: πώς μπορούμε να πάψουμε να χαρακτηρίζουμε ανθρώπους, προσβάλλοντας και πληγώνοντάς τους;

Το bodyshaming, αν και έχει βαθιές ρίζες ως πρακτική, είναι ένας όρος που εμφανίζεται στον δημόσιο λόγο τα τελευταία χρόνια και αφορά τα επικριτικά σχόλια που μπορεί να δεχτεί ένας άνθρωπος για την εμφάνισή του. Το φαινόμενο αφορά τόσο γυναίκες όσο και άνδρες, όμως, καθώς σχετίζεται κατεξοχήν με το γυναικείο σώμα και την εργαλειοποίησή/αντικειμενοποίησή του, το bodyshaming στοχοποιεί κυρίως θηλυκότητες.

Στην κοινωνία μας θαυμάζουμε γυναίκες, αλλά και άνδρες, στις «ιδανικές» διαστάσεις, χωρίς δερματοπάθειες και αυτοάνοσα που αλλάζουν την «αποδεκτή» όψη. Το bodyshaming, λοιπόν, περιγράφει τα κακόβουλα σχόλια, τα οποία εκδηλώνονται, για να προσβάλουν και να χαρακτηρίσουν την εμφάνιση ενός ανθρώπου – είτε σε σχέση με τα φυσικά είτε με τα επίκτητα χαρακτηριστικά του – όταν ξεφεύγουν από το μη ρεαλιστικό πρότυπο που κυριαρχεί. Εξάλλου, το bodyshaming έχει βαθιές πολιτισμικές ρίζες στην κοινωνία, στα ΜΜΕ, στην οικογένεια, στον τρόπο που μεγαλώνουμε, ακόμα και στην τέχνη και τον κινηματογράφο, και φυσικά στις πατριαρχικές κοινωνικές δομές που ακόμα επικρατούν και καθορίζουν αντιλήψεις.

Ωστόσο, το τελευταίο διάστημα, η συζήτηση έχει ανοίξει έντονα και στην ελληνική κοινωνία. Αφορμή μπορεί να έχει σταθεί και το γεγονός ότι ασκείται τελευταία bodyshaming σε ανθρώπους για τα κιλά τους, την κυτταρίτιδά ή τις ραγάδες τους, τα τατουάζ ή τις δερματοπάθειές τους ή το γεγονός ότι πρόσωπα με αναγνωρισιμότητα μπορεί να γίνονται τα ίδια θύτες κακόβουλων σχολίων. Ταυτόχρονα, γυναίκες και άνδρες με εξωπραγματικά «ιδανικές» διαστάσεις κυριαρχούν στα κοινωνικά δίκτυα είτε για να επιβάλουν τα καθιερωμένα πρότυπα της βιομηχανίας ομορφιάς που

¹ κοινωνία χωρίς λογοκρισία

15316

εκθειάζουν το υπερβολικά αδύνατο και γυμνασμένο σώμα είτε για να μας συμβουλέψουν να αγαπάμε το σώμα μας, όπως είναι.

Εν μέσω καλοκαιριού, όπου αρκετοί και αρκετές νιώθουν ανασφαλείς στο να εκθέσουν το σώμα τους στα βλέμματα των άλλων, η Στέγη του Ιδρύματος Ωνάση ανοίγει τη συζήτηση, όχι μόνο με αφορμή την παραλία, αλλά κυρίως, για να μιλήσουμε για το πώς θα καταφέρουμε να χωράμε στα σώματά μας χωρίς να αισθανόμαστε ενοχές για αυτά.

Κείμενο 2

Bernardine Evaristo (1959 –)

Κορίτσι, Γυναίκα, Άλλο

Στο βιβλίο «Κορίτσι, Γυναίκα, Άλλο» (εκδ. Gutenberg, 2020) της Μπερναρντίν Εβαρίστο παρελαύνουν δώδεκα γυναίκες που ζουν στη Βρετανία, οι περισσότερες μαύρες ή μιγάδες, κάθε ηλικίας, πλούσιες και φτωχές, με διαφορετικούς χαρακτήρες και προσανατολισμούς.

Η Κάρολ μετακόμισε κατευθείαν από το διαμέρισμα της μητέρας της όπου έμενε δωρεάν για κάνα δυό χρόνια μετά την αποφοίτησή της για να βάλει στην άκρη

λεφτά για ν' αγοράσει σπίτι

στο σπίτι του Φρέντι στο Φούλαμ όπου η σχέση τους προχώρησε στη φάση του αρραβώνα

θα είμαι η αρσενική νοικοκυρά στη σχέση, της υποσχέθηκε, θα κρέμομαι χαριτωμένα από το μπράτσο σου όποτε χρειάζεται, θα κουρεύω το γρασίδι, θα φτιάχνω μαρμελάδες, θα επιβλέπω την οικονόμο και θα μεγαλώσω τα όμορφα μελαχρινά παιδιά μας

της άρεσε που ήταν διατεθειμένος να υπηρετήσει τη φιλοδοξία της

ήξερε ότι θα πήγαινε μπροστά πολύ πιο γρήγορα μ' αυτόν στο πλευρό της

εκείνος είπε ότι οι γονείς του ήθελαν να παντρευτεί κάποια που οι πρόγονοί της, όπως οι δικοί τους, θα έφταναν ως τον Γουλιέλμο τον Κατακτητή.

Θα έπρεπε να έβλεπες τα μούτρα τους όταν τους το είπα.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποιο είναι το θέμα του Κειμένου 1, ποιους αφορά και γιατί; Να γράψεις την απάντησή σου σε μια παράγραφο 50 – 60 λέξεων.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 επιστρατεύεται η τεχνική του ορισμού. Ποια είναι η έννοια που ορίζεται και ποια τα χαρακτηριστικά της (μονάδες 4); Πιστεύεις ότι λογικά και δομικά δικαιολογείται ο ορισμός στη δεύτερη παράγραφο; Δικαιολόγησε την απάντησή σου (μονάδες 6).

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 οι συντάκτες του παραθέτουν ερωτήματα. Τι θέλουν να πετύχουν με αυτόν τον τρόπο (μονάδες 10); Πιστεύεις ότι θα άλλαζε το ύφος λόγου της παραγράφου, αν στη θέση των ερωτημάτων υπήρχαν προτάσεις κρίσεως και γιατί (μονάδες 5);

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις τη στάση του Φρέντι στο Κείμενο 2. Εξακολουθεί, κατά τη γνώμη σου, να είναι επίκαιρος στη σημερινή ελληνική πραγματικότητα ο «προβληματισμός» που θέτει το Κείμενο 2; Να απαντήσεις με ένα κείμενο 100 – 150 λέξεων.

Μονάδες 15

15316-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Θέμα του κειμένου είναι το φαινόμενο του bodyshaming, δηλαδή η αρνητική κριτική που δέχεται κάποιος για το σώμα του. Αφορά τόσο γυναίκες όσο και άντρες, κυρίως όμως στοχοποιεί τις δεύτερες. Κύριος λόγος για τον οποίο εκδηλώνεται το φαινόμενο είναι ότι η βιομηχανία ομορφιάς προβάλλει συγκεκριμένα πρότυπα, με αποτέλεσμα να κυριαρχεί στην κοινωνία μια εξιδανικευμένη εικόνα για τα δύο φύλα.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 ορίζεται η έννοια του bodyshaming. Πρόκειται για μια πρακτική με ρίζες στο παρελθόν, που εμφανίζεται πλέον ως όρος και αφορά την αρνητική κριτική που μπορεί να δεχτεί κάποιος για το σώμα του. Το bodyshaming σχετίζεται και με τα δυο φύλα, αλλά στοχοποιεί κυρίως τις γυναίκες. Η επιλογή των συντακτών του Κειμένου 1 να δώσουν έναν ορισμό της έννοιας υπηρετεί τη συνοχή των παραγράφων και την αλληλουχία των ιδεών, όπως αυτές παρουσιάζονται σε μορφή ερωτήσεων στην πρώτη παράγραφο που αποτελεί και τη βάση, πάνω στην οποία οικοδομείται το άρθρο. Επίσης, ο ορισμός συνδέεται και με τον τίτλο του Κειμένου 1, μέρος του οποίου είναι ξενόγλωσσος και απαιτεί ερμηνεία.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Με την παράθεση ερωτημάτων στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 οι συντάκτες του επιδιώκουν να προσδώσουν στον λόγο προφορικότητα, αμεσότητα και υφολογική ποικιλία. Επίσης, με αυτόν τον τρόπο ενεργοποιείται το ενδιαφέρον του δέκτη και η εισαγωγική παράγραφος πετυχαίνει έναν βασικό της στόχο. Αν στη θέση των ερωτήσεων υπήρχαν κύριες προτάσεις κρίσεως, το ύφος του λόγου θα ήταν διαφορετικό, καθώς θα επρόκειτο για διατύπωση μιας κρίσης, σκέψης ή διαπίστωσης που εμπεριέχει έναν μεγάλο βαθμό βεβαιότητας ή μεταφέρει μια απλή

15316-Λύση

πληροφορία. Με αυτόν τον τρόπο, ο λόγος δεν θα πετύχαινε την άμεση εμπλοκή των αναγνωστών/-στριών ούτε θα ενεργοποιούσε στον ίδιο βαθμό το ενδιαφέρον τους.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η στάση του Φρέντι υπαγορεύεται από τα συναισθήματα που τρέφει για την Κάρολ. Στον λόγο του κυριαρχούν οι εικόνες («θα κρέμομαι χαριτωμένα από το μπράτσο σου [...], θα κουρεύω το γρασίδι, θα φτιάχνω μαρμελάδες»), που ενεργοποιούν τη φαντασία και αποκαλύπτουν την ένταση των συναισθημάτων του για εκείνη. Ο Φρέντι σπάει το στερεότυπο του συζύγου ως αρχηγού και κύριου υπεύθυνου για την οικογένεια που πρέπει να φροντίζει για την επαγγελματική και οικονομική του εξέλιξη, αφού αποφασίζει να στηρίξει την αγαπημένη του και τα σχέδιά της αναλαμβάνοντας εκείνος τη φροντίδα του σπιτιού και των παιδιών. Ο προβληματισμός που θέτει το Κείμενο 2 παραμένει επίκαιρος, καθώς το θέμα των έμφυλων σχέσεων και των στερεοτύπων που εξακολουθούν να καλλιεργούνται – παρά τα βήματα προόδου – αποτελεί μια λυπηρή πραγματικότητα στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία.

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Επαγγελματικός προσανατολισμός και ανεργία

Το ακόλουθο κείμενο είναι της Νέλλης Παρμάκη, Σύμβουλου Επαγγελματικού Προσανατολισμού, το οποίο δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Παναϊτωλική» τον Φεβρουάριο 2011, <http://www.panaitoliki.gr/> (διασκευή).

[...] Οι επαγγελματικές επιλογές οφείλουν να στηρίζονται στον συνυπολογισμό πολλών παραμέτρων που αφορούν τόσο στην αγορά εργασίας όσο και στις ιδιαιτερότητες του ατόμου. Χωρίς αμφιβολία, ορισμένοι τομείς παρουσιάζουν καλή απορρόφηση και γρήγορη επαγγελματική αποκατάσταση των πτυχιούχων των αντίστοιχων τμημάτων ενώ άλλοι τομείς έχουν εξαιρετικά περιορισμένες επαγγελματικές επιλογές. Κατά συνέπεια, η ενημέρωση και σωστή ανάλυση των συνθηκών που επικρατούν στην αγορά εργασίας μπορεί να μας βοηθήσει να αποφύγουμε κακοτοπιές και επαγγελματικά αδιέξοδα.

Βασική αρχή του Επαγγελματικού Προσανατολισμού είναι η επιλογή εργασίας με βάση τα ατομικά ενδιαφέροντα, τα ταλέντα, και τις κλίσεις. Η λανθασμένη θεωρία ότι η σημερινή οικονομική κρίση και τα υψηλά ποσοστά ανεργίας αντιβαίνουν στην παραπάνω αρχή, καθιστώντας τη περιττή πολυτέλεια, είναι εξαιρετικά επικίνδυνη. Η επιστήμη του Επαγγελματικού Προσανατολισμού πρεσβεύει τον **ενδεδειγμένο** έλεγχο και συνυπολογισμό τόσο των προσωπικών χαρακτηριστικών, όσο και των διαθέσιμων εναλλακτικών λύσεων. Συγκεκριμένα, ο νέος που βρίσκεται σε ένα εκπαιδευτικό ή επαγγελματικό σταυροδρόμι θα πρέπει να διερευνήσει αρχικά τον εαυτό του, να αποσαφηνίσει τις επαγγελματικές του αξίες, την προσωπικότητα, τις ικανότητες, τα ενδιαφέροντά του και στη συνέχεια, να εξετάσει τις επιλογές που υπάρχουν, να ενημερωθεί για τις συνθήκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε επαγγέλματος. Η παραπάνω διαδικασία θα του επιτρέψει να συνδυάσει τη προσωπικότητά του και τις εναλλακτικές του και θα τον οδηγήσει στην καλύτερη δυνατή επιλογή. Η αυτογνωσία είναι βασική συνθήκη για την κατανόηση των δυνατοτήτων του και τη στοχοθέτηση των επιδιώξεων του.

Η πληροφόρηση κατέχει κεντρικό ρόλο στην αναγνώριση των προσφερόμενων εργασιακών εναλλακτικών. Ο σύμβουλος επαγγελματικού προσανατολισμού είναι σε θέση παράλληλα να παρέχει **έγκυρη** πληροφόρηση και να υποβοηθήσει την περαιτέρω εξειδικευμένη αναζήτηση επαγγελματικών επιλογών στους τομείς που ενδιαφέρουν. Όντας προετοιμασμένος για τις μελλοντικές καταστάσεις που θα αντιμετωπίσει, ο νέος θα μπορέσει να κάνει σωστές επιλογές και να βιώσει τις μικρότερες δυνατές απογοητεύσεις. Θα είναι σε θέση να προλάβει τις εξελίξεις και να

15325

θωρακιστεί απέναντι στις δυσκολίες της αγοράς εργασίας. Η γνώση τον καθιστά ικανό για σοφότερες επιλογές που θα τον βοηθήσουν να αποφύγει σημαντικά λάθη κατά την επαγγελματική του σταδιοδρομία. Ο νέος πρέπει να διακρίνει τι του είναι πιο ταιριαστό και σε ποιον εργασιακό τομέα θα μπορέσει να εργαστεί με όρεξη και όραμα για δημιουργία ώστε να ανταμειφθεί τόσο υλικά όσο και ηθικά.

Συνοψίζοντας, κατά τη διαδικασία επιλογής επαγγέλματος ο νέος πρέπει να συνυπολογίσει τις επαγγελματικές προοπτικές του κλάδου που τον ενδιαφέρει. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να γνωρίζει ότι οι συνθήκες που επικρατούν στη σύγχρονη αγορά εργασίας έχουν σχεδόν εκμηδενίσει τις επιλογές που οδηγούν σε εύκολη και σίγουρη επαγγελματική αποκατάσταση. Η συνεχής προσπάθεια, η αδιάκοπη εξέλιξη, και η καλλιέργεια των προσόντων και ικανοτήτων του, θα του εξασφαλίσουν την πολυπόθητη επαγγελματική επιτυχία. Μόνο όταν ο νέος επιλέξει να ασχοληθεί με ένα αντικείμενο που τον ενδιαφέρει θα μπορέσει να δώσει την απαιτούμενη ενέργεια και να ανταποκριθεί στην παραπάνω διαδικασία. [...]

Κείμενο 2

Άνεργοι

Ποίημα του Νικηφόρου Βρεττάκου (1912-1991) από τη συλλογή, Το βάθος του κόσμου, 1961.

Του εργοστασίου η πόρτα, είναι από σίδηρο· έχει
στο μέσο δυο κάγκελα. Και πίσω απ' τα κάγκελα
δυο μάτια που σφάζουν. Ο επιστάτης κοιτάζει
την ουρά των ανθρώπων που στέκονται απ' έξω,
χέρια και πρόσωπα που κάνουν μια κίνηση
όλα μαζί, κρατούν την ανάσα, σκύβουν ν' ακούσουν.

«Μεσημέριασε, φύγετε. Ο κύριος
διευθυντής δε θά 'ρθει. Αύριο πάλι
πρωί. Πιο πρωί».

Χαμηλώνουν τα πρόσωπα, στέκονται αμήχανα.
Ύστερα, φεύγοντας, κοιτάζουνε γύρω τους
σα να ψάχνουν να βρουν ένα βάραθρο – όχι
να κλάψουνε, όχι να ψάξουν για τίποτα.
Να ρίξουν τα χέρια τους.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να αποδώσεις σε 60 περίπου λέξεις τους παράγοντες που πρέπει να συνεκτιμήσει ο νέος κατά τη διαδικασία επιλογής εργασίας, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10**2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 (στο χωρίο «*Συγκεκριμένα, ο νέος που βρίσκεται σε ένα εκπαιδευτικό ή επαγγελματικό σταυροδρόμι ... συνθήκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε επαγγέλματος*») αξιοποιείται ως τρόπος σύνδεσης των νοημάτων το ασύνδετο σχήμα (με τη χρήση κομμάτων). Είναι, κατά τη γνώμη σου, αποτελεσματική η χρήση του ασύνδετου σχήματος ως προς την οργάνωση των πληροφοριών του κειμένου;

Μονάδες 10**3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)**

Να επιλέξεις και να γράψεις στο απαντητικό σου φύλλο τη σωστή απάντηση για την κάθε μια από τις παρακάτω προτάσεις του Κειμένου 1.

1. Η λέξη «ενδεδεχθή» στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 έχει τη σημασία:

- α. λεπτομερειακή
- β. γενικότερη
- γ. αποτελεσματική
- δ. ουσιαστική

2. Η λέξη «έγκυρη» στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 έχει τη σημασία:

- α. άμεση
- β. αξιόπιστη
- γ. ευρεία
- δ. πλήρη

3. Ο σκοπός της συγγραφής του Κειμένου 1 είναι:

- α. να ενημερώσει τους αναγνώστες της για τον επαγγελματικό προσανατολισμό
- β. να διαφημίσει το έργο της στην επαγγελματική καθοδήγηση των νέων
- γ. να διαμαρτυρηθεί για την απαξίωση του επαγγελματικού προσανατολισμού στο σχολείο

15325

δ. να τονίσει τις επιπτώσεις της ανεργίας στους νέους

4. Η συγγραφέας του Κειμένου 1 εκφράζεται σε τρίτο πρόσωπο:

α. για να αποστασιοποιηθεί από τον ρόλο των συμβούλων του επαγγελματικού προσανατολισμού

β. για να παρουσιάσει αντικειμενικά τις απόψεις της

γ. για να διαφοροποιηθεί από άλλους συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού

δ. γιατί απευθύνεται σε όλους τους ανθρώπους και όχι μόνο στους νέους

5. «Ο νέος πρέπει να διακρίνει τι του είναι πιο ταιριαστό και σε ποιον εργασιακό τομέα θα μπορέσει να εργαστεί με όρεξη και όραμα για δημιουργία ώστε να ανταμειφθεί τόσο υλικά όσο και ηθικά.»

Ο τρόπος με τον οποίο αποδίδεται το μήνυμα στο χωρίο αυτό του Κειμένου 1 εκφράζει:

α. μετριοπάθεια

β. χιουμοριστική διάθεση

γ. ειρωνεία

δ. αναγκαιότητα

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να παρουσιάσεις, γράφοντας ένα κείμενο 120 περίπου λέξεων, τη συναισθηματική κατάσταση των ανέργων αξιοποιώντας τις κατάλληλες λέξεις ή φράσεις από το Κείμενο 2.

Μονάδες 15

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

αξιολόγησης

15325-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Οι παράγοντες που πρέπει να συνεκτιμήσει ο νέος κατά τη διαδικασία επιλογής εργασίας, σύμφωνα με το Κείμενο 1, είναι:

- οι τομείς που παρουσιάζουν καλή απορρόφηση και γρήγορη επαγγελματική αποκατάσταση των πτυχιούχων των αντίστοιχων τμημάτων,
- τα ατομικά ενδιαφέροντα, τα ταλέντα, και οι κλίσεις του,
- συνυπολογισμός τόσο των προσωπικών χαρακτηριστικών, όσο και των διαθέσιμων εναλλακτικών λύσεων,
- η συνεχής προσπάθεια, η αδιάκοπη εξέλιξη, και η καλλιέργεια των προσόντων και ικανοτήτων του, καθώς οι επιλογές εργασίας περιορίζονται σημαντικά εξαιτίας των συνθηκών που επικρατούν στην αγορά εργασίας.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Με το ασύνδετο σχήμα συνδέονται με λιτό και επικοινωνιακά αποτελεσματικό τρόπο πληροφορίες. Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι ενέργειες, τις οποίες θα πρέπει να κάνει ένας νέος προτού επιλέξει το επάγγελμα που θα ακολουθήσει. Ο συγγραφέας με το ασύνδετο σχήμα επιτυγχάνει να παραθέσει επιγραμματικά πληθώρα προϋποθέσεων για την ορθή επιλογή του επαγγέλματος.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

1 α

2 β

3 α

15325-Λύση

4 β

5 δ

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στο ποίημα του Ν. Βρεττάκου αποτυπώνεται μια θλιβερή σκηνή των ανθρώπων, οι οποίοι ψάχνουν να βρουν εργασία, καθώς και τα αρνητικά συναισθήματα που αυτοί νιώθουν σε αυτή τους την αναζήτηση. Οι άνεργοι διακατέχονται από αισθήματα ανυπομονησίας και αγωνίας περιμένοντας υπομονετικά τη σειρά τους. «Κρατούν την ανάσα, σκύβουν ν' ακούσουν» αν θα προσληφθούν από τον διευθυντή, αν θα βρουν επιτέλους δουλειά στο εργοστάσιο. Όταν μαθαίνουν ότι ο διευθυντής δεν θα έρθει, στενοχωριούνται και απογοητεύονται («χαμηλώνουν τα πρόσωπα, στέκονται αμήχανα»). Ωστόσο, η απογοήτευση αυτή δεν τους δημιουργεί τη διάθεση να κλάψουν για τη δεινή κατάσταση στην οποία βρίσκονται. Είναι μια απογοήτευση, η οποία οφείλεται στο ότι αισθάνονται ότι είναι άχρηστοι, ότι δεν μπορούν να προσφέρουν στην κοινωνία («να βρουν ένα βάραθρο... χέρια τους»).

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Τράπεζες χρόνου

Το παρακάτω άρθρο της Λίνας Γιάνναρου δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Καθημερινή στις 30/10/2005.

Δεν έχουν γκισέ, φρουρούς στην είσοδο και χρηματοκιβώτιο. Δεν εξαργυρώνουν επιταγές ούτε χορηγούν δάνεια, το νόμισμα που αναγνωρίζουν υποδιαιρείται μεν σε «λεπτά», αλλά δεν κόβεται σε χαρτονομίσματα. Είναι οι Τράπεζες χρόνου, ένα πρωτοποριακό σύστημα ανταλλαγής υπηρεσιών, που μετράει ήδη σχεδόν μια εικοσαετία ζωής στο εξωτερικό και πρόσφατα έφτασε στη χώρα μας.

Στις Τράπεζες χρόνου, ο χρόνος είναι (το) χρήμα και ο νόμος της προσφοράς και της ζήτησης παίρνει κυριολεκτική σημασία. Σύμφωνα με τους νόμους του ιδιότυπου αυτού τραπεζικού συστήματος, μια ώρα ισούται με μια πιστωτική μονάδα. Έτσι, όποιος «καταθέτει» μια ώρα από το χρόνο του «αγοράζει» αυτόματα μια ώρα από το χρόνο κάποιου άλλου. Παράδειγμα: χρειάζομαι κάποιον να μου κρατήσει τα παιδιά; Θα διαθέσω κι εγώ λίγο από το χρόνο μου για να βοηθήσω κάποιον άλλο. Τι θα μπορούσε να είναι αυτό; Τα πάντα – από το να του μάθω ένα μουσικό όργανο που ξέρω ή μια ξένη γλώσσα, μέχρι να του κάνω παρέα ένα «δύσκολο» βράδυ ή να τον βοηθήσω στην κηπουρική. Η Τράπεζα συντονίζει αυτές τις «συναλλαγές» τηρώντας φυσικά και μια βάση δεδομένων με τις πιστωτικές μονάδες που αναλογούν στα μέλη της.

Η ιδέα είναι απλή: οι άνθρωποι έχουν μια σειρά από δεξιότητες τις οποίες η οικονομία της αγοράς υποτιμά, ακριβώς διότι βρίσκονται σε αφθονία. Ποιος «πουλάει» για παράδειγμα συντροφιά στη γυμναστική ή στη βόλτα στα μαγαζιά; Πόσο μπορεί να «κοστολογηθεί» ένας καλός ακροατής ή κάποιος που θα πάει να ψωνίσει τα φάρμακα που μόλις τέλειωσαν; Ακόμα κι αν κάποιες από τις υπηρεσίες που προσφέρονται μέσω των Τραπεζών Χρόνου διατίθενται και στην ελεύθερη αγορά, όπως για παράδειγμα οι υπηρεσίες που προσφέρει ο περιπατητής σκύλου ή ο προσωπικός γυμναστής, είναι πάρα πολλοί εκείνοι που δεν μπορούν να τις αγοράσουν. Κι αυτοί που δεν έχουν χρήματα, όμως, μπορούν να βρουν λίγο χρόνο...

Σήμερα, περισσότερες από 1.000 Τράπεζες Χρόνου λειτουργούν σε πάνω από 13 χώρες. [...] Στις περισσότερες περιπτώσεις οι Τράπεζες Χρόνου λειτουργούν σε επίπεδο

κοινότητας, έχοντας στόχο να φέρουν τους ανθρώπους που ζουν σε μια γειτονιά πιο κοντά. Συχνά, συμμετοχή δηλώνουν και εταιρείες, οργανώσεις ή κοινωνικοί φορείς. Τα τελευταία χρόνια, επίσης, έχουν ανοίξει και ... παραρτήματα Τραπεζών Χρόνου, με εξειδικευμένο χαρακτήρα, προσφέροντας για παράδειγμα αποκλειστικά υπηρεσίες υγείας ή απευθυνόμενα μόνο σε νέους.

Σύμφωνα πάντως με τα συμπεράσματα έρευνας που πραγματοποίησε το Πανεπιστήμιο East Anglia στις Τράπεζες Χρόνου της Αγγλίας, ο θεσμός έχει κατορθώσει να προσελκύσει ανθρώπους κοινωνικά αποκλεισμένους, όπως ηλικιωμένους, άτομα με ειδικές ανάγκες, ανθρώπους χαμηλού εισοδήματος, μετανάστες, κ.ά. Εκείνους δηλαδή που «κανονικά» δεν συμμετέχουν σε πρωτοβουλίες εθελοντισμού – για την ακρίβεια είναι συνήθως οι αποδέκτες της προσφοράς των εθελοντών. [...] Στις Τράπεζες Χρόνου, επίσης, «συναντώνται» φαινομενικά ετερόκλητες ομάδες πληθυσμού, όπως είναι οι ηλικιωμένοι και οι νέοι.

Έχει βρεθεί ότι η συμμετοχή σε ένα τέτοιο πρόγραμμα βελτιώνει την ποιότητα ζωής του ατόμου μέσω της κοινωνικοποίησής του, ενώ βοηθάει να αντιμετωπίζονται υφέρποντα προβλήματα, όπως είναι ο αλκοολισμός. Φυσικά, δημιουργεί ευκαιρίες για εργασία που διαφορετικά θα ήταν αδύνατο να υπάρξουν.

Κείμενο 2

ΜΑΡΙΑ ΠΟΛΥΔΟΥΡΗ (1902-1930)

Αχ, η καρδιά μου

Το ποίημα της νεοσυμβολίστριας Μαρίας Πολυδούρη βρίσκεται στη συλλογή της, Ο τρίλλιες που σβήνουν (1928). Από τις Εκδόσεις Εντύποις, 2015.

Αχ, η καρδιά μου νοσταλγεί,

τώρα που φεύγει η μέρα,

το ροδινό ξημέρωμα,
τον ήλιο, τον αιθέρα.

Τα παιδικά χαμόγελα,

το κύμα που απαντούσε

στο φλοίσβημα¹ της πρόσχαρης

φωνούλας μας που αχούσε.

¹ φλοίσβημα: ο ήχος από τα κύματα που χτυπούν στην ακτή.

Τη βάρκα που λικνίζοταν
στη μέθη μας του ονείρου,
το αβρό² τραγούδι που έσμιγε
τη σιγαλιά του απείρου.

Τη χαραυγή που ρόδιζε
τα σεντεφένια³ πλάτια,
την πεθυμιά την άχραντη
στ' αγγελικά μας μάτια.

Αχ, η καρδιά μου νοσταλγεί,
τώρα που η μέρα σβήνει,
της ομορφιάς το πέρασμα,
τη νειότη που μ' αφήνει.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποια είναι η χρησιμότητα των Τραπεζών Χρόνου, σύμφωνα με τη συγγραφέα του Κειμένου 1; (60 περίπου λέξεις)

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η συγγραφέας του Κειμένου 1 στον πρόλογό της αποσκοπεί στο α) να προκαλέσει το ενδιαφέρον των αναγνωστών και β) να εισαγάγει το θέμα. Θεωρείς ότι επιτυγχάνει τους σκοπούς της; Στην απάντησή σου να αναφερθείς στις μεθόδους ανάπτυξης και τα εκφραστικά μέσα, που χρησιμοποιεί.

Μονάδες 10

² αβρό: χαριτωμένο

³ σεντεφένια: μαρμάρινα αντικείμενα που ιριδίζουν, υλικό της επιφάνειας ορισμένων οστράκων.

15327

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να εξηγήσεις τη χρήση των σημείων στίξης στα παρακάτω σημεία του κειμένου:

α. Τα πάντα – από το να του μάθω ένα μουσικό όργανο που ξέρω ή μια ξένη γλώσσα, μέχρι να του κάνω παρέα ένα «δύσκολο» βράδυ ή να τον βοηθήσω στην κηπουρική. [μονή παύλα και εισαγωγικά, 2η παράγραφος]

β. Η ιδέα είναι απλή: οι άνθρωποι έχουν μια σειρά από δεξιότητες τις οποίες η οικονομία της αγοράς υποτιμά, ακριβώς διότι βρίσκονται σε αφθονία. [άνω κάτω τελεία, 3η παράγραφος]

γ. Τα τελευταία χρόνια, επίσης, έχουν ανοίξει και ... παραρτήματα Τραπεζών Χρόνου [αποσιωπητικά, 4η παράγραφος]

δ. Ο θεσμός έχει κατορθώσει να προσελκύσει ανθρώπους κοινωνικά αποκλεισμένους, όπως ηλικιωμένους, άτομα με ειδικές ανάγκες, ανθρώπους χαμηλού εισοδήματος, μετανάστες, κ.ά. [κόμματα, 5η παράγραφος]

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Τι νοσταλγεί το ποιητικό υποκείμενο στο Κείμενο 2; Ποια είναι, κατά τη γνώμη σου, η συναισθηματική του κατάσταση; Να την περιγράψεις αξιοποιώντας στην απάντησή σου στίχους, λέξεις ή φράσεις από το ποίημα (100-120 λέξεις).

Μονάδες 15

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15327-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Οι Τράπεζες Χρόνου συμβάλλουν στην επικοινωνία των ανθρώπων μιας κοινότητας και στην ενεργοποίηση ετερόκλητων ανθρώπων κοινωνικά απομονωμένων, οι οποίοι δεν συμμετέχουν συνήθως σε εθελοντικές δράσεις. Μέσα από τον θεσμό αυτόν βελτιώνεται η ποιότητα ζωής των ανθρώπων, καθώς αυτοί κοινωνικοποιούνται και αντιμετωπίζουν τα προβλήματά τους. Τέλος, οι Τράπεζες Χρόνου παρέχουν στους ανθρώπους νέες δυνατότητες για εργασία.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Πρόκληση ενδιαφέροντος αναγνωστών:

- α. με τη χρήση παραδειγμάτων (γκισέ, φρουρούς, χρηματοκιβώτιο, επιταγές κ.ά.),
- β. με την χρήση αντίθεσης (υποδιαιρείται μεν ... αλλά δεν κόβεται...).

Αναφορά στο θέμα [σχήμα άρση και θέση: τι δεν είναι και τι είναι οι Τράπεζες Χρόνου]:

- α. με τη χρήση αρνητικών εκφράσεων (δεν έχουν, δεν εξαργυρώνουν...),
- β. με τη χρήση ορισμού (ορίζονται οι Τράπεζες Χρόνου ως ένα πρωτοποριακό σύστημα... στη χώρα μας).

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

- α. η μονή παύλα δηλώνει επεξήγηση/ διευκρίνιση και τα εισαγωγικά («δύσκολο βράδυ») δηλώνουν μεταφορική χρήση της γλώσσας
- β. η άνω και κάτω τελεία δηλώνει επεξήγηση

15327-Λύση

γ. τα αποσιωπητικά δηλώνουν έκπληξη ή αιφνιδιασμό

δ. τα κόμματα (ασύνδετο σχήμα) δηλώνουν παράθεση παραδειγμάτων με συντομία

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Το ποιητικό υποκείμενο νοσταλγεί τα νιάτα του («της ομορφιάς το πέρασμα»), τα οποία συμβολίζονται με λέξεις ή φράσεις όπως «ροδινό ξημέρωμα», «ήλιο», «αθέρα», τα οποία χάνονται με το πέρασμα του χρόνου («τώρα που φεύγει η μέρα», «τώρα που η μέρα σβήνει»). Αισθάνεται μελαγχολία και θλίψη, καθώς θυμάται τα νεανικά του χρόνια («τα παιδικά χαμόγελα», «το κύμα», «τη βάρκα», «τη χαραυγή»), εικόνες που χαρακτήριζαν την ομορφιά και την αθωότητα της νεότητας, η οποία έχει παρέλθει, όπως δηλώνει ο παρατατικός χρόνος («λικνίζοταν», «ρόδιζε»). Πρόκειται για μια αντίθεση ανάμεσα από τη μια σε ένα χαρούμενο και ευχάριστο παρελθόν και από την άλλη σε ένα απαισιόδοξο παρόν, στο οποίο έχουν οδηγήσει τα γηρατειά.

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Παγκόσμια Ημέρα Γυναίκας: *Cherchez la femme*¹ σ' έναν ανδρικό κόσμο

Το ακόλουθο συντομευμένο άρθρο της Σοφίας Μαργαρίτη δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Το Βήμα στις 08.03.2021 (ανακτήθηκε στις 05.12.2021).

[...] Η αναπαραγωγή στερεοτυπικών αντιλήψεων, οι οποίες σχετίζονται με το ρόλο των γυναικών, συντελείται συνειδητά ή πολλές φορές ασυνείδητα στο οικογενειακό περιβάλλον σε ιδιαίτερα μικρή ηλικία. Ο διαχωρισμός των χρωματικών επιλογών στην ενδυμασία ή στη διακόσμηση του δωματίου, οι οικιακές εργασίες και οι επιλογές των εξωσχολικών δραστηριοτήτων υποβάλλουν προκαθορισμένες επιλογές φύλου, όπως και η επιλογή παιχνιδιών που σχετίζονται κυρίως με τη μητρότητα, τις οικιακές εργασίες και την ανατροφή παιδιών, μεταδίδοντας την αντίληψη ότι οι γυναίκες είναι γεννημένες για επαναλαμβανόμενες ήπιας δραστηριότητας εργασίες οικιακού και ενδοοικογενειακού χαρακτήρα.

Στη συνέχεια, προωθείται στο υποσυνείδητο των έφηβων κοριτσιών η μίμηση προτύπων ομορφιάς, όπως αυτά προβάλλονται στα μέσα ενημέρωσης και το διαδίκτυο, με καταστροφικές συνέπειες στην υγεία τους, κυρίως όμως στον ψυχισμό τους με τη **διαμόρφωση αρνητικής αυτοεικόνας**. Το υλιστικό πρότυπο ζωής **καλλιεργεί** τη μίμηση μοντέλων με συγκεκριμένες αναλογίες καθιστώντας τη νέα γυναίκα το κυριότερο θύμα της διαφήμισης και της βιομηχανίας παραγωγής ειδών καλλωπισμού.

[...] Στην επαγγελματική τους ζωή οι γυναίκες **πλήττονται** περισσότερο από τις κρίσεις, βιώνοντας την ανεργία, την υποαπασχόληση και την ετεροαπασχόληση με ελαστικές σχέσεις εργασίας. Η εγκυμοσύνη και η μητρότητα αποτελούν εμπόδια στη σταδιοδρομία τους και σε αρκετές περιπτώσεις υφίστανται βία με τη χρήση υπαρκτής ή υποτιθέμενης δύναμης – εξουσίας, ως μέσο ελέγχου και σωφρονισμού ή καλύτερα συμβιβασμού. Είναι ακόμη υπαρκτός ο διαχωρισμός των επαγγελμάτων σε αμιγώς γυναικεία και αντρικά, με τις γυναίκες να θεωρούνται κατάλληλες για επαγγέλματα που σχετίζονται με την παιδαγωγική ή κοινωνική προσφορά, αφού ταυτίζονται με την καλοσύνη, την ευγένεια και τη λεπτότητα. Έτσι απορρίπτονται πολύ συχνά από ηγετικές και δυναμικές θέσεις και έχουν μειωμένη πρόσβαση σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων, καθώς απορρίπτονται οι στρατηγικές και ηγετικές τους ικανότητες. Τέλος η ανισομισθία, η απόλυση λόγω εγκυμοσύνης, η υποαπασχόληση λόγω μητρότητας εξυπηρετούν τις ανάγκες του κεφαλαίου, ενώ ακόμη και η εξωτερική εμφάνιση ή ηλικία είναι προϊόντα εκμετάλλευσης από τους εργοδότες, ή

¹ Αναζητήστε τη γυναίκα.

κριτήρια επιλογής σε εργασιακές θέσεις. Η γυναίκα της εργατικής τάξης βιώνει όσο καμία άλλη την κοινωνική ανισότητα. Εκεί εισχωρεί η ταξική ταυτόχρονα με τη φυλετική εκμετάλλευση που αναμφίβολα καταρρακώνει την ψυχική υπόσταση και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Κείμενο 2

ΓΙΩΡΓΟΣ ΘΕΟΤΟΚΑΣ (1905-1966)

Αργώ (απόσπασμα)

Το μυθιστόρημα Αργώ του Θεοτοκά συνιστά μια τοιχογραφία της Ελλάδας του μεσοπολέμου. Το πρώτο μέρος κυκλοφόρησε το 1933, το έργο όμως ολοκληρώθηκε το 1936 με την έκδοση και του δεύτερου τόμου. Το απόσπασμα προέρχεται από τον πρώτο τόμο (Αθήνα, Βιβλιοπωλείον της «Εστίας»,¹⁶ 1998, σσ. 22-24).

Κατά τα 1900 η Σοφία Λαμπροπούλου είτανε διάσημη από την Κηφισιά ως το Φάληρο (αυτά είτανε τότε τα όρια της Αθήνας), διάσημη για τα μεγάλα, γαλάζια μάτια της και για το αγαλμάτινο κορμί της. Δυο - τρεις χειμώνες, υπήρξε μια από τις πιο ξακουστές πρωταγωνίστριες των μπάλων² της πρωτεύουσας και χάρηκε όλες τις ελαφριές μα μεθυστικές απολαύσεις της κοσμικής δόξας, που είναι βέβαια η πιο πρόσκαιρη και πιο άστατη από όλες τις δόξες. [...].

Όταν είδε την υποδοχή που της έκανε η κοινωνία, η Σοφία νόμισε πως είχε το δικαίωμα να απαιτεί πολλά από τη ζωή. Το κοριτσίστικο μυαλουδάκι της πήρε αέρα. Παραδόθηκε σε παλαβούς ρεμβασμούς και σε ιδανικά συγκεχυμένα και απραγματοποίητα. Ονειρευότανε πύργους, αγύριστα πάρκα, παραμυθένια ταξίδια και πολλά άλλα πράγματα ανεκδιήγητα. Μα κυρίως ονειρευότανε μια μεγάλη αγάπη, που να τη γεμίσει, να τη φλογίσει, να τη λυτρώσει από όλες τις μιζέριες της καθημερινής ρουτίνας, να εξυψώσει ολόκληρη τη ζωή της στο επίπεδο της ποιήσης και των ιδανικών. Περίμενε έναν ωραίο πρίγκιπα, έναν ήρωα, ένα μεγάλο ποιητή. Της παρουσίασαν έναν επιφανή καθηγητή της νομικής, με ρεντιγκότα, με γκρίζα μαλλιά και μαύρα γένια, που της μιλούσε για πράγματα αδιάφορα μ' ένα ύφος αυστηρό και επίσημο. Η Σοφία κλείστηκε στο δωμάτιό της, έκλαψε, τράβηξε τα μαλλιά της, είπε πως θα σκοτωθεί. Μα η οικογένεια είτανε φτωχή, ο Νοταράς είταν εύπορος και σπουδαίος, άνθρωπος με μεγάλο οικογενειακό όνομα και με ατομικό κύρος. Δεν έμοιαζε καθόλου τους κομψούς και ανόητους και άσημους θαυμαστές, που τριγυρνούσαν τη Σοφία στους χορούς. Οι γονείς της, το συγγενολόι, οι καλοί φίλοι του σπιτιού τής είπανε, σ' όλους τους τόνους, πως δε θα ξαναβρεί τέτοια ευκαιρία, πως λίγα κορίτσια έχουνε τη δική της τύχη, πως έπρεπε να είναι τρελλά ευτυχισμένη, πως θα έκανε μεγάλη ευχαρίστηση στους δικούς της, πως όλες οι φιληνάδες της θα κιτρίνιζαν από τη ζήλεια. Τέλος - πάντων με τα πολλά τα λόγια και με τα παρακάλια και με τους καβγάδες η Σοφία δέχτηκε κάποτε να γίνει γυναίκα του καθηγητή, ίσως και με κάποια κρυφή ελπίδα πως θα έβρισκε γερούς πόθους και γενναία συναισθήματα σ' αυτόν το

² μπάλος = χοροεσπερίδα.

δυνατό άνθρωπο, που δεν τον γνώριζε σχεδόν καθόλου. Τους πάντρεψαν μια Κυριακή πρωί, στον Άγιο - Γιώργη τον Καρύτση, με πολλήν επισιμότητα και πολλά αμάξια, με ψηλά καπέλλα κ' επίσημες στολές, κ' έγινε λόγος σ' όλην την Αθήνα για τα λούσα των κυριών και για τη χλωμάδα της νύφης.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1(μονάδες 35)

1^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Να καταγράψεις σε 50-60 λέξεις τις στερεοτυπικές αντιλήψεις σχετικά με τον ρόλο των γυναικών, που αναπαράγονται, σύμφωνα με τη συντάκτρια του Κειμένου 1, κατά την παιδική ηλικία.

Μονάδες 10

2^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 η αρθρογράφος οργανώνει τον λόγο της με αίτιο-αποτέλεσμα. Να περιγράψεις με συντομία αυτόν τον τρόπο οργάνωσης (μονάδες 6) και να εξηγήσεις τι πετυχαίνει με την επιλογή της (μονάδες 4).

Μονάδες 10

3^ουποερώτημα (μονάδες 15)

Να επιλέξεις και να μεταφέρεις στο απαντητικό σου φύλλο τη σωστή απάντηση για καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1. Σε κάθε περίπτωση, μια μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι ορθή:

1. Η λέξη «καλλιεργεί» (2^η παράγραφος) με κριτήριο τη σημασία της στο γλωσσικό περιβάλλον της πρότασης, στην οποία ανήκει, έχει ως συνώνυμή της τη λέξη:

- α. προβάλλει
- β. αναπτύσσει
- γ. εκτελεί
- δ. συνιστά

2. Η λέξη «πλήττονται» (3^η παράγραφος) με κριτήριο τη σημασία της στο γλωσσικό περιβάλλον της πρότασης, στην οποία ανήκει, έχει ως αντώνυμή της τη λέξη:

- α. βλάπτονται
- β. εναντιώνονται
- γ. ωφελούνται

15328

δ. αναπτύσσονται

3. Το ύφος του κειμένου μπορεί να χαρακτηριστεί ως:

α. επίσημο

β. ειρωνικό

γ. παραστατικό

δ. απλό

4. Στο μεγαλύτερο τμήμα της 1^{ης} παραγράφου του κειμένου κυριαρχεί:

α. ο μικροπερίοδος λόγος

β. η διαδοχική υπόταξη

γ. η παρατακτική σύνταξη

δ. το πολυσύνδετο σχήμα

5. Με τη φράση «διαμόρφωση αρνητικής αυτοεικόνας», η αρθρογράφος εννοεί ότι τα κορίτσια στην εφηβεία:

α. κλείνονται στον εαυτό τους

β. αντιλαμβάνονται αρνητικά την πραγματικότητα

γ. αντιπαθούν τον κοινωνικό τους περίγυρο

δ. σχηματίζουν μία δυσμενή εικόνα για τον εαυτό τους.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων την απόφαση της Σοφίας Λαμπροπούλου να παντρευτεί τον καθηγητή Νοταρά. Πώς κρίνεις την τελική επιλογή της με βάση τις σημερινές κοινωνικές αντιλήψεις;

Μονάδες 15

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15328-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ενδεικτικοί άξονες:

Η οικογένεια αναπαράγει στερεοτυπικές αντιλήψεις σχετικά με τον οικιακό και μη δυναμικό, μη ηγετικό ρόλο των γυναικών, καθώς:

- η επιλογή των χρωμάτων, των απογευματινών δραστηριοτήτων και των παιχνιδιών
- αλλά και η ανάθεση των εργασιών εντός του σπιτιού

καθορίζονται από το φύλο του κάθε παιδιού.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 η αρθρογράφος παρουσιάζει τις αιτίες και τα αποτελέσματα της αναπαραγωγής από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης των στερεοτύπων, που σχετίζονται με τη γυναικεία ομορφιά.

- Συγκεκριμένα, θεωρεί ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης επιδρούν στο υποσυνείδητο των κοριτσιών εφηβικής ηλικίας με την προβολή μοντελοποιημένων προτύπων ομορφιάς (αιτία), ωθώντας τα σε μια ολέθρια, για τη σωματική και ψυχική τους υγεία, μίμηση (αποτέλεσμα). Επιπλέον, συμπληρώνει πως το καταναλωτικό πρότυπο ζωής επιβάλλει την αντιγραφή των μοντέλων (αιτία), μετατρέποντας τις νέες γυναίκες σε έρμαιο της βιομηχανίας της μόδας (αποτέλεσμα).
- Με την επιλογή της αυτή η αρθρογράφος πετυχαίνει να
 - αποκαλύψει με πειστικό τρόπο τις αιτιακές σχέσεις που συνδέουν τις στερεοτυπικές αντιλήψεις για τη γυναίκα με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τον γυναικείο ψυχισμό,
 - αναδείξει την αρνητική επίδραση που έχουν αυτά τα στερεότυπα στην ίδια τη ζωή των νεαρών κυρίως γυναικών.

15328-Λύση

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

1. β
2. γ
3. α
4. β
5. δ

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης:

- Η Σοφία Λαμπροπούλου, μια πανέμορφη και φτωχή νεαρή Αθηναία των αρχών του 20ού αιώνα, αποφασίζει, υπακούοντας στον οικογενειακό και κοινωνικό της περίγυρο, να παντρευτεί έναν πλούσιο και διακεκριμένο καθηγητή της Νομικής, παρόλο που δεν τον αγαπά («Οι γονείς της ... από τη ζήλεια»).
- Η ηρωίδα εγκλωβίζεται στα στερεότυπα της πατριαρχικής κοινωνίας, στην οποία ζει, και στις ανάγκες της οικογένειάς της. Είναι αδιανόητο για την εποχή της να έχει δική της γνώμη και βούληση, ακόμα και για τον ίδιο της τον γάμο, πόσο μάλλον όταν αυτός ο γάμος θα τη διασφαλίσει οικονομικά και κοινωνικά («Μα η οικογένεια... κύρος»). Η τελική της επιλογή είναι ενδεικτική της αδυναμίας της να απελευθερωθεί από όλα αυτά τα δεσμά.
- Σήμερα, οι νεαρές γυναίκες των δυτικοευρωπαϊκών κοινωνιών έχουν σπουδάσει, μπορούν να είναι ανεξάρτητες και αποφασίζουν ελεύθερα για τη ζωή τους. Υπό αυτό το πρίσμα, ο γάμος της Σοφίας είναι ασύμβατος με τη χειραφετημένη προσωπικότητα των σύγχρονων γυναικών ή ταιριάζει σε γυναικείους χαρακτήρες που κινούνται βάσει του υπολογισμού και του συμφέροντος.

Κείμενο 1

«Γόρδιος δεσμός» η επιλογή δουλειάς

Το ακόλουθο συντομευμένο άρθρο της Ιωάννας Φωτιάδη δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Η Καθημερινή στις 22.02.2014 (ανακτήθηκε στις 08.12.2021).

«Μετά το Λύκειο, τι;». Ένα ερώτημα που απασχολούσε ανέκαθεν τους εφήβους γίνεται σήμερα ακόμη πιο κρίσιμο. Γιατροί, δικηγόροι και μηχανικοί μαστίζονται από την ανεργία και συχνά μεταναστεύουν στο εξωτερικό, η οικογενειακή επιχείρηση παραπαίει. Πώς μπορούμε να αντιμετωπίσουμε την αγωνία έναντι του άδηλου επαγγελματικού μέλλοντος στην Ελλάδα; Ο κατάλληλος σχεδιασμός, η ευελιξία και η πίστη στον εαυτό μας είναι τα κυριότερα εφόδια για το μέλλον. «Η σημερινή εποχή απαιτεί από τους νέους να μάθουν να λειτουργούν ενεργητικά στις αλλαγές που συνεχώς προκύπτουν. Καλούνται να συνειδητοποιήσουν ότι θα δραστηριοποιηθούν σε μια εποχή πολύ διαφορετική από τη σημερινή και μάλιστα σε ένα διεθνές περιβάλλον: νέα όνειρα και στόχοι θα προκύψουν από νέους επαγγελματικούς τομείς και νέες επιστημονικές ανακαλύψεις», αναλύει η κ. Μαρία Κουτσαύτη, με 30ετή εμπειρία στον χώρο της Συμβουλευτικής Διαχείρισης Σταδιοδρομίας.

«Συχνά, οι φόβοι των γονέων γίνονται οι περιορισμοί των παιδιών τους». Η σχολική επίδοση, για την οποία πασχίζει πάντα η μαθητική κοινότητα, «αποτελεί ικανή, αλλά όχι αναγκαία συνθήκη για την επαγγελματική επιτυχία, καθώς μια χαμηλή σχολική επίδοση δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται δεσμευτικά», παρατηρεί η κ. Κουτσαύτη. «Το σχολείο, το φροντιστήριο, οι γονείς καλλιεργούν συχνά το στερεότυπο ότι ιδανική σχολή είναι η υψηλόβαθμη σχολή, προκειμένου να μοιραστούν την επιτυχία σε ένα υψηλού κύρους ΑΕΙ». Ανταποκρίνεται, όμως, αυτή η επιλογή στις ανάγκες και τις δεξιότητες του μαθητή;

Η σημερινή οικονομική πραγματικότητα στην Ελλάδα έχει ορισμένες θετικές όψεις, καθώς μας αναγκάζει να αναθεωρήσουμε και να απομακρυνθούμε από στερεοτυπικές επιλογές. «Η αδυναμία ελέγχου και η ανατροπή όσων παλαιότερα θεωρούσαμε δεδομένα στο επαγγελματικό στερέωμα μας οδηγούν σε μια αντικειμενική πλέον προσέγγιση στην επιλογή επαγγέλματος». Δεν υπάρχει, επομένως, μόνο ένας δρόμος που θα μας οδηγήσει στην προσωπική μας Ιθάκη. «Εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις, για παράδειγμα την Ιατρική, υπάρχουν τρόποι να πετύχουν τα παιδιά αυτό που ονειρεύονται από διαφορετικές αφετηρίες», διευκρινίζει η κ. Κουτσαύτη, «αν το καταλάβουν, θα περιοριστεί και το άγχος τους».

Κείμενο 2

ΕΛΛΗ ΑΛΕΞΙΟΥ (1894-1988)

Η Βαγγελίτσα (απόσπασμα)

«Η Βαγγελίτσα» ανήκει στη συλλογή διηγημάτων Σκληροί αγώνες για μικρή ζωή, που εκδόθηκε το 1931 (Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα, 1978, σ. 45-46).

-Καλησπέρα, κυρία δασκάλα, και γω ήθελα να σας δω, να μου πείτε, για την κόρη μου· σα να μου φαίνεται, κυρία δασκάλα, πως τώρα πηγαίνει καλύτερα. [...] Λέτε, κυρία δασκάλα, ν' αξιωθώ να τη δω καμιά φορά δασκάλα σαν εσάς;

-Γιατί όχι; Βέβαια θα τη δείτε! Μα δε βαριέστε, τι δασκάλα! Η Βαγγελίτσα σας δεν το ξέρετε πως είναι κρυμμένος θησαυρός; Αυτή έχει μια φωνή, που, αφ' ότου την άκουσα, το πιστεύω και το λέω παντού, όπου σταθώ κι όπου βρεθώ, πως η κόρη σας είναι μια από τις πιο καλές μου μαθήτριες μέσα στην τάξη!

-Αυτά, κυρία δασκάλα, τα λέτε τώρα για παρηγοριά. Εγώ τη θέλω στα γράμματα να 'ναι καλή· κι έπειτα τη φωνή –τι να την κάμω εγώ τη φωνή; [...]

-Άμα ένα κορίτσι καλλιεργήσει τη φωνή του, -γιατί είναι σκολειά σ' άλλα μέρη επίτηδες, που πάνε τα κορίτσια μόνο για να μάθουν τραγούδι –άμα πάρει από κει ένα κορίτσι δίπλωμα, κι όπως δα η Βαγγελίτσα σας έχει φωνή σπάνια, μπορεί, αν θέλει, να κάμει ύστερα και τη δασκάλα της φωνής, μα μπορεί και να δίνει σαν εορτές, να πούμε, όπου να πηγαίνει ο κόσμος να πληρώνει για να ακούσει το τραγούδι της... Έτσι κάνει και όνομα, ακούγεται παντού.

-Μπα, μπα! Θεός φυλάξοι, κυρία δασκάλα! Να πληρώνει ο κόσμος για να ακούει το τραγούδι της! τι λέτε; Αυτό είναι σα να θέλω εγώ, η μάνα της, να κάμω την κόρη μου θεατρίνα!

-Μα δεν είναι θεατρίνα αυτό! Καθόλου! Κάθε άλλο...

-Όχι, όχι, κυρία δασκάλα. Θεέ μου φύλαγε, να βγαίνει να τραγουδεί και να την πληρώνουνε... ο Θεός να μη μ' αφήσει να δω τέτοιο πράμα... Εγώ ένα κορίτσι που το 'χω, όπως μου 'μεινε και ορφανό και δίχως προστάτη, πρέπει να 'χω τα μάτια μου τέσσερα. Ούτε να ακουστεί, να χαρείς, καλή μου κυρία δασκάλα, πως τραγουδεί· ο τόπος μας είναι κακός... Και μικρή 'ναι ακόμη, δε σου λέω· μα άμα της κολλήσουνε από τώρα κανένα παρατσούκλι, θα της το λένε κι άμα μεγαλώσει. Θα τη μάθει ο κόσμος τραγουδίστρα, και «τραγουδίστρα» θα ακούγεται ώσπου να γεράσει. Δεν τα ξέρομε τώρα; Πού ζούμε...

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1(μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να παρουσιάσεις σε μία παράγραφο 50-60 λέξεων τα προβλήματα και τους περιορισμούς που έχουν να αντιμετωπίσουν οι σημερινοί έφηβοι, σύμφωνα με την αρθρογράφο του Κειμένου 1, όσον αφορά το επαγγελματικό τους μέλλον.

Μονάδες 10**2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 η αρθρογράφος οργανώνει τον λόγο της με δύο ερωτήματα. Να τα καταγράψεις (μονάδες 2) και να εξηγήσεις ποιο στόχο εξυπηρετεί το καθένα από αυτά (μονάδες 8).

Μονάδες 10**3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)**

«“Γόρδιος δεσμός” η επιλογή δουλειάς».

«Η οικογενειακή επιχείρηση παραπαίει».

«Δεν υπάρχει, επομένως, μόνο ένας δρόμος που θα μας οδηγήσει στην προσωπική μας Ιθάκη».

Στις παραπάνω περιόδους λόγου η γλώσσα χρησιμοποιείται συνυποδηλωτικά/μεταφορικά. Ποια πρόθεση της αρθρογράφου φανερώνει αυτή η επιλογή; (μονάδες 6) Να τις ξαναγράψεις, αξιοποιώντας τη δηλωτική/κυριολεκτική χρήση της γλώσσας, χωρίς να αλλοιώσεις το νόημά τους (μονάδες 9).

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

Να ερμηνεύσεις την άρνηση της μητέρας της Βαγγελίτσας να γίνει η κόρη της «τραγουδίστρα» (μονάδες 10). Ποιες σκέψεις και συναισθήματα σου δημιουργεί η συγκεκριμένη στάση (μονάδες 5);

Να απαντήσεις σ' ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 15

15329-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ενδεικτικοί άξονες:

Τα προβλήματα και οι περιορισμοί που καθιστούν επισφαλές το επαγγελματικό μέλλον των σημερινών εφήβων συνδέονται με:

- τον κορεσμό των πλέον επιθυμητών μέχρι πρότινος επαγγελμάτων,
- την οικονομική δυσπραγία των οικογενειακών επιχειρήσεων,
- τη γονική ανασφάλεια, που συσχετίζει τη σχολική αριστεία με την επαγγελματική επιτυχία,
- τα στερεότυπα που ωθούν τους νέους στις περιζήτητες πανεπιστημιακές σχολές.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- Με το πρώτο ερώτημα «Μετά το Λύκειο, τι;» η αρθρογράφος εισάγει τον αναγνώστη στο θέμα της, τις δυσκολίες των σύγχρονων εφήβων να επιλέξουν επάγγελμα, προσελκύοντας την προσοχή του με μία γνωστή φράση-απορία, που παρουσιάζει με τον πιο ευσύνοπτο και παραστατικό –άρα, επικοινωνιακά αποτελεσματικό- τρόπο την επαγγελματική τους αβεβαιότητα.
- Με το δεύτερο ερώτημα «Πώς μπορούμε να αντιμετωπίσουμε την αγωνία έναντι του άδηλου επαγγελματικού μέλλοντος στην Ελλάδα;» κινητοποιεί το ενδιαφέρον των αναγνωστών, προβληματίζοντάς τους για τους ενδεχόμενους τρόπους διαχείρισης της επαγγελματικής ανασφάλειας των νέων, τους οποίους και παρουσιάζει στη συνέχεια της παραγράφου. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η συνοχή του λόγου μεταξύ των περιόδων και προσδίδεται διαλογικός χαρακτήρας στο κείμενο, το οποίο αποκτά αμεσότητα και υφολογική ποικιλία.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

15329-Λύση

Με τη συνυποδηλωτική/μεταφορική χρήση της γλώσσας η αρθρογράφος απευθύνεται στο συναίσθημα των αναγνωστών, επιδιώκοντας να τους ευαισθητοποιήσει και συγκινήσει για:

- τις τεράστιες δυσκολίες που έχουν να ξεπεράσουν οι σύγχρονοι έφηβοι, ώστε να επιλέξουν το καταλληλότερο για τους ίδιους επάγγελμα, αλλά και για την αποφασιστικότητα που πρέπει να επιδείξουν, προκειμένου να τα καταφέρουν («*“Γόρδιος δεσμός” η επιλογή δουλειάς*»),
- τον αποκλεισμό τους από τις οικογενειακές επιχειρήσεις που φυτοζωούν («*Η οικογενειακή επιχείρηση παραπαίει*»),
- την πολλαπλότητα των ενδεχόμενων λύσεων, που θα διασφαλίσουν την επαγγελματική επιτυχία των νέων («*Δεν υπάρχει, επομένως, μόνο ένας δρόμος που θα μας οδηγήσει στην προσωπική μας Ιθάκη*»).

Δηλωτική/κυριολεκτική χρήση της γλώσσας:

- «*Δυσεπίλυτο πρόβλημα η επαγγελματική αποκατάσταση*» («*“Γόρδιος δεσμός” η επιλογή δουλειάς*»)
- «*Η οικογενειακή επιχείρηση κινδυνεύει με πτώχευση*» («*Η οικογενειακή επιχείρηση παραπαίει*»)
- «*Υπάρχουν πολλές επιλογές, που θα εξασφαλίσουν την προσωπική μας ικανοποίηση και καταξίωση*» («*Δεν υπάρχει, επομένως, μόνο ένας δρόμος που θα μας οδηγήσει στην προσωπική μας Ιθάκη*»).

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

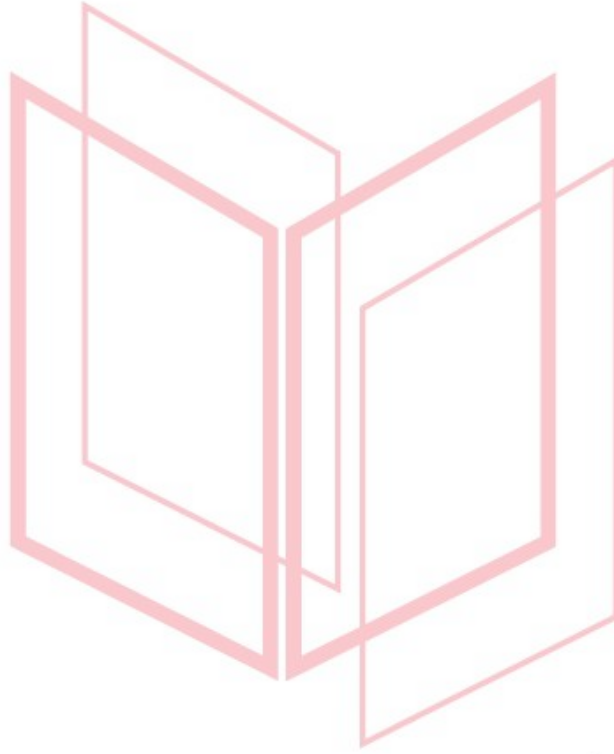
Οποιαδήποτε διαπίστωση από τους/τις μαθητές/μαθήτριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να τεκμηριωθεί με στοιχεία/χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης:

- Η μητέρα της Βαγγελίτσας δεν επιθυμεί να γίνει η κόρη της τραγουδίστρια, παρόλο που η δασκάλα τη διαβεβαιώνει πως έχει ένα εξαιρετικό ταλέντο στο τραγούδι και επομένως οι επαγγελματικές της επιλογές θα είναι πολλές («*έχει φωνή σπάνια... ακούγεται παντού*»).
- Η άρνησή της οφείλεται στα κοινωνικά στερεότυπα της εποχής της, σύμφωνα με τα οποία το επάγγελμα της τραγουδίστριας ή ακόμα και της δασκάλας του τραγουδιού είναι ανάρμοστο για μία νέα γυναίκα και γι' αυτόν τον λόγο κοινωνικά κατακριτέο («*ούτε ν' ακουστεί... άμα μεγαλώσει*»).
- Ο/η μαθητής/μαθήτρια καλείται να εκφράσει ελεύθερα την προσωπική του/της ανταπόκριση. Μπορεί να σημειώσει ότι η στάση της μητέρας του/της προκαλεί θλίψη και

15329-Λύση

αγανάκτηση, καθώς ένα πηγαίο ταλέντο μένει τελικά αναξιοποίητο λόγω των κοινωνικών προκαταλήψεων και περιορισμών, που στιγματίζουν τους θεατρίνους ως ανυπόληπτους. Με αυτόν τον τρόπο η Βαγγελίτσα καταδικάζεται από την ίδια της τη μητέρα σε πνευματικό και ηθικό μαρασμό.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

[Ο ρόλος της οικογένειας στις επιλογές μαθητών διαφορετικού φύλου σχετικά με τις επιστήμες των Η/Υ]

Το ακόλουθο, ελαφρώς διασκευασμένο, απόσπασμα είναι από επιστημονικό άρθρο των Μαρία Κορδάκη και Ευρύκλεια Τσαγαλά, αντλημένο από την ιστοσελίδα του Τμήματος Μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Πατρών (προσπέλαση 19/12/2021).

Ποιος είναι ο ρόλος της οικογένειας στις επιλογές ή όχι των μαθητών σχετικά με τις επιστήμες των υπολογιστών; Η οικογένεια σε μεγάλο ποσοστό (πάνω από 47,1 %) φαίνεται να μην παρεμβαίνει τουλάχιστον με εμφανή τρόπο για τους μαθητές και μαθήτριες στις επιλογές σπουδών τους σχετικές με την Τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψε ότι και οι μαθητές που επιλέγουν σχολές Πληροφορικής, αλλά και αυτοί που δεν επιλέγουν, δέχονται θετική αλλά και αρνητική επιρροή από τους γονείς τους για τις σχολές αυτές. Τα θετικά επιχειρήματα που χρησιμοποιεί η οικογένεια, για να παροτρύνει τα παιδιά της υπέρ των σχολών Πληροφορικής, αφορούν κυρίως στις επαγγελματικές δυνατότητες του κλάδου: επαγγελματική σιγουριά, προοπτικές, κύρος και οικονομικό όφελος. Τα αρνητικά επιχειρήματα που χρησιμοποιεί η οικογένεια αφορούν επίσης στις επαγγελματικές δυνατότητες του κλάδου τα τελευταία χρόνια: κορεσμός, ανεργία. Αρνητική επιρροή επίσης αναφέρθηκε από τα αγόρια η έλλειψη συμπάθειας των γονιών τους προς το αντικείμενο των υπολογιστών, ενώ για τα κορίτσια η άποψη ότι τα κορίτσια δεν είναι κατάλληλα για Η/Υ.

Αξίζει όμως να σημειωθεί ότι για τα αγόρια και τα κορίτσια που επιλέγουν αυτές τις σχολές η οικογένεια ασκεί μεγαλύτερη και διαφορετικού τύπου θετική επιρροή από ότι σε αυτούς τους μαθητές ή μαθήτριες που δεν επιλέγουν. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι η οικογένεια ασκεί θετική επιρροή με το να παρέχει υποδομή, δηλ. Η/Υ και εξωσχολικά μαθήματα για υπολογιστές σε αυτούς τους μαθητές (αναφέρθηκε από το 10% και το 5,9% των αγοριών και των κοριτσιών της ομάδας που επιλέγει σχολές Η/Υ). Επιπλέον, η οικογένεια φαίνεται ότι επιδρά θετικά μέσα από ζωντανά παραδείγματα. Πιο συγκεκριμένα, για τα αγόρια και τα κορίτσια που επιλέγουν σχολές Πληροφορικής αναφέρθηκε ότι υπήρξε μέλος της οικογένειάς τους που χρησιμοποιούσε ή σπούδαζε Η/Υ με ευχαρίστηση (αναφέρθηκε από το 12,5% και το 14,71% των αγοριών και των κοριτσιών

15334

της ομάδας που επιλέγει σχολές Η/Υ). Συνολικά, η θετική επιρροή από την οικογένεια για τα κορίτσια που επιλέγουν να σπουδάσουν σχολές Πληροφορικής φτάνει το 47%, ενώ η αντίστοιχη επιρροή για τα αγόρια που επιλέγουν αυτές τις σχολές είναι 32%.

Κείμενο 2

Αλεχάντρο Παλόμας (1967-)

Ένας γιος (Απόσπασμα)

Ο Γκιγέ είναι μαθητής της Τετάρτης τάξης ο οποίος, πολύ πρόσφατα, είχε μετακομίσει στην πόλη και η Ναζία είναι γειτόνισσα, συμμαθήτρια και φίλη του, πακιστανικής καταγωγής. Το βιβλίο κυκλοφορεί σε μετάφραση Αλεξάνδρας Γκολφίνοπούλου, από τις εκδόσεις orege(2018).

«Όταν μεγαλώσω, νομίζω θα μου άρεσε να κάνω πολλά ταξίδια, όπως η μητέρα σου» είπε.

Εγώ δεν είπα τίποτα κι εκείνη μου έδωσε την καρτ ποστάλ.

«Ξέρεις κάτι; Νομίζω ότι δε θέλω πια να γίνω πριγκίπισσα.» Γέλασε λιγάκι, καλύπτοντας το στόμα με το χέρι της.

«Όχι;»

«Όχι.» Έκανε όχι με το κεφάλι, και στη συνέχεια είπε: «Τώρα, θέλω να γίνω αεροσυνοδός στο Ντουμπάι.»

Γελάσαμε και οι δύο, αλλά σιγανά, για να μη μας ακούσουν απ' το διάδρομο.

«Γιατί;»

«Να, επειδή μου φαίνεται ότι οι πριγκίπισσες πρέπει να βρίσκονται συνεχώς στο ίδιο μέρος χωρίς να κινούνται, φορώντας το πέπλο τους και πολύ σιωπηλές, όπως η μητέρα μου στο ταμείο του σουπερμάρκετ, αλλά χωρίς σουπερμάρκετ, και μ' ένα σύζυγο να τις επιτηρεί όλη την ώρα. Τι τέλειο να έχεις μητέρα αεροσυνοδό, έτσι δεν είναι; Τόσο μοντέρνα και τόσο όμορφη, σαν ηθοποιός του Μπόλιγουντ, αλλά ξανθιά, και χωρίς να χρειάζεται να χορεύει και να τραγουδάει συνεχώς, που πρέπει να είναι πολύ κουραστικό...»

Ένωσα κάτι σκληρό στο λαιμό και ανοιγόκλεισα τα μάτια πολλές φορές, επειδή θυμήθηκα τη μαμά και επίσης την ημέρα που ήμασταν στο σπίτι της Ναζία και κοιτάζαμε ένα άλμπουμ με φωτογραφίες και μου έδειξε μία μ' έναν άντρα πολύ σοβαρό, μ' ένα μαύρο μουστάκι, ντυμένο με στρατιωτικά και λιγάκι χοντρό. Όταν τη ρώτησα αν είναι συγγενής της, η Ναζία πήρε παράξενο ύφος και είπε ναι με το κεφάλι.

«Τον λένε Αχμέτ» είπε, «και είναι ο αρραβωνιαστικός μου.»

«Τι σημαίνει "ο αρραβωνιαστικός σου;"»

«Να, αρραβωνιαστικός σημαίνει ότι θα γίνει άντρας μου αλλά όχι ακόμη.»

15334

«Και θα γίνεις ευτυχισμένη επειδή θα παντρευτείτε;»

Η Ναζία κάλυψε το στόμα της με τη μαντίλα, αλλά δε γέλασε. Ανασήκωσε τους ώμους της και είπε:

«Δεν ξέρω.» Κι έπειτα: «Να... εγώ δεν τον γνωρίζω, αλλά ο πατέρας μου λέει ότι είναι καλός κι ότι έχει ένα σπίτι κι ένα εργοστάσιο μεγάλο σαν τη Νέα Υόρκη, όπου δουλεύουν πολλοί άνθρωποι με μηχανήματα και πολύ θόρυβο.»

«Α!»

Δεν είπε τίποτ' άλλο και συνεχίσαμε να ξεφυλλίζουμε το άλμπουμ για λίγη ώρα μέχρι που είπε:

«Είναι τριάντα δύο χρονών.»

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1(μονάδες 35)

1^ουποερώτημα(μονάδες 10)

Να καταγράψεις σε 50-60 λέξεις τους τρόπους με τους οποίους η οικογένεια ασκεί θετική επιρροή στα αγόρια και στα κορίτσια αναφορικά με την επιλογή τους να σπουδάσουν στις Επιστήμες των Υπολογιστών, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Το Κείμενο 1 οργανώνεται δομικά στη βάση ερευνητικών δεδομένων. Τεκμηρίωσε την απάντησή σου με δύο παραδείγματα (μονάδες 6). Ποιους στόχους εξυπηρετεί αυτή η επιλογή; (μονάδες 4).

Μονάδες 10

3^ουποερώτημα (μονάδες 15)

Πώς μπορεί να χαρακτηριστεί το ύφος λόγου του Κειμένου 1, απλό ή σοβαρό; (μονάδες 4) Τεκμηρίωσε την απάντησή σου με αναφορές σε δύο γλωσσικές επιλογές (μονάδες 8) και δικαιολόγησε την επιλογή ύφους σε σχέση με το κειμενικό είδος στο οποίο ανήκει το κείμενο (μονάδες 3).

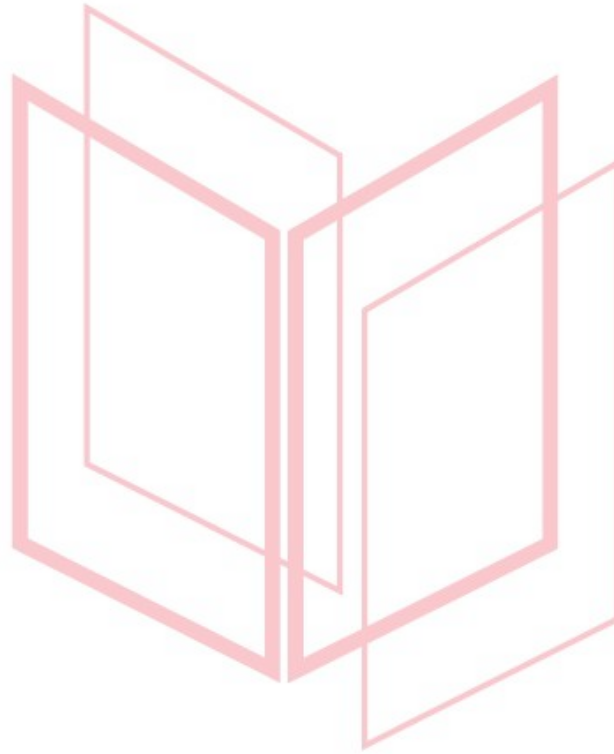
Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

15334

Να ερμηνεύσεις την αλλαγή στα επαγγελματικά όνειρα της Ναζία, όπως αυτά παρουσιάζονται στο Κείμενο 2. Θεωρείς ότι με βάση τα στοιχεία που δίνονται στο κείμενο υπάρχουν πιθανότητες να πραγματοποιηθούν; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 120-150 λέξεις.

Μονάδες 15

αξιμπίνίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15334-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η θετική επίδραση της οικογένειας, αναφορικά με την επιλογή των σπουδών στις Επιστήμες των Υπολογιστών, εντοπίζεται στα επιχειρήματα που διατυπώνονται για:

- τις αίσιες επαγγελματικές προοπτικές
- την κοινωνική αναγνώριση
- το ύψος των οικονομικών απολαβών

Επίσης:

- στην προμήθεια των σχετικών υλικοτεχνικών εξοπλισμών
- στην υπογράμμιση των τυχόν βιωματικών σχέσεων/επαφών με αυτές τις επιστήμες.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Οι μαθητές ζητείται να παραθέσουν δύο παραδείγματα. Ενδεικτικά:

- 1^η παράγραφος: «Η οικογένεια σε μεγάλο ποσοστό (πάνω από 47,1%)»
- 2^η παράγραφος: «Από την ανάλυση των δεδομένων...»
- 3^η παράγραφος: «αναφέρθηκε από το 10% και το 5,9% των αγοριών και των κοριτσιών της ομάδας που επιλέγει σχολές Η/Υ» ή «αναφέρθηκε από το 12,5% και το 14,71% των αγοριών και των κοριτσιών της ομάδας που επιλέγει σχολές Η/Υ»

Το Κείμενο 1 σχολιάζει τα δεδομένα έρευνας, τα οποία αποτελούν και τον συνεκτικό, νοηματικά, ιστό του. Με την επιλογή αυτή:

- Τεκμηριώνεται, με τα αριθμητικά στοιχεία, η επιστημονικότητα του κειμένου, λαμβάνοντας υπόψη και το είδος της δημοσίευσης (σε επιστημονικό περιοδικό). Τα δεδομένα της έρευνας κοινοποιούνται και τίθενται στην κρίση εξειδικευμένου αναγνωστικού κοινού.
- Αυξάνεται η εγκυρότητα των λεγομένων με την αποδεικτική ισχύ των δεδομένων.

15334-Λύση

- Ενισχύεται η αντικειμενικότητα.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Το ύφος του κειμένου μπορεί να χαρακτηριστεί σοβαρό.

Λεκτικές επιλογές (οι μαθητές θα πρέπει να αναφέρουν δύο):

- αναφορική/κυριολεκτική χρήση της γλώσσας (σε όλη την έκταση του κειμένου)
- συχνή χρήση υποτακτικής σύνδεσης
- γ' ρηματικό πρόσωπο
- επιλογή παθητικής σύνταξης στην παράθεση των ερευνητικών δεδομένων (Αρνητική επιρροή επίσης αναφέρθηκε..., Αξίζει όμως να σημειωθεί ότι..., αναφέρθηκε ότι...)

Το Κείμενο 1 είναι δημοσίευση έρευνας σε επιστημονικό περιοδικό, συνεπώς το σοβαρό ύφος υποστηρίζει και ενισχύει:

- τη σημαντικότητα των δεδομένων,
- την πειστικότητα,
- την αξιοπιστία,
- τον βαθμό αποδοχής από τους αναγνώστες,
- τον υψηλό βαθμό πληροφοριακότητας.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

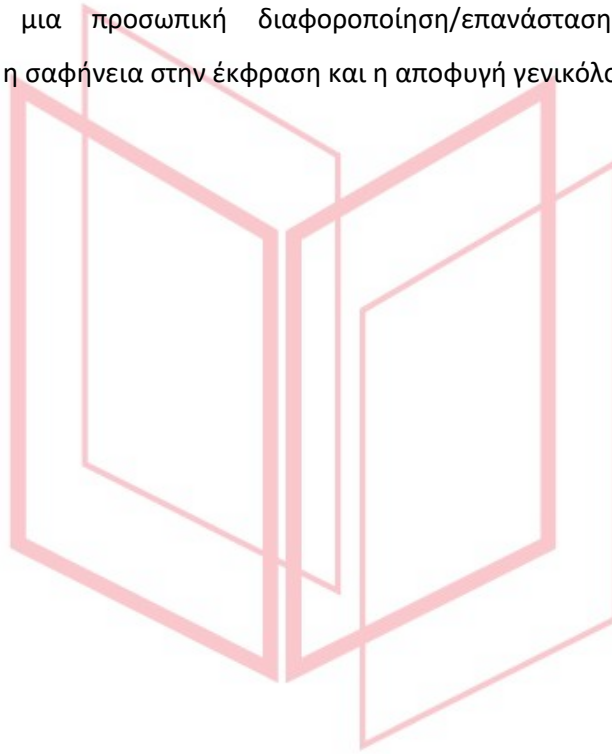
- Οποιαδήποτε διαπίστωση από τους μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης:

- Η Ναζία έκανε τα όνειρα που είναι, εν πολλοίς, αναμενόμενα από ένα κοριτσάκι της ηλικίας της («πριγκίπισσα»), όμως με στοιχεία που δείχνουν τον προκαθορισμένο τους ρόλο («οι πριγκίπισσες πρέπει να βρίσκονται συνεχώς στο ίδιο μέρος χωρίς να κινούνται, φορώντας το πέπλο τους και πολύ σιωπηλές») χωρίς περιθώρια προσωπικής ελευθερίας («μ' ένα σύζυγο να τις επιτηρεί όλη την ώρα»),
- Το παράδειγμα της μητέρας του Γκιγέ λειτούργησε καταλυτικά («νομίζω θα μου άρεσε να κάνω πολλά ταξίδια, όπως η μητέρα σου») απελευθερωτικά ως προς τον χώρο λόγω των πολλών ταξιδιών/εμπειριών, αλλά και ως την εικόνα του μελλοντικού εαυτού («τόσο μοντέρνα και τόσο όμορφη»). Θεμιτή η αναφορά στη δεύτερη στερεοτυπική αντίληψη, η οποία όμως δεν συμπεριλαμβάνει τα δεσμά του γάμου.

15334-Λύση

- Οι πιθανότητες, για να πραγματοποιήσει τις φιλοδοξίες της, είναι, μάλλον μηδαμινές, καθώς είναι ήδη αρραβωνιασμένη («Τον λένε Αχμέτ και είναι ο αρραβωνιαστικός μου»)
- Οι μαθητές/-τριες στο β' σκέλος μπορούν να διατυπώσουν την προσωπική τους θέση για το αν θα ακολουθήσει την προδιαγεγραμμένη της διαδρομή ή αν θα επιχειρήσει μια προσωπική διαφοροποίηση/επανάσταση. Θετικά στοιχεία θεωρούνται η σαφήνεια στην έκφραση και η αποφυγή γενικόλογων θέσεων.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15335

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Κείμενο 1

Η ροή της είδησης

Το ακόλουθο κείμενο είναι απόσπασμα εισήγησης του δημοσιογράφου Νικόλα Βουλέλη, το 2005. Αντλήθηκε από τα Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου «Ο Ελληνικός Τύπος 1784 ως σήμερα. Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις» σε επιμέλεια Λουκίας Δρούλια.

Η είδηση και η ροή της. Η ροή της είδησης και η ροή των ειδήσεων. Μοιάζει σαν το γάργαρα νερό μιας φανταστικής και ανεξάντλητης πηγής που μας ξεδιψά όλους. Είδηση και ροή, οι λέξεις κρύβουν το άλφα και το ωμέγα της δημοσιογραφικής δουλειάς, την πεμπτουσία της ενημέρωσης και της επικοινωνίας. Κρύβουν την αγωνία του δημοσιογράφου μπροστά στο γεγονός, αλλά και την αμηχανία του μπροστά στην έλλειψη της είδησης, στην απουσία της, στην απόκρυψη της. Κρύβουν όμως και την αδυναμία του μπροστά στην κατασκευή της ή στη χειραγώγησή της.

Όλα αυτά για μια απλή φαινομενικά διαδικασία: κάτι νέο, κάτι καινούργιο και ενδιαφέρον συμβαίνει και οι εργάτες του λόγου, που υπηρετούν τον δήμο, τον λαό, τον κόσμο, αναλαμβάνουν να το μεταδώσουν, να το κάνουν κοινό κτήμα με κάθε μορφή και σύγχρονο πια μέσο.

Όμως, από το ίδιο το γεγονός, το συμβάν, την είδηση, μέχρι αυτό που διαβάζουμε, ακούμε ή βλέπουμε, μεσολαβούν άνθρωποι, απόψεις, μηχανισμοί, συσκευές, φίλτρα, ιδεολογίες, συμφέροντα, ζωή και θάνατος ακόμη μερικές φορές, μακρόχρονες και περίπλοκες διαδικασίες, έστω και αν κάποιες ειδήσεις τις μαθαίνουμε λίγα μόλις λεπτά μετά τη γέννησή τους.

Το ζήτημα της ροής των ειδήσεων είναι θεμελιώδες για την ίδια την ύπαρξη και τη λειτουργία του Τύπου ή μάλλον των μέσων ενημέρωσης. Με αυτό συνδέονται τα κρίσιμα ζητήματα των πηγών και της πρόσβασης σε αυτές, της διαδοχικής επεξεργασίας της είδησης, αλλά και του ρόλου των καθοριστικών συντελεστών στην αλυσίδα της παραγωγής: ποιος ενδιαφέρεται, ποιος επηρεάζεται, ποιος κρίνει, ποιος αποφασίζει - με δυο λόγια, ποιος χειρίζεται το ειδησεογραφικό υλικό και ποιος χειραγωγεί τους αποδέκτες του; [...]

Καλώς εχόντων των πραγμάτων, θα έπρεπε τα ίδια τα γεγονότα, η αξία τους, η σημασία τους να επιβάλουν την επιλογή και την αξιολόγησή τους. Αλλά, όπως γνωρίζουμε, μάλλον το αντίθετο συμβαίνει: τα νέα, τα γεγονότα γίνονται ειδήσεις με βάση τα

15335

ενδιαφέροντα, τα συμφέροντα και τις αξίες που ήδη υπάρχουν και κυριαρχούν ή που επιδιώκεται να κυριαρχήσουν. Υπάρχει δηλαδή ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο αφομοιώνονται οι ειδήσεις, ένα σύνολο κριτηρίων με βάση τα οποία αξιολογούνται, επιλέγονται και ιεραρχούνται. Και πέρα από αυτά, υπάρχουν τα επιμέρους πλαίσια των διαφορετικών μέσων ενημέρωσης που επιβάλλουν και αυτά, με τη σειρά τους, τα δικά τους μέτρα.

Η ροή των ειδήσεων μπορεί να εξεταστεί και σε καθαρά εθνικό επίπεδο, αλλά στον παγκοσμιοποιημένο κόσμο, η συνεχής ροή των ειδήσεων είναι από τα στοιχεία που συγκροτούν το διεθνές επικοινωνιακό σύστημα ή τη σημερινή κοινωνία της παγκοσμιοποιημένης πληροφόρησης, στα οποία εντάσσεται κάθε χώρα. Ένα από τα κυριότερα χαρακτηριστικά της διεθνούς ροής των ειδήσεων, πέρα από την έμφαση που δίνουν τα εθνικά μέσα στις ειδήσεις της περιοχής ή της περιφέρειάς τους, είναι το γεγονός ότι ο κύριος όγκος των ειδήσεων κατευθύνεται από το κέντρο, τους μεγάλους, τους αναπτυγμένους προς την περιφέρεια, προς τους μικρούς, τους υπανάπτυκτους ή, αν θέλετε, από το Βορρά προς το Νότο.

Κείμενο 2

ΙΣΙΔΩΡΟΣ ΖΟΥΡΓΟΣ (1964 -)

Λίγες και μία νύχτες (αποσπάσματα)

Πρωταγωνιστής του αποσπάσματος είναι ο εντεκάχρονος εφημεριδοπώλης Λευτέρης Ζεύγος και το κεντρικό θέμα στις εφημερίδες ήταν η άφιξη του έκπτωτου σουλτάνου Αβδούλ Χαμίτ Β' στην Θεσσαλονίκη, το 1909. Το μυθιστόρημα κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη, (2017).

Ξεκινούσε απ' το πρακτορείο δίπλα στην Οθωμανική Τράπεζα μ' ένα ξεχειλο καρότσι εφημερίδες και μοίραζε πρώτα τις συνδρομές: Φάρος της Θεσσαλονίκης, Αλήθεια, Γενί Γαζέτα, El Avenir, Asir, Journal de Salonique κ.ά. Ανέβαινε σκάλες, χωνόταν σε γραφεία, σε καφενεία, σε μεγάλα εμπορικά στο Λιμάνι. Όταν τελείωναν οι συνδρομές, έπαιρνε καμιά πενηνταριά φύλλα και τα έβαζε στο τσουβάλι του, που το είχε μετατρέψει σε σακίδιο για την πλάτη κρεμώντας το απ' τους ώμους με σχοινιά. Κρατούσε ένα δύο φύλλα στο χέρι, αυτά κυρίως που είχαν τους πιο εμπρηστικούς τίτλους, κι έπαιρνε πάλι τον μεγάλο δρόμο για τις Εξοχές, που ξεκινούσε απ' το καφενείο του Λευκού Πύργου.

Κάθε τόσο ξεφώνιζε σε τέσσερις πέντε γλώσσες τις εφημερίδες και με τον καιρό είχε μάθει ποιος κατοικούσε πού. Στεκόταν έξω απ' τα αρχοντόσπιτα και φώναζε με το κεφάλι

15335

χωμένο στα κάγκελα τη γλώσσα των ενοίκων: τούρκικα, ελληνικά, λαντίνο, αρμένικα, γαλλικά, βουλγάρικα ... [...]

Εκείνη την πρώτη μέρα του σουλτάνου στην πόλη έστριψε κατά το συνήθειό του απ' τη λεωφόρο για το σπίτι τους. Από το πρωί η πλάτη του σαν να πονούσε, θαρρείς και το βάρος της πρώτης είδησης ήταν ασήκωτα τούβλα και κεραμίδια, όπως αυτά που έβγαζε το εργοστάσιο του Αλλατίνι. Καθώς όμως όλα τα νέα τις τελευταίες μέρες ήταν συνταρακτικά, στο μισό της διαδρομής είχε σχεδόν ξεπουλήσει. Ήταν το καινούργιο κίνημα του κομιτάτου στην πρωτεύουσα που εξουδετέρωσε την αντεπανάσταση και εκθρόνισε τον σουλτάνο, ήταν η νέα σφαγή των Αρμενίων στα Άδανα, αλλά πιο πολύ οι φήμες για τον αιχμάλωτο πια Αβδούλ Χαμίτ που τον έφεραν στη Σαλονίκη. Του έμειναν τέσσερις γαζέτες στο χέρι, δυο ελληνικές, μια εβραϊκή και μια βουλγάρικη – γι' αυτήν την τελευταία, όσο και να ξελαρυγγίστηκε έξω απ' το αρχοντικό του Χατζημήσεφ, δεν τού είχε ανοίξει κανείς.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Να παρουσιάσεις σε μια παράγραφο 50 περίπου λέξεων τα στοιχεία που καθορίζουν τη ροή των ειδήσεων, σύμφωνα με τον συντάκτη του Κειμένου 1.

Μονάδες 10

2^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Ανάμεσα στη δεύτερη και στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 παρατηρείται το κειμενικό σχήμα της αντίθεσης. Να εντοπίσεις τα δύο μέρη της (μονάδες 4) και να εξηγήσεις ποιους σκοπούς εξυπηρετεί αυτή η επιλογή του πομπού(μονάδες 6).

Μονάδες 10

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

3^ουποερώτημα (μονάδες 15)

Να χαρακτηρίσεις το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων ως Σωστό ή Λαθεμένο, σύμφωνα με το Κείμενο 1. Η απάντησή σου να μεταφερθεί στο απαντητικό φύλλο.

1. Το Κείμενο 1 είναι απόσπασμα εισήγησης σε Διεθνές Συνέδριο, συνεπώς το λεξιλόγιό του είναι προσεγμένο και προσχεδιασμένο.

15335

2. Το σχήμα λόγου που εντοπίζεται στο απόσπασμα «οι λέξεις κρύβουν το άλφα και το ωμέγα της δημοσιογραφικής δουλειάς», στην 1η παράγραφο του Κειμένου 1, είναι η παρομοίωση.
3. Η λέξη «αναλαμβάνουν» στην 2η παράγραφο του Κειμένου 1 θα μπορούσε να αντικατασταθεί από την λέξη «μπορούν» χωρίς να αλλάξει το νόημα της πρότασης.
4. Η λέξη «θεμελιώδες» στην 4η παράγραφο του Κειμένου 1 θα μπορούσε να έχει ως αντώνυμό της τη λέξη «επουσιώδες».
5. Με τη χρήση του ερωτήματος στο τέλος της 4ης παραγράφου του Κειμένου 1, ο αρθρογράφος επιδιώκει να προσελκύσει την προσοχή του/της αναγνώστη/-στριας.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Πώς χαρακτηρίζεις τον μικρό εφημεριδοπώλη στο Κείμενο 1 με κριτήριο τις μεθόδους που εφαρμόζει, για να πουλήσει τις εφημερίδες του (μονάδες 10); Ποιες σκέψεις και συναισθήματα σου δημιουργούνται γι' αυτές τις μεθόδους (μονάδες 5); Να απαντήσεις σ' ένα κείμενο 120-150 λέξεων.

Μονάδες 15

αξιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15335-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τα στοιχεία που καθορίζουν τη ροή της είδησης μπορούν να αναγνωριστούν στα εξής:

- η δυνατότητα απόκτησης πληροφοριών (σε ανθρώπινο και υλικοτεχνικό επίπεδο),
- ο τρόπος διαχείρισής της,
- οι εμπλεκόμενοι στην διάδοση και στην αποδοχή της,
- το εκάστοτε κοινωνικό αξιακό σύστημα,
- οι επιδιώξεις των ίδιων των φορέων ενημέρωσης.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η αντίθεση που παρατηρείται ανάμεσα στη δεύτερη και στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 οργανώνεται στη βάση της ροής της είδησης και έχει ως μέλη της:

- «μια απλή φαινομενικά διαδικασία»: Στη δεύτερη παράγραφο γίνεται αναφορά στο γεγονός ότι εκ πρώτης όψεως φαίνεται μια απλή διαδικασία.
- «μεσολαβούν ... μερικές φορές, μακρόχρονες και περίπλοκες διαδικασίες»: Στην τρίτη παράγραφο τονίζεται ότι με όλους τους παράγοντες, κυρίως αθέατους, που μεσολαβούν η ροή της είδησης δεν μπορεί να χαρακτηριστεί σε καμιά περίπτωση ως απλή διαδικασία.
- Η αντιθετική σχέση των δύο παραγράφων αποτυπώνεται με την επιλογή της λέξης «όμως» στην αρχή της τρίτης παραγράφου, αντιθετικού συνδέσμου με τον οποίο επιτυγχάνεται η γλωσσική συνοχή του λόγου.

Με την αντιθετική οργάνωση:

- εξασφαλίζεται η αλληλουχία των νοημάτων (συνεκτικότητα) ανάμεσα στις δύο παραγράφους,

15335-Λύση

- δίνεται έμφαση, κατά κύριο λόγο, στο δεύτερο σκέλος της, στο γεγονός δηλαδή ότι η ροή της είδησης είναι πιο σύνθετη και πολύπλοκη διαδικασία από αυτή που φαίνεται,
- αυξάνεται ο βαθμός κατανόησης του μηνύματος για τον αναγνώστη,
- ενισχύεται η αντικειμενικότητα με την παράθεση και του τρόπου με τον οποίο θα έπρεπε να συμβαίνει η ροή της είδησης και του τρόπου της πραγμάτωσής της.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

1. Σ
2. Λ
3. Λ
4. Σ
5. Σ

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε διαπίστωση από τους/τις μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

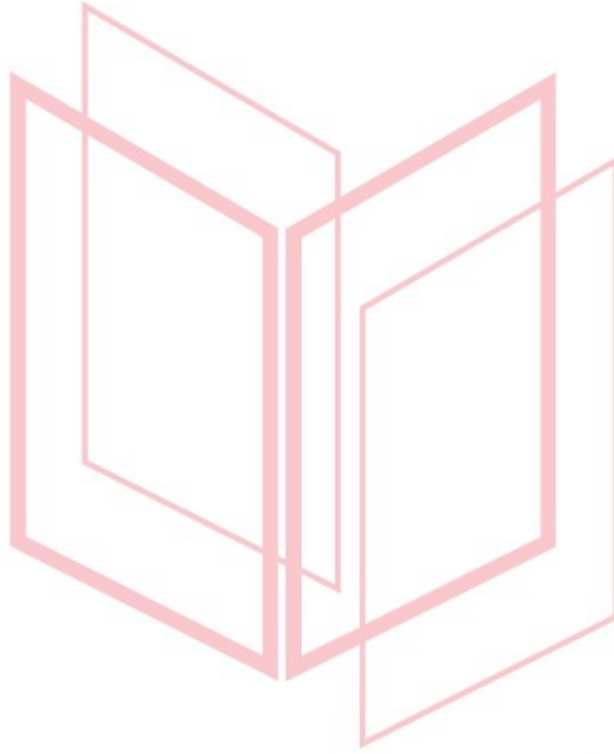
Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης:

Ο μικρός εφημεριδοπώλης θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως:

- εργατικός, καθώς περπατούσε σε όλη την πόλη, για να πουλήσει τις εφημερίδες («Ξεκινούσε απ' το πρακτορείο... σε μεγάλα εμπορικά στο Λιμάνι») και φιλόπρονος εφόσον αναζητούσε επιπλέον εισοδήματα («έπαιρνε καμιά πενηνταριά φύλλα ... του Λευκού Πύργου»),
- ευφυής, καθώς αξιοποιούσε τη γλωσσομάθειά του «ξεφώνιζε σε τέσσερις πέντε γλώσσες» για να μπορέσει, στοχευμένα («είχε μάθει ποιος κατοικούσε πού»), να πουλήσει τις εφημερίδες του,
- έχει αντίληψη της εποχής του, δεν διεκπεραιώνει απλώς την πώληση των εφημερίδων «πρωί η πλάτη του σαν να πονούσε, θαρρείς και το βάρος της πρώτης είδησης», δείχνει να αξιολογεί τις ειδήσεις,
- επίμονος, ακόμη και όταν η εργασία του είναι εύκολη («στο μισό της διαδρομής είχε σχεδόν ξεπουλήσει»), δεν εγκατέλειπε την προσπάθειά του («ξελαρυγγίστηκε έξω απ' το αρχοντικό του Χατζημήσεφ»).

15335-Λύση

Στο β' σκέλος η εκφώνηση επιτρέπει στους/στις μαθητές/-τριες να διατυπώσουν την προσωπική τους θέση απέναντι στον ήρωα. Θετικά αξιολογούνται η σαφήνεια και η εστίαση της απάντησης στο ζητούμενο, χωρίς γενικόλογες αναφορές.

αθλημπινίσια

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1**«Κηφηνείον η Ωραία Ελλάς»**

Το παρακάτω απόσπασμα είναι διασκευή άρθρου που έγραψε ο Σαράντος Καργάκος (συγγραφέας-φιλολόγος- ιστορικός) και δημοσιεύθηκε στις 23 Σεπτεμβρίου 2017. Ανακτήθηκε από τον ιστότοπο www.elogiki.gr.

Ακούω ότι το μεγαλύτερο σήμερα πρόβλημα των νέων μας είναι η ανεργία. Διαφωνώ. Εδώ και τριάντα χρόνια είναι η... εργασία. Ο νέος δε φοβάται την αναδουλειά, φοβάται τη δουλειά. Μια οικογενειακή αντίληψη, ότι δουλειά είναι ό,τι δεν λερώνει, εξέθρεψε και διαμόρφωσε δύο γενιές «κουλοχέρηδων»... παιδιών δηλαδή που δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα χέρια τους για καμιά εργασία από αυτές που ονομάζονται χειρωνακτικές, επειδή -τάχα- είναι ταπεινωτικές.

Κι ας βρίσκεται μέσα στη λέξη «χειρώνας», σαν δεύτερο συνθετικό το «άναξ»¹, που κάνει τον δουλευτή, τον άνακτα χειρών, βασιλιά στον χώρο του, βασιλιά στο σπιτικό του, νοικοκύρη δηλαδή, λέξη άλλοτε ιερή που ποδοπατήθηκε κι αυτή...

Κάποτε, έγραφα πως η ανεργία στον τόπο μας είναι επιλεκτική, ότι δουλειές υπάρχουν αλλά ότι δεν υπάρχουν χέρια να τις δουλέψουν. Κι έπρεπε να κατακλυσθεί ο τόπος από 1,5 εκατομμύριο μετανάστες, για να αποδειχθεί ότι στην Ελλάδα υπήρχε δουλειά πολλή αλλά όχι διάθεση για δουλειά. Τα παιδιά - τα μεγάλα θύματα αυτής της ιστορίας - είχαν γαλουχηθεί με τη νοοτροπία του «White collar workers»².

Έτσι σήμερα, το πιο φτηνό εργατικό και υπαλληλικό δυναμικό είναι οι... πτυχιούχοι, που ζητούν εργασία ακόμη και στον ΟΤΕ ως έκτακτοι, τηλεφωνητές, προσκομίζοντας στα πιστοποιητικά προσόντων ακόμη και διδακτορικά! Γέμισε ο τόπος πανεπιστήμια, σχολές επί σχολών, επιστημονικούς κλάδους αόριστους, ομιχλώδεις και ασαφείς, απροσδιορίστου αποστολής και χρησιμότητας. Πτυχία-φτερά στον άνεμο σαν τις ελπίδες των γονιών, που πιστεύουν ότι τα παιδιά μόνον με τα «ντοκτορά» θα βρουν δουλειά.

Είναι θλιβερή η εικόνα που παρουσιάζει σήμερα, παρουσίαζε χθες και θα παρουσιάζει κι αύριο η ελληνική κοινωνία: να υπάρχουν άνθρωποι άνω των 65 ετών, άνω των 70 ετών, που, ενώ έχουν συνταξιοδοτηθεί, εργάζονται νυχθημερόν, για να συντηρούν τα παιδιά τους μέχρι να τελειώσουν τις ατελείωτες σπουδές τους, τα παιδιά που λιώνουν τα νιάτα τους στα «κηφηνεία».

¹ άναξ : βασιλιάς

² White collar workers : εργάτες με λευκό κολλάρο, δηλ. όσοι εργάζονται πίσω από ένα γραφείο

Κείμενο 2

Μ. Καραγάτσης (1863-1933)

Ο ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ ΛΙΑΠΚΙΝ

Το κείμενο που ακολουθεί προέρχεται από το μυθιστόρημα του Μ. Καραγάτση «Ο συνταγματάρχης Λιάπκιν», που εκδόθηκε το 1933 και περιγράφει τη ζωή ενός Ρώσου πρώην αξιωματικού που πολέμησε τους Μπολσεβίκους και κατέφυγε στην Ελλάδα, όπου γίνεται επιστάτης της Γεωργικής Σχολής στη Λάρισα. Στο απόσπασμα ο Λιάπκιν συνομιλεί με τον Διευθυντή της Γεωργικής Σχολής.

- «Πώς μπορέσατε να διορισθείτε στο Σχολή;» ρωτάει ο κ. Διευθυντής.
- «Φτάνοντας στην Ελλάδα έπρεπε να βρω κάποιο τρόπο να βγάλω το ψωμί μου. Τί δουλειά μπορεί να κάνει, σε ξένο τόπο, ένας στρατιωτικός; Σκέφθηκα πως οι γεωπονικές μου γνώσεις, μολονότι πραχτικές, ίσως μου φαίνονταν χρήσιμες. Πήγα λοιπόν στο Υπουργείο Γεωργίας και παρακάλεσα να με διορίσουν οπουδήποτε. Ομολογώ πως μου φέρθηκαν πολύ ευγενικά· αλλά, όπως ξέρετε, το Σύνταγμά σας είναι αυστηρό: «Μόνον Έλληνες είναι δεκτοί εις δημοσίας θέσεις». Κατέβαινα απελπισμένος τις σκάλες του Υπουργείου· όταν ακούω να μου μιλούν γαλλικά: «C' est vous, Liarkine? Quelle surprise!»³ Γυρνώ, και αναγνωρίζω τον παλιό μου φίλο, τον Τριανταφυλλίδη...»
- «Ο Τριανταφυλλίδης είναι φίλος σας;» ρωτάει ξαφνιασμένος ο κ. Διευθυντής.
- «Τον είχα γνωρίσει στο Βισύ, το 1912, όπου είχα πάει για το συκώτι μου. Κάναμε πολλή παρέα. Μου είχε πει, τότε, πως ήταν δικηγόρος και πολιτευόμενος».
- «Τώρα είναι υπουργός Γεωργίας...»
- «Πού θέλατε να το φαντασθώ, αγαπητέ μου; Όπως καταλαβαίνετε, ύστερ' απ' αυτό τα πάντα διορθώθηκαν. Ο Τριανταφυλλίδης με πήρε στο γραφείο του, χτύπησε μερικά κουδούνια και πρόσταξε τους αρμοδίους Διευθυντές, που πρόστρεξαν ολοταχώς, να ξεχάσουν Σύνταγμα και Νόμους και να μου βρουν αμέσως μια καλή θέση με έναν καλό μισθό. Έτσι διορίστηκα Επιστάτης του Σταθμού Επιβητόρων Ίππων της Αβερωφείου Γεωργικής Σχολής Λαρίσης. Ομολογώ πως ούτε όταν ήμουν στις πιο μεγάλες μου δόξες, δεν είχα τόσο μακρύ τίτλο!»
- Γέλασαν καλόκαρδα· κι ο Λιάπκιν είπε:
- «Είναι σκληρό να ξαναρχίζεις τη ζωή σου στα πενήντα...»
- Ο κ. Διευθυντής του 'δωσε κουράγιο:
- «Εδώ θα ξεκουραστείτε, θα γαληνέψετε. Η δουλειά είναι εύκολη κι ευχάριστη. Θα φροντίσω να σας δοθεί μια καλή κι ευρύχωρη κάμαρα. Η γυναίκα μου κι εγώ θα θεωρήσουμε τιμή τη φιλία σας. Οι συνάδελφοί σας θα σας δεχτούν με πολλή συμπάθεια...»
- «Ευχαριστώ», μουρμούρισε ο Λιάπκιν με συγκίνηση. «Πραγματικά, δε βρίσκω λόγια...»

³ C' est vous, Liarkine? Quelle surprise! : Εσύ είσαι, Λιάπκιν; Τι έκπληξη!

15337

- «Λυπάμαι», συνέχισε ο κ. Διευθυντής, «που η θέση δεν είναι ανάλογη με τα προσόντα σας. Αλλά, με τον καιρό, θα διορθωθεί κι αυτό...»

Ο Λιάπκιν χαμογέλασε:

- «Το βασικό είναι να ζει κανείς. Τ' άλλα είναι φιλολογία...»

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να χαρακτηρίσεις τις προτάσεις που ακολουθούν με την ένδειξη ΣΩΣΤΟ (Σ) ή ΛΑΘΟΣ(Λ), αξιολογώντας αν ανταποκρίνονται στο νόημα του Κειμένου 1.

- α. Ο αρθρογράφος κατακρίνει την αντίληψη περί κατωτερότητας της χειρωνακτικής εργασίας.
- β. Οι σημερινοί νέοι πτυχιούχοι πασχίζουν να αποκατασταθούν επαγγελματικά ακόμη και σε χειρωνακτικά επαγγέλματα.
- γ. Στην Ελλάδα οι χειρωνακτικές εργασίες επιτελούνται κυρίως από αλλοδαπούς.
- δ. Ο αρθρογράφος πιστεύει ότι η ίδρυση πανεπιστημιακών σχολών αποσκοπεί στη μείωση της ανεργίας.
- ε. Το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης για την υπάρχουσα κατάσταση της ανεργίας αποδίδεται στους ίδιους τους νέους.

Μονάδες 10

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η 1η παράγραφος του Κειμένου 1 οργανώνεται σε αντιθέσεις. Να επισημάνεις 2 από αυτές και να ερμηνεύσεις τη λειτουργία τους σε σχέση με το περιεχόμενο όλου του κειμένου.

Μονάδες 10

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Η διάθεση του αρθρογράφου στο Κείμενο 1 είναι ειρωνική. Να βρεις πέντε (5) σχετικά χωρία, τρία (3) λεκτικά και δύο (2) με σημεία στίξης (μονάδες 10). Ποια πρόθεση του πομπού υπηρετεί, κατά τη γνώμη σου, το συγκεκριμένο ύφος λόγου (μονάδες 5);

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

15337

Ποιο είναι κατά τη γνώμη σου το κύριο ζήτημα που θίγει το Κείμενο 2; Πόσο επίκαιρο θεωρείς ότι είναι; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε μια παράγραφο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 15

a

IS

15337-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- α. Σ
- β. Λ
- γ. Σ
- δ. Λ
- ε. Λ

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Αντιθέσεις:

- διαδεδομένη αντίληψη ότι η ανεργία είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα, ενώ ο συγγραφέας διαφωνεί με αυτή την πάγια θέση
- ανεργία-εργασία (δεν είναι πρόβλημα η ανεργία **αλλά** η αποφυγή της εργασίας, δηλαδή συγκεκριμένων επαγγελμάτων)
- αναδουλειά- δουλειά (ο νέος δεν φοβάται την έλλειψη δουλειάς/ τη χαμηλή εμπορική κίνηση **αλλά** την ίδια τη δουλειά, αποστρέφεται τα χειρωνακτικά επαγγέλματα)

Εν ολίγοις, ο συγγραφέας κατακρίνει την ελληνική νοοτροπία των τελευταίων 30 χρόνων που ανατρέφει νέους πτυχιούχους προορισμένους για μια θέση γραφείου ή δημοσίου υπαλλήλου. Κατά τη γνώμη του, το πρόβλημα δεν είναι η ανεργία, αλλά η απαξίωση ορισμένων επαγγελμάτων.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Ενδεικτικά σημεία ειρωνείας:

Λεκτικά:

- εξέθρεψε και διαμόρφωσε δύο γενιές «κουλοχέρηδων»... παιδιών (1^η παράγραφος),

15337-Λύση

- για να αποδειχθεί ότι στην Ελλάδα υπήρχε δουλειά πολλή, αλλ' όχι διάθεση για δουλειά (3^η παράγραφος),
- πτυχία-φτερά στον άνεμο σαν τις ελπίδες των γονιών, που πιστεύουν ότι τα παιδιά μόνον με τα «ντοκτορά» θα βρουν δουλειά (4^η παράγραφος),
- τα παιδιά που λιώνουν τα νιάτα τους στα «κηφηνεία» (5^η παράγραφος).

Σημεία στίξης:

- Εδώ και τριάντα χρόνια είναι η... εργασία (1^η παράγραφος),
- λέξη άλλοτε ιερή που ποδοπατήθηκε κι αυτή... (2^η παράγραφος),
- το πιο φτηνό εργατικό και υπαλληλικό δυναμικό είναι οι... πτυχιούχοι (4^η παράγραφος),
- προσκομίζοντας στα πιστοποιητικά προσόντων ακόμη και διδακτορικά! (4^η παράγραφος)

Το ειρωνικό ύφος λόγου υπηρετεί την πρόθεση του πομπού να προβληματίσει τον/την αναγνώστη/τρια του κειμένου, να καταγγείλει μια συγκεκριμένη νοοτροπία, για αυτό ο λόγος σε αρκετά σημεία, εκτός από ειρωνεία, εκφράζει έντονα καυστική διάθεση. Επίσης, αποβλέπει στην ευαισθητοποίηση του δέκτη, προκειμένου να αντιληφθεί την κατάσταση και να μεταβάλει σκέψεις/αντιλήψεις και στάσεις.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ο/Η μαθητής/-τρια μπορεί να επισημάνει ως κύριο θέμα του Κειμένου 2 το «βόλεμα» σε μια θέση γραφείου/διευθυντικού στελέχους, τα «ρουσφέτια» και τις πελατειακές σχέσεις στο δημόσιο βίο, ακόμη και σε βάρος του νόμου ή του Συντάγματος. Περιγράφεται μια κατάσταση αναξιοκρατίας και αξιοποίησης των γνωριμιών.

Βασικά σημεία του κειμένου στα οποία θα στηριχθεί η απάντηση:

- Πήγα λοιπόν στο Υπουργείο Γεωργίας και παρακάλεσα να με διορίσουν οπουδήποτε. Ομολογώ πως μου φέρθηκαν πολύ ευγενικά· αλλά, όπως ξέρετε, το Σύνταγμά σας είναι αυστηρό: «Μόνον Έλληνες είναι δεκτοί εις δημοσίας θέσεις».
- Ο Τριανταφυλλίδης με πήρε στο γραφείο του, χτύπησε μερικά κουδούνια και πρόσταξε τους αρμοδίους Διευθυντές, που πρόστρεξαν ολοταχώς, να ξεχάσουν Σύνταγμα και Νόμους και να μου βρουν αμέσως μια καλή θέση με έναν καλό μισθό. Έτσι διορίστηκα Επιστάτης του Σταθμού Επιβητόρων Ίππων της Αβερωφείου Γεωργικής Σχολής Λαρίσης.

ή

Βασικό θέμα που τίγεται στη σκηνική ενότητα του Κειμένου 2 είναι και η αναζήτηση εργασίας από άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, ακόμα και αν αυτή δεν ανταποκρίνεται στα

15337-Λύση

προσόντα τους , την αγωνία της επαγγελματικής αποκατάστασης ενός μετανάστη στη χώρα υποδοχής.

Βασικά σημεία του κειμένου στα οποία θα στηριχθεί η απάντηση:

- *Φτάνοντας στην Ελλάδα έπρεπε να βρω κάποιο τρόπο να βγάλω το ψωμί μου. Τί δουλειά μπορεί να κάνει, σε ξένο τόπο, ένας στρατιωτικός; Σκέφθηκα πως οι γεωπονικές μου γνώσεις, μολονότι πραχτικές, ίσως μου φαίνονταν χρήσιμες.*
- *«Λυπάμαι», συνέχισε ο κ. Διευθυντής, «που η θέση δεν είναι ανάλογη με τα προσόντα σας. Αλλά, με τον καιρό, θα διορθωθεί κι αυτό...» ...- «Το βασικό είναι να ζει κανείς. Τ' άλλα είναι φιλολογία...»*

Και τα δύο ζητήματα είναι επίκαιρα και μπορούν να τεκμηριωθούν με αναφορές στο σήμερα.

αί

Φ

ισ

Σ

Κείμενο 1

Το παρακάτω κείμενο είναι απόσπασμα συνέντευξης που παραχώρησε ο Αντώνης Ρέλλας, ιδρυτικό μέλος της Κίνησης Ανάπηρων Καλλιτεχνών, στον Θοδωρή Αντωνόπουλο και δημοσιεύθηκε στις 3/12/2021 (Παγκόσμια Ημέρα Ατόμων με Αναπηρία).

— Ανάπηροι, άτομα με ειδικές ανάγκες, άτομα με ειδικές δεξιότητες... Ποιος όρος είναι για σένα ο ορθότερος, πώς να σε αποκαλέσω χωρίς να ενοχληθείς;

Κοίτα, αν με χαρακτηρίσεις «άτομο με ειδικές δεξιότητες», θα σου απαντήσω ότι όχι, δεν έχω κάποια ειδική δεξιότητα, ότι είμαι ένας άνθρωπος όπως όλοι οι άλλοι και ότι χρειάζονται συγκεκριμένα πράγματα, ώστε να διαμορφωθεί το περιβάλλον μας με τρόπο που να με συμπεριλαμβάνει. Για τον ίδιο λόγο δεν έχω και ειδικές ανάγκες, γενικές είναι πάντοτε οι ανάγκες των ανθρώπων και ποτέ ειδικές. Έχει σημασία πώς αντιλαμβάνεται κανείς τα πράγματα, προσωπικά προτιμώ να προσδιορίζομαι ως ανάπηρος και όχι κάτι από τα παραπάνω ή το πιο επίσημο «άνθρωπος με αναπηρία».

Η αναπηρία, εν τέλει, είναι η καταπίεση που βιώνουν τα άτομα με βλάβες στην κοινωνική τους αλληλεπίδραση. Ο διαχωρισμός της βλάβης από την αναπηρία είναι που φέρνει την κοινωνική δικαιοσύνη. Η βλάβη μπορεί να θεραπευτεί μερικώς ή ολικώς με ιατρικά μέσα, με την κατάλληλη φαρμακευτική αγωγή, με κάποια βοηθητικά εργαλεία, η αναπηρία όχι! Κανείς γιατρός δεν μπορεί να θεραπεύσει το πώς αντιλαμβανόμαστε το στίγμα, τα στερεότυπα και τις θεσμοποιημένες μορφές διάκρισης. Αυτές τις «θεραπεύουν» η κοινωνία των πολιτών και η δημοκρατική πολιτεία καθαυτή.

Έπειτα, η αναπηρία δεν περιορίζεται στα προφανή, περιλαμβάνει από ανθρώπους με κινητικές βλάβες, κωφούς, τυφλούς, ψυχοδιαφορετικούς κ.λπ. μέχρι άτομα με χρόνιες βλάβες.

— Εν όψει της Παγκόσμιας Ημέρας Ατόμων με Αναπηρία, όπως είναι ο επίσημος τίτλος της – φαντάζομαι, βέβαια, ότι θα προτιμούσες να λεγόταν Παγκόσμια Ημέρα Αναπήρων –, στις 3/12, πού βρισκόμαστε σήμερα όσον αφορά τα δικαιώματα και την προσβασιμότητα και τι επιπλέον ζητάμε;

Να πούμε καταρχάς ότι το «αρχιτεκτονικό απαρτχάιντ¹» που επικρατεί στις πόλεις μας, που τις θέλει λειτουργικές μόνο για τα ικανά σώματα, σίγουρα δεν είναι τόσο απόλυτο όσο λίγες μόλις δεκαετίες πριν, έχουν γίνει σημαντικές πρόοδοι, όμως ο δρόμος είναι ακόμα μακρύς. Τα πεζοδρόμια

¹ απαρτχάιντ: διαχωρισμός

15338

και οι διαβάσεις της Αθήνας είναι άλλωστε προβληματικά, ακόμα και για τους μη ανάπηρους συμπολίτες μας!

Όσον αφορά τα αιτήματά μας, ζητάμε καταρχάς να διασφαλιστεί ότι θα συνεχίσουμε να λαμβάνουμε κανονικά τα επιδόματα και τις συντάξεις που δικαιούμαστε. Αξιώνουμε, επίσης, από το κράτος να συμβάλει περισσότερο οικονομικά όσον αφορά τα εργαλεία της αξιοπρέπειάς μας (τεχνητά μέλη, αμαξίδια κ.λπ.).

Ζητάμε, πάνω απ' όλα, περισσότερες ευκαιρίες στην εκπαίδευση και συνακόλουθα στην αγορά εργασίας. Αναλογικά πολύ λίγοι ανάπηροι εργάζονται κανονικά –ούτε ένα 10%– και οι περισσότεροι είναι χαμηλά αμειβόμενοι, καθώς δεν είχαν τη δυνατότητα καλύτερης μόρφωσης. Υπόψη ότι ως μόρφωση εδώ δεν εννοούμε τα λεγόμενα ειδικά σχολεία, αλλά το δικαίωμα να σπουδάζουμε στα ίδια σχολεία με τα μη ανάπηρα παιδιά και να έχουμε ίση πρόσβαση στα πανεπιστήμια. Ξέρω, δεν είναι πάντα εύκολο αυτό, αλλά είναι υποχρέωση μιας δημοκρατικής πολιτείας να το κάνει πράξη.

Κείμενο 2

Μιχαήλ Μητσάκης (1863-1916)

«Εις τρελλός»

Το κείμενο που ακολουθεί είναι απόσπασμα από το διήγημα του Μιχαήλ Μητσάκη «Εις τρελλός» που δημοσιεύτηκε στις 15 Μαρτίου 1887 στο περιοδικό «Εστία».

Μεταξύ των ολίγων περιέργων θεαμάτων της μικράς επαρχιακής πόλεως εις ην διήλθον την παιδικήν μου ηλικίαν, κατελέγετο και εις παράφρων, ούτινος η ανάμνησις έμεινεν βαθέως εγκεχαραγμένη εις το πνεύμα μου.

Υψηλός μάλλον το ανάστημα, κάτισχνος², την κόμην μακράν και αγρίαν, τους οφθαλμούς έξω των κογχών, το γένειον πυκνόν και άτακτον, το δέρμα κατερρικνωμένον υπό του ήλιου και του ψύχους, τον αυχένα κεκυφώς³, περιέφερον από πρωίας μέχρις εσπέρας ανά τας οδούς το ρακένδυτου σώμα του και την πειναλέαν ύπαρξίν του. [...]

Αβλαβής άλλως κατά πάντα, ήρεμος ως αρνίον, συμπαθής μάλιστα, μ' όλην της μορφής του την έκφρασιν και του βλέμματός του την ανήσυχον και αόριστον λάμψιν. Αλλ' ίσα ίσα διότι ήτο αβλαβής υφίστατο τα πάνδεινα. Τα παιδιά των σχολείων παρηκολούθουν αλαλάζοντα⁴ κατόπιν του, έσυρον εκ των όπισθεν τα εσχισμένα του φορέματα ή τον ελιθοβόλουν κατά βούλησιν. Οι χαριτωμένοι νεανίαι του γυμνασίου εδοκίμαζον την δύναμιν των βραχιόνων των επί της ράχεώς

² κάτισχνος: πολύ αδύνατος

³ κεκυφώς: σκυφτός

⁴ αλαλάζοντα: φωνάζοντας

15338

του. Τον εκύλιον εις την λάσπην όταν έβρεχε και εις τον κονιορτόν⁵ όταν δεν έβρεχε· του έδιδον και εκάπνιζε τσιγάρα εις τα όποια περιείχετο πυρίτις, όπως γελώσιν έπειτα βλέποντες αναφλεγόμενας τας τρίχας του πώγωνός⁶ του. Ειδικαί συμμορίαί κατηρτίζοντο προς ανεύρεσίν του, τον συνελάμβανον, τον έδενον και τον έφερον όπου υπήρχε σύναξις κόσμου και ανελάμβανον τα καθήκοντα των εκτελεστών των προαποφασισθέντων προς τέρψιν των περισταμένων και αναπλήρωσιν άλλης δημοσίας διασκεδάσεως.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να παρουσιάσεις συνοπτικά σε 50-60 λέξεις τα αιτήματα του συνεντευξιαζόμενου για τα άτομα με αναπηρία, όπως διατυπώνονται στο Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στη δεύτερη παράγραφο της 1ης απάντησης στο Κείμενο 1 (*Η αναπηρία, εν τέλει...πολιτεία καθαυτή*) ο ερωτώμενος επιλέγει ως τεχνική ανάπτυξης των σκέψεών του την αντίθεση. Να εντοπίσεις την αντίθεση αυτή (μονάδες 6) και να δικαιολογήσεις την επιλογή αυτή σε σχέση με το θέμα και το στόχο του πομπού (μονάδες 4).

Μονάδες 10

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να επιλέξεις και να μεταφέρεις στο απαντητικό σου φύλλο τη σωστή απάντηση σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1. (μια μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι ορθή):

1. Στο απόσπασμα «ότι χρειάζονται συγκεκριμένα πράγματα ώστε να διαμορφωθεί το περιβάλλον μας με τρόπο που να με συμπεριλαμβάνει» (1η απάντηση- 1η παράγραφος) η σύνταξη είναι:

- παρατακτική
- απλή υπόταξη
- διαδοχική υπόταξη
- ασύνδετο σχήμα λόγου

⁵ κονιορτόν: σκόνη

⁶ πώγωνος: πηγουνιού

15338

2. Στην περίοδο λόγου «*Αυτές τις “θεραπεύουν” η κοινωνία των πολιτών και η δημοκρατική πολιτεία καθαυτή.*» (1η απάντηση- 2^η παράγραφος), η λέξη «*θεραπεύουν*» είναι σε εισαγωγικά γιατί :

- χρησιμοποιείται ειρωνικά
- έχει μεταφορική σημασία
- υπάρχει παρομοίωση
- χρησιμοποιείται με τη δηλωτική της σημασία

3. Στην περίοδο λόγου «*Τα πεζοδρόμια και οι διαβάσεις της Αθήνας είναι άλλωστε προβληματικά ακόμα και για τους μη ανάπηρους συμπολίτες μας!*» (2η απάντηση - 1^η παράγραφος) το θαυμαστικό δηλώνει:

- απορία
- θαυμασμό
- επιτονισμό
- ειρωνεία

4. Στην περίοδο λόγου «*Αξιώνουμε, επίσης, από το κράτος να συμβάλει περισσότερο οικονομικά όσον αφορά τα εργαλεία της αξιοπρέπειάς μας*» (2η απάντηση- τελευταία παράγραφος), το ρήμα «*αξιώνουμε*» είναι συνώνυμο με το:

- αναγνωρίζουμε
- εξασφαλίζουμε
- απαιτούμε
- παρακαλούμε

5. Στην περίοδο λόγου «*Ζητάμε, πάνω απ’ όλα, περισσότερες ευκαιρίες στην εκπαίδευση και συνακόλουθα στην αγορά εργασίας*» (2η απάντηση- τελευταία παράγραφος) η λέξη «*ζητάμε*» μπορεί να αντικατασταθεί από τη λέξη :

- απαιτούμε
- διεκδικούμε
- Θέλουμε
- αξιώνουμε

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις με βάση τα νοήματα του Κειμένου 2 τη στάση των συμπολιτών στον ήρωα της αφήγησης και να εκθέσεις τις σκέψεις και τα συναισθήματα που σου προκάλεσε η ανάγνωση του αποσπάσματος. Να οργανώσεις την ερμηνεία σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

15338-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τα βασικά αιτήματα των ατόμων με αναπηρία είναι:

- καταβολή αναπηρικών συντάξεων και επιδομάτων,
- οικονομική ενίσχυση για τα απαιτούμενα βοηθήματα / εξοπλισμό αναπήρων,
- ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση – ευκαιρίες για καλύτερη μόρφωση/ πανεπιστημιακές σπουδές,
- ευκαιρίες στην αγορά εργασίας με καλύτερες αμοιβές.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η αντίθεση: αναπηρία- βλάβη

Η βλάβη θεραπεύεται ολικώς ή μερικώς, μπορεί να αντιμετωπιστεί με φάρμακα ή εργαλεία μέσω της ιατρικής επιστήμης.

Η αναπηρία δεν θεραπεύεται, η ιατρική δεν μπορεί να αντιμετωπίσει τα «τραύματα» των αναπήρων που προέρχονται από τα κοινωνικά στερότυπα και το στιγματισμό.

Η αντίθεση αναδεικνύει το θέμα του Κειμένου 1, το οποίο είναι η αναπηρία. Σε αυτό το θέμα εστιάζει η συνέντευξη, οι ερωτήσεις που διατυπώνονται στον ερωτώμενο και οι απαντήσεις που δίνει. Με την αντίθεση, επίσης, ο ομιλητής θέλει να προβάλει τις ανεπανόρθωτες «βλάβες» που προκαλεί στα άτομα με αναπηρία ο κοινωνικός αποκλεισμός. Αυτές δεν αντιμετωπίζονται μέσω της ιατρικής επιστήμης, αλλά μόνο μέσα από την ισότιμη και ανθρώπινη αντιμετώπιση των ατόμων αναπηρία από τους άλλους. Πρόθεσή του είναι να προβληματίσει και να ευαισθητοποιήσει τους δέκτες του κειμένου

15338-Λύση

και το πετυχαίνει, ανάμεσα στα άλλα, με την αντίθεση, με την οποία αναδεικνύεται το πρόβλημα της αναπηρίας.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

1. διαδοχική υπόταξη
2. έχει μεταφορική σημασία
3. ειρωνεία
4. απαιτούμε
5. διεκδικούμε

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η ιστορία εκτυλίσσεται σε μια επαρχιακή πόλη στα τέλη του 19ου αιώνα. Βασικά σημεία του κειμένου στα οποία θα στηριχθεί η απάντηση:

- *Τα παιδιά των σχολείων παρηκολούθουν αλαλάζοντα κατόπιν του, έσυρον εκ των όπισθεν τα εσχισμένα του φορέματα ή τον ελιθοβόλο κατά βούλησιν.*
- Οι χαριτωμένοι νεάνια του γυμνασίου εδοκίμαζον την δύναμιν των βραχιόνων των επί της ράχεώς του. Τον εκύλιον εις την λάσπην όταν έβρεχε και εις τον κονιορτόν όταν δεν έβρεχε
- του έδιδον και εκάπνιζε τσιγάρα εις τα όποια περιείχετο πυρίτις, όπως γελώσιν έπειτα βλέποντες αναφλεγόμενας τας τρίχας του πώγωνός του.
- Ειδικαί συμμορίαί κατηρτίζοντο προς ανεύρεσίν του, τον συνελάμβανον, τον έδενον και τον έφερον όπου υπήρχε σύναξις κόσμου και ανελάμβανον τα καθήκοντα των εκτελεστών των

Οι συμπολίτες του ήρωα τον περιγελούν, τον περιπαίζουν, εκμεταλλεύονται την τρέλα και την αθωότητά του για τη δική τους τέρψη, του ασκούν βία, βάζουν σε κίνδυνο τη σωματική του ακεραιότητα, για να τον γελοιοποιήσουν. Η στάση τους ερμηνεύεται από τα στερεότυπα της εποχής, την άγνοια για τις ψυχικές ασθένειες, το χαμηλό πνευματικό τους επίπεδο, την απουσία οποιασδήποτε μέριμνας για τους «παράφρονες».

Ο μαθητής μπορεί να

- νιώσει οίκτο και συμπόνια για τον δύστυχο ήρωα και τα δεινά που υπομένει,
- εκφράσει το θυμό και την αγανάκτησή του για την απάνθρωπη στάση των συμπολιτών του,
- αναγνωρίσει τις δυσκολίες ένταξης των ψυχικά ασθενών σε ένα επαρχιακό κοινωνικό περιβάλλον,
- επισημάνει τυχόν ομοιότητες ή διαφορές με τη σημερινή εποχή.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

Κείμενο 1

Παιδιά εθισμένα σε socialmedia, βιντεοπαιχνίδια

Άρθρο που δημοσιεύθηκε στην www.kathimerini.gr, 8/10/2021.

Το 2018, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας αναγνώρισε επίσημα τους εθισμούς που σχετίζονται με το Διαδίκτυο, συμπεριλαμβανομένου του εθισμού στα βιντεοπαιχνίδια. Σύμφωνα με τον διευθυντή του τμήματος Εθισμού και ειδικό στην ψυχιατρική και την ψυχοθεραπεία παιδιών και εφήβων στο Πανεπιστημιακό Ιατρικό Κέντρο Αμβούργου – Επεντορφ, Ράινερ Τομάσιους, η αυξημένη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και οι ώρες κατά τις οποίες τα παιδιά παίζουν βιντεοπαιχνίδια είναι ιδιαίτερα ανησυχητικές. «Οι χρόνοι χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης αυξήθηκαν κατακόρυφα» δήλωσε ο Τομάσιους στην εφημερίδα Frankfurter Allgemeine. «Μεταξύ των παιδιών και των εφήβων ηλικίας 10 έως 17 ετών καταγράφηκαν ποσοστά αύξησης έως και 75%...»

Τα κορίτσια είναι πιο πιθανό να επηρεαστούν από επικίνδυνα ή παθολογικά πρότυπα χρήσης λόγω των κοινωνικών μέσων και τα αγόρια περισσότερο λόγω των βιντεοπαιχνιδιών. «Οι χρόνοι χρήσης ήταν πολύ υψηλοί –περίπου πεντέμισι ώρες τις καθημερινές για κοινωνικά δίκτυα και παιχνίδια στον υπολογιστή– χωρίς να περιλαμβάνεται η κατ' οίκον εκπαίδευση» πρόσθεσε ο Τομάσιους. «Αυτά είναι εξαιρετικά ανησυχητικά νούμερα και σημαντικά υψηλότερα από αυτά των εξαρτώμενων από κάνναβη παιδιών και εφήβων. Είναι ένας νέος πληθυσμός επιρρεπής σε εθισμό που δεν είχαμε δει πριν από δέκα χρόνια». Ωστόσο, οι ώρες χρήσης δεν είναι αρκετές για να διαγνωστεί ένα παιδί με εθισμό στα βιντεοπαιχνίδια. Άλλα κριτήρια πρέπει επίσης να πληρούνται σε διάστημα δώδεκα μηνών, όπως η απώλεια ελέγχου και η συνεχής χρήση παρά τις αρνητικές συνέπειες. «Αυτές οι συμπεριφορές πρέπει επίσης να οδηγούν σε σημαντική διαταραχή της καθημερινής ζωής στο σχολείο, στην οικογένεια ή σε άλλα κοινωνικά πλαίσια»

Κατά τον Τομάσιους, οι νέοι μπορούν να εθιστούν στα βιντεοπαιχνίδια όπως και στα ναρκωτικά. «Είναι ένας εθισμός που έγκειται στις διαταραχές συμπεριφοράς. Στην περίπτωση αυτή δεν υπάρχει κάποιος τοξικός παράγοντας ή μια ψυχοτρόπος ουσία που δρα άμεσα στο κεντρικό νευρικό σύστημα και προκαλεί μέθη. Ωστόσο, η χρήση των κοινωνικών μέσων και των βιντεοπαιχνιδιών μπορεί να επηρεάσει περιοχές του εγκεφάλου που είναι υπεύθυνες για τα καλά συναισθήματα».

Οι γονείς πρέπει να ενημερώνονται για το τι κάνουν τα παιδιά τους στο Διαδίκτυο για την αποφυγή και την καταπολέμηση του εθισμού των παιδιών τους. «Οι διαθέσιμες μελέτες δείχνουν ότι τα αγόρια είναι ιδιαίτερα ευαίσθητα λόγω προβλημάτων αυτοεκτίμησης. Μπορεί να νιώσουν τα ίδια πιο δυνατά κερδίζοντας μάχες στο παιχνίδι». Το αυξημένο άγχος, οι χαμηλές δεξιότητες αυτοελέγχου, η χαμηλή αυτοεκτίμηση και η κοινωνική ανασφάλεια παίζουν μεγάλο ρόλο στη δημιουργία του εθισμού. «Πρέπει να θέσετε όρια ανάλογα με την ηλικία των παιδιών και να δείξετε ενδιαφέρον για το περιεχόμενο του παιχνιδιού, προκειμένου να μπορέσετε να καταλάβετε τι ψάχνουν σε αυτό τα παιδιά σας. Το σημαντικότερο είναι να προσφέρετε εναλλακτικές λύσεις με ανάλογες δραστηριότητες αναψυχής, οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα αντιμετώπισης του άγχους ή άλλων καταστάσεων που ωθούν τα παιδιά στο να εθίζονται σε αυτά τα παιχνίδια» καταλήγει.

Κείμενο 2

«Φίλοι»

Ο ήρωας Ιορδάνης σε μεγάλη πλέον ηλικία ταξιδεύει με το τρένο προς τη γενέτειρά του και θυμάται τα καλοκαίρια της παιδικής του ηλικίας με τους φίλους του στο χωριό. Από το βιβλίο του Γιάννη Ξανθούλη «Την Κυριακή έχουμε γάμο» Εκδόσεις Διόπτρα.

Ο Ιορδάνης όμως δεν ξέχασε ποτέ αυτούς τους καλοκαιρινούς φίλους που έτρωγαν τις καταλήξεις των λέξεων, σύμφωνα με το τοπικό γλωσσικό ιδίωμα. Μαζί τους είχε μάθει να περπατά ξυπόλυτος στους χωμάτινους δρόμους, χωρίς να πτοείται από τα τριβόλια που χώνονταν στα πέλματά του. Είδε τους μεγαλύτερους να σκοτώνουν οχιές κι εξασκήθηκε να κλέβει ζουμερά σύκα, χωρίς να πολυνοιάζεται για το γάλα τους που, όπου έσταζε στα χέρια του, του προξενούσε φαγούρα και σήκωνε φουσκάλες που πονούσαν. Ατρόμητοι φίλοι, που ορκίζονταν να μη μαρτυρήσουν ποτέ τα μυστικά που αντάλλασσαν μεταξύ τους και αφορούσαν συνήθως άλλα μυστικά, κλεμμένα από τον δυσανάγνωστο κόσμο των μεγάλων. [...]

Θάλασσες, φύκια περιπλανώμενα από κύμα σε κύμα, φωνές αξεδιάλυτες, μπλεγμένες με αεράκι καλοκαιρινό και τσιτσιρίσμα λαδιού σε τηγάνι με αφρόψαρα και καλαμαράκια, αντικατοπτρισμοί βράχων με πόδια αχινού και πεταλίδας, σύννεφα σαν γιγάντια χρυσάνθεμα... Ώρες συμπυκνωμένες σε μία και μόνο στιγμή παρήλαυναν απανωτά, σε όνειρα – αστραπή. Στη μέση όλων αυτών ο Ιορδάνης, ηλιοκαμένος, με αλάτια στα φρύδια και τα μαλλιά, άμμο στο μέσα μέρος και τα πόδια χαραγμένα από τα κελύφη – λεπίδες των μυδιών, χωρίς να του περνά καν από τον νου ότι η ζωή

είναι μονάχα ένα «τώρα» και τίποτ' άλλο. Μισοξυπνούσε, άκουγε το σφύριγμα του τρένου και ξανάπεφτε στην πράσινη θάλασσα, αποκαμωμένος από ευτυχία.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τι μπορούν να κάνουν οι γονείς, προκειμένου να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της υπερβολικής ενασχόλησης του παιδιού τους με το διαδίκτυο, σύμφωνα με το Κείμενο 1; Να απαντήσεις συνοπτικά σε ένα κείμενο 60 – 80 λέξεων.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τι επιδιώκεται δομικά με την αυτούσια μεταφορά των λεγομένων του Ρ. Τομάσιους στο Κείμενο 1;

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να αντιστοιχήσεις κάθε πρόταση του Κειμένου 1, που βρίσκεται στην στήλη Α, με τον τρόπο με τον οποίο αποδίδεται το μήνυμα, που αναγράφεται στη στήλη Β:

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
A. Το 2018, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας αναγνώρισε επίσημα τους εθισμούς που σχετίζονται με το Διαδίκτυο, συμπεριλαμβανομένου του εθισμού στα βιντεοπαιχνίδια	1. Συμβουλή, προτροπή
B. Τα κορίτσια είναι πιο πιθανό να επηρεαστούν από επικίνδυνα ή παθολογικά πρότυπα χρήσης λόγω των κοινωνικών μέσων και τα αγόρια περισσότερο λόγω των βιντεοπαιχνιδιών.	2. Πραγματικό γεγονός, βεβαιότητα

Γ. Άλλα κριτήρια πρέπει επίσης να πληρούνται σε διάστημα δώδεκα μηνών, όπως η απώλεια ελέγχου	3.δυνατότητα
Δ. Ωστόσο, η χρήση των κοινωνικών μέσων και των βιντεοπαιχνιδιών μπορεί να επηρεάσει περιοχές του εγκεφάλου που είναι υπεύθυνες για τα καλά συναισθήματα.	4.αναγκαιότητα
Ε.«Το σημαντικότερο είναι να προσφέρετε εναλλακτικές λύσεις με ανάλογες δραστηριότητες αναψυχής»	5.πιθανότητα

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 2 παρουσιάζονται τα καλοκαίρια των παιδικών χρόνων του ήρωα. Πώς θα τα χαρακτήριζες και γιατί (μονάδες 10); Ποια συναισθήματα σου δημιουργούνται, ειδικά αν τα συγκρίνεις με τα καλοκαίρια που ζουν τα παιδιά σήμερα; (μονάδες 5)

Μονάδες 15

αήιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)**1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Σύμφωνα με το Κείμενο 1, οι γονείς θα πρέπει να ενημερώνονται για τις διαδικτυακές δραστηριότητες των παιδιών τους, προκειμένου να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα του εθισμού. Είναι ανάγκη να τα οριοθετούν ανάλογα με την ηλικία τους, αλλά και να ενδιαφέρονται για το περιεχόμενο του διαδικτυακού παιχνιδιού που παίζουν, προκειμένου να κατανοήσουν τους λόγους αυτής της απασχόλησης. Τέλος, είναι ανάγκη να προσφέρουν εναλλακτικές διεξόδους ψυχαγωγίας για την αντιμετώπιση του άγχους ή άλλων παραγόντων που σχετίζονται με τα διαδικτυακά παιχνίδια.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο Ράινερ Τομάσιους είναι ο διευθυντής του τμήματος Εθισμού και ειδικός στην ψυχιατρική και την ψυχοθεραπεία παιδιών και εφήβων στο Πανεπιστημιακό Ιατρικό Κέντρο Αμβούργου – Έπεντορφ. Η αυτούσια μεταφορά των λόγων του ενισχύει την εγκυρότητα και την αξιοπιστία τόσο της θεματικής περιόδου της πρώτης παραγράφου, αλλά και όλου του άρθρου συνολικά. Με αυτό τον τρόπο οργανώνεται δομικά το Κείμενο 1, καθώς κυρίαρχο ρόλο σε αυτό έχουν οι θέσεις του έγκριτου επιστήμονα, που συμπληρώνουν τη δημοσιογραφική αφήγηση.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Α. 2

Β. 5

Γ. 4

Δ. 3

Ε. 1

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ο μαθητής / η μαθήτρια μπορεί να αξιοποιήσει στοιχεία από το κείμενο και να αναφερθεί σε καλοκαίρια που τα χαρακτηρίζει η ξεγνοιασιά, η ανεμελιά, η ελευθερία, το αυτοσχέδιο παιχνίδι μέσα στην φύση, η έλλειψη πίεσης χρόνου ή άγχους, η απουσία τεχνολογικών μέσων ή επιτευγμάτων κ.ά. Αντίστοιχα, μπορεί να εκφράσει τα προσωπικά του/της συναισθήματά αναλογιζόμενος /η το τότε με το τώρα. Κάθε απάντηση θεωρείται σωστή, αρκεί να είναι επαρκώς τεκμηριωμένη, σαφής και ακριβής.

αήιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1**Επιλογή επαγγέλματος στα... τυφλά**

Το παρακάτω κείμενο είναι ελαφρώς διασκευασμένο άρθρο της Αλεξάνδρας Κασσίμη που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Καθημερινή» στις 29 Ιανουαρίου 2005.

Οι περισσότεροι απόφοιτοι Λυκείου, όπως φαίνεται από τις πρώτες τους επιλογές στις σχολές που δηλώνουν στα μηχανογραφικά δελτία, επιθυμούν να γίνουν γιατροί, δάσκαλοι, δικηγόροι, αρχιτέκτονες και πολιτικοί μηχανικοί. Πρόκειται για επαγγελματικούς κλάδους που λίγο-πολύ είναι κορεσμένοι, ωστόσο στη θεωρία αποτελούν μια «σταθερή αξία» για επαγγελματική αποκατάσταση. Ουδείς ωστόσο μπορεί να κατηγορήσει τους νέους για τις επιλογές τους, καθώς ο επαγγελματικός προσανατολισμός ουσιαστικά απουσιάζει από τα σχολεία, ενώ παράλληλα το γενικότερο κλίμα αβεβαιότητας σχετικά με την αποκατάσταση δημιουργεί ένα πρόσθετο βάρος. Ένα παιδί 15-16 ετών καλείται να πάρει μια απόφαση ζωής όταν επιλέγει κατεύθυνση στο σχολείο, με σημαντικό παράγοντα επιλογής την ωριμότητά του που αποτελεί συνάρτηση τόσο του χαρακτήρα του όσο και της οικογένειας στην οποία μεγάλωσε, σύμφωνα με τους ειδικούς. «Πρόκειται για επιστημονική διαδικασία αυτή της επιλογής επαγγέλματος», εξηγεί η κ. Αλεξάνδρα Καππάτου, ψυχολόγος-παιδοψυχολόγος, που συμπληρώνει ότι «οφείλουμε να εξετάσουμε την προσωπικότητα του παιδιού, τις σχέσεις του με τον εαυτό του, τις δεξιότητές του, τις προσδοκίες του από το μελλοντικό του επάγγελμα, στα οποία μπορούμε να καταλήξουμε ύστερα από ενδελεχή έλεγχο ενός ψυχολόγου».

Συχνά συναντάμε το φαινόμενο πολύ καλών μαθητών που δεν φαίνεται να έχουν κάποια ιδιαίτερη έφεση σε ένα συγκεκριμένο κλάδο, καθώς φαίνεται να αριστεύουν σε όλους τους τομείς και να επιλέγουν τις σχολές προτίμησης που έχουν τις υψηλότερες βάσεις εισαγωγής. «Η πρακτική αυτή εντάσσεται σε μία γενικότερη νοοτροπία βαθμοθηρίας που συναντάμε συχνά και μας δίνουν την αίσθηση ότι επιλέγουν σχολές που «ανταποκρίνονται» στις επιδόσεις τους», αναλύει η κ. Καππάτου. Σημαντικό ρόλο στην επιλογή ζωής που καλείται να πάρει ένα παιδί διαδραματίζει και ο τρόπος που αντιλαμβάνεται την μάθηση. «Η συνεχής πίεση των γονιών για υψηλές επιδόσεις στο σχολείο δημιουργούν μian αίσθηση αποστροφής των παιδιών στη γνώση», εξηγεί η κ. Καππάτου. Το όνειρο κάθε γονιού είναι να δει το παιδί του με πτυχίο, γεγονός το οποίο φυσικά είναι αδύνατο να συμβεί σε όλους, σύμφωνα με την κ. Καππάτου. Το σχολείο θα πρέπει να καλλιεργεί την αγάπη για τη μάθηση ώστε, όταν έρθει η στιγμή της μεγάλης απόφασης, η επιλογή να γίνει με γνώμονα τις

15353

ικανότητες και τις επιθυμίες, όχι τις κοινωνικές επιταγές ή το κύρος που προσδίδει κάποιο επάγγελμα.

Κείμενο 2

Καλός υπάλληλος

Το παρακάτω κείμενο είναι ένα από «Τα πεζά της ωριμότητας» του Κωνσταντίνου Καρυωτάκη. Ο Καρυωτάκης έγραψε πολύ λίγα πεζά. Τα περισσότερα από αυτά γράφτηκαν τους τελευταίους έξι μήνες της ζωής του και δημοσιεύτηκαν μετά από τον θάνατό του (1928).

Είναι ένας αγαθός γεροντάκος. Έπειτα από τριάντα χρόνων υπηρεσία, έχει να διατρέξει όλους τους βαθμούς. Γραφεύς στο πρωτόκολλο.

Πάντα έκανε τη δουλειά του ευσυνείδητα, σχεδόν με κέφι. Σκυμμένος από το πρωί ως το βράδυ στο παρθενικό βιβλίο του, περνούσε τους αριθμούς και αντέγραφε τις περιλήψεις. Κάποτε, μετά την καταχώριση ενός εισερχομένου ή ενός εξερχομένου, ετράβαγε μια γραμμή που έβγαινε από την τελευταία στήλη και προχωρούσε προς το περιθώριο, έτσι σαν απόπειρα φυγής. Αυτή η ουρά δεν είχε θέση εκεί μέσα, όμως την τραβούσε βιαστικά, με πείσμα, θέλοντας να εκφράσει τον εαυτό του. Αν έσκυβε κανείς πάνω στην απλή και ίσια γραμμούλα, θα διάβαζε την ιστορία του καλού υπαλλήλου.

Νέος ακόμη, μπαίνοντας στην υπηρεσία, εχαιρέτησε με συγκαταβατικό χαμόγελο τους συναδέλφους του. Έτυχε να καθίσει σ' αυτή την καρέκλα. Κι έμεινε εκεί. Ήρθαν άλλοι αργότερα, έφυγαν, επέθαναν. Αυτός έμεινε εκεί. Οι προϊστάμενοί του τον θεωρούσαν απαραίτητο. Είχε αποκτήσει μια φοβερή, μοιραία ειδικότητα.

Ελάχιστα πρακτικός άνθρωπος. Τίμιος, ιδεολόγος. Μ' όλη τη φτωχική του εμφάνιση, είχε αξιώσεις ευπατρίδου¹. Ένα πρωί, επειδή ο Διευθυντής του τού μίλησε κάπως φιλικότερα, επήρε θάρρος, του απάντησε στον ενικό, εγέλασε μάλιστα ανοιχτόκαρδα και τόν' χτύπησε στον ώμο. Ο κύριος Διευθυντής τότε, μ' ένα παγωμένο βλέμμα, τον εκάρφωσε πάλι στη θέση του. Κι έμεινε εκεί.[...]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

¹ ευπατρίδης: πολίτης ανώτερης κοινωνικής τάξης.

15353

Να αποδώσεις περιληπτικά σε 50-60 λέξεις τις απόψεις που διατυπώνει η αρθρογράφος στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 σε σχέση με τον τρόπο που οι νέοι επιλέγουν επάγγελμα.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

«Ουδείς ωστόσο μπορεί να κατηγορήσει από τα σχολεία, ενώ παράλληλα το γενικότερο κλίμα πρόσθετο βάρος.» (1^η παράγραφος, Κείμενο 1)

Ποιος είναι ο ρόλος των υπογραμμισμένων λέξεων ως στοιχείων συνοχής (μονάδες 4); Ποια νοήματα συνδέουν μέσα στο συγκεκριμένο κείμενο (μονάδες 6);

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

«Η συνεχής πίεση των γονιών για υψηλές επιδόσεις στο σχολείο δημιουργούν μian αίσθηση αποστροφής των παιδιών στη γνώση», εξηγεί η κ. Καππάτου (2^η παράγραφος, Κείμενο 1). Να εξηγήσεις τον ρόλο των εισαγωγικών ως σημείου στίξης στο συγκεκριμένο χωρίο. Πώς εξυπηρετεί η χρήση τους την αρθρογράφο στο κειμενικό είδος που έχει επιλέξει; Τι υφολογικές συνέπειες θα είχε μια πιθανή απουσία τους;

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4

Να περιγράψεις τις ψυχολογικές διακυμάνσεις από τις οποίες περνά ο «καλός υπάλληλος» του Κειμένου 2, τεκμηριώνοντας την απάντησή σου (μονάδες 10). Ποια συναισθήματα σου γεννά η ιστορία του και γιατί (μονάδες 5); Να καταγράψεις τις απόψεις σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

15353-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ενδεικτική πύκνωση (58 λέξεις):

Η αρθρογράφος, αναφερόμενη στους τρόπους επιλογής επαγγέλματος από τους νέους, επισημαίνει την προτίμησή τους στα κορεσμένα, αλλά καταξιωμένα. Διευκρινίζει βέβαια ότι η επιλογή τους γίνεται χωρίς οργανωμένη σχολική καθοδήγηση και υπό το βάρος μιας ευρύτερης επαγγελματικής αβεβαιότητας. Τέλος, φαίνεται να συμφωνεί με τους ειδικούς ως προς την επιρροή της ωριμότητας, του χαρακτήρα και της οικογένειας στην τελική επιλογή.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Οι δύο υπογραμμισμένες λέξεις είναι διαρθρωτικές. Με την παρουσία τους συμβάλλουν στη συνοχή του κειμένου, δηλαδή στη γλωσσική του αλληλουχία, ενώ μέσω του νοήματος που εκφράζουν ενισχύουν τη συνεκτικότητα, δηλαδή τη νοηματική αλληλουχία. Ειδικότερα:

- Το «ωστόσο» ως γλωσσικό στοιχείο συνοχής δηλώνει αντίθεση. Στην προκειμένη περίπτωση η συντάκτρια, αφού έχει επισημάνει στην προηγούμενη περίοδο λόγοι ότι οι περισσότεροι απόφοιτοι Λυκείου επιδιώκουν ως πρώτη επιλογή σπουδών επαγγέλματα καταξιωμένα μεν, αλλά με περιορισμένη επαγγελματική αποκατάσταση, τονίζει αντιθετικά ότι η επιλογή ενός κορεσμένου επαγγέλματος από τους νέους δεν είναι σωστό να συνεπάγεται μια κατηγορία σε βάρος τους ότι έκαναν μια μη συνετή επιλογή. Τη θέση αυτή την αιτιολογεί στη συνέχεια επικαλούμενη δύο λόγους, εκ των οποίων ο ένας είναι το γεγονός ότι οι μαθητές δεν έχουν λάβει μια επίσημη επαγγελματική καθοδήγηση μέσα στα σχολεία τους.
- Προκειμένου να προσθέσει και μια δεύτερη αιτία, η συντάκτρια χρησιμοποιεί στο σημείο αυτό το «παράλληλα», το οποίο ως γλωσσικός δείκτης δηλώνει προσθήκη νοήματος. Πιο συγκεκριμένα, υποστηρίζει ότι η δυσκολία των παιδιών να κάνουν εύστοχες επαγγελματικές επιλογές σχετίζεται επιπλέον και με τη γενική αβεβαιότητα που παρατηρείται στην κοινωνία σε σχέση με την επαγγελματική αποκατάσταση.

15353-Λύση

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Στο συγκεκριμένο χωρίο τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο της αυτούσιας μεταφοράς μέσα στο κείμενο των όσων έχει υποστηρίξει μια ειδικός στο προς διερεύνηση θέμα, η ψυχολόγος-παιδοψυχολόγος Αλεξάνδρα Καππάτου, αναφορικά με την αρνητική επιρροή που ασκούν οι βαθμολογικές απαιτήσεις των γονιών στη σχέση που αναπτύσσουν τα παιδιά τους με τη γνώση. Η σχέση αυτή συγκαταλέγεται στους παράγοντες που επηρεάζουν τους νέους στην επαγγελματική τους επιλογή (θέμα κειμένου). Είναι γεγονός ότι η συντάκτρια έχει αφιερώσει ένα μεγάλο μέρος του άρθρου της στις απόψεις της συγκεκριμένης επιστήμονος, είτε εντός είτε εκτός εισαγωγικών. Ειδικά στην πρώτη περίπτωση, όπως εδώ, το αναγνωστικό κοινό εστιάζει την προσοχή του στο συγκεκριμένο χωρίο και πληροφορείται τις απόψεις της «αυθεντίας» με άμεσο τρόπο.

Η απουσία εισαγωγικών σηματοδοτεί τη μετάβαση στον πλάγιο λόγο και συνεπάγεται την απώλεια της ζωντανίας, καθώς και την υιοθέτηση ενός ύφους πιο πεζού και εκ των πραγμάτων λιγότερο ενδιαφέροντος. Η εναλλαγή ωστόσο ευθέως και πλαγίου λόγου, την οποία έχει επιτύχει εδώ η συντάκτρια, σπάει την υφολογική μονοτονία του κειμένου και κρατάει το ενδιαφέρον του αναγνώστη ζωντανό.

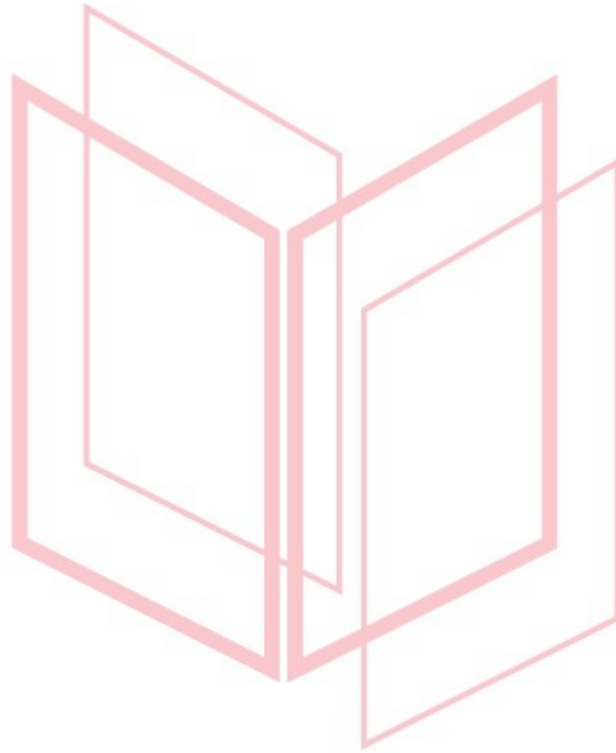
Ειδικά βέβαια σε ένα δημοσιογραφικό άρθρο, όπως είναι το συγκεκριμένο κείμενο, πέραν της υφολογικής ποικιλίας, η αυτούσια παράθεση μέσα σε εισαγωγικά της άποψης κάποιου –κατεξοχήν όταν αυτή διατυπώνεται από μία «αυθεντία» στο θέμα– συνιστά ένα «ξένο σχόλιο» που ενισχύει την αντικειμενικότητα και την αξιοπιστία των θέσεων του συντάκτη, στοιχείο που εν προκειμένω η αρθρογράφος φαίνεται να έχει επιτύχει σε μεγάλο βαθμό.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Το κείμενο περιγράφει την επαγγελματική ζωή ενός ευσυνείδητου υπάλληλου γραφείου που μονότονα, επί τριάντα χρόνια, πρωτοκολλά έγγραφα. Ο ήρωας αυτός, παρότι «πάντα» έκανε τη δουλειά του «σχεδόν με κέφι», νιώθει εγκλωβισμένος σε αυτήν. Δραπετεύει όμως μόνο μεταφορικά, με μολυβιές που διαπερνούν τα πλαίσια του βιβλίου πρωτοκόλλησης «σαν απόπειρα φυγής». Θέλει «να εκφράσει τον εαυτό του», να αναδείξει τον αριστοκρατισμό του παρά τη φτώχεια του («είχε αξιώσεις ευπατρίδου»), ωστόσο αυτό που απολαμβάνει, καρφωμένος στην ίδια εργασιακή καρέκλα, είναι απλώς ο τίτλος του «καλού υπαλλήλου». Η ψυχολογική του συντριβή κορυφώνεται στη σκηνή με τον Διευθυντή. Θεωρώντας πως μια φιλική κουβέντα του ανωτέρου του μπορεί να μεταφραστεί σε εκδήλωση συμπάθειας, γεμάτος θάρρος «απαντά στον ενικό», «γελά ανοιχτόκαρδα», «τον χτυπά στον ώμο» και, για αυτά τα «τραγικά» εργασιακά λάθη, τιμωρείται. Ένα βλοσυρό βλέμμα τού παγώνει τον ψυχισμό και τον ξανακαθλώνει στην ίδια θέση. Και μοιρολατρικά «έμεινε εκεί»...

15353-Λύση

Οι μαθητές/-τριες αναμένεται να αναφερθούν σε συναισθήματα λύπης και συμπόνιας προς τον ήρωα (για τη στασιμότητα στην οποία καθελώθηκε πάρα τα όνειρά του και τη συναισθηματική του συντριβή) και αποστροφής προς τον Διευθυντή (για την υποτιμητική του στάση απέναντι σε έναν ευσυνείδητο υπάλληλο).

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1**Η ψηφιακή εποχή έρχεται. Προετοιμαζόμαστε;**

Το παρακάτω κείμενο είναι ελαφρώς διασκευασμένο άρθρο του Ανδρέα Δρυμιώτη που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Καθημερινή» στις 13 Μαρτίου 2016.

Σύμφωνα με τον Eric Schmidt, Εκτελεστικό Πρόεδρο της Google, «κάθε δύο μέρες παράγουμε τόσο ψηφιακό περιεχόμενο, όσο η ανθρωπότητα δημιούργησε από καταβολής κόσμου μέχρι το 2003 – ποσότητα που αντιστοιχεί σε 5 exabytes πληροφορίας»! Δεν είμαι βέβαιος ότι μπορούμε εύκολα να συλλάβουμε το μέγεθος αυτής της μονάδας. Ενα exabyte είναι η εξηκοστή δύναμη του δύο ή ένας δεκαδικός αριθμός με 19 ψηφία. Και είναι βέβαιο ότι αυτό το περιεχόμενο μεγαλώνει εκθετικά, καθημερινά. Όλοι μας δημιουργούμε πληροφορίες και οι περισσότερες από αυτές βρίσκονται στο διαδίκτυο. Και «το διαδίκτυο περιλαμβάνεται μεταξύ των λίγων πραγμάτων που η ανθρωπότητα δημιούργησε, το οποίο η ανθρωπότητα δεν καταλαβαίνει και το οποίο είναι το μεγαλύτερο πείραμα στην αναρχία που είχαμε ποτέ», όπως λέει και πάλι ο Eric Schmidt. Παράλληλα, η τεράστια πρόοδος που έχει συντελεστεί σε υπολογιστική ισχύ, αισθητήρες, τηλεπικοινωνίες και ενεργοποιητές είναι τόσο μεγάλη που πολλές από τις δραστηριότητές μας που πιστεύαμε ότι μόνο άνθρωποι μπορούν να τις εκτελέσουν, σήμερα γίνονται από εξελιγμένες μηχανές. Οι επιπτώσεις στη ζωή μας και στην καθημερινότητά μας θα είναι δραματικές και μόνο όσοι είναι καλά προετοιμασμένοι θα μπορέσουν να επιβιώσουν σε έναν εντελώς διαφορετικό κόσμο, ο οποίος έχει αρχίσει να διαμορφώνεται ερήμην μας.

Είναι ολοφάνερο ότι το πρώτο πράγμα που χρειαζόμαστε είναι η εξασφάλιση από την κακόβουλη χρήση των πληροφοριών. Όπως ακριβώς ο άνθρωπος ανακάλυψε τη φωτιά, η οποία είναι εξαιρετικά χρήσιμη αλλά ταυτόχρονα μπορεί να είναι πολύ καταστροφική, και στη συνέχεια δημιούργησε τα μέσα για την κατάσβεσή της, έτσι πρέπει να αντιμετωπιστεί και η διάχυση των πληροφοριών. Ο Πρόεδρος Obama στον τελευταίο χρόνο της προεδρίας του, έβαλε στον προϋπολογισμό το ποσό των 19 δισεκατομμυρίων δολαρίων για την υλοποίηση ενός σχεδίου ασφάλειας στον κυβερνοχώρο. Αυτή είναι μια εντελώς καινούργια δραστηριότητα στον χώρο της πληροφορικής και είμαι απολύτως βέβαιος ότι πολλές εταιρείες θα χρειαστεί να δημιουργήσουν διευθύνσεις για την ασφάλεια και ακεραιότητα των πληροφοριών τους, τις οποίες θα πρέπει να στελεχώσουν με το κατάλληλο προσωπικό.

Κείμενο 2

15354

Σχήμα

Το ποίημα ανήκει στην πρώτη ποιητική συλλογή του Τάκη Παπατσώνη, «Εκλογή Α», η οποία εκδόθηκε το 1934.

Δεν είναι φωτεινότερο πράγμα από την Αλήθεια·
ψάχνεις μ' έρωτα και μανία να τήνε βρεις;
είναι η έρευνά σου σαν τη Νύχτα καρποφόρα,
που έχει ασφαλές, ότι θα σκάσει ο Ήλιος πομπωδώς·
η έρευνά σου σαν τη Νύχτα, που όσα ερέβη
και αν δέρνουν, κάτι σιγολάμπει, είτε η πληθώρα
των άστρων, είτε έστω, η αγωνιώδης μέσω συγγέφων
θολή εκείνη φωταύγεια που οδηγάει.
Αντίθετα, όποιος δεν νοιάζεται για την Αλήθεια,
είναι της αμεριμνησίας του η δήθεν γαλήνη
σαν την αιώνια νύχτα του κακού θανάτου, –άκαρπη,
δίχως ουδενός πράγματος φόβο ή ελπίδα, δίχως αρχή,
δίχως τέλος, ασυνείδητη, σαν την ψιλή έννοια
θανάτου δίχως τρόπαια χρωμάτων, δίχως καν την στιλπνότητα
Κρίσεως μελλοντικής μετά σαλπίγγων.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να αποδώσεις περιληπτικά σε 40-50 λέξεις τις απόψεις του Eric Schmidt στο Κείμενο 1 για τα χαρακτηριστικά της ψηφιακής εποχής.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να προσδιορίσεις δύο τρόπους ανάπτυξης της δεύτερης παραγράφου του Κειμένου 1 (μονάδες 4), αιτιολογώντας τη χρήση τους στη συγκεκριμένη παράγραφο (μονάδες 6).

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

15354

Να σχολιάσεις τη χρήση του ερωτηματικού στον τίτλο του Κειμένου 1, τεκμηριώνοντας την απάντησή σου με στοιχεία και από το ίδιο το κείμενο (μονάδες 10). Τι αλλαγές θα δημιουργούσε η χρήση θαυμαστικού στην ίδια θέση (μονάδες 5);

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις με στοιχεία από το ποίημα του Τάκη Παπατσώνη (Κείμενο 2) τη στάση των ανθρώπων προς την αλήθεια και να προσδιορίσεις ποια θα διάλεγες εσύ, τεκμηριώνοντας σε κάθε περίπτωση την απάντησή σου. Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15354-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή).

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ενδεικτική πύκνωση (49 λέξεις)

Ο Eric Schmidt, αναφερόμενος στα χαρακτηριστικά της ψηφιακής εποχής, εστιάζει στην ταχύτητα και στην ποσότητα του παραγόμενου ψηφιακού περιεχομένου, κρίνοντας την εντυπωσιακή συγκριτικά με το παρελθόν. Τονίζει μάλιστα πως το διαδίκτυο συνιστά ένα τεράστιο ανθρώπινο πείραμα, το οποίο όμως παραδόξως δεν έχει κατανοηθεί ακόμα πλήρως από τον δημιουργό του.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο συντάκτης, έχοντας περιγράψει τον καταιγισμό πληροφοριών τον οποίο υφιστάμεθα στο πλαίσιο της ψηφιακής εποχής, κυρίως μέσω του διαδικτύου, τονίζει την ανάγκη να υπάρξει μέριμνα για την προστασία των ανθρώπων από την κακόβουλη χρήση πληροφοριών (θεματική περίοδος). Τη θέση του αυτή την τεκμηριώνει αναπτύσσοντας τη σε παράγραφο με την τεχνική της αναλογίας και των παραδειγμάτων.

Στο πλαίσιο της αναλογίας η εφεύρεση των ψηφιακών μέσων διάχυσης πληροφοριών, κυρίως του διαδικτύου, παραλληλίζεται με την ανακάλυψη της φωτιάς. Η δεύτερη συνιστά μια από τις μεγαλύτερες επιτυχίες του ανθρώπου, η οποία κατέστη «εξαιρετικά χρήσιμη» για την καθημερινότητά του, αλλά ταυτόχρονα και «πολύ καταστροφική». Χάρη στη φωτιά ο άνθρωπος ανέπτυξε πολιτισμό, βελτιώνοντας τις συνθήκες ζωής του (π.χ. με τη θέρμανση) και διευκολύνοντας την καθημερινότητά του (π.χ. με την κατασκευή διαφόρων εργαλείων). Η ίδια ωστόσο αυτή ανακάλυψη, αξιοποιούμενη με λανθασμένο τρόπο, έχει οδηγήσει επανειλημμένως σε καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και απώλειες υλικές, αλλά και ανθρώπινες. Το ίδιο «χρήσιμη» αλλά και «καταστροφική» είναι και η διάχυση πληροφοριών. Μέσω της ενημέρωσης που εξασφαλίζει, βοηθά το άτομο να έχει πλήρη εικόνα των πραγμάτων, να μην εξαπατάται, να διαμορφώνει άποψη και να ασκεί κριτική στα κακώς κείμενα ώστε να τα βελτιώνει. Όταν ωστόσο ο έλεγχος της πληροφορίας περνά σε «λάθος» χέρια, η συνεπαγόμενη παραπληροφόρηση μπορεί να εξελιχθεί σε μία

15354-Λύση

ανεξέλεγκτη λαίλαπα με τεράστιες απώλειες, ατομικές (προσωπική πλάνη, παθητικοποίηση, φανατισμός) αλλά και κοινωνικές (πνευματική αδρανοποίηση και χειραγώγηση μιας ολόκληρης κοινότητας –μεμονωμένης ομάδας, λαού, έθνους– ακόμα και ολόκληρου του κόσμου). Όπως ωστόσο ο άνθρωπος, βλέποντας την επικινδυνότητα της φωτιάς, έλαβε τα μέτρα του και «δημιούργησε τα μέσα για την κατάσβεσή της», έτσι «πρέπει να αντιμετωπίσει και τη διάχυση των πληροφοριών»· αναλογικά: να κατασκευάσει δηλαδή αντίστοιχους «πυροσβεστήρες», ώστε να ελέγχει και να περιορίζει την κακόβουλη μετάδοση της πληροφορίας. Αυτό είναι και το μήνυμα που θέλει να περάσει ο συντάκτης μέσω της συγκεκριμένης αναλογίας.

Προκειμένου μάλιστα να ισχυροποιήσει τη θέση του αυτή, δίνει ο ίδιος ένα παράδειγμα τέτοιου «πυροσβεστήρα», αναφερόμενος στην περίπτωση του Obama και στο ενδιαφέρον που επέδειξε ως Πρόεδρος των ΗΠΑ για την ασφάλεια στο διαδίκτυο. Όπως επισημαίνει χαρακτηριστικά, στον τελευταίο χρόνο της προεδρίας εκείνου η Αμερική συμπεριέλαβε στον προϋπολογισμό της την επένδυση ενός τεράστιου χρηματικού ποσού, 19 δισεκατομμυρίων δολαρίων, στο πλαίσιο ενός σχεδιασμού για την ενίσχυση της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο με τη μέριμνα του ίδιου του κράτους.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Με τη χρήση του ερωτηματικού στον τίτλο του Κειμένου 1 («*Η ψηφιακή εποχή έρχεται. Προετοιμαζόμαστε;*») ο συντάκτης θέλει να δημιουργήσει έναν προβληματισμό. Με δεδομένη την έλευση της ψηφιακής εποχής, την ολοένα και αυξανόμενη διάχυση της πληροφορίας με ασύλληπτες μάλιστα ταχύτητες («*κάθε δυο μέρες παράγουμε τόσο ψηφιακό περιεχόμενο όσο η ανθρωπότητα δημιούργησε από καταβολής κόσμου μέχρι το 2003*»), αλλά και τους κινδύνους που κρύβονται πίσω από την κακόβουλη χρήση της, ο ίδιος ως άνθρωπος εντυπωσιάζεται μεν («*5 exabytes πληροφορίας!* Δεν είμαι βέβαιος ότι μπορούμε εύκολα να συλλάβουμε το μέγεθος αυτής της μονάδας») αλλά ταυτόχρονα ανησυχεί, αφού είναι πεπεισμένος ότι «*οι επιπτώσεις*» του φαινομένου «*στη ζωή μας θα είναι δραματικές*». Μόνη λύση σε αυτή την επερχόμενη λαίλαπα είναι κατά τη γνώμη του η καλή προετοιμασία. Την ύπαρξη ωστόσο αυτής στην παρούσα φάση φαίνεται να την αμφισβητεί. Αυτή η αμφισβήτηση εκφράζεται και με το ερωτηματικό του τίτλου: «*Προβληματιζόμαστε;*» Δηλαδή, άραγε προετοιμαζόμαστε ως πολίτες της παγκόσμιας κοινότητας για τη σωστή διαχείριση της επέλασης της ψηφιακής πληροφορίας; Παίρνουμε τα μέτρα μας; Είμαστε υποψιασμένοι; Προφανώς για τον ίδιο η απάντηση είναι αρνητική. Γι' αυτό και μέσω της αναλογίας και του παραδείγματος στη δεύτερη παράγραφο προσπαθεί να τονίσει το πόσο σημαντικό είναι να αναλάβουμε δράση.

Αν στη θέση του ερωτηματικού στον τίτλο υπήρχε θαυμαστικό (*Η ψηφιακή εποχή έρχεται. Προετοιμαζόμαστε!*), την έκφραση προβληματισμού και αμφισβήτησης θα τη διαδεχόταν η

15354-Λύση

βεβαιότητα, αλλά και ο ενθουσιασμός του συντάκτη ότι η παγκόσμια κοινότητα είναι σε ετοιμότητα να προσαρμοστεί στα νέα ψηφιακά δεδομένα και να αντιμετωπίσει τους όποιους κινδύνους. Ίσως, σε συνδυασμό με το α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο, η διατύπωση αυτή θα ισοδυναμούσε και με μια πρόσκληση προς την ανθρωπότητα για μια συλλογική ενεργοποίηση και δράση.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Το ποίημα αναφέρεται στους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν την αλήθεια. Το ποιητικό υποκείμενο, παρουσιάζοντάς την ως υπέρτατη αξία («Αλήθεια»), ως «το φωτεινότερο» των πραγμάτων, μεταφέρει έναν προβληματισμό για αυτή στον δέκτη του, θέτοντάς του άμεσα, σε β' ενικό ρηματικό πρόσωπο, ένα ερώτημα: «Ψάχνεις μ' έρωτα και μανία να τήνε βρεις;»

Το υποθετικό «ναι» ή «όχι» ως απάντηση στην ερώτηση αυτή συνεπάγεται μια διαφορετική εξέλιξη για το άτομο. Όποιος αναζητά την Αλήθεια με πάθος, κάνει μια έρευνα που περνά μέσα από «τη Νύχτα», από «ερέβη», δυσκολίες. Ωστόσο, είναι «καρποφόρα», αφού καταλήγει οπωσδήποτε στο φως: είτε σε ένα ασθενές, σε μια έστω και μικρή επιτυχία που «σιγολάμπει» όπως τα άστρα, είτε στο εκτυφλωτικό φως του Ήλιου, που αδιαμφισβήτητα με το χάραμα «θα σκάσει πομπωδώς». Αντίθετα, όποιος δεν νοιάζεται για την Αλήθεια, βιώνει μια «δήθεν γαλήνη». Φαίνεται φιλήσυχος και αμέριμνος, αλλά ουσιαστικά είναι σαν νεκρός. Βυθισμένος «στην αιώνια νύχτα» ενός «κακού θανάτου», είναι μεν απαλλαγμένος από ανησυχίες –δεν ψάχνει να βρει κάτι– αλλά συγχρόνως έχει χάσει την ελπίδα και το ενδιαφέρον του για τη ζωή, για ένα καλύτερο μέλλον.

Η αντίθεση αυτή ανάμεσα στο νοοτροπία αναζήτησης της Αλήθειας και στην αδιαφορία για αυτή αποτελεί τον κεντρικό άξονα πάνω στον οποίο έχει γραφτεί το ποίημα. Οι μαθητές/-τριες καλούνται να πάρουν θέση απέναντι σε αυτό το δίλημμα. Αναμενόμενο είναι να συνταχθούν υπέρ της Αλήθειας. Παρ' όλα αυτά, και η αντίθετη εκδοχή μπορεί να ευσταθεί, αν φυσικά είναι τεκμηριωμένη.

Κείμενο 1**Η δημοσιογραφία δεν χρειάζεται περισσότερες ποινές και απαγορεύσεις αλλά συζήτηση για το πώς θα ξαναβρεί την ψυχή της**

Το κείμενο δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα in.gr στις 12 – 11 - 2021 από τον Λευτέρη Χαραλαμπίδου. Προσπελάστηκε διαδικτυακά στις 05 - 12 - 2021. (διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης).

Μια από τις αλλαγές στον ποινικό κώδικα που ψηφίστηκαν ήταν η αυστηροποίηση του πλαισίου για τη διασπορά ψευδών ειδήσεων. Η συγκεκριμένη αλλαγή προκάλεσε σημαντικές αντιδράσεις, που μίλησαν για κίνδυνο περιορισμού των περιθωρίων των δημοσιογράφων να κάνουν ελεύθεροι τη δουλειά τους και για απειλή ποινικοποίησης της δημοσιογραφικής εργασίας. Αυτοί που υπερασπίζονται τη νομοθετική αλλαγή, κυρίως, στέκονται στους κινδύνους από τα κάθε λογής fake news¹ και τις αρνητικές επιπτώσεις που μπορεί να έχουν ειδικά σε συγκυρίες κρίσιμες.

Κατανοώ την ανάγκη να αντιμετωπίσουμε τους πραγματικούς κινδύνους από τη διασπορά ψευδών ειδήσεων, ιδίως από τη στιγμή που το διαδίκτυο και ειδικά τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης επιτρέπουν πολύ μεγάλη αναπαραγωγή ψευδών, θεωριών συνωμοσίας και ρατσιστικών θεωριών. Όμως, δεν πιστεύω ότι ωφελούν βήματα που απειλούν να φέρουν τους δημοσιογράφους αντιμέτωπους με πιο συχνές ποινικές διώξεις για πράγματα που έγραψαν, κάνοντας τη δουλειά τους και με σεβασμό στη δεοντολογία. Ιδίως, όταν ήδη βλέπουμε τριγύρω μας τα προβλήματα που προκαλούν οι αλληπάλληλες αγωγές που δέχονται δημοσιογράφοι και μέσα ενημέρωσης. Αγωγές που μπορεί να μην έχουν θετική έκβαση για όσους τις καταθέτουν, αλλά για όσους τις δέχονται σημαίνουν μεγάλη ταλαιπωρία και κόστος, ψυχικό και υλικό. Γι' αυτό και πολλές φορές έχουν περιγραφεί ως απόπειρες φίμωσης των δημοσιογράφων και των μέσων ενημέρωσης.

Αυτό σημαίνει ότι δεν χρειάζεται τίποτα να αλλάξει στα ζητήματα; Ότι είναι όλα καλά στον τρόπο που ασκείται στη χώρα η δημοσιογραφία; Ότι δεν χρειάζεται να στοχαστούμε τι γίνεται, όταν όντως η δημοσιογραφία «περνάει τα όρια»; Κάθε άλλο.

Υπάρχουν σοβαρά προβλήματα σήμερα και στον τρόπο που ασκείται η δημοσιογραφία. Συχνά υπάρχει μικρότερη τεκμηρίωση και μεγαλύτερη ευκολία στο να γράφονται καταγγελίες με την επικίνδυνη ελαφρότητα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Ακόμα, υπάρχει μεγαλύτερος πειρασμός

¹ Ψευδείς ειδήσεις

15359

για «δολοφονίες χαρακτήρα». Υπάρχει ανευθυνότητα στο πώς αναπαράγονται φήμες, θεωρίες που δεν έχουν αποδειχτεί, διαδόσεις που δεν αναλογούν στην πραγματικότητα.

Όμως, όλα αυτά δεν λύνονται με αυστηρότερες ποινές. Ούτε με μεγαλύτερη ευκολία να ασκούνται διώξεις στους δημοσιογράφους. Ούτε με εισαγγελείς που θα εντοπίζουν παντού «ψευδείς ειδήσεις».

Αυτά λύνονται με μια μεγάλη κουβέντα που πρέπει να γίνει εντός των ίδιων των δημοσιογράφων και όσων διαμορφώνουν την κατεύθυνση των μέσων ενημέρωσης. Μια κουβέντα για το πώς οι ίδιοι βάζουμε όρια. Για το πώς οι ίδιοι αντιστεκόμαστε στον πειρασμό της ψευδολογίας.

Για το πώς επιστρέφουμε στον πυρήνα της δημοσιογραφίας που τελικά είναι να αναζητάς την αλήθεια, ακόμη και όταν θέλει η εξουσία να την αποκρύψει. Κοντολογίς, να ξαναβρούμε την ψυχή μας και την ουσία του επαγγέλματός μας.

Κείμενο 2

[Ψέμα]

Ο Γιάννης Τόλιας γεννήθηκε στις 15 Νοεμβρίου του 1956 στην Πάτρα. Ζει και εργάζεται στην ίδια πόλη. Το ποίημα περιέχεται στην συγκεντρωτική έκδοση «Ό,τι άγγιξα και ό,τι θυμάμαι» 2011, εκδόσεις Γαβριηλίδη. Απόσπασμα.

*«Αλήθεια, α στερητ.+ λήθη προσδιορίζει γεγονότα ή πράγματα
που δεν είναι δυνατόν να λησμονηθούν ή να αποκρυβούν»*

Αλήθεια

Σκληρή λέξη

τιμωρός

σου στερεί τη διαδικασία της λήθης

και σε καταδικάζει σε μια συνεχή και δια βίου επώδυνη υπόμνηση

Επιστρέφει την φθαρμένη πραγματικότητα μιας εποχής περασμένης

Απουσιολόγος αριστούχος του χρόνου

δεν σου χαρίζει ούτε μια απουσία λησμονιάς

Ω! ψέμα εφήμερο, επινόηση, και κρύπτη της φαντασίας.

Υ.Γ.² Η μυστική συνάντηση με το γοητευτικό ψέμα

είναι η ανομολόγητη αμαρτία της αλήθειας.

Η αλήθεια έχει πολλές εκδοχές

² Υστερόγραφο

15359

Διαλέγουμε όποια μας συμφέρει

Το ψέμα όμως έχει μια και μόνη συναρπαστική εκδοχή

Ένα περίτεχνο ψέμα διαθέτει θεατρικότητα

Μια φτωχή εκδοχή της αλήθειας, θεατρνισμό

Το ψέμα προσφέρει θαλπωρή

Η αλήθεια παγετώνει

Το ψέμα κοχλάζει στην κόλαση της φαντασίας

λεπτοτέχνημα απάτης

Μεταίχμιο ονειρικού με το γήινο

Μπισκότο τραγανό

με παχιά στρώση σοκολάτας

ψημένο στο φούρνο της επιπόνησης

Επιμύθιο ανομολόγητου φόβου

Υ.Γ. Μήπως και το όνειρο ψέμα της αλήθειας μας δεν είναι;

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1(μονάδες 35)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποια είναι η ένσταση που διατυπώνει ο συντάκτης του Κειμένου 1 στην αυστηροποίηση του νομικού πλαισίου για τη διασπορά ψευδών ειδήσεων και τι αντιπροτείνει ως λύση γι' αυτό; Να συνοψίσεις τις απόψεις του σε ένα κείμενο περίπου 70 λέξεων.

Μονάδες 10

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 διατυπώνονται μια σειρά από ερωτήματα από τον αρθρογράφο. Πώς εξυπηρετούν τη σύνδεση των νοημάτων του κειμένου (μονάδες 6) και τί προσφέρουν στο επικοινωνιακό αποτέλεσμα; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

15359

Στο Κείμενο 1 ο αρθρογράφος χρησιμοποιεί σε κάποια σημεία το α' ενικό και πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο. Να γράψεις δύο παραπομπές του κειμένου για κάθε ρηματικό πρόσωπο (μονάδες 8) και να εξηγήσεις ποιον στόχο του συντάκτη ικανοποιεί η πρώτη επιλογή (μονάδες 4) και ποιον η δεύτερη (μονάδες 3).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 2 το ψέμα φαίνεται να είναι πιο γοητευτικό από την αλήθεια. Να το τεκμηριώσεις χρησιμοποιώντας στοιχεία από το κείμενο. Ποια είναι η δική σου άποψη σχετικά με τον προβληματισμό; (120 - 150 λέξεις.)

Μονάδες 15

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15359-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο αρθρογράφος εκτιμά πως η αυστηρότητα του νόμου θα προκαλέσει πιθανόν ποινικές διώξεις στους δημοσιογράφους, όχι μόνο σ' αυτούς που το αξίζουν, αλλά και σε όσους γράφουν τηρώντας τη δεοντολογία, γεγονός που θα τους καταπονήσει ψυχικά και οικονομικά και θα περιορίσει την ελευθερία έκφρασης. Αντιπροτείνει ως λύση μια δημόσια συζήτηση των δημοσιογράφων για τον τρόπο που θα οριοθετηθούν οι ίδιοι και θα αποφεύγουν τη μετάδοση ψευδών ειδήσεων αντιστεκόμενοι σε κάθε είδους εξουσία.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η διατύπωση των ερωτημάτων στην τρίτη παράγραφο στοχεύει:

- Ως προς τη σύνδεση των νοημάτων: στη λειτουργία τους ως «γέφυρα» και μετάβαση μεταξύ του πρώτου μέρους του κειμένου, όπου αναλύονται τα αποτελέσματα της αυστηροποίησης του νόμου για τη διάδοση ψευδών ειδήσεων και οι αντιρρήσεις του αρθρογράφου σ' αυτό και του δεύτερου μέρους, όπου ο ίδιος παρουσιάζει τις λύσεις που προτείνει, αφού έχει γίνει η παραδοχή πως το πρόβλημα υπάρχει.

- Ως προς το επικοινωνιακό αποτέλεσμα: στην εκδήλωση του προσωπικού προβληματισμού του συγγραφέα για την κατάσταση και στην ευαισθητοποίηση και των αναγνωστών, στη διατήρηση του αμείωτου ενδιαφέροντος για τη συνέχιση της ανάγνωσης. Επίσης, με τη διατύπωση των ερωτήσεων το άρθρο αποκτά αμεσότητα και ζωντάνια.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

15359-Λύση

- Α' ενικό ρηματικό πρόσωπο: «κατανώ την ανάγκη ...», «όμως δεν πιστεύω ...» (2^η παράγραφος).

Το πρώτο ενικό ρηματικό πρόσωπο εκφράζει με έμφαση την προσωπική θέση - ένσταση του συντάκτη, που είναι κι αυτός δημοσιογράφος, για ένα θέμα που τον αφορά άμεσα και προσδίδει τόνο προσωπικό και οικείο στο άρθρο του.

- Α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο: «να αντιμετωπίσουμε τους πραγματικούς κινδύνους ...» (2^η παράγραφος)

«Για το πώς οι ίδιοι αντιστεκόμαστε τον πειρασμό . . .» (6^η παράγραφος).

Το πρώτο πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο εντάσσει τον συντάκτη στην ομάδα των υπόλοιπων δημοσιογράφων και δημιουργεί αίσθηση καθολικότητας και συμμετοχικότητας, φέρνοντας κοντά των αναγνώστη και κάνοντας τον κοινωνό στο πρόβλημα, χωρίς την απόσταση της αυθεντίας.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

(Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη ερμηνεία κατάλληλα τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή)

Στο ποίημα είναι εμφανές πως η αλήθεια παρουσιάζεται λιγότερο γοητευτική από το ψέμα κι αυτό αισθητοποιείται με την αντίθεση ανάμεσα στην αλήθεια και το ψέμα (θαλπωρή το ψέμα / παγετώνα η αλήθεια), η οποία δείχνει ότι η άμεση και σκληρή αλήθεια πληγώνει τους ανθρώπους, ενώ η επιλογή λ.χ. ενός κατά συνθήκη ψεύδους μπορεί, υπό προϋποθέσεις, να ηρεμήσει κάποιον και να μην ταράξει τη ζωή και την ισορροπία του. Επίσης, η υπεροχή του ψεύδους καταδεικνύεται από τη γλαφυρή εικόνα που αναφέρεται στο ψέμα ως «μπισκότο τραγανό . . . σοκολάτας» παρομοιάζοντας το μ' ένα πλούσιο σε γεύση μπισκότο. Ακόμα το ποιητικό υποκείμενο εκτιμά πως το ψέμα μας κάνει πιο επινοητικούς και εξωστρεφείς κι αυτό αισθητοποιείται με τις μεταφορές «ψημένο στον φούρνο της επινόησης», «κοχλάζει στην κόλαση της φαντασίας».

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

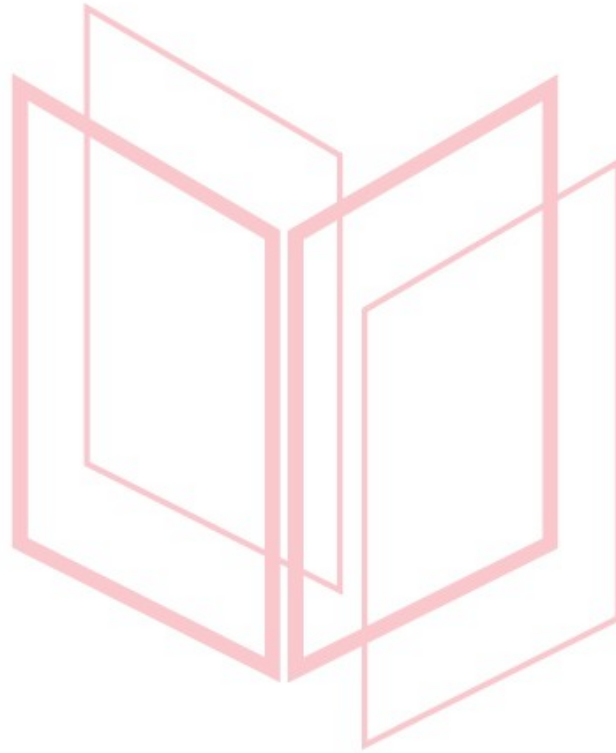
Η ποιητική δημιουργία προκαλεί πολλές σκέψεις και συναισθήματα στον αναγνώστη που μπορούν να εκφραστούν ανάλογα, πάντα με την κατάλληλη έκφραση και τεκμηρίωση.

Ενδεικτικά:

Παρά λίγο να μας πείσει το ποιητικό υποκείμενο! Όμως, πολλοί από εμάς γνωρίζουμε από προσωπική εμπειρία πως το ψέμα μπορεί να ωραιοποιεί καταστάσεις και να ξεγελά προσωρινά, αλλά η αλήθεια είναι αποτέλεσμα της ελευθερίας του πνεύματος. Έτσι, παρά την σχετικότητα της ή τη σκληρότητά της καταδεικνύει τον άνθρωπο που είναι τολμηρός και έχει υψηλές ηθικές αξίες που δεν του επιτρέπουν να παραπλανά ούτε τον εαυτό του ούτε τους

15359-Λύση

άλλους με ψέματα, γεγονός που σίγουρα θα τον οδηγήσει σε αδιέξοδα και ρήξεις, όταν αυτά αποκαλυφθούν.

αθιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Οι ψυχολογικές επιπτώσεις της ανεργίας

Το κείμενο δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα *psychology.gr* στις 28-04 - 2015 από τον Ευάγγελο Καναβιτσά, που είναι ψυχολόγος. Προσπελάστηκε διαδικτυακά στις 05 - 12 - 2021. (διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης).

Η ανεργία, πλήττει έντονα την ελληνική κοινωνία την τελευταία δεκαετία. Από ψυχολογικής άποψης η ανεργία είναι ένας σοβαρός ψυχοκοινωνικός παράγοντας άγχους...

Οι άνεργοι έχουν χαμηλότερη αυτοπεποίθηση, νιώθουν απορριπτέοι από την κοινωνία και με τη σειρά τους αναπτύσσουν αισθήματα εχθρότητας για αυτή, βιώνουν χρόνια πικρία κι απογοήτευση και παρουσιάζουν συμπτώματα κατάθλιψης. Αναπτύσσεται μέσα τους η αίσθηση πως δεν μπορούν να πάρουν στα χέρια τους τα ηνία της ζωής τους κι έτσι ψαλιδίζουν τις προσδοκίες τους από τον εαυτό τους και τους άλλους.

Σε περιπτώσεις ανέργων, που χάνουν μια μακροχρόνια σταθερή εργασία, το άγχος που βιώνουν θεωρείται πως είναι μεγαλύτερο από αυτό που εκδηλώνεται από τον θάνατο ενός καλού φίλου ή από αυτό της ύπαρξης μιας σοβαρής αρρώστιας στην οικογένεια. Επίσης, στους άνεργους απόφοιτους δευτεροβάθμιας ή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που δυσκολεύονται να βρουν δουλειά μετά την αποφοίτησή τους, συχνά παρατηρείται μια καθήλωση στην ιδιότητα του μαθητή ή του φοιτητή αντίστοιχα, σε συνάρτηση με τον τρόπο ζωής, τις αξίες, την αυτοεικόνα τους και τις προσδοκίες τους από τον εαυτό τους. Όλα τα παραπάνω, σε κάποιες περιπτώσεις, μπορεί να εκφραστούν μέσα από ψυχοσωματικά προβλήματα ή να βρουν διέξοδο στον αλκοολισμό και στην κατάχρηση άλλων ουσιών, ακόμα και στη συμμετοχή σε αντικοινωνικές ομάδες και σε άλλες παραβατικές συμπεριφορές.

Η εκπαίδευση και η οικογένεια μεγαλώνουν τα παιδιά δείχνοντάς τους πως η αναμενόμενη και φυσιολογική πορεία της ζωής τους περιλαμβάνει οπωσδήποτε την εξάσκηση κάποιας εργασίας που αποτελεί και βασικό δομικό υλικό της προσωπικότητας ενός ανθρώπου. Τα παιδιά μεγαλώνοντας έχουν εσωτερικεύσει την αξία της σταθερής εργασίας στο μυαλό τους και χτίζουν όνειρα πάνω στην αξία αυτή. Όταν φτάνει η ώρα να εργαστούν και βλέπουν τις πόρτες της σταθερής εργασίας κλειστές, νιώθουν να ματαιώνονται από την κοινωνία και ταυτόχρονα να τη ματαιώνουν. Καλούνται να αναβάλουν τα όνειρά τους για λιγότερο ή περισσότερο χρόνο. Αυτό δημιουργεί μια, περισσότερο ή λιγότερο, παρατεταμένη διάσταση ανάμεσα τις προσδοκίες τους και στην αλήθεια

15360

της πραγματικότητάς τους, ανάμεσα στο ιδανικό και στο υπαρκτό, ανάμεσα στο «θέλω» και στο «μπορώ». Αυτή η διάσταση είναι παράγοντας συνεχούς άγχους που μπορεί να οδηγήσει κάποιες επιρρεπείς προσωπικότητες στην ανάπτυξη ψυχοπαθολογίας. [. . .]

Κείμενο 2

[Ουράνια μηχανική]

Το κείμενο αποτελεί απόσπασμα από το μυθιστόρημα της Μάρως Δούκα «Ουράνια μηχανική» που πρωτοεκδόθηκε το 2009 από τις εκδόσεις Πατάκη. Στο απόσπασμα παρατηρούμε έναν από τους ήρωες, τον Ριχάρδο, άνεργο δάσκαλο και την κοπέλα του, την Μάρη, μια φιλόδοξη νεαρή δικηγόρο. Απόσπασμα συντομευμένο.

Οι δικοί του μονίμως στη μουρμούρα, πότε με την κατάσταση, πότε με αυτόν. Τόσα χρόνια τον σπούδαζαν, για να τον βλέπουν τώρα να βολοδέρνει. Κι εν τω μεταξύ ο τάδε και ο δείνα να προκόβουν. Όχι πως έφταιγε, βέβαια, ο Ριχάρδος, δεν του το 'θεταν ανοιχτά, αλλά κάπως έπρεπε να κινηθεί και αυτός, να ψάξει για καμιά δουλειά. Τους ενοχλούσε που ξενυχτούσε στα μπαράκια. Η κυρα-Λένη του 'ριχνε πλάγιες ματιές, τη στενοχωρούσε που είχε αδυνατίσει. [...]

Τι κέφι θα 'χεις για ζωή, όταν ξυπνάς κάθε μέρα το μεσημέρι και μέχρι το απόγευμα έχεις πει ένα λίτρο καφέ; πες μου. Τι να της πει; Δίκιο είχε. Αλλά και τι να κάνει τα βράδια στο σπίτι; Ως το νυχτερινό δελτίο ο πατέρας του με το τηλεκοντρόλ στο χέρι να αλλάζει κανάλια. Όσες φορές έμενε τα βράδια μέσα, την άραζε στο δωμάτιό του με τ' ακουστικά κι άκουγε μουσική. Αλλά δεν είναι και ζωή να κάθεσαι με τ' ακουστικά ν' ακούς τ' αγαπημένα σου τραγούδια και να σκέφτεσαι ότι εσένα η ζωή σου πάει χαράμι.

Ήξερε η Μάρη ότι ουσιαστικά είναι άνεργος, ότι περιμένει τον διορισμό του, αλλά ποτέ δεν τον ρωτούσε τι κάνει και πώς τα βολεύει. Δεν ήθελε ίσως να φανεί αδιάκριτη ή να τον φέρει σε δύσκολη θέση. [...]

Άδειασε το ποτηράκι του κι άρχισε να της λέει για την Κασσαβέτεια που ήταν παλιά γεωργικό σχολείο, σαν Κ.Α.Τ.Ε.Ε. δηλαδή. Τώρα όμως είναι φυλακές ανηλίκων, δεν είναι; τον διέκοψε η Μάρη. [...]

Εδώ και τρεις μήνες, συνέχισε, δουλεύει στην Κασσαβέτεια, στο λογιστήριο, τον φαντάζεται; Όχι, είπε αυθόρμητα η Μάρη, δεν μπορούσε να τον φανταστεί. Από δάσκαλος λογιστής; σαν να του 'λεγε το βλέμμα της. Κατ' αρχάς, πώς; Τι πώς; έχει ο πατέρας μου γνωστό έναν γραμματέα στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, είναι και ο διευθυντής του Σωφρονιστικού Καταστήματος παλιός μαθητής του, πήγα εκεί με την προοπτική να λειτουργήσω και το σχολείο.

15360

Άρχισε απρόσμενα η Μάρη να υπολογίζει τα δεκάδες ενδιαφέροντα πράγματα που θα μπορούσε να ανακαλύψει ο Ριχάρδος σ' αυτήν τη δουλειά. [...]

Δες το και σαν εμπειρία, συνέχισε, δεν πήγες εκεί για να μείνεις παντοτινός, δες το και σαν κοινωνική προσφορά, ποιος άλλος δάσκαλος θα δεχόταν να ανοίξει το σχολείο; Τον κάκιζε χαϊδευτικά, που δεν της το 'χε πει τόσες μέρες. [...]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 60-70 λέξεις να συνοψίσεις το νόημα των τριών πρώτων παραγράφων του Κειμένου 1: «Η ανεργία πλήττει έντονα . . . παραβατικές συμπεριφορές»

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να εντοπίσεις και να περιγράψεις με συντομία δύο (2) τρόπους με τους οποίους επιτυγχάνεται η συνοχή του λόγου στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

- «δεν μπορούν να πάρουν στα χέρια τους τα ηνία της ζωής» (2^η παράγραφος),
- «κι έτσι ψαλιδίζουν τις προσδοκίες τους από τον εαυτό τους και τους άλλους.» (2^η παράγραφος),
- «να βρουν διέξοδο στον αλκοολισμό και στην κατάχρηση άλλων ουσιών».

Να αντικαταστήσεις τις παραπάνω τονισμένες φράσεις του Κειμένου 1, ώστε η λειτουργία της γλώσσας από μεταφορική να γίνει κυριολεκτική, προσέχοντας ώστε να μην αλλάξει το νόημα στις προτάσεις που ανήκουν οι ζητούμενες φράσεις (μονάδες 9). Ποια αλλαγή διαπιστώνεις στο ύφος του λόγου (μονάδες 6);

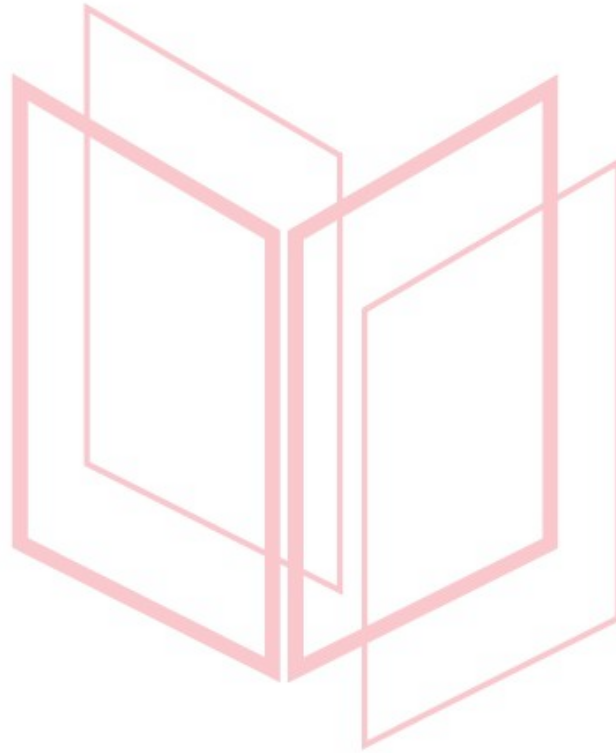
Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

15360

Στο κείμενο 2 ποια στάση υιοθετεί ο κεντρικός ήρωας του κειμένου απέναντι στην ανεργία που βιώνει και ποια η κοπέλα του η Μάρη (μονάδες 10);. Με ποιες από τις δύο συμφωνίες και γιατί; (μονάδες 5); Να αναπτύξεις την ερμηνεία σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15360-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο συντάκτης θεωρεί πως η ανεργία είναι ένα στρεσογόνο γεγονός που επιφέρει στον άνεργο άγχος, χαμηλή αυτοεκτίμηση, απαισιόδοξη οπτική για το μέλλον του και αρνητικά συναισθήματα για την κοινωνία. Ακολουθώς, παραλληλίζοντας το άγχος από την ανεργία με τον θάνατο ή την ασθένεια, εκτιμά πως αυτή οδηγεί τους νέους σε καθήλωση σε νεότερα ηλικιακά στάδια ως προς την αυτοεικόνα τους, αλλά και σε ψυχοσωματικά προβλήματα ή σε αυτοκαταστροφικές συνήθειες και σε αντικοινωνική συμπεριφορά.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

1^{ος} τρόπος συνοχής: Η έλλειψη (απουσία υποκειμένου «τα παιδιά» στις περιόδους λόγου: 'Όταν φτάνει η ώρα να εργαστούν ... να τη ματαιώνουν. Καλούνται να αναβάλουν τα όνειρά τους για λιγότερο ή περισσότερο χρόνο

2^{ος} τρόπος συνοχής: Η δεικτική αντωνυμία «αυτό» (ονοματική αναφορά) στην φράση «Αυτό δημιουργεί» με την οποία ξεκινά η επόμενη περίοδος λόγου από τις δύο παραπάνω.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

- «δεν μπορούν να πάρουν στα χέρια τους τα ηνία της ζωής»→ δεν μπορούν να ελέγξουν την εξέλιξη της ζωής τους.
- «κι έτσι ψαλιδίζουν τις προσδοκίες τους από τον εαυτό τους και τους άλλους» → κι έτσι αποκτούν περιορισμένες προσδοκίες από τον εαυτό τους και τους άλλους.
- -«να βρουν διέξοδο στον αλκοολισμό και στην κατάχρηση άλλων ουσιών»→ να νιώσουν ανακούφιση με τον αλκοολισμό και την κατάχρηση ουσιών.

15360-Λύση

Το ύφος του λόγου μετά την αντικατάσταση διαφοροποιείται, γιατί ο λόγος χάνει τη ζωντάνια που πρόσφερε η μεταφορική χρήση της γλώσσας και την πρόκληση συναισθηματικής φόρτισης στον αποδέκτη. Έτσι θα λέγαμε πως μεταβάλλεται σε ένα ύφος πιο αντικειμενικό, απρόσωπο και τυπικό. Πληροφορεί και δεν ευαισθητοποιεί τον αποδέκτη για το πρόβλημα της ανεργίας.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

(Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη ερμηνεία κατάλληλα τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή)

Είναι ευδιάκριτο πως η στάση του ήρωα, που παρουσιάζεται μέσα από ενός είδους εσωτερικού μονολόγου από τον αφηγητή, δείχνει αρνητισμό ως προς την ανεργία του, καθώς νιώθει απίστευτη πλήξη και βαρεμάρα, καθηλωμένος στο πατρικό του σπίτι (αλλά τί να κάνει τα βράδια . . . κι άκουγε μουσική), απογοήτευση και αίσθηση ματαίωσης των ονείρων του (Αλλά δεν είναι ζωή να . . . ότι εσένα η ζωή σου πήγε χαράμι). Ακόμα κι όταν βρίσκει κάποια δουλειά άσχετη με το αντικείμενο των σπουδών του (από δάσκαλος λογιστής;) νιώθει ότι ντρέπεται γι' αυτήν και τον τρόπο απόκτησής της. Αντίθετα, η Μάρη είναι αισιόδοξη βρίσκοντας ότι η εργασία του μπορεί να έχει μελλοντικά καλές και ενδιαφέρουσες προοπτικές και ότι, δεδομένου πως βρίσκεται σε Σωφρονιστήριο ανηλίκων, έχει και στοιχεία κοινωνικής προσφοράς (δες το και σαν κοινωνική προσφορά . . . να ανοίξει το σχολείο).

Ο μαθητής / -τρια, ανάλογα με τα προσωπικά του βιώματα και τον χαρακτήρα του, μπορεί να συμφωνήσει με τον άνεργο ήρωα, γιατί συναισθάνεται το αδιέξοδο και τα αρνητικά συναισθήματα που προκαλεί η ανεργία σ' έναν νέο άνθρωπο, ή να ταυτιστεί με τη Μάρη, γιατί, όταν κάποιος είναι άνεργος, αρκεί μια εργασιακή νέα αρχή, για να δει τα πράγματα πιο θετικά και να παλέψει περισσότερο για τα όνειρά του.

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

Κείμενο 1

Τι θα γίνει αν μου πάρουν τα ρομπότ τη δουλειά: Αυτοματοποιημένο μέλλον και ανεργία

Το κείμενο, διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης, αποτελεί απόσπασμα του βιβλίου του Τζέιμς Σούζμαν, με τίτλο «Εργασία: Η ιστορία του πώς περνάμε τον χρόνο μας», το οποίο κυκλοφορεί σε μετάφραση της Λίζας Εκκεκάκη από τις εκδόσεις Μεταίχμιο (2021).

Τον Σεπτέμβριο του 2013 οι Καρλ Φρέι και Μάικλ Όσμπορν από το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης δημοσίευσαν τα αποτελέσματα μιας έρευνας σχετικά με την τεχνολογική ανεργία που προκάλεσε θόρυβο. Το συμπέρασμα των Φρέι και Όσμπορν ήταν πως τα ρομπότ είναι ήδη προ των πυλών των εργοστασίων και μάλιστα έχουν βάλει στο χάντρινο ρομποτικό τους μάτι σχεδόν τις μισές από τις υπάρχουσες θέσεις εργασίας στις ΗΠΑ.

Ακολούθησε καταιγισμός παρόμοιων μελετών. Αν και χρησιμοποιούσαν ελαφρώς διαφορετική μεθοδολογία, τα ευρήματα όλων προσέθεταν επίπεδα λεπτομέρειας στη ζοφερή¹ εκτίμηση των Φρέι και Όσμπορν. Όλες αυτές οι μελέτες συμφωνούσαν ότι ορισμένοι επιμέρους τομείς ήταν σημαντικά πιο ευάλωτοι στην αυτοματοποίηση σε σχέση με άλλους, γιατί η τεχνολογία ήταν ήδη αρκετά προσιτή οικονομικά, ώστε οι εταιρείες που θα επένδυαν σε αυτήν να έχουν σχετικά γρήγορα απόδοση. Οι μελέτες ανέφεραν επίσης ότι κάποια επαγγέλματα φαίνονται εν πολλοίς άτρωτα από την αυτοματοποίηση, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα. Μεταξύ αυτών είναι τα εξαρτώμενα από τις τέχνες της πειθούς (π.χ. δημόσιες σχέσεις) και όσα απαιτούν υψηλό βαθμό ενσυναίσθησης (π.χ. ψυχιατρική), δημιουργικότητας (π.χ. σχέδιο μόδας) ή επιδεξιότητας των χεριών ή των δαχτύλων (π.χ. χειρουργική).

Εντούτοις, οι μελέτες δεν επέτρεπαν σε κανέναν να εφησυχάσει οριστικά. Μεγάλα ποσά επενδύονται, για να αναπτυχθούν μηχανές με επιδεξιότητα ανθρώπινου ή ανώτερου επιπέδου, καθώς και άλλες, ικανές να μιμηθούν την κοινωνική νοημοσύνη και τη δημιουργικότητα. Κατά συνέπεια, ό,τι φαινόταν πριν από λίγα χρόνια μακρινό ορόσημο για την αυτοματοποίηση, τώρα φαίνεται πολύ κοντά μας. Για παράδειγμα, το 2017 το ρομπότ Χίαογί, δημιούργημα του Πανεπιστημίου Tsinghua στο Πεκίνο και μιας κρατικής επιχείρησης, πέρασε πανεύκολα τις εθνικές εξετάσεις της Κίνας για τη χορήγηση άδειας ασκήσεως ιατρικού επαγγέλματος. Επιπλέον, με την τεχνολογία δημιουργίας deer fake²

¹ Σκοτεινή, απαισιόδοξη

² Η δυνατότητα αντικατάστασης του προσώπου σε μια φωτογραφία με ένα άλλο πρόσωπο που του μοιάζει.

15362

βίντεο διαθέσιμη σε όποιον έχει σύνδεση στο Διαδίκτυο, και τις μηχανές να βελτιώνονται διαρκώς όσον αφορά την ερμηνεία της ανθρώπινης γλώσσας και τη δημιουργική χρήση της, υπάρχει μια ζωηρή αίσθηση ότι κανενός η εργασία δεν είναι απολύτως ασφαλής.

Κείμενο 2

Ένας Ρώσος συνταγματάρχης στη Λάρισα

Το απόσπασμα που ακολουθεί προέρχεται από το μυθιστόρημα του Μ. Καραγάτση «Ο συνταγματάρχης Λιάπκιν» (Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 1933).

Ήταν ένας άντρας ως πενήντα χρόνων, ένας κολοσσός. Το ύψος του έφτανε τα δύο μέτρα. Πλάτες φαρδιές, πόδια και χέρια πελώρια, αναλογίες αρμονικές – ούτ' ένα δράμι ξύγκι³ περιττό. Ξανθός και ροδοκόκκινος, δεν είχε ακόμα δοκιμάσει το ηλιόκαμα του ελληνικού ουρανού. Παρουσιάστηκε στη Σχολή με στολή εκστρατείας συνταγματάρχη του ποτέ ρωσικού τσαρικού στρατού, πολύ κακοπαθισμένη. Μια πανάθλια βαλίτσα κρεμόταν απ' το φοβερό χέρι του. [...] Ο Λιάπκιν αναστέναξε και με σύντομες φράσεις διηγήθηκε την ιστορία της ζωής του (στο Διευθυντή της Γεωργικής Σχολής Λαρίσης):

– Κατάγομαι από παλιά φαμίλια [...] Τα χτήματά μας –πολλά χωράφια, γερό εισόδημα– βρίσκονταν στο κυβερνείο του Καζάν. Τα φρόντιζε ο πατέρας μου. Εγώ ήθελα να γίνω στρατιωτικός, και μπήκα στη Σχολή Ευελπίδων της Μόσχας. [...] Αποστρατεύθηκα με το βαθμό του ταγματάρχη κι αποτραβήχτηκα στα χτήματά μου, μαζί με τη γυναίκα και το κοριτσάκι μου. Αγάπησα τη γη, έμαθα την τέχνη να την κάνω να καρπίζει... Δυο χρόνια πιο ύστερα πέθανε η γυναίκα μου. Απόμεινα μόνος με την κόρη μου, τη Λιούμπιτς. [...] Αναστέναξε ξανά και συνέχισε:

– Μόλις κηρύχτηκε ο πόλεμος, με ανεκάλεσαν στην ενέργεια, με το βαθμό του αντισυνταγματάρχη. [...]Μα όλα πήγαν χαμένα. Μπάρκαρα στο τελευταίο εγγλέζικο πολεμικό που σάλπαρε απ' την Οδησό και ξεμπάρκαρα στην Πόλη. Κατόπι ήρθα στην Αθήνα. [...]

– Πώς μπορέσατε να διορισθείτε στη Σχολή;, ρωτάει ο κ. Διευθυντής.

– Φτάνοντας στην Ελλάδα, έπρεπε να βρω κάποιο τρόπο να βγάλω το ψωμί μου. Τι δουλειά μπορεί να κάνει, σε ξένο τόπο, ένας στρατιωτικός; Σκέφθηκα πως οι γεωπονικές μου γνώσεις, μολονότι πραχτικές, ίσως μου φαίνονταν χρήσιμες. Πήγα λοιπόν στο Υπουργείο Γεωργίας και παρακάλεσα να με διορίσουν οπουδήποτε. [...] Έτσι διορίστηκα Επιστάτης του Σταθμού Επιβητόρων Ίππων της Αβερωφείου Γεωργικής Σχολής Λαρίσης. Ομολογώ πως, ούτε όταν ήμουν στις πιο μεγάλες μου δόξες, δεν είχα τόσο μακρύ τίτλο!

Γέλασαν καλόκαρδα και ο Λιάπκιν είπε:

– Είναι σκληρό να ξαναρχίζεις τη ζωή σου στα πενήντα...

³ Λίπος

ΘΕΜΑΤΑ**ΘΕΜΑ 1****1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Με βάση το Κείμενο 1, να επαληθεύσεις ή να διαψεύσεις τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο απαντητικό σου φύλλο δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη: Σωστό ή Λάθος.

α. Η έρευνα του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης ανέδειξε την επίδραση της αυτοματοποίησης στην αύξηση των θέσεων εργασίας.

β. Ακολούθησαν πολλές άλλες έρευνες, οι οποίες δεν επιβεβαίωναν τα πορίσματα της έρευνας του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης.

γ. Σύμφωνα με τις μελέτες, κάποια επαγγέλματα δε θα επηρεαστούν ποτέ από την αυτοματοποίηση.

δ. Οι μηχανές στο πολύ μακρινό μέλλον θα διαθέτουν δεξιότητες ανθρώπινου ή ανώτερου επιπέδου.

ε. Με βάση τα νέα ερευνητικά δεδομένα, το εργασιακό μέλλον προβλέπεται ανασφαλές.

Μονάδες 10**2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Αφού εντοπίσεις δύο τρόπους, με τους οποίους εξασφαλίζεται η συνοχή στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 (μονάδες 4), να εξηγήσεις τη λειτουργία τους στη σύνδεση των νοημάτων (μονάδες 6).

Μονάδες 10**3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)**

Να εντοπίσεις στο Κείμενο 1 τρεις περιπτώσεις, στις οποίες αξιοποιείται η μεταφορική λειτουργία της γλώσσας (μονάδες 6) και να τις μεταγράψεις σε κυριολεκτική λειτουργία της γλώσσας (μονάδες 6). Για ποιον λόγο, κατά τη γνώμη σου, ο συντάκτης επιλέγει στις συγκεκριμένες περιπτώσεις τη μεταφορική λειτουργία (μονάδες 3);

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

Ποιες σκέψεις και ποια συναισθήματα σου προκαλεί ο χαρακτήρας του Λιάπκιν, όπως σκιαγραφείται στο κείμενο 2; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 120-150 λέξεις με αναφορές σε κατάλληλα χωρία του αποσπάσματος.

Μονάδες 15

15362-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- α. Λ
- β. Λ
- γ. Λ
- δ. Λ
- ε. Σ

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τρόποι με τους οποίους εξασφαλίζεται η συνοχή στη 2^η παράγραφο του Κειμένου 1 (ενδεικτικά):

- α. Με την επανάληψη: *παρόμοιων μελετών, οι μελέτες*
- β. Με τη χρήση διαρθρωτικών λέξεων: *αν και, επίσης*
- γ. Με τη χρήση αντωνυμιών: *όλες αυτές οι μελέτες, μεταξύ αυτών κ.ά.*

Λειτουργία στη σύνδεση των νοημάτων (ενδεικτικά):

- α. *παρόμοιων μελετών, οι μελέτες*: έμφαση, συνεκτική παρουσίαση των πορισμάτων των επιμέρους μελετών,
- β. *αν και*: αντίθεση - εναντίωση, διαφοροποίηση των νέων μελετών ως προς τη μεθοδολογία
επίσης: προσθήκη ενός ευρήματος των μελετών,
- γ. *όλες αυτές οι μελέτες*: σύνδεση με τις μελέτες που αναφέρονται στην προηγούμενη περίοδο,
μεταξύ αυτών: σύνδεση με τα άτρωτα επαγγέλματα που αναφέρονται στην προηγούμενη περίοδο λόγου.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Οι μαθητές/-τριες μπορούν να αναφέρουν κάποιες από τις παρακάτω ενδεικτικές περιπτώσεις:

15362-Λύση

- *μιας έρευνας που προκάλεσε θόρυβο: έρευνας που προκάλεσε έντονη συζήτηση / εντύπωση,*
- *ρομπότ είναι ήδη προ των πυλών των εργοστασίων: τα ρομπότ σύντομα θα χρησιμοποιηθούν στα εργοστάσια,*
- *έχουν βάλει στο χάντρινο ρομποτικό τους μάτι ... τις υπάρχουσες θέσεις εργασίας: η χρήση των ρομπότ θα οδηγήσει στη μείωση των θέσεων εργασίας,*
- *ακολούθησε καταιγισμός παρόμοιων μελετών: ακολούθησαν πολλές παρόμοιες μελέτες,*
- *ζοφερή εκτίμηση: εκτίμηση που προκαλεί φόβο,*
- *ευάλωτοι στην αυτοματοποίηση: επηρεάζονται πολύ από την αυτοματοποίηση,*
- *κάποια επαγγέλματα ... άτρωτα από την αυτοματοποίηση: επαγγέλματα που δεν επηρεάζονται από την αυτοματοποίηση κ.α.*

Σε αρκετά σημεία του κειμένου εντοπίζεται η μεταφορική λειτουργία της γλώσσας, διότι ο στόχος του συντάκτη δεν είναι απλώς η πληροφόρηση γύρω από τις εξελίξεις που πυροδοτεί η αυτοματοποίηση στην εργασία, αλλά και η συγκινησιακή φόρτιση των αναγνωστών, η ευαισθητοποίησή τους για τις ραγδαίες αλλαγές στον εργασιακό χώρο, λόγω της αυτοματοποίησης. Με τη λειτουργία της γλώσσας αυτού του είδους επιτυγχάνεται ο προβληματισμός του/της αναγνώστη/ -στριας, καθώς το μήνυμα προβάλλεται έμμεσα και με στοχαστικό τρόπο.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Θετικά αξιολογείται η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να αναδείξει μέσα από την απάντησή του/της τις σκέψεις και τα συναισθήματά του/της σε σχέση με:

- τις ανατροπές της τύχης του ήρωα (απώλεια αγαπημένων προσώπων, πόλεμος, οικονομικός και κοινωνικός ξεπεσμός, αναζήτηση τύχης σε μια νέα χώρα),
- τις διαρκείς επαγγελματικές εναλλαγές λόγω των ιστορικο-κοινωνικών συνθηκών,
- την αγωνιστικότητα του ήρωα,
- την προσαρμοστικότητά του στα νέα δεδομένα,
- τον αυτοσαρκασμό και τη χιουμοριστική διάθεση με την οποία ο ήρωας αντιμετωπίζει τις δυσκολίες.

Α. Κείμενο 1

Εσύ κάνεις τη δουλειά · όχι η δουλειά εσένα

Κείμενο της Τόνι Μόρισον σε επιμέλεια της Χρ. Γαλανοπούλου στη *Lifo* 19/6/2020 (Διασκευή)
<https://www.lifo.gr/apopseis/idees/i-doyleia-poy-kaneis-o-anthropos-poy-eisai-ena-yperocho-keimeno-gia-tin-ergasia-os>

Σε μια παγκοσμίως δύσκολη συγκυρία, υπάρχουν μερικά πράγματα που αξίζει να θυμόμαστε για τη δουλειά ως αγαθό, ως δικαίωμα και κοινωνική έννοια. Ποιοι είμαστε όταν απεκδυόμαστε την επαγγελματική μας ιδιότητα; Γιατί θεωρούμε τη δουλειά προέκταση του εαυτού μας και τότε αυτός ο υπαρξιακός προβληματισμός μετατρέπεται σε ηθικό ερώτημα;

Όσο άνθρωποι απ' όλον τον κόσμο καλούνται να αναθεωρήσουν την εργασία τους, όπως την γνώριζαν, όσο καλούνται να γίνουν μέρος μίας καινούριας συνθήκης όπου αδυνατούν να κεφαλαιοποιήσουν τα παλιά επιτεύγματα και την προϋπηρεσία τους, όσο μαζί με την εργασία τους ως μέσο επιβίωσης νιώθουν να χάνουν και την υπαρξιακή τους ταυτότητα, τόσο αναδύεται η αξία του ατόμου πάνω από την όποια επαγγελματική ιδιότητα, πάνω από τις υποχωρήσεις, ακόμη και πάνω από τη νέα, σκληρή πραγματικότητα.

«Αυτό που είχα να κάνω για την αμοιβή μου των δύο δολαρίων ήταν να καθαρίζω το σπίτι της για λίγες ώρες μετά το σχολείο. Ένας λόγος για τον οποίο ένιωθα περήφανη που δούλευα σ' αυτήν τη γυναίκα, ήταν ότι κέρδιζα χρήματα που μπορούσα να ξοδεύω, χωρίς ενοχές: σε ταινίες, σε γλυκά, σε παιχνίδια, σε παγωτά. Αλλά ο κυριότερος λόγος αυτής της περηφάνιας ήταν ότι έδινα τα μισά από αυτά τα χρήματα στη μητέρα μου, κάτι που σήμαινε ότι ένα μέρος της αμοιβής μου ήταν χρήσιμο για να καλύψει σοβαρές ανάγκες

Η ικανοποίηση του να είμαι χρήσιμη στους γονείς, του να με έχουν ανάγκη, ήταν πιο βαθιά. Δεν ήμουν σαν τα παιδιά στα παραμύθια: είχα αδέρφια να ταΐσω, να διευθετώ μικρά ζητήματα και αναποδιές, να λύνω προβλήματα, να κάνω πράγματα που με τον καιρό μου χάρισαν την αποδοχή των ενηλίκων. Ένα νεύμα, μια επιβεβαίωση ότι σταδιακά ανήκα στον κόσμο των ενηλίκων και όχι των παιδιών. Γιατί εκείνη την εποχή, την δεκαετία του '40, τα παιδιά δεν ήταν πρόσωπα που υπήρχαν απλώς για να τα αγαπάς ή έστω για να τα συμπαθείς. Οι οικογένειές τους στηρίζονταν πάνω τους.

15368

Παρόλο που μέρα με τη μέρα γινόμουν όλο και καλύτερη στη δουλειά που είχα αναλάβει να κάνω στο σπίτι της, ένιωθα ότι ορισμένες φορές δυσκολευόμουν στα αλήθεια να ανταποκριθώ. Ήθελα να αρνηθώ, ή έστω να παραπονεθώ, αλλά φοβόμουν. Θα με απέλυε και θα έχανα την ελευθερία που εκείνα τα λίγα δολάρια μου εξασφάλιζαν, όπως επίσης θα έχανα και την εκτίμηση που είχα κερδίσει μέσα στην οικογένειά μου. Για την ακρίβεια δεν είχα το θάρρος να συζητήσω ή να διαφωνήσω με τις ολοένα και αυξανόμενες απαιτήσεις της. Και ήξερα ότι αν συζητούσα αυτούς τους προβληματισμούς με τη μητέρα μου, θα μου έλεγε να παραιτηθώ. Και τότε, μια μέρα, εκεί που βρισκόμουν στην κουζίνα με τον πατέρα μου, μου ξέφυγαν μια – δυο κουβέντες για τη δουλειά. Ό,τι κι αν πραγματικά σκεφτόταν, άφησε κάτω το φλιτζάνι με τον καφέ του και μου είπε: **«Άκου. Δεν ζεις εκεί, μαζί της. Ζεις εδώ, με τους ανθρώπους σου. Την οικογένειά σου. Πήγαινε στη δουλειά, πάρε τα λεφτά σου. Και γύρνα σπίτι».**

Από τότε δούλεψα με όλων των ειδών τους ανθρώπους και όλων των ειδών τους εργοδότες. Έκανα πολλές δουλειές, αλλά από εκείνη τη συζήτηση με τον πατέρα μου και μετά, **ποτέ –μα, ποτέ!** δεν θεώρησα ότι το όποιο αξίωμα στην επαγγελματική μου ζωή θα μπορούσε να γίνει το μέτρο της ίδιας μου της υπόστασης. Και κυρίως, ποτέ δεν έβαλα την ασφάλεια που θα μου προσέφερε η οποιαδήποτε δουλειά, πάνω από την αξία της οικογένειας και του σπιτιού μου».

Κείμενο 2

Χαλίλ Γκιμπράν, «Η δουλειά»

Ο Χαλίλ Γκιμπράν, λιβανέζος ποιητής φιλόσοφος καλλιτέχνης (1883-1941) προσπάθησε με το έργο του να γεφυρώσει το χάσμα του πολιτισμού Ανατολής και Δύσης

Σας έχουν πει ότι η ζωή είναι σκοτάδι και μέσα στην απελπισία, σας γυρίζει σαν ηχώ αυτό που ειπώθηκε από τον απελπισμένο.

Κι εγώ σας λέω πως η ζωή είναι σκοτάδι αν δεν υπάρχει πάθος. Και κάθε πάθος είναι τυφλό αν δεν υπάρχει γνώση.

Και κάθε γνώση είναι μάταιη χωρίς δουλειά, μα και η δουλειά είναι άδεια χωρίς αγάπη.

Μα σαν δουλεύετε μ' αγάπη,

ενώνεστε με τον εαυτό σας κι ο ένας με τον άλλο κι όλοι σας με το Θεό.

Και τι σημαίνει δουλεύω με αγάπη;

[...]

Σημαίνει να δίνεις σε όλα το δικό σου νόημα,

με μια ανάσα από το πνεύμα σου...

[...]

Η δουλειά είναι φανερωμένη αγάπη.

Κι αν δεν μπορείτε να δουλεύετε με αγάπη,

παρά μόνο με αηδία,

καλύτερα παρατήστε τη δουλειά σας και καθίστε στην πύλη του ναού

να παίρνετε ελεημοσύνη απ' αυτούς που δουλεύουν με χαρά.

[...]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (Μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Παρουσίασε με συνοπτικό τρόπο τη μαρτυρία στο Κείμενο 1 σε 50-70 λέξεις.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τι πετυχαίνει η συγγραφέας με τη χρήση ερωτημάτων στην 1^η παράγραφο του Κειμένου 1;

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Τι πετυχαίνει η συγγραφέας με την επιλογή των σύντομων ελλειπτικών προτάσεων στο πρώτο έντονα σκιασμένο παράθεμα : «**Άκουσπίτι**» (μονάδες 10) και τι πετυχαίνει με τα σημεία στίξης στο δεύτερο έντονα σκιασμένο παράθεμα: «**ποτέ –μα, ποτέ!–**» (μονάδες 5);

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 4 (Μονάδες 15)

Να εντοπίσεις με αναφορές στο Κείμενο 2 το θέμα του ποιήματος (μονάδες 5) και να εκφράσεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου στην προτροπή του ποιητή (μονάδες 10). Να οργανώσεις την ερμηνεία σου σε 120-150 λέξεις.

Μονάδες 15

15368-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ Ημερήσιου και Εσπερινού ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή)

Θέμα 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η μαρτυρία αφορά την ευκαιριακή εργασία της νεαρής κοπέλας ως οικιακής βοηθού .

Το όφελός της είναι διπλό :

- υπερηφάνεια με την ικανοποίηση των προσωπικών της αναγκών
- συμβολή στη βελτίωση των οικονομικών της οικογένειας.

Η αρχική χαρά της εργασίας μετατρέπεται σε άγχος επιτυχίας και αποδοχής που την οδηγούν σε αδιέξοδο.

Μετά την συζήτηση με τον πατέρα της, αλλάζει τρόπο σκέψης αποσυνδέοντας την εργασία από την ασφάλεια της οικογένειας.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η χρήση ερωτημάτων :

- κεντρίζει το ενδιαφέρον των αποδεκτών για την ανάγνωση του κειμένου
- επιδιώκει να προβληματίσει τους αναγνώστες να απαντήσουν τα ερωτήματα
- θέτει το ευρύτερο πλαίσιο συζήτησης

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Η χρήση σύντομων ελλειπτικών προτάσεων :

- ενισχύει το συμβουλευτικό , αυστηρό τόνο
- επιτείνει το γρήγορο ρυθμό
- ενισχύει τη σαφήνεια του μηνύματος
- κρατά αμείωτη την προσοχή του αποδέκτη
- κάνει το λόγο πιο πειστικό

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

αξιολόγησης

15368-Λύση

Η χρήση σημείων στίξης:

- δίνει έμφαση στην απόφασή της κοπέλα
- δείχνει αυτοπεποίθηση, σιγουριά και συνέπεια

Θέμα 4^ο (μονάδες 15)

Θέμα του ποιήματος : η αγάπη στην εργασία

«η δουλειά είναι άδεια χωρίς αγάπη»

«η δουλειά είναι φανερωμένη αγάπη»

Προτροπή του ποιητή: «παρατήστε τη δουλειά αν δεν σας ικανοποιεί και δεχτείτε ελεημοσύνη από αυτούς που εργάζονται με χαρά»

Η συμφωνία ή διαφωνία με την άποψη του ποιητή έγκειται στην προσωπικότητα του μαθητή. Η απάντηση όμως πρέπει να είναι τεκμηριωμένη και αιτιολογημένη

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Πώς επιλέγουμε το επάγγελμα που μας ταιριάζει

Το παρακάτω διασκευασμένο κείμενο είναι άρθρο της Νικολέτας Κουρούση που έχει αναρτηθεί στο διαδικτυο <https://www.philenews.com/koinonia/eidiseis/article/1261239/pos-epilegyte-to-erangelma-rov-mas-tairiazei> (τελευταία ενημέρωση: 09 Αυγούστου 2021)

Η σωστή επιλογή επαγγέλματος αποτελεί σημαντικό βήμα στην πορεία ενός ανθρώπου. Είναι το «κλειδί» για μια καλύτερη διαβίωση και πηγή άντλησης ικανοποίησης, εφόσον η εργασία κατέχει εξέχουσα θέση στη ζωή μας. Οι νέοι καλούνται να καθορίσουν το μέλλον τους, επιλέγοντας τον κατάλληλο για τους ίδιους επαγγελματικό προσανατολισμό που θα τους ακολουθεί καθ' όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους. Καλό είναι ένας μαθητής, πριν διαλέξει κατεύθυνση, να έχει ήδη ερευνήσει ποιο είναι το εύρος των επιλογών του, να έχει αποκτήσει το «γνώθι σαυτόν», να γνωρίζει την επαγγελματική του αποκατάσταση, το πιθανό κύρος που μπορεί να αποκτήσει από την επιλογή του επαγγέλματος και ενδεχομένως να ακολουθήσει και το επάγγελμα των γονιών του, αν αυτό του ταιριάζει.

Συχνά μέσα από ένα τεστ επαγγελματικού προσανατολισμού, ο εξειδικευμένος σύμβουλος έχει τη δυνατότητα να ψυχογραφήσει το άτομο, να εντοπίσει τα βασικά του χαρακτηριστικά, τις ιδιαίτερες κλίσεις και δεξιότητες, προκειμένου να τον καθοδηγήσει σε μια εύστοχη επιλογή επαγγέλματος. Μέσω μιας εφαρμογής τεχνητής νοημοσύνης προβαίνουν οι ειδικοί σε διάγνωση για το πώς είναι το άτομο αλλά και προβλέπουν τη συμπεριφορά του για το πώς πρόκειται να λειτουργήσει σε ένα εργασιακό περιβάλλον. Άρα σ' αυτή την περίπτωση δρα και προνοητικά ένας επαγγελματικός προσανατολισμός, γιατί φωτίζει ορισμένες δεξιότητες και ταλέντα που δεν έχουν ακόμη φανεί από το σχολείο. Μέσα από ένα τεστ εντοπίζονται τα ψυχοσυναισθηματικά χαρακτηριστικά, όπως είναι η αυτοεκτίμηση και η εστία ελέγχου και αναδεικνύονται οι δεξιότητες του ανθρώπου. Μια επιτυχημένη πορεία στηρίζεται στη δομή της προσωπικότητας και την ανάδειξη αυτών των δεξιοτήτων. Ακόμη και ενήλικες μπορούν να λάβουν την υπηρεσία του επαγγελματικού προσανατολισμού, προκειμένου να επενδύσουν σε ένα πιο δημιουργικό επάγγελμα και κατάλληλο για αυτούς ή να αποφύγουν ένα τοξικό εργασιακό περιβάλλον που τους ταλανίζει. Δεν είναι υποχρεωτικό ότι θα αλλάξουν επαγγελματικό προσανατολισμό αλλά θα δουν πιο προσεκτικά τι τους ταιριάζει, ώστε να αισθανθούν ότι εξελίσσονται στον εργασιακό στίβο.

Ορισμένα επαγγέλματα που έχουν ζήτηση στις μέρες μας είναι η στατιστική, η πληροφορική, τα ναυτιλιακά, τα τουριστικά, οι ευρωεπιστήμες και οι κλάδοι της ιατρικής, αλλά είναι σημαντικό,

15369

όταν επιλέγουμε ένα επάγγελμα να μη γίνεται αυτό με βάση μόνο τη ζήτηση, αλλά να επιλέγουμε επαγγέλματα που αφενός μας ταιριάζουν και αφετέρου θα μας δοθεί η δυνατότητα να τα ασκήσουμε στο μέλλον.

Κείμενο 2

«Επαγγελματικός Προσανατολισμός»

Τραδούδι του Λουκιανού Κηλαηδόνη (στίχοι και μουσική) το οποίο βρίσκεται στο Άλμπουμ
Ψυχραιμία παιδιά (1979)

Αν τέλειωσες γυμνάσιο και θες να μορφωθείς
πριν πάρεις μίαν απόφαση καλά να το σκεφτείς
κι αυτά που λένε γύρω σου να μην τ' ακούς ποτέ
μονάχος σου να ψάξεις να δεις τι γίνεται
καλές οι επιστήμες και τα διπλώματα
το θέμα όμως είναι τι γίνεται μετά

Λοιπόν που λες το πρόβλημα δεν είναι το να μπεις
είναι που σου την έχουνε στημένη μόλις βγεις
και όπως δεν υπάρχει και προγραμματισμός

αρχίζουνε τα κόλπα κι ο ανταγωνισμός
καλό είναι ένα δίπλωμα απ' ανώτατη σχολή
μα οι θέσεις είναι λίγες κι απόφοιτοι πολλοί

Γι' αυτό σου λέω σκέψου το και πρόσεξε πολύ
γιατί πριν από σένανε την πάθανε πολλοί

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
[...]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (Μονάδες 35)

1^ο Υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποια θεωρείς ότι είναι τα κριτήρια ενός επιτυχημένου επαγγελματικού προσανατολισμού σύμφωνα με το Κείμενο 1; Απάντησε σε 50-70 λέξεις.

(μονάδες 10)

15369

2^ο Υποερώτημα (μονάδες 10)

Στο Κείμενο 1 πολλά ρήματα βρίσκονται σε οριστική έγκλιση .Τι πετυχαίνει η συγγραφέας με αυτή την επιλογή; **(μονάδες 10)**

3^ο Υποερώτημα (μονάδες 15)

Να εντοπίσεις πέντε λέξεις ή φράσεις στο Κείμενο 1 που χρησιμοποιούνται με μεταφορική λειτουργία της γλώσσας (5 μονάδες) και να τις μετασχηματίσεις σε κυριολεκτική λειτουργία (10 μονάδες) **(μονάδες 15)**

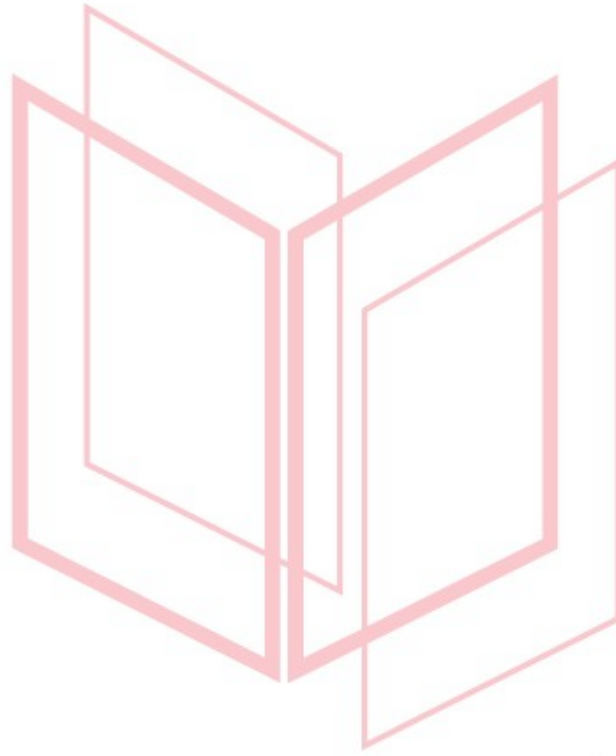
ΘΕΜΑ 4 (Μονάδες 15)

Σε 100-150 λέξεις να αναπτύξεις τον προβληματισμό που προκύπτει από τους στίχους του τραγουδιού. Σε βρίσκει σύμφωνο/η; **(μονάδες 15)**

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15369

αθημπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15369-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ Ημερήσιου και Εσπερινού ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή)

Θέμα 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τα κριτήρια επιλογής επαγγέλματος είναι: η επίγνωση της ευρύτητας των επιλογών και η ζήτηση συγκεκριμένων επαγγελμάτων, η αυτογνωσία, η γνώση των δεξιοτήτων του εργαζόμενου και οι κλίσεις τους, η ικανοποίηση που αυτό προσφέρει, η γνώση των επαγγελματικών προοπτικών και εξέλιξης, η δυνατότητα απόκτησης κοινωνικού κύρους, η συνέχιση της οικογενειακής παράδοσης.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η χρήση της οριστικής έγκλισης (είναι , κατέχει, καλούνται...) δηλώνει βεβαιότητα, οριστικότητα και κάνει το κείμενο αντικειμενικό και πιο πειστικό.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Μεταφορική σημασία:

- κλειδί για μια καλύτερη διαβίωση
- ο επαγγελματικός προσανατολισμός θα τους ακολουθεί σε όλη τους τη ζωή
- φωτίζει ορισμένες δεξιότητες
- καθοδηγήσουν σε εύστοχη επιλογή
- τοξικό εργασιακό περιβάλλον
- κλειδί σπιτιού
- το παιδί ακολουθεί τη μητέρα του
- φωτίζει το δωμάτιο
- καθοδηγώ τη φίλη μου στο δρόμο
- τοξικό απόβλητο

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

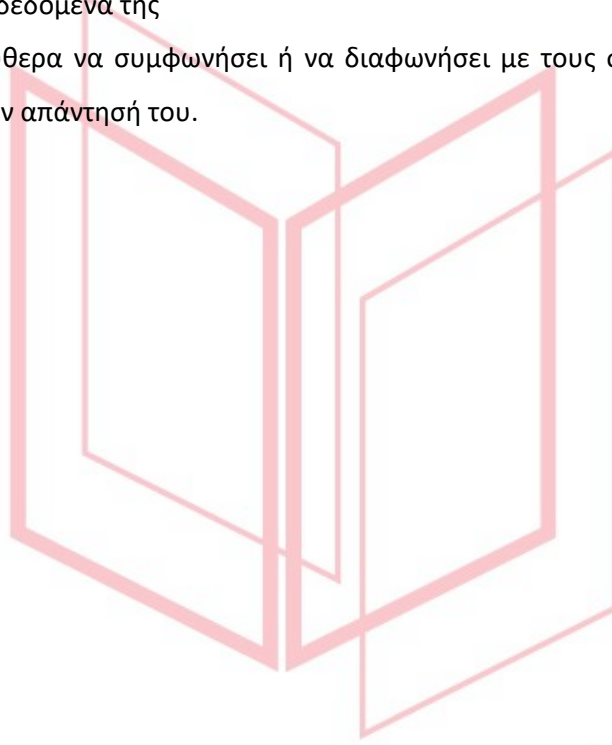
αλληλεπίδρασης

15369-Λύση

Θέμα 4^ο (μονάδες 15)

Ο προβληματισμός του τραγουδιού έγκειται στη δυσκολία επαγγελματικής αποκατάστασης των πτυχιούχων νέων. Το τραγούδι εστιάζει στην προσοχή που πρέπει να δείξει ο νέος ως προς τις προοπτικές που του ανοίγονται για την επαγγελματική του εξέλιξη, οι οποίες ποικίλουν με βάση την εποχή και τα κοινωνικά δεδομένα της

Ο μαθητής μπορεί ελεύθερα να συμφωνήσει ή να διαφωνήσει με τους στίχους του τραγουδιού, αρκεί να τεκμηριώσει την απάντησή του.

αξιμπίσινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
Β' ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

[ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΖΩΗ]

Το παρακάτω κείμενο με τίτλο «Γυναικεία στερεότυπα και αναπαραγωγή της κυρίαρχης πατριαρχικής ιδεολογίας Στον Ελληνικό Κινηματογράφο 1950 – 1967» είναι της Μαρίας Τσαγκαράκη, προέδρου Συνδέσμου Φιλολόγων Μεσσηνίας. <http://philologoi.mes.sch.gr/files/tsagaraki-stereotypa.pdf>, σελ. 7 -8.

Συνήθως στον Ελληνικό κινηματογράφο οι γυναίκες δεν εργάζονται, παρά μόνο για λόγους επιβίωσης. Κι αν εργαστούν, τις περιμένουν ταπεινά και καθαρά γυναικεία επαγγέλματα: μοδιστρούλες, κομμώτριες, καφετζούδες, χαρτορίχτρες, δοσατζούδες, θυρωρίνες, μαμές, λαϊκές τραγουδίστριες και πολλές - πολλές υπηρέτριες. Η άνοδος του βιοτικού επιπέδου στις αρχές της δεκαετίας του '60 αναβαθμίζει τις γυναίκες σε δακτυλογράφους - γραμματείς, δασκάλες και το 1964 αναρριχώνται σε «ανδρικά» επαγγέλματα καριέρας. [...]

Εκείνο που τονίζεται είναι ότι όσες εργάζονται έχουν εξαιρετικά προσόντα, εκπληκτικές ικανότητες, είναι συνεπείς, επιμελείς, εργασιομανείς. Εκείνο που κυρίως προβάλλεται (στα σενάρια) είναι το τίμημα που πληρώνουν οι γυναίκες γι' αυτή τη σταδιοδρομία. Έχουν μικρή αυτοεκτίμηση για τη θηλυκότητά τους και δεν μπορούν να διαχειριστούν τη συναισθηματική τους ζωή. Δυσκολεύονται να λειτουργήσουν ως «γυναίκες». Αυτή η σύγκρουση επαγγέλματος και προσωπικής ζωής δηλώνεται άμεσα με τον οξύμωρο τίτλο της ταινίας «Δεσποινίς Διευθυντής».

Οι έννοιες ανύπαντρη κοπέλα: *νιάτα ομορφιά, ελαφρότητα, θηλυκότητα* που απορρέουν από τη λέξη «δεσποινίς», έρχονται σε αντίθεση με τις έννοιες σοβαρότητα, ευθύνη, κοινωνική καταξίωση, ωριμότητα, εξουσία, που υποδηλώνει η λέξη «διευθυντής».

Κάθε φορά που η Λίλα (Τζένη Καρέζη) ενεργεί ως διευθυντής, ακυρώνεται ως δεσποινίς. Και κάθε φορά που προσπαθεί να είναι δεσποινίς, χάνει το κύρος της ως διευθυντής. Μια τέτοια χαρακτηριστική σκηνή είναι η τηλεφωνική συνομιλία Λίλας - Αλέκου.

Σε αυτήν η Λίλα (Τζένη Καρέζη), χρησιμοποιώντας τη θέση της, ως διευθυντής, τηλεφωνεί εκτός ωρών γραφείου στον Αλέκο, με πρόφαση τη δουλειά, για να συναντηθεί μαζί του, ως δεσποινίς. Και ως δεσποινίς προσπαθεί να μιλήσει χαριτωμένα, ναζιάρικα, μιμούμενη τη φιλενάδα του. Αποτέλεσμα: δεν την αναγνωρίζει ο Αλέκος. Στη διάρκεια της

συνομιλίας η Λίλα εναλλάσσει τις δυο φωνές της, καθώς της είναι δύσκολο να ασκήσει το νέο της ρόλο. Η σύγκρουση ρόλων είναι τελεσιδική.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

[Μια διαβασμένη θυρωρός]

Το παρακάτω κείμενο είναι απόσπασμα από το Μυθιστόρημα της Μυριέλ Μπαρμπερύ, Η κομψότητα του σκαντζόχοιρου, Τρίτη έκδοση, μτφ. Μήνα Πατεράκη- Γαρέφη, Πατάκης, Ιούλιος 2021, πρώτη έκδοση από Πατάκη Απρίλιος 2021, σελ. 15-17.

Κεφάλαιο 1

«Ο Μαρξ αλλάζει άρδην¹ την κοσμοθεωρία μου» μου δήλωσε το πρωί ο μικρός Παλλιέρ, που συνήθως δε μου απευθύνει ποτέ τον λόγο.

Ο Αντουάν Παλλιέρ, φέρελπις κληρονόμος μιας παλιάς δυναστείας βιομηχάνων, είναι ο γιος ενός από τους οκτώ εργοδότες μου, [...] έλαμπε από χαρά για την ανακάλυψή του και μου την ιστορούσε από ασυνείδητη παρόρμηση, χωρίς καν να του περνάει απ' το μυαλό ότι μπορούσα κάτι να καταλαβαίνω. Τι μπορούν να καταλάβουν οι εργατικές μάζες από το έργο του Μαρξ; Η ανάγνωσή του είναι εξαιρετικά επίπονη, η γλώσσα λόγια, η γραφή δυσνόητη, η θεωρία περίπλοκη.

Κι εκείνη τη στιγμή λίγο έλειψε να προδοθώ βλακωδώς.

«Θα πρέπει να διαβάσετε τη Γερμανική ιδεολογία» λέω σ' αυτόν τον κρετίνο με το γαλαζοπράσινο μονγκόμερι.

Για να καταλάβει κανείς τον Μαρξ και να καταλάβει γιατί σφάλει, πρέπει να διαβάσει τη Γερμανική ιδεολογία. Είναι το ανθρωπολογικό υπόβαθρο βάσει του οποίου θα οικοδομηθούν όλες οι προτροπές για έναν καινούριο κόσμο {...}.

Αλλά ο Αντουάν Παλλιέρ με κοιτάζει απορημένος με τα αλλόκοτα λόγια μου. Όπως πάντα, μ' έσωσε η ανικανότητα που έχουν οι άνθρωποι να πιστέψουν κάτι που τινάζει στον αέρα τα θεμέλια των μικρονοϊκών συνηθειών τους. Μια θυρωρός δε διαβάζει τη Γερμανική ιδεολογία και, συνεπώς, θα ήταν απολύτως ανίκανη να παραθέτει την ενδέκατη θέση για τον Φόουερμαχ².

¹ άρδην: ολοκληρωτικά, ριζικά, εντελώς

² Οι έντεκα «Θέσεις για τον Φόουερμαχ» γράφτηκαν από τον Μαρξ το 1845 ως βάση για την σύνταξη του πρώτου κεφαλαίου της Γερμανικής ιδεολογίας. Δημοσιεύτηκαν πρώτη φορά από τον Έγκελς, το 1888, ως προσθήκη στο έργο του Λουδοβίκος Φόουερμαχ και το τέλος της κλασικής γερμανικής φιλοσοφίας (μτφρ. Νίκος Ζαχαριάδης, Προσκήνιο, 2001). Στην ενδέκατη θέση για τον Φόουερμαχ ο

15373

Επιπλέον μια θυρωρός που διαβάζει Μαρξ αλληθωρίζει αναγκαστικά προς την ανατροπή, πουλημένη σε έναν διάβολο ονόματι Γενική Συνομοσπονδία Εργασίας³. Το ενδεχόμενο να διαβάζει Μαρξ για την καλλιέργεια του πνεύματός της είναι μια αήθης απρέπεια που κανείς αστός δε διανοείται.

«Την καλημέρα μου στη μαμά σας» μουρμουρίζω κλείνοντάς του την πόρτα στα μούτρα και ελπίζοντας ότι η παραφωνία της φράσης μου θα καλυφθεί πλήρως από τη δύναμη χιλιόχρονων προκαταλήψεων.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (Μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να αποδώσεις περιληπτικά σε 50-60 λέξεις το περιεχόμενο των τριών τελευταίων παραγράφων του Κειμένου 1.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να περιγράψεις με συντομία τον τρόπο με τον οποίο επιτυγχάνεται η αλληλουχία των νοημάτων ανάμεσα στη δεύτερη και στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να εντοπίσεις στο Κείμενο 1 δύο διαφορετικά χωρία/σημεία στα οποία χρησιμοποιείται ασύνδετο σχήμα λόγου (μονάδες 10) και να εξηγήσεις με συντομία τι πετυχαίνει η συγγραφέας με αυτή τη συγκεκριμένη γλωσσική επιλογή (μονάδες 5)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4

Να χαρακτηρίσεις τη θυρωρό που πρωταγωνιστεί στον διάλογο, ο οποίος εκτυλίσσεται στο Κείμενο 2 και να εκφράσεις τις σκέψεις και συναισθήματα που σου προκάλεσε η αφήγηση.

Να οργανώσεις σε 100-150 λέξεις την απάντησή σου.

Μονάδες 15

Μαρξ προτρέπει τους φιλοσόφους να σταματήσουν να ερμηνεύουν απλώς τον κόσμο, και να προχωρήσουν στην αλλαγή του.

³ Πρόκειται για το CGT, το προσκείμενο στο κομμουνιστικό κόμμα της Γαλλίας εργατικό συνδικάτο (οι σημειώσεις είναι της μεταφράστρας).

15373-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Οι εργαζόμενες γυναίκες σε αντροκρατούμενες θέσεις έχουν μεγάλη διάθεση και ικανότητες, αλλά πληρώνουν βαρύ αντίτιμο στην προσωπική τους ζωή. Ο διχασμός τους ανάμεσα στη σταδιοδρομία και στις συναισθηματικές τους ανάγκες αποτυπώνεται στην ταινία «Δεσποινίς Διευθυντής», στην οποία η πρωταγωνίστρια δυσκολεύεται να συνδυάσει τους δύο διαφορετικούς της ρόλους, αφού το επαγγελματικό της κύρος έρχεται σε αντίθεση με την θηλυκότητά της.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η λογική και νοηματική αλληλουχία ανάμεσα στην δεύτερη και στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 επιτυγχάνεται με την επανάληψη του παραδείγματος της ταινίας «Δεσποινίς Διευθυντής». Στο τέλος της δεύτερης παραγράφου διατυπώνεται η φράση «Αυτή η σύγκρουση επαγγέλματος και προσωπικής ζωής δηλώνεται άμεσα με τον οξύμωρο τίτλο της ταινίας «Δεσποινίς Διευθυντής». Στην επόμενη παράγραφο παρατίθενται τα χαρακτηριστικά που συνοδεύουν τις δύο λέξεις του τίτλου της ταινίας (Δεσποινίς, Διευθυντής) και οι αντιφάσεις ανάμεσα στους δύο ρόλους της πρωταγωνίστριας, όπως αποτυπώνονται στην ταινία.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15).

Ενδεικτικά, δύο χωρία στα οποία παρατηρείται στο Κείμενο 1 ασύνδετο σχήμα είναι:

α. «...γυναικεία επαγγέλματα: μοδιστρούλες, κομμώτριες, καφετζούδες, χαρτορίχτρες, δοσατζούδες, θυρωρίνες, μαμές, λαϊκές τραγουδίστριες και πολλές - πολλές υπηρέτριες.»

(1^η παράγραφος)

15373-Λύση

β. «Εκείνο που τονίζεται είναι ότι όσες εργάζονται έχουν εξαιρετικά προσόντα, εκπληκτικές ικανότητες, είναι συνεπείς, επιμελείς, εργασιομανείς.» (2^η παράγραφος)

Με το ασύνδετο σχήμα (και σε άλλα χωρία του Κειμένου 1) ο λόγος γίνεται πιο περιγραφικός, γιατί αποδίδονται χαρακτηριστικά ή επαγγελματικές ιδιότητες/επαγγέλματα που χαρακτηρίζουν τις γυναίκες στον ελληνικό κινηματογράφο. Ο/Η αναγνώστης/-τρια κατατοπίζεται με σαφήνεια για τη θέση και τον ρόλο της γυναίκας στον ελληνικό κινηματογράφο. Επίσης, με το ασύνδετο σχήμα επιτυγχάνεται η ανάδειξη των συγκρούσεων που βιώνει η γυναίκα λόγω των στερεοτυπικών αντιλήψεων που παραδοσιακά καλλιεργούνται στην κοινωνία (κύριο θέμα, προβληματισμός του κειμένου). Χαρακτηριστική περίπτωση είναι αυτή της πρώτης παραγράφου, αλλά και στην τρίτη παράγραφο, στην οποία αναπτύσσεται το παράδειγμα μιας συγκεκριμένης ελληνικής ταινίας.

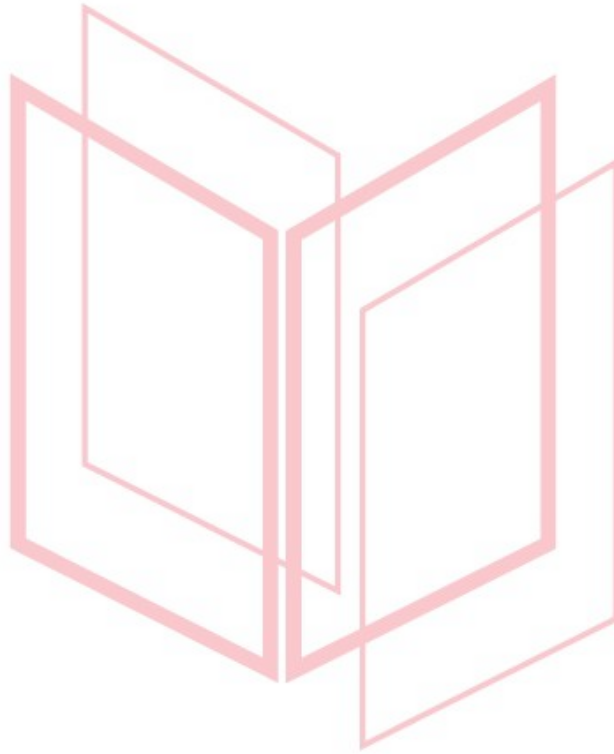
ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η Θυρωρός μοιάζει να είναι μια γυναίκα που «καταναλώνει» βιβλία φιλοσοφίας, γεγονός όμως το οποίο κρύβει από το περιβάλλον της, προτιμώντας να προσποιείται ότι είναι «συνηθισμένη», έτσι ώστε να περνά απαρατήρητη. Στο Κείμενο 2 δίνεται η εντύπωση ότι κρύβει την αληθινή προσωπικότητά της, που χαρακτηρίζεται από φιλαναγνωσία, γιατί θεωρεί ότι δεν συνάδει με την προκατάληψη των αστών εργοδοτών της, όπως φαίνεται στα χωρία: «χωρίς καν να του περνάει απ' το μυαλό ότι μπορούσα κάτι να καταλαβαίνω. Τι μπορούν να καταλάβουν οι εργατικές μάζες από το έργο του Μαρξ; Η ανάγνωσή του είναι εξαιρετικά επίπονη, η γλώσσα λόγια, η γραφή δυσνόητη, η θεωρία περίπλοκη. Κι εκείνη τη στιγμή λίγο έλειψε να προδοθώ βλακωδώς», «Επιπλέον μια θυρωρός ... ενδεχόμενο να διαβάξει Μαρξ για την καλλιέργεια του πνεύματός της είναι μια αήθης απρέπεια που κανείς αστός δε διανοείται», «Την καλημέρα μου στη μαμά σας» μουρμουρίζω κλείνοντάς του την πόρτα στα μούτρα και ελπίζοντας ότι η παραφωνία της φράσης μου θα καλυφθεί πλήρως από τη δύναμη χιλιόχρονων προκαταλήψεων».

Ο/Η μαθητής/-τρια εκφράζει την προσωπική του/της τοποθέτηση με αφορμή την αφήγηση. Ενδεικτικά μπορεί να διατυπώσει την έκπληξη που προκαλεί η φιλαγνωσία της θυρωρού, αν και δε συνηθίζεται άτομα με ανάλογη επαγγελματική ιδιότητα να δείχνουν τέτοια διάθεση και φιλομάθεια. Η στάση αυτή προκαλεί θαυμασμό και ανατρέπει στερεοτυπικές

15373-Λύση

αντιλήψεις που επικρατούν στην κοινωνία συνδέοντας τη μόρφωση με το επάγγελμα και την κοινωνική θέση των ανθρώπων.

αηιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

[Ο ρόλος του σύγχρονου έλληνα πατέρα]

Το παρακάτω κείμενο με τον τίτλο «Η οικογένεια μπροστά σε έναν διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο: Μια διαδρομή γεμάτη μεταμορφώσεις και εκπλήξεις, η περίπτωση του έλληνα άνδρα» είναι αντλημένο από την ιστοσελίδα του Κέντρου Συστημικής Ψυχοθεραπείας και έρευνας. Έχει διασκευαστεί για τις ανάγκες της εξέτασης.

Στο βιβλίο «Η επιστροφή του άνδρα. Λύνοντας τη σιωπή αιώνων»¹ αποδίδεται η μεγάλη σύγχυση που ακολούθησε τις μεταβολές, πλήττοντας κυριολεκτικά τον θεσμό του γάμου και δη² της οικογένειας. Εστιάζοντας στη σύγχυση αυτή είναι πιθανό να κατανοήσουμε ότι πρόκειται για μια ιδιαίτερα επώδυνη μετάβαση της οικογένειας σε κάτι καινούργιο. Τα μη εφαρμοσμένα δικαιώματα³ του έλληνα άνδρα για την πατρότητα, για παράδειγμα, καθώς και μια γενικότερη κοινωνική αμφιθυμία⁴ για το τι τελικά περιλαμβάνει ο ρόλος του ως πατέρας, αποτελούν μερικές μόνο ενδείξεις για το αδιέξοδο που περιγράφουμε.

Έτσι από τη μια μεριά παρατηρούμε, με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, τον σύγχρονο έλληνα άνδρα να ξεπερνά στερεότυπα και στεγανά που περιλαμβάνει ο ρόλος του, όπως για παράδειγμα να έχει αναγνωρίσει και να έχει αναλάβει ένα μεγάλο μέρος της ανατροφής των παιδιών του, από την άλλη, όμως, να διατηρεί και μια «απόσταση ασφαλείας» από όλους μέσα στο σπίτι, επιλέγοντας ποιες ευθύνες θα αναλάβει εκείνος αποκλειστικά και ποιες όχι.

Ταυτισμένος με τον κοινωνικά κατασκευασμένο ρόλο του δυσκολεύεται να επικοινωνήσει με τη σύντροφό του και να συμμετάσχει ενεργά στην οικογένειά του, παραμένοντας εγκλωβισμένος ανάμεσα στον καινούργιο αλλά άγνωστο ακόμη ρόλο που

¹ Μπαρμπαλιού, Ε. (2017). *Η επιστροφή του άνδρα. Λύνοντας τη σιωπή αιώνων*. Αθήνα: Πεδίο.
Μπαρμπαλιού, Ε. (2017). Οι σχέσεις των δύο φύλων: από τη μοναξιά αιώνων σε ένα καινούργιο και διαφορετικό «μαζί». *Κοινωνική Επιθεώρηση*, 22, 46-49.

² Και δη: και μάλιστα

³ Αντίθετο προς την εφαρμογή δικαιώματος της γυναίκας στη μητρότητα και με μη συμβατικές μεθόδους.

⁴ συνύπαρξη δύο αντίθετων, αντικρουόμενων συναισθημάτων την ίδια στιγμή για το ίδιο θέμα

15374

καλείται να αναλάβει, και στον παλιό αλλά οικείο και περιοριστικό ρόλο που επιτελούσε για χρόνια.

Σήμερα πλέον έχει χάσει την πρωτοκαθεδρία που του έδινε ο παραδοσιακός του ρόλος, καθώς η σύγχρονη συζυγική και οικογενειακή ζωή απαιτεί συνεργασία, αλληλοσεβασμό και αλληλοκατανόηση- έννοιες σχετικά καινούργιες, που δεν είναι εύκολο να τις εντάξει φυσιολογικά στον εσωτερικό του χάρτη (Μπαρμπαλιού, 2017).

Κείμενο 2

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ

Το παρακάτω κείμενο είναι ποίημα του Χάρη Βλαβιανού το οποίο έχει δημοσιευτεί στην ποιητική συλλογή με τίτλο *Adieu, Νεφέλη* 1996, σελ. 36-37.

Τι είναι αυτό το παρελθόν;
Τι είναι αυτή η συγκεκριμένη εικόνα
που επανέρχεται για να επιβεβαιώσει
το σημερινό πρόσωπο
την αλλαγή της έκφρασης
τη μεταστροφή του βλέμματος;

Θα ήθελα να σε συγχωρήσω
αλλά μεσολάβησαν τόσες διαψεύσεις
σωρεύτηκε τόση σιωπή ανάμεσά μας
που δεν υπάρχουν τώρα σχήματα
ν' αρθρώσουν το αίσθημα της οριστικής απώλειας.
Η φύση είναι ελεύθερη να παπαγαλίζει
τα παράφωνα στιχάκια της
ή η γραφομηχανή ν' αφηγείται την εποποιία
άλλης μιας χαμένης ευκαιρίας
ωστόσο εμείς γνωρίζουμε πως το λίγο που μας δόθηκε
σπαταλήθηκε σε χειρονομίες κι επιφωνήματα
πως η έπαρση των δακρύων
δεν αρκεί για να βάλει στα χείλη μας
όσα πικρά για χρόνια δεν ομολογήθηκαν.

Δεν θυμάμαι πια πότε άκουσα

15374

για τελευταία φορά τη φωνή σου.
Θα πρέπει να ήταν στις 19 Ιουνίου
όταν ο τηλεφωνητής μου ευχήθηκε εκείνο το γνωστό
«να ζήσεις, γιέ μου»
που επαναλαμβάνεται απαράλλακτο κάθε χρόνο
με μια ημέρα καθυστέρηση
-σημάδι κι αυτό μιας μνήμης
που έμαθε ν' ατενίζει το ερειπωμένο σκηνικό
με αξιοθαύμαστη αδιαφορία.

Θα ζήσω λοιπόν αφού το θέλεις
για να σε δω όμως να πεθαίνεις.
Θα ζήσω για να σε κλάψω όπως δεν θα σε κλάψει κανείς.
Θα ζήσω, γιατί η τελευταία λέξη αυτής της άρνησης
θα είναι η μόνη που δεν θα με προδώσει.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 50-60 περίπου λέξεις να παραθέσεις τους λόγους για τους οποίους, σύμφωνα με τον συντάκτη του Κειμένου 1, οι αλλαγές στην οικογένεια έχουν προκαλέσει δυσκολίες στον Έλληνα άνδρα.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να εντοπίσεις και να περιγράψεις με συντομία στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 δύο τρόπους με τους οποίους επιτυγχάνεται η συνοχή ανάμεσα στις περιόδους λόγου.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

αξιολογების
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15374

Στο Κείμενο 1 ο συντάκτης επιλέγει σε κάποια σημεία ένα ακαδημαϊκό/λόγιο λεξιλόγιο και ανάλογο τόνο/ύφος τεκμηρίωσης των θέσεών του, τα οποία ταιριάζουν σε ένα αντίστοιχο επικοινωνιακό πλαίσιο. Να εντοπίσεις τρία στοιχεία του κειμένου με τα παραπάνω χαρακτηριστικά (μονάδες 9) και να αιτιολογήσεις την επιλογή τους με κριτήριο το θέμα στο οποίο αναφέρεται (μονάδες 4) και το κοινό στο οποίο απευθύνεται (μονάδες 2).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4

Να περιγράψεις και να ερμηνεύσεις τη συναισθηματική κατάσταση στην οποία βρίσκεται το ποιητικό υποκείμενο στο Κείμενο 2 και να διατυπώσεις την προσωπική σου τοποθέτηση ως προς το θέμα/ερώτημα που αναδύεται στο ποίημα. Ανάπτυξε την απάντησή σου σε 120-150 λέξεις.

Μονάδες 15

αξιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15374-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο σύγχρονος Έλληνας άντρας βιώνει μια βαθιά σύγχυση ως προς το τι εμπεριέχει ο ρόλος του ως πατέρας, επειδή εξακολουθεί να είναι συνδεδεμένος με τις παραδοσιακές κοινωνικές αναπαραστάσεις περί του πατρικού προτύπου. Φαίνεται ότι «παγιδεύεται» στη μεθόριο ανάμεσα στο παλιό (γνωστό, αλλά περιχαρακωμένο πρότυπο) και στο νέο που απαιτεί την υιοθέτηση άλλων στάσεων και αξιών, αφήνοντας πίσω τους ποσοτικούς δείκτες αποτίμησης της επιτυχίας και στρεφόμενος σε ποιοτικές συνεργατικές σχέσεις.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- «Εστιάζοντας στη σύγχυση αυτή...»: Η επανάληψη της λέξης «σύγχυση», η οποία προσδιορίζεται και από τη δεικτική αντωνυμία «αυτή» συμβάλλει στη συνοχή του λόγου ανάμεσα στην πρώτη και στη δεύτερη περίοδο λόγου της πρώτης παραγράφου του Κειμένου 1.
- «Τα μη εφαρμοσμένα δικαιώματα του Έλληνα άνδρα για την πατρότητα, για παράδειγμα...»: Με τη διαρθρωτική φράση «για παράδειγμα» επεξηγείται το νόημα της δεύτερης περιόδου λόγου της πρώτης παραγράφου και έτσι ενισχύεται η συνοχή του λόγου με την προηγούμενη περίοδο λόγου της παραγράφου.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Το θέμα των μετασχηματισμών της ελληνικής οικογένειας και ειδικότερα του πατρικού ρόλου εγείρει απ-όψεις που χρήζουν διεπιστημονικής μελέτης, όχι μόνο από την πλευρά της Ψυχολογίας, αλλά και της Κοινωνιολογίας. Οι υποσελίδες παραπομπές σε βιβλιογραφία, όπως και στο «σώμα» του κειμένου, μέσα σε παρένθεση, η ονοματοποίηση,

15374-Λύση

η ορολογία (κοινωνική αμφιθυμία, κοινωνικά κατασκευασμένος ρόλος, «απόσταση ασφαλείας», εσωτερικός χάρτης, ασυνέχεια), η παθητική σύνταξη, το δοκιμαϊκό ύφος και ο σοβαρός τόνος γραφής προσιδιάζουν σε έναν ιστότοπο όπου επιστήμονες ανταλλάσσουν απόψεις αναρτώντας άρθρα και (όπου) το κοινό ενημερώνεται έγκυρα και αξιόπιστα από ειδικούς επί του θέματος.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η συναισθηματική εγγύτητα ανάμεσα σε γονείς και παιδιά, η οποία εκ φύσεως («*Η φύση είναι ελεύθερη να παπαγαλίζει/τα παράφωνα στιχάκια της*») θα έπρεπε να είναι δεδομένη, δεν επιτεύχθηκε σύμφωνα με το ποιητικό υποκείμενο στην απεύθυνσή του στο γονιό του («*μεσολάβησαν τόσες διαψεύσεις/σωρεύτηκε τόση σιωπή ανάμεσά μας*»). Αντίθετα, ο χρόνος που πέρασαν μαζί «*σπαταλήθηκε σε χειρονομίες κι επιφωνήματα/που η έπαρση των δακρύων/δεν αρκεί για να βάλει στα χείλη μας/όσα πικρά για χρόνια δεν ομολογήθηκαν*». Ο γιος δηλώνει πως «*Θα ήθελα να σε συγχωρήσω*», αλλά... θυμάται να του εύχεται μέσω τηλεφωνητή («*να ζήσεις, γιέ μου*»/που επαναλαμβάνεται απaráλλακτο κάθε χρόνο/με μια ημέρα καθυστέρηση/-σημάδι κι αυτό μιας μνήμης/που έμαθε ν' ατενίζει το ερειπωμένο σκηνικό/με αξιοθαύμαστη αδιαφορία.) Του καταλογίζει συνεπώς έλλειψη πατρικού ενδιαφέροντος, γι αυτό με σκληρότητα, αλλά και τρυφερότητα καταλήγει, λέγοντας: *Θα ζήσω λοιπόν αφού το θέλεις/για να σε δω όμως να πεθαίνεις./Θα ζήσω για να σε κλάψω όπως δεν θα σε κλάψει κανείς*. Το ποιητικό υποκείμενο νιώθει πικρία, ή καλύτερα «*το αίσθημα της οριστικής απώλειας*». Γι' αυτό η γραφομηχανή του «*αφηγείται την εποποιία/μιας χαμένης ευκαιρίας*».

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο σύγχρονος πατέρας σε γενικές γραμμές δεν διαιώνίζει, σε ένα διαγενεακό κύκλο, τις «αποστάσεις» που τηρούσαν παραδοσιακά οι γονείς και ιδίως ο πατέρας σε προγενέστερα χρόνια και που τους στερούσαν την έκφραση των συναισθημάτων στοργής. Η εκδήλωση των συναισθημάτων δεν είναι ένδειξη «αδυναμίας», αλλά η πραγματική δύναμη της οικογένειας.